

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BİZ KİMİZ?

Ne Mutlu Türk'üm Diyene!

Halil İncalcık
Muazzez İlmiye Çığ
Meral Akşener
Ümit Özdağ
Vahdettin Engin
Nilüfer Gürsoy
İzzettin Doğan
Acar Sevim
Müjdat Gezen
Bülent Arı
Anıl Çeçen
Lütfü Türkkan

Çiğdem
Bayraktar Ör

ÇİĞDEM BAYRAKTAR ÖR, Nişantaşı Kız Lisesi'nden sonra gittiği KOÜ İletişim Fakültesi Radyo-Tv-Sinema bölümünü bitirdi. İngiltere'de çeşitli üniversitelerin bachelorya programlarına ve workshoplarına katıldıktan sonra Marmara Üniversitesi Türiyat Araştırmaları Enstitüsü Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı'nda "II. Abdülhamid Dönemi'nde İngiliz Kamuoyu'nda Filistin'e Göç Meselesi (1876-1908)" başlıklı tezini hazırladı.

Uzun dönem, ulusal tv-radyo kuruluşlarının haber ve editoryal departmanlarında çalıştı. Çeşitli prodüksiyon şirketlerinin uzun metraj sinema filmlerinde yapım kadrosunda görevler aldı. Yarışma programları ve tiyatro oyunları yazan Çiğdem Bayraktar Ör, aynı zamanda belgesel film yönetmeni ve senaristtir. Yanısıra Hereke sanatı hakkında çok sayıda makalesi; gerek ulusal, gerek ise uluslararası basında yer almıştır. Bunlardan bazıları MEB müfredatında okutulan kitaplara alınmıştır.

Bayraktar Ör'ün *İsa'nın Sırrı* (Bilgi Yayınevi, 2009), *Sör Siyonist* (Yeditepe Yayınevi, 2012) isimlerinde yayımlanmış kitapları bulunmaktadır. Marmara Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi bölümünde doktora çalışmalarını sürdürmektedir. Kariyer odaklı veya sosyal nitelikleri değerlendiren çok sayıda sertifika ve diploması bulunmaktadır. İngilizce ve Osmanlıca bilmektedir. Evli ve iki çocuk annesidir.

Yazarın yayınevimizce baskıya hazırlanan; "Siyasal Partiler Tarihi" ve "Sevgili" adında iki kitabı daha bulunmaktadır.

Söyleşi |

© İyi Kitap, 2015
© Çiğdem Bayraktar Ör

Biz Kimiz? / Ne Mutlu Türk'üm Diyene!

Genel Yayın Yönetmeni Fetine Esen Şen
Editör Emel Engin
Kapak ve Sayfa Tasarım Hakan Güngör

Baskı-Cilt
Ana Basın Yayın San. Tic. A.Ş. [Sertifika No: 20699]

Bu kitabın yayın hakları İyi Kitap'a aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

ISBN: 978-605-9804-00-4
1. Baskı: Mayıs 2015, İstanbul

İYİ KİTAP
Bağdat Cad. No: 81/1 Feneryolu Kadıköy İSTANBUL
Tel: 0 216 567 84 05
www.iyikitap.com.tr
info@iyikitap.com.tr
iyikitap@yahoo.com.tr
Sertifika No: 32031

BİZ KİMİZ?

NE MUTLU TÜRK'ÜM DİYENE!

ÇİĞDEM BAYRAKTAR ÖR

*Her zaman en büyük gücü veren
Sevgili Eşim Erhan Öre,
oğlum Refik Dağhan'a, kızım Çağla Artemis'e,
annem Sema Hanım'a, babam Ali İhsan Bey'e
biricik kardeşim Kenan Erdem'e
ve dost Behlül DüNDAR'a
derin bağlılıkla...*

“Türk Oğuz Beyleri, işitin! Üstte gök çökmedikçe,
altta yer denizi delinmedikçe, ilini töreni kim bozabilir?

Ey Türk ulusu! Kendine dön! Seni yükseltmiş Bilge Kağanı’na,
özgür ve bağımsız ÷lkene karşı hata ettin, kötü duruma düşürdün.

Ulusun adı, sanı yok olmasın diye, Türk ulusu için gece uyumadım,
gündüz oturmadım.”

Bilge Kağan yazıtından, 735

NEDEN BU KİTABI YAZMAYA KARAR VERDİM?

Türk milleti yokmuş... Hatta hiç olmamış... Türk milleti varsa bile “varlığımız onun varlığına neden armağan olsun?” diyen Milli Eğitim Bakanları görmüşüz. Osmanlı padişahları Türk değilmiş. Osmanlı İmparatorluğu bir Türk İmparatorluğu da değilmiş. Atatürk sadece bir Mustafa’yımış. Ama Hz. Muhammed’in değerli askerlerinden Mustafa’lardan, Mehmet’lerden biri değilmiş. Kuva-yı Milliye bir başıbozuk, serseri çetesiymiş. Kurtuluş Mücadelesi hiç yapılmamış. Geldikleri gibi gitmemişler. Çanakkale Zaferi bizden çok müttefiklerinmiş. İnönü Muharebeleri Milli Şef’in egosundan öyle anlatılagelmiş. Hatta; 23 Nisan Çocuk Bayramı Atatürk’ün fikri bile değilmiş. Ermeni meselesine “özür dileyerek” cevap veren Başbakan’ın akılları varmış. Diğer insanlar akıl-sızmış. “Türkler kasp” diyen yazarlar “en çok okunan” yazarlarımız olmuşlar, ödüllere doymuşlar. Türklük anayasadan kaldırılmalıymış. Türkçe diye bir dil yokmuş. Kürtler kardeşimiz değil, bambaşka bir milletmiş. PKK ile dehşet saçan “terör sorunu” değil, bir “Kürt sorunu” imiş.

Kötülerce uydurulmuş, karanlığa sürükleyen korkunç ve tüyler ürperici bir masal... Anlatıcısı başka, yazarı ve kurgucusu başka... Fakat hepsi aynı amaca hizmet ediyor: Şark Sorunu’nu yaratan Müslüman Türkleri bu coğrafyadan atmak, atılmazlarsa parçalamak, parçalayamazlarsa yok etmek. Üstelik bu kez yöntem çok farklı; öyle eski çağlardaki yoketme yöntemleri uygulanmıyor. Bir eşyayı ortadan kaldırmaktaki gibi ya da Yahudiler’e yapılan acımasız Holakost’taki gibi metotlar aksine birleştirici olacağından tercih edilmiyor. İnternet çağına uygun şekilde yapılacak şey çok açıktı ve tuttu: Türklere diğer tüm milletlerde olduğu gibi “milli ruh” veren bütün değerler alaşağı edilecekti, milli kimlikleri ortadan kaldırı-

lacaktı. Bunun için de Atatürk'ün kurduğu ve yaşattığı devletin ve milli değerlerin normları en büyük engeldi. İlkine buradan başlanmalıydı. Bir türlü ölmeyen Atatürk yeniden öldürülmeliydi. O ölürse zaten bundan ölürdü. O ölürse, Türkler de varlık nedenlerini kaybederlerdi, ele geçerlerdi; küresel sermayeye daha kolay hizmet ederlerdi.

Hedef tam olarak budur: Türklerin milliyetlerini ve vatani hassasiyetlerini yok etmek. O zaman dağılacakız ve böylece aramızda oluşan boşluklara dalmak, işlemek, nüfuz etmek kolay olacak.

Bunu yaptılar, yapıyorlar, yapacaklar. İyi niyetli, ama geçim derdinde olan vatanseverlerin gözlerini bile boyadılar: "Biz böyle şeyler yapmıyoruz, yapmadık, yapmayacağız", diyorlar. "Sen çalış, beklemeden ilacını al, kömürünü al, kahveni iç, dizini seyrete."

"Ama" diye devam ediyorlar. "Ama sakın 'Ne mutlu Türk'üm diyene!' deme."

Mustafa Kemal Atatürk 10. Yılımızı kutlama konuşmasını bitirirken söylemişti bu sözü. Üstelik; Türkiye Cumhuriyeti içinde yaşayan herkesi ve uzaklardaki bütün Türkleri, kendini Türk hissedeni kucaklayarak. Şöyle bitiriyordu söylevini:

"Bugün, aynı inanç ve kesinlikle söylüyorum ki, ulusal ülküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk Ulusunun büyük ulus olduğunu bütün uygar dünya, az zamanda, bir kere daha tanıyacaktı. Hiçbir an kuşku yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük uygar niteliği ve büyük uygar yeteneği, bundan sonraki gelişmesi ile geleceğin yüksek uygarlık ufkunda yeni bir güneş gibi doğacaktır.

Türk ulusu! Sonsuzluğa akıp giden her on yılda, bu büyük ulus bayramını daha büyük onurlarla, mutluluklarla, huzur ve refah içinde kutlamayı gönülden dilerim.

Ne mutlu Türk'üm diyene!"

Keşke bu sözler anlaşılseydi ve bugün muhatap kaldığımız şeyler gerçekten yaşanmamış olsaydı, hiç dile gelmeseydi, hiç duyulmamış olsaydı. Bu kitabı yazmaya hiç gerek doğmasaydı. Ne yazık; tüm bunlar bazı vatan

hainlerince böyle kanıksanmamış olsaydı... Bütün milli şehitlerimizin kemikleri sızlıyor, ruhları huzursuzlanıyor, yerlerinden kalkmak istiyorlar ve yeniden istilaya kalkışan bu düşmanları aramızdan silmek istiyorlar. Onlardan bize, içimize doğru akan donmuş kanla dirilmeye çağrısıdır bu kitap!

Varlığıyla dünyayı zenginleştiren asil ruhuyla tüm Türklere ve kendini bu ailenin bir parçası gibi göstererek Truva atı misali zamanımızın ortasına yerleşen hainlere Türk'ü yeniden anlatmanın zamanı geldi, geçiyor bile. En baştan, konuyu en iyi bilenlere sorduk; Onlar da hiç çekinmeden cevap verdiler. Türklüğün ne badireler atlattığını, elbette bu dönemin de geçeceğini; bu dönemin uluslararası gizli para gruplarına hizmet eden haysiyetsiz, kimliksiz icracılarını, mimarlarını ve onlardan türeyen bütün nesilleri yerle yeksan ederek bir gün sona ereceğini biliyoruz.

Biz kaç kişi miyiz? Toprak altında milyarlarca ölüsüyle, üstünde yaşayan milyonlarca dirisiyle saymaya cesaret edemeyeceğiniz kadar çok kişiyiz!

Bu kişilerden bazıları bu kitapta ve duygularımı, düşüncelerimi paylaşıyor. Tek bir teklifle böyle "cevap" niteliğinde bir kitapta yeralmayı onur sayan ve söyleşinin akışı dahilinde canlı canlı yönelttiğim sorulara yanıt veren bütün değerli isimlere açtıkları yürekleri için tek tek teşekkür ediyorum. Başta "Tarihçilerin Kutbu" unvanını bir asırlık ömrüyle omzunda taşıyan Sayın Prof. Dr. Halil İnalcık'a, Türklerin Mezopotamya'daki varlığını binlerce yıl öncesinden kanıtlarla ortaya koyan Sümer Tarihçisi Sayın Prof. Dr. Muazzez İlmiye Çığ'a, her zaman bir baba gibi en büyük destekçim olan Sayın Prof. Dr. Vahdettin Engin'e, mütevazılığına ve donanımına özellikle bir kadın olarak hayranlık beslediğim Sayın Meclis Başkanvekili'miz ve Milletvekilimiz Meral Akşener'e, bu kitaba desteğini esirgemeyen Sayın Milletvekili Lütfü Türkkan'a, son yıllarda babasının kurduğu parti sıkça dile getirilen, bir devrin ilk elden tanığı ve Yassıada mücadelesiyle bağ kurmak isteyen bugünün erkine hiç tahmin etmeyecekleri yanıtlar veren merhum Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın kızı, AP eski milletvekili Sayın Nilüfer Bayar Gürsoy'a, kurduğu enstitü ile Türkiye'nin yeni yüzyılını aydınlatan Sayın Prof. Dr. Ümit Özdağ'a, sanatçı duruşuyla düşünül-

meyenleri büyük risk olarak düşündürten Sayın Müjdat Gezen'e, tabuları ve klişeleri dağıtan, bilgi noksanlığıyla gereksiz yere çatışmalara kurban giden nesiller için zaman kaybeden Türk halkına "Alevi ve Sunni" pencelelerinden içeriye bolca ışık olarak konuyu betimleyen Cem Vakfı Başkanı Sayın Prof. Dr. İzzettin Doğan'a, hukukun üstünlüğünü tartışmasızca savunan ve Atatürk'ün mücadelesini tarif etmek için büyük emek harcayan Sayın Prof. Dr. Anıl Çeçen'e, Halil İncelik'in dünya perspektifinde yetişmiş, ince bir irdeleme yetisiyle günümüzü değerlendiren Eski Milli Saraylar Müzecilik Tanıtım Başkanı ve Dolmabahçe Sarayı Müdürü, şimdiki İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Dr. Bülent Arı'ya, Türk milletinin hiçe sayıldığı bu dönemde kişisel mücadelesini etkinliklerle sürdüren Kadıköy Türk Ocağı Başkanı Sayın Prof. Dr. Acar Sevim'e varlıkları ile kitaba katkıları ve sahip oldukları bilgiyi, birikimi ve deneyimi cömertçe bizimle paylaştıkları için tekrar teşekkür ediyorum.

"Ne mutlu Türk'üm diyene!" sözünü özellikle Doğu illerimizden kaldıran düşünce biçimindeki tarihi yanlışlığı anlatmaya bir katkımız olabileceğini düşündüm. Umarım faydası olur.

*Çiğdem Bayraktar Ör
Kadıköy, 2015*

PROF. DR. HALİL İNALCIK

“TARİHÇİLERİN KUTBU”

“Ne mutlu Türk’üm diyene!” sözü ayrılıkçı bir nedenle mi söylendi?

Hayır! Atatürk’ün ve Türklerin emperyalistlere karşı büyük mücadelesi ve sonunda başarısı nedeniyle söylenmişti. Onların dize getirilmesi o kadar büyük bir akis yaptı ki bütün dünyada, bilhassa Asya’da; büyük heyecan yarattı. Çinliler’in kapitülasyonlarla yönetilen ekonomileri Batı emperyalistlerine ve emperyalizmine hizmet ediyordu. Atatürk’ün Batı emperyalistlerine karşı mücadelesini Hindistan ve Çin kendi mücadelesi gibi anladı. Atatürk, Lozan’da Türk devletini bağımsız ve Batılılarla tam eşitlik, müsavat biçiminde ortaya koyunca bütün Asya bayram yaptı. Hindistan’da Gandhi’nin ve Nehru’nun İngiltere’ye karşı mücadeleleri Müslüman halkı bir hilafet hareketinin içine çekmişti. Türklerin başarısı sanki kendi başarıları olmuştu. Çin kapitülasyonları bizden sonra kaldırarak ekonomisini kurtardı. Bizim milli mücadelemiz, milli zaferimiz bütün dünyada, özellikle Asya’da bir zafer olarak kutlanmıştır. İşte bizim övüneceğimiz özelliklerimizden biri budur: son olarak modern dünyayı şekillendiren **kahraman bir millet!** İşte bunu biz başardık!

Türkler nasıl bir soydan geliyor?

Türklerin farklı bir geçmişi var. Adımız “**Türk**” olarak ilk kez Orta Asya’da **Köktürk** veya **Göktürk** Devleti İmparatorluğu’nda zikredilmiştir. 730 tarihlerinde Orhun Abideleri’nde **Türk** adı vardır. O imparatorluğun

adı Göktürk devleti idi. *Türk* adı demek 730'da bütün dünyaya yazılmıştı. Bu imparatorluk; Türk imparatorluğu Mongolistan'dan Kafkasya'ya kadar yayılmakta idi. Orada yaşayan Türkçe konuşan herkes Oruklar, Uygurlar, Kırgızlar vs. hepsi bu Türk devletinin adını aldılar. Kabile adları yanında o Türk devletinin tebaası olduğu için Türklük içine girdiler. Türk büyükleri Asya'da büyük Türk devletleri kurdular. Bakınız Orta Asya'nın en doğu uçlarından Kafkasya'ya kadar hakim oldular. Bu Türkler Çin ipeğini Çin'den at karşılığı alıp Kafkasya üzerinden Bizans'a kadar getiriyorlardı. Bizans'ın ipeğini biz Türkler kervanlarla temin ediyorduk. Bizans, İran, Çin dünya ticaretinde bize muhtaçtı. Göktürkler'den sonra Uygur İmparatorluğu geliyor. O da bir Türk devletidir. Ondan sonra Karahan Devleti geliyor. Asıl yükseliş Selçuklu Devleti ile oluyor. 1100'lerde kurulan bu devlet bugünkü Orta Asya'dan Akdeniz'e kadar, Suriye limanlarına kadar bir Büyük Selçuklu İmparatorluğu kurdular. Bu imparatorlukların dayandığı şey *töre*, yani yasaydı. Göktürk Kitabeleri'nde o devleti kuran Bumin Kağan; "Ben töre-mi koydum", diyor. Bütün bu imparatorluklar kanuna dayanıyordu. Onun için Selçuklu Devleti de kurulduğu zaman yine bir töreye sahipti. Osmanlı Devleti kurulduğu zaman Fatih Sultan Mehmet devlet kanunlarını koydu. Türk devletlerinin böyle büyük devletler olması ve asırlarca hakim olması töre sayesinde. İçine tebaa olarak aldığı kavimleri büyük bir adaletle ve kanun nizamında koruyor ve yönetiyordu. O nedenle biz 550'lerde kurulan Köktürk Devleti'nden beri dünyanın en büyük imparatorluklarını kurmuş; dünya medeniyetlerine, kültürlerine destek olmuş imparatorlukların çocuklarıyız. Onun için biz "*Ne mutlu Türk'üm!*", diyebiliriz.

"Ne mutlu Türk'üm!" sözünün derinliğini anlamak istemeyenlerin kusuru nedir?

Bir Romen ailesiyle hareket ediyordum. Ankara'da Güvenlik Abidesi'nin altında "Türk öğün, çalış!", yazıyor dediğimde yanımdaki gençler kahkaha attılar. Buna çok üzüldüm. Çünkü çok cahiller! Türklerin övünülecek bir tarihleri vardır. Tarih bilerseniz ancak o zaman "Ne mutlu Türk'üm!" sloganının bir manası vardır.

Bugün bu slogandaki duyguları paylaşmayan ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan insanlara bakış nasıl olmalıdır? Onlar normal mi karşılanmalı?

Bu siyasi bir soru. Osmanlı Devleti bir Türk devleti idi ve Avrupalılar “TurkishEmpire”, “LempireTurque”, diyorlardı. Biz Türkçe konuşuyorduk. Osmanlı sultanları, halkı; Anadolu’da yaşayan türlü etnik gruplar hepsi Türkçe biliyor ve Türkçe konuşuyordu. “TurkishEmpire” / Türk İmparatorluğu idi. Osmanlı Devleti geleneğinde olduğu gibi kanun ve adalet sayesinde bu çeşitli etnik grupları devlete bağlayabilmişti. Fuzuli hakkında dört ciltlik en önemli eseri bir Ermeni yazmıştır. O kadar Türklere ve bu devlete bağlıydılar onlar. Fakat; nedense son zamanlarda bir fesat doğdu topraklarımızda. Bu fesat nereden geliyor? Bilmiyoruz. Bir fesat aramıza girdi ve bizi ayırmaya çalışıyorlar. Bu memleketteki çeşitli etnik gruplar kendilerini Türk hissediyorlardı, Türkçe konuşuyorlardı, Türklüğe mal olmuşlardı. Fakat son zamanlarda emperyalistlerin oyunu ile aramıza fesat girdi. Bu çok üzülecek birşeydir. Biz birlik olmazsak yalnız Türkler değil, Onlar da zarar görür. Onlar da felaketle karşılaşacaklar. Biz birlik olursak yine dünyanın müreffeh, büyük devleti olabiliriz. Bu fesatlardan ve ayrılıkçı fikirlerden kaçınmak lazımdır! Herhangi bir şekilde birliğimizi, bu kanun ve adalet vechiyle korumalıyız.

Mustafa Kemal Atatürk “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, derken Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan herkesi mi kastediordu?

Atatürk, Türklük çatısı altında Türklüğe bağlanmış bütün insanları vurgulamıştır. Türklüğün içinde yaşayan ve Türklüğü içinde yaşatan herkesin mutlu olacağı bir geçmişi, bir tarihi anlatmıştır.

Türklük doğuştan mı gelir, yoksa sonradan kazanılır mı?

Türk devleti çeşitli etnik grupları adaletle idare eden bir yapıya sahiptir. 5. yy’dan beri kurduğumuz imparatorluklar büyük imparatorluklardır.

Göktürk İmparatorluğu, Uygur İmparatorluğu, Selçuklu İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu; hepsi Türk hanedanlarıdır. Hepsi Türk kültürünü benimsemiş bir idare kurmuşlardır. Siyasi, hukuki olarak güçlü bir devlet nizamına bağlıydılar. Bu nizam içinde kendi dillerini, kültürlerini muhafaza ediyorlardı. Emperyalist dünya bizi sıkıştırma sıkıştırma Rume-
li'den attı, topraklarını istila ederek Arap dünyasından attı. Mısır'a, Suudi Arabistan'a, Suriye'ye, Irak'a geldiler. Ne geldi o topraklara bugün? Felaket geldi! Halbuki; Osmanlı idaresindeyken bütün bu coğrafyada sulh vardı. Bütün halklar emniyet ve huzur içinde asırlar boyu yaşadı. Onun için bu etnik ayrılık yanlış bir politikadır. Bunu anlamaları lazım. Bu felaket getirir, kargaşa getirir. Ayrılıkçı fikirlere sahip etniklerin başına daha büyük felaket getirir, zulüm getirir. Herkes Türk devletinin hukuk düzenine itimat etmeli; ancak biz de hukuk çizgisinden hiçbir surette ayrılmamalıyız.

Batı'daki Osmanlı imajı Türk milleti üzerinden mi şekillenmişti? Batı'nın algıladığı ve hoşlanmadığı başarı Türk başarısı mıdır?

Bütün Avrupa dillerinde "L'empire Turque", "Turkish Empire" diye geçer. Bu çok anlamlıdır. Bizimkiler bir etnik grubun mümessili olmaktan kaçınmışlardır. Orada yaşayan bütün kavimleri, dinleri, cemaatleri kendi himayesi altına almıştır. Türk yalnız Türklüğü ile ortaya çıksaydı, o zaman parçalanma olurdu. Onun için Osmanlı İmparatorluğu gayet adilane, bi-taraf bir rejimle devleti yönetti. Altı yüz sene bu sayede yaşadı. Eğer biz Anadolu'da bugün bir Türk devleti devam ettirmek istiyorsak aynı politikayı gütmeliyiz. Hukuka bağlı, herkesin eşit olduğu bir millet olarak yaşamalıyız. Dünyanın en güzel yerinde, en güzel vatanında yaşıyoruz. Türkler Anadolu'ya geldiklerinde cennet gibi bu topraklarda Orta Asya'yı unuttular. Herkesin gözünün olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Her etnik grup bunun önemini anlasın ve Türk devletinin sinesinde refah ve hürriyet tadını tatsın!

Birlikte yaşamamanın gereklerinden biri Türkçe'nin herkesçe konuşulması mıdır?

Zorlamadan kaçınmak lazım. Osmanlı idaresi bir hakimiyet şemsiyesiydi. Bu benim ifademdir. Adilane bir idare kurmuştur. Hiçbir etnik grubu öne çıkarmamıştır. Herkese müsavi, onları himaye eden bir rejim kurmuştur. Bunu kanuna istinad ettirmiştir. Bugün de biz gayet liberal bir anayasa yapmalıyız. Bugün de etnik gruplar, şu güzelim Anadolu'da birlik halinde yaşamalıdır. Dünyanın büyük devletlerinden biri olabiliriz. Eğer herkes bir taraftan çekiştirirse, bu birlik dağılırsa herkes bundan zarar görür.

Osmanlı İmparatorluğu herkese saygı duyan bir idare tesis ederken, aynı anda II. Abdülhamid'in anayasa yapılırken; "Türk'ün hakkı korundu mu?" sorusundaki gibi bir Türklük saygısı vardı. Yeni anayasa nasıl olmalı?

Osmanlı'nın anayasası; işte Fatih'in koyduğu kanunlar; tebaayı himaye etmek üzerine inşa edilirdi. Fakir bir köylü bile Divan-ı Hümayun'a şahsen gelip idareden şikayet edebilirdi. Böyle bir hürriyeti vardı. Böylesi adilane bir idare Osmanlı'nın 600 sene yaşamasını sağladı. Bugün biz o günlere dönmeyeceğiz. Bugün bir anayasayla aynı emniyeti herkes için bu toprak üstünde tesis etmeliyiz. Bence anayasa bir çıkış yoludur.

Teknik olarak nasıl bir anayasa hazırlanmalı?

Anayasamız maalesef çok teferruatlı. Amerikan anayasası gibi prensipler üzerinde durmalıdır. Prensipler üzerinde durunca özel durumları karıştırmaz, bir yanlış yola sevk etmez. Belli bir grubun sultasını, hakimiyetini tesis etmez. Amerikan yasası gibi çeşitli etnik grupları, etnikleri sinesinde toplayan bir anayasaya ihtiyacımız var. O zaman bu birlik devam eder. Anayasa çok önemlidir. Maalesef; anayasa çalışmalarını torpillediler. Bu benim en büyük kederimdir. Anayasa yapmak lazımdır. Bütün Türk devletlerinin devamının temelinde hukuk vardır. Tabi modern dünyada onların töresini kastetmiyorum. Töre de bir nevi anayasadır. Bizim çok ileri prensiplere dayanan, herkesin kabul edebileceği bir anayasa yapma-

lıyız; Türkiye için tek çıkış yolu budur. Eğer bunu yapmazsak; Türkiye'de bu etnik şuur kuvvetlenir, herkes kendini bir anayasanın himayesi altında hissederse birliğe katılır. Benim daima söylediğim şey biran evvel prensiplere dayanan, teferruata kaçmayan bir anayasa yapmaktır.

Dil konusu anayasada işlenmeli mi?

Anayasaya hürriyet prensipleri ve kanun garantileri koyduğunuz zaman dil sorun olmaktan çıkar. İsveçli bir grup Amerika'ya gelmiş, köyler yapmış, kasabaları var. Orada anayasanın prensipleri çok umumi olduğu için kendilerini, dillerini, kültürlerini devam ettiriyorlar. Böyle bir rejim kurarsak çıkış yolunu buluruz. Aksi takdirde Türkiye'nin parçalanmasından korkuyorum. Şahsi, parti mücadelelerini bırakıp herkesin birleşerek yeni bir anayasa yapmaları şartı var. Bütün etnik grupları kucaklayan, genel prensiplere dayanan bir anayasa yapmalıdır.

Mustafa Kemal Atatürk'e dönersek bu yönde bir arzu ve öngörü bulabilir miyiz?

O zamanlar; tamamen kendine has, özel şartlar vardı. Atatürk mücadelede öyle bir millet devraldı ki Türklük şuurunu ortaya çıkarmak zorundaydı. Bir Türkiye olabilmesi için bir köylü bile Türklüğünü hissetti. Bir cemaatin üyesi olmak değil, Türk milletinin bir üyesi olmak şuuruna vardı. Bu şuur kuvvetlendirmek lazımdı. Bir anayasa bunu da temin edebilir. Benim bulduğum anahtar anayasadır. Genel hukuka ve prensiplere dayanan bir anayasadır. TBMM bana bir onur ödülü verdiği zaman mecliste yaptığım konuşmada da belirttim. Ne yazık ki; dinlenmiyoruz! Bu memlekette profesörler dinlenmiyor.

Dinlemek için buradayız. Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu cumhuriyetin ayrılıkçı fikirlere zemin hazırladığını söyleyenlere cevabınız nedir?

O zaman çok özel şartlar vardı. Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne bir cemaat kalmıştı. Bu cemaatten bir millet yaratmak çok büyük bir mücadeleydi. Bu işi başarmak için ister istemez bir takım zorluklarla çarpışmak zorundaydı. Atatürk zamanı öylesine zor bir dönemdi ki; bugün olanların cevaplarını o dönemde arayamayız. Öyle bir millettten ve öyle güç şartlardan bir millet ve milli bir devlet yaratmak için çok büyük güçlüklerle savaştı. Bu tarihi şartları daima gözönünde tutmak lazım. Atatürk'ün bugünkü Amerikan anayasası gibi bir yasa koyması elbette beklenemezdi. Kuva-yı Milliye'nin verdiği ruhu bir Türk milleti yaratmak için kullandı. O zamanki şartlar bambaşkaydı; millet başkaydı, kültür başkaydı. Bugün aynı şeylerin üzerinde duramayız.

PROF. DR. MUAZZEZ İLMİYE ÇİĞ

SÜMEROLOG

Son dönemde Türklüğün bir millet olup olmadığı tartışması gündeme geldi.

Sinir oluyorum kızım bu lafa. Bir deli, bir kuyuya bir taş atarmış; kırk akıllı çıkaramazmış. Yani bu işlerin münakaşasına bile tahammül edemiyorum. Beyefendi Türkçe konuşuyor, konuştuğu dilin ne olduğunu bile bilmiyor. Bunlar deli saçmaları! Bunların üzerinde durmak bile doğru değil! Çok sinirleniyorum!

Bu tartışmaların başlatılmasının altında yatan neden nedir?

Afrika’da Tutsiler ve Hutsiler arasında geçen korkunç olaylarda Avrupalıların yaptıkları rezillikleri okumak lazım. Aynen bizim memlekette bunu yapmaya çalışıyorlar. Orada insanlar birlikte güzelce yaşarlarken, onların arasına Avrupalılar nifak tohumları ektiler. “Sen Tutsi’sin, sen Hutsi’sin” diye insanları ayırdılar. Birarada mutlu bir şekilde yaşayan insanları birbirinden ayırdıktan sonra da birbirlerine kırdırdılar. Binlerce masum insan öldü katliam sonucu. Biz de aynı sahneyi yaşıyoruz.

Sözünü ettiğiniz Ruanda Soykırımı’nda Fransızların muazzam desteğinde Hutsiler’in Tutsilere ve ılımlı Hutsilere karşı başlattığı katliamda 100 gün içinde 800 bine yakın insan katledilmişti. Sonunda da dönemin Fransız cumhurbaşkanı Mitterand, “Oralarda bir soykırım yaşanması o

kadar da önemli bir şey değil!”, demişti. Belçika; sömürgesi Ruanda’da, çoğunluğa karşı azınlık olan Tutsileri destekleyerek onların hayatlarını olanaklarla zenginleştirmişti. Dış güçler Ruanda’da azınlığı destekleyip, güçlendirirken, çoğunluğu ezdi. Çoğunluk olarak Türklerin ezildiğini düşünüyor musunuz?

Ezilmeyi asla kabul etmiyorum kızım; biz ezilmedik! Çocuklarımız ayaklandı. Biz Afrikalı değiliz! Bizim koskoca bir geçmişimiz var. Çok uzun bir devre tarihımız var, Afrikalılar’la bir olamayız. Ama aynı taktiği bizde de deniyorlar. “Ben Türk değilim”, diyerek Türklüğü kabul etmeyen sözde okumuş Tayyip Erdoğan aynı taktiğin içinde yer alıyor. Dışardan gelen böyle etkileri kabul eden cahil, kafasız, hain insanlar bizde de var. Ruanda’da bu işi yapanlardan bizde de var. O kadar üzülüyorum ki! Biz bu kadar az eğitim mi verdik bu insanlara? Bu kadar mı zayıf eğitim verdik biz bunlara?

Nerede hata yapıldı? Kırılma eğitimle mi başladı?

Ben anlamıyorum kızım, bu kadar hain bir anda nasıl çıktı ortaya? Bir türlü idrak edemiyorum.

Atatürk bunları öngörmüştü, değil mi?

O kadar uzun görüşü olan bir kişi görmez olur mu? Öyle bir halk eline alıyor ki; bir tarafı hiçbir şeyden haberi olmayan, cahil; öbür tarafta bir dinle insanları uyutmaya çalışan bir tabaka. Bu tabakanın birgün ayağa kalkacağını düşünüyor Atatürk. Kalkmamasına imkan yok. Ankara Mec-lisi açıldığı zaman 700 medrese varmış. İlk zamanlarda bu medreseler bayağı bilim merkezleri olarak hizmet vermiş. Sonradan din değil, uyduruk din ve halkı uyutmak için kullanılmış. 700 medrese ilaveten 400 medrese daha açıldı. “Medrese kafa” olarak buralarda yetişenler Atatürk’e ve devrime düşman oldular. Atatürk’ün dine düşman olduğu propagandasını yaptılar. Oysa; Atatürk dinin tamamen layık olduğu şekilde yaşanmasını istemişti.

Bilimsel olarak incelenmesine aynı önemi vermiş miydi?

Bilimsel olarak incelenmesini arzu etti. Kuran'ı Kerim'in Türkçe'sinin bilinirse, böyle hocalardan daha büyük katkı sağlanacağını düşündü. Onun için de Kuran'ı Türkçe'ye çevirtti. Bu dinimize en büyük hizmet. Şimdi O'na "dinsiz" diyorlar, bu inanılmaz derecede üzücü bir şey! Dinimize en büyük hizmeti O yaptı. Recep Tayyip Erdoğan'a 'peygamber' demeye başladılar. Peygamberler yalan söylemezler, iftira atmazlar, günaha girmezler. Kul hakkı yiyenlerin namazı bile kılınmaz diyor emekli müftü! Bu kadar fakir insanın cebinden bu kadar çok zengin insan çıkıyor. Nasıl oluyor da Atatürk dinsiz, bunlar Müslüman oluyor?! Van'daki depremzedeler hala onca yardıma rağmen rahata kavuşmadılar. Bu kadar kurban derisi bağışlandı, bu kadar devlet para topladı. O insanlara ev yapın!

Depremelerde ortaya çıkan mağduriyetten çok ayrılıkçı etnik meselelerden konuşuluyor. Bölge insanına dönelim. Kürtçe diye dil var mı?

Yok, canım! Hepsini uyduruk!

Nasıl ortaya çıktı bu dil peki?

Osmanlı Devleti'nin zayıflamaya başladığı 1800'lerde başladı bu çalışmalar. Osmanlı'yı yenmek için çareler aramaya başladıklarında, bu bölgede yaşayan insanları "Kürtler" diye ayırmaya çalıştılar.

Gerçekten tarihte Kürt diye bir millet, halk var mı?

Yok, tarihte böyle bir millet yok!

Millet de yok, halk da yok, dil de yok mu diyorsunuz?

Tarihte böyle bir halk da yok, millet de yok, dil de yok! Tarihte böyle bir yerin ismi de yok.

Kürdistan diye bir yer betimlemesine rastlamadınız mı hiç?

Hayır, efendim; böyle bir yer yok! Ayrıca bu insanların aslı Türk'tür. Türkler doğudan batıya göç etmişlerdir. Dağları aşmışlardır. Bir kısmı hudud dağlarının eteklerinde ve Farsların, Acemlerin, Türklerin birleşik tesiri altında kalmıştır. Yüzde doksan dilleri Türkçe'dir. Ancak birkaç kelimeleri Arapça ve Farsça'dır.

Türk tarihi o coğrafyada ne kadar geriye gidiyor?

Türk tarihi Sümerler'e, hatta daha da eskilere kadar geriye gider. Oralarda daima Anadolu'ya doğru, Mezopotamya'ya doğru Türk akınları olmuştur. İsa'dan önce 2400'lerde akıncı Turkolar var. İsmine dikkat edin; Turkolar. Düşünün artık tarihin neresine kadar gidiyor Türkler.

Son dönemde üzerinde ihtilaf çıkmış bir konu var: millet ve ırk ayrımı. Millet nedir? Milletin ırktan farkı nedir?

Bunların ayrımını ben bile yapamıyorum. Ne demektir millet ve ırk?

Atatürk bunları birbirinden ayırdı mı peki?

Hiç ayırmadı.

Recep Tayyip Erdoğan başbakanken meclis kürsüsüne elinde 1932 tarihli bir antropoloji kitabıyla çıktı ve içindeki fotoğrafları göstererek basıldığı dönemin ideolojisini ırkçılıkla suçladı. Meclisten de hiç kimse bunun bilimsel bir antropoloji kitabı olduğunu kendisine hatırlatmadı.

Bilgisiz, hepsi bilgisiz!

Atatürk kafatasçı, ırkçı bir lider olduğu için mi bu araştırmaları yaptırdı?

Yok, kızım! Yok, kızım! O zaman bütün dünyada bir antropolojik araştırma vardı. Bu ırkçılık özellikle Almanlar'dan çıktı. İnsanları kafataslarına göre ayırıyorlardı. Atatürk de bilimsel olarak bu işe soyundurdu. Antropoloji o zamana kadar bizim memlekette yoktu. Bir antropoloji teşekkül ettirdi. O zaman böyle bir şey yapalım ve evrensel bilime bir katkımız olsun, diye düşünülerek hareket edildi. Maksat; Türklüğü diğerlerinden ayırmak değil, bilimsel olarak Avrupa'da yapılan çalışmalara iştirak etmekte.

Bu topraklardaki Türklüğün geçmişini kanıtlamak üzere de çalışılmış olabilir mi?

Hayır. Bu topraklarda yaptığım çalışmalarda Türklerin çok eskiden beri varolduğunu gösteriyorum. Yalnız benim çalışmalarım değil, başka çalışmalar da bunu gösteriyor. Kaya resimleri en büyük kanıt! Asya'nın en yüksek tepesinden, en uzak köşesinden başlayarak; Anadolu'nun batısına kadar kaya resimleri ortaya çıkıyor, Türklerin damgaları çıkıyor. Türkler bu taraflara çok eskiden geldiler. Benim "Tufan" kitabımda bu anlatılıyor. En aşağı tufandan sonra bulunduklarını kanıtlamaya çalışıyorum. Tufanı jeologlar kanıtlıyorlar. Sümerlerin yazdığı tufan hikayesi bu taşkınlıkların hikayesidir, diyorum. Benim iddiam o! Türklerin tufan efsaneleri var ve Sümerler'e çok uyuyor. Öyle diyor ki; Yeşiller doluyor, Baykal doluyor, Hazar'dan Anadolu'ya taşıyor sular, diyor. Anadolu'da "Diyarbakır denizi" diye bir deniz beliriyor.

Ve Diyarbakır'dan o tarihler için Kürt şehri olarak bahsetmek mümkün değil...

Yok, canım. Böyle bir şey mümkün değil!

Bazı Kürt milliyetçileri o topraklarda Kürtlerin Türkler'den önce varolduğunu iddia ediyorlar. Buna ne dersiniz?

Yok, öyle bir şey! Mümkün değil! Ben Kürtleri Türklerden ayıramıyorum. Şimdi bir Kürt kültürü diye tutturuyorlar. **Ben kendilerine de söylüyorum. Kürtler'in ne yazıları var, ne dilleri var.** Diyarbakır'da konferans verdiğimde yanıma gelen Kürt çocuklarıyla konuştum. Onlara; "Çocuklar sizin yazınız yoktu. Atatürk olmasaydı yazıdan da haberiniz olmayacaktı. Sizin bir yazılı kültürünüz yok!"

Atatürk oraya yazıyı nasıl götürdü?

Memlekete yazıyı getirince onlar da Türk halkı olarak mecburen yazıyı öğrendi. Sonra her yerde okuyabilecekleri bir ortam sağladı.

Bahsedildiği gibi bir eşitsizlik yok muydu?

Katiyen yoktu! Hepsi yalan! Aslında aydın geçinen, komünist geçinen insanlarımız dış desteklerle bunu böyle gösteriyorlar. Memlekete bunlardan kötü düşman olamaz! "Kürtlerin anadilleri" diyorlar. Ne demektir anadili? Ben gittiğimde oralarda hiç Türkçe bilmeyen kadınlar vardı. Okula gönderilmeyenler öğrenemediler.

Onlara Türkçe neden öğretilemedi?

Okula gitmedikleri için bilemediler. Doğu'da ilkokul öğretmenliği yapan bir vali hanımı bana hiç Türkçe bilmeyen çocuklar olduğunu söyledi. "Bana dil bilmeyen, yazı bilmeyen talebeler geliyorlar. Üç ay sonra mükemmel Türkçe konuşuyorlar ve yazı öğreniyorlar", dedi.

Genetik hafıza mı diyeceksiniz?

Evet! Bu hanım; "Konuşmaları bazen Azeri Türkçesi'ni andırıyor.", dedi. Oradan gelen bir hafıza. Üç ayda yazı öğrenilebilir, ama dil öğrenilemez; diyor. Bir temeli olması gerekir. Bilinçaltında bir bilgi olması gerekir.

Sizin söylediğiniz sentez ırka geliyoruz o zaman.

“O dönemde üniversitelere bu çocuklar için araştırma yapmaları çağrısında bulundum, ama yapan olmadı.”, diyor. Üç ayda mükemmel Türkçe konuşuyorlar ve Azeri Türkçesi’ne hakim oluyorlar. Bu durum çocukların köklerinde Türkçe olduğunu gösteriyor. Dil genetiği olmadıktan sonra üç ayda öğrenilemez. Ben bu konuda ne kadar kitap okudum ise, hepsinde aynı şeyi görüyorum. Sonra; oradaki çocuklar da şikayetçi. Bana üç gençten bir mektup geldi. Üç aşiretten... “Biz Türk’üz, bize siz Kürt’sünüz diye tutturdular”, yazıyor. “Biz Türkmenler’in yanına gittiğimizde aynı adetleri taşıdığımızı görüyoruz. Biz Kürt değiliz! Niçin bu araştırılmıyor?”, diye soruyorlar. Bizim akıllı geçinen sözde aydınlarımız, bilmeden konuşuyorlar.

Türkiye Cumhuriyeti devlet nişanından Atatürk silueti kaldırıldı.

Kaldıramayacaklar!

Ülkeyi nereye götürüyorlar?

Ben de düşünüyorum. Nereye gidiyoruz? Ben de birgün sormak istiyorum. Türkiye’yi Suudi Arabistan yapmak istiyorlar.

O nedenle mi Türk milliyetçiliğini yok etmek istiyorlar?

Tam Suudi Arabistan yapmak istiyorlar. Kadınları tekrar evlere sokmak istiyorlar. Zaten kız-erkek ayırmaya başladılar. Lisede kız evlenebilir, ne demek? O zaman kızlar bir an evvel evlensin, diyorlar. Okumadan evden ayrılсын, diyorlar.

Uluslararası planda hedefi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Dış kaynaklı bir hedef! Çünkü biz hiç yoktan birdenbire canlandık. Birdenbire dünya çapında bilim adamlarımız yetişti. Birdenbire dünya

çapında sanatçılarımız yetişti. Ne oluyor bu Türkiye'ye? Yarın bunlar başımıza dert olacak, bunları yok etmemiz lazım; diyorlar.

Ülkeyi tasfiye mi etmeye çalışıyorlar?

Tabi. Çünkü Osmanlı Devleti tasfiye oldu. Paylaştıkları onlara yetmeyince buna devam ederek Türkleri yok etmeye çalışıyorlar.

Başarılı olabilirler mi?

Bunu siz gençler söyleyecek! Başarılı olup olmayacağını sizler söyleyeceksiniz!

Fakat dediğiniz gibi çok fazla hain var. Bu hainleri kim yetiştirdi hocam?

O üniversitelerden yobazlar çıktı. Üniversite profesörü olmuş bir adam, müziği günah diyerek yasaklamaya kalkıyor.

Siz kocaman bir asra şahit oldunuz. Bir Atatürk asrına şahit oldunuz. Bundan elli yıl önce böyle günlerin yaşanabileceğini tasavvur edebilir miydiniz?

Bugün bir karşı devrim olur. Atatürk'ün zamanında bu karşı devrimi yapamadılar. Karşı devrimler birdenbire çıkar. Büyük kan dökülür. Bizde bu kan dökülme olmadı. Şimdi bu kan dökülmeyi hazırlamaya çalışıyorlar.

Proje bu mu? Bize kan döktürtmek mi istiyorlar?

Erbakan bunu söyledi: “kanlı veya kansız geleceğiz!”, demişti. Buradaki “kanlı” bir savaşıyla geleceğiz, demektir. Afrika’da yaptıklarını bize de yapıyorlar. Biz ne Kürt bildik, ne Çerkez bildik, ne de başka birini. Bu memleket içinde ne var, diye düşünmedik. O çağda hiçbir şey düşünme-

dik. Hepsi sonradan çıktı. Ben de; “Aa! Neler varmış bizim memlekette?”, dedim.

Atatürk'ün milleti tanımında ne vardı?

Bu topraklar üzerinde oturan herkes bir millettir. Aynı hisleri paylaşan insanlar bir millettir. Çünkü bu topraklarda varlığımıza karşı bir tehdit geldiğinde, nasıl ki Kurtuluş Savaşı'nda yaptık, bir arada hareket ederiz. Ne Kürt denildi, ne başka bir şey denildi. Hiç kimse ayrılmadı. Herkes kazanmak için, canını başını ortaya koyarak devlete yardım etti.

Şimdi yeni bir Kurtuluş Savaşı yapılması gerekse; bu millet aynı heyecanla cephelelere gider mi?

Olabilir. Şu Gezi Parkı hareketi beni çok etkiledi, çok heyecanlandırdı; çok umut verdi. Gezi'deki heyecan dalgası, yalnız oradaki gençleri değil; bütün Türkiye'yi sardı. Birdenbire köylerde de insanlar ayağa kalktı.

Fakat hükümetimiz asıl “Gezi”nin dış mihrakların eseri olduğunu söylüyor.

Hepsi tamamıyla yalan! Bu hükümet beni son derece taciz ediyor ve üzüyor.

Türklükten ne istiyorlar? Sevr Antlaşması'nı mı uygulamaya koymak istiyorlar?

Sevr'i uygulamaya koysalar, kendileri de yanacaklar. Gidip onlara birer birer sormak lazım. Ben de anlamıyorum!

“Ne mutlu Türk'üm diyene!”, ne anlatıyor size? Bunca senedir, bu sözden siz ne anladınız?

Türk'üz! Türk olduğumuz için şükrediyoruz!

Neden Türk olduğunuz için şükrediyorsunuz?

Tarihte büyük bir ismimiz var. Yüce bir kültürümüz var. Sümerlerin Türk olduğunu söylüyorum. Sümerler tarihin ve kültürün başlangıcıdır. Şu halde; Türkler dünya tarihinin ve medeniyetinin başlangıcı oluyor. Bu savım yeterince kanıtlandığında herkes Türk'ün gücünü yeniden görecektir. Türk adından tarih boyunca korktular. Avrupa korkmuş. Türkler hep gelmişler. Fakat; Türkler geldikleri halde soykırım yapmamışlar. Eğer; Osmanlı Devleti soykırım yapmış olsaydı, şimdi kıyamet kopardı ve bütün dünya bunu bize hatırlatmaktan geri durmazdı. Ermenilere soykırım yapılmadığı halde, başımıza gelmeyen yok!

Kürtlerin talep ettiği topraklarda bir zamanlar Ermeni nüfus da yaşıyordu. O topraklarda Ermeni geçmişi ne kadar geriye iniyor?

Ermeniler de oraya sonradan gelmişler, oturmuşlar. Orada hakları yok ki onların! Böyle bir şey katiyen yok! İşin garibi; Ermenilerin bir kısmı aslında Türk. Neden? Türkler göçederken Ermeniler ile karşılaştıklarında, onlardan etkilenerken Hristiyan olmuşlar. Bu suretle onlar Hristiyan Türk olarak Ermeniler'in arasına girmişler. Mesela; Ermeni kiliselerinde Türk motifleri, ayrıca Türk damgalarını buldular. Van Gölü'nün üzerindeki kilisede Türk damgaları var.

Dolayısıyla; mezhepten öte olarak din, bir milletin bağlı olduğu tarafı değiştirebilir mi? Din bu derece etkin midir?

Bağlı olduğu tarafı pek değiştirmiyor. Kuşaktan kuşağa değişebilir.

Din bir kişinin milliyetini koruması açısından önemli midir?

Hristiyanların arasına girince mecburen onlarla kaynaşılıyor ve kimliği değişiyor. Almanya'da öldürülen pek çok Yahudi aslında Türk'tü. Çünkü;

Hazar Devleti Yahudiliği kabul ediyor. Bir zaman Hazar'da hüküm sürüyor. Sonra da Vikingler geliyor ve Onlar'ı dağıtıyor. Dağıtınca Onlar da Avrupa'ya yayılıyorlar. Yahudi olarak Avrupa'ya yayıldığında, bir kısmı Hristiyanlaşıyor. Avrupa Yahudileri'nin bir kısmı aslında Türk asıllıdır. Türkçe olduğunu bilmedikleri soyadlarıyla yaşamına devam edenler; günümüzde Avrupada, Amerika'da karşımıza çıkabiliyor.

Atatürk “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, demiş. “Ne mutlu Türk olana!”, dememiş. Burada çok ince bir ifade var. Neyi kastederek böyle söylemiş?

Burada ırk ayrımı yapmadığını gösteriyor. Atatürk, Türkiye sınırlarında yaşayan herkesi bir millet tanımını altında “Türk” olarak görüyordu.

Bir millet olarak bizi birarada tutan değerlerden en önemlisi tarihimiz dedik. Sonra din ve dil, dedik. Başka ne var?

Sümerlere kadar inen bir kültürümüz var. Atatürk'ün Türk milletine attığı sıfatlara inanıyorum. Türk milleti çalışkandır. Şu seksen yılda; Avrupa'nın dört yüz yıllık Rönesans döneminde yetişenlere tekabül edecek şekilde; dünya çapında, çok değerli bilimadamları, profesörler, sanatçılar yetiştirdik. O kadar kısa zamanda, bu kadar engellemeye karşı Türklerin bunları başarması, nereye gidersek gidelim başaracağımızı gösteriyor. İşçi olarak Avrupa'ya giden eğitimsiz insanlarımız, oralarda çalışkanlıklarını ve başarılarını gösterdiler ve üç kuşak sonra hepsi fevkalade bir vaziyete erdiler.

Muhtaç olduğumuz kudret damarlarımızda mı gerçekten?

Ben buna tüm kalbimle inanıyorum.

Bunca güzel tarafımızın yanında tepkisizliğimizi eleştiremez miyiz? “TC” ibarelerinin kaldırılmasına kimse yeterince tepki vermedi. Neden bu kadar tepkisiz bir millet olduk?

Bunların hepsi geçici şeyler. Ama kabahat hepimizde var. “TC” kaldırıldığı zaman sen başvekile bir mektup yazdın mı? Arkadaşına yazdırdın mı? Telgraf çektiirdin mi? En iyi yapılacak şey, ta başından itibaren, demokrasilerde en mühim şey tepki göstermektir. Hükümet ya da kişilere iyi ya da kötü olan durumlar hakkında tepki göstermeliyiz. Şimdi “Vatandaşlık Tepkilerim”i yazdım.

Etkili oldu mu?

Herkes bana bunu sordu. Olmadı. Çünkü ben tekim. Benimle beraber on kadın olsaydı, yüz kadın olsaydı, binlerce kadın olsaydı; bir sonuç alabilirdik. Başörtüsüyle ilgili yüzlerce yazı yazdım. İnsan hakları ve demokrasi, dediler. Anlıyorum. Ama bunun sonunun nereye gideceğini ben yazdım.

Özellikle kadınların tepki göstermesi gerekmez mi?

Ben özellikle okumuş, meslek sahibi olan kadınlara tepkisizliklerinden ötürü çok kızıyorum. Arabalarınıza binip, varoşlara gidin. Oradakilerle konuşun. Yukarıdan asıl insanlarımızı görmüyorsunuz. Tepkilerinizi paylaşın, duyurun! Mecliste Kürtçe konuşulduğunda, ertesi sabah meclis başkanlığına telgraf çektim. “Bizim anayasamızda, bizim dilimiz Türkçe’dir. Meclisimizde farklı bir dilde konuşulamaz.”, yazdım. Bunun resmi muamelesinin yapılması gerektiğini söyledim. Tabi, resmi muamele yapılmadı. Benim gibi eğer yüz bin kişi tavır koysaydı, sonuç alınabilirdi.

Türk tarihine hakim biri olarak, Türklerin tepkili bir millet olduğunu söyleyebilir misiniz?

Türkler tepki vermeye alışık değildir. Osmanlı Devleti’nde böyle tepki yapılmazdı. Hem tepkiyi nereye yapacaktınız? Atatürk ise makul tepkileri daima karşılamıştır. Yüzüne karşı bile tepkide bulunulmuştu.

Türk tarihini Sümerlere kadar açıkladınız. Atatürk’ün başlattığı bilimsel araştırmalar açısından çığır açan bir çalışma yaptınız. Atatürk

Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi'ni sizinki gibi araştırmalar için mi kurdu?

Türk tarihi, Türk kültürü, Türk dilini araştırmak için kurdu. Bu uzmanlara kaynak yerleri buldurmayı amaçlamıştı. Çince, Hintçe gibi dersleri koyarak; kaynaklardan istifade edilmesini sağladı. Ondan sonra da Dil ve Tarih kurumlarını kurdu. Yetiştirilecek uzmanlara kitap ve parasal yardım edilmesini sağlayacak çok büyük bir program tasarladı. Akıl alacak gibi değil! O yoksulluk içinde bunları düşünerek gerçekleştirmesi inanılmaz bir şey! O arada Sümerleri de koydu. Bir Fransızca kitapta Sümerlerin Asya'dan gelmiş olabileceklerini, dillerinin Türk diline benzediğini okuyor. Yanına da eski harflerle notlarını alıyor. Ben bu kitabı gördüm. O nedenle; Dil-Tarihe Sümeroloji koyduruyor. O zamana kadar Asur dili ve kültürü var. Evvelen Asuroloji ile Asur dilini çözmekle başlanıyordu işe. Yabancı bir profesör Atatürk'; "Sümerler Türk'tür.", diyor. Atatürk de; "Kanıtlayınız!", diyor.

Atatürk duygusal değil, bilimsel Türkçülük yapmak istiyor yani.

Atatürk kanıt istiyor ve "Kanıtlayın!", diyor. Atatürk; Sümerlerin ve Hititlerin bilinmesini, bu kültürlerle dair bilginin halka inmesini istiyordu. Halk öğrensin ki, ilgili olsun ve bu konuyu okusunlar, istedi. Türklerle Sümerlerle ilişkisini öğrenmelerini istedi.

Neden Sümerlerin halk tarafından tanınmasını bu kadar çok istedi?

Türk tarihinin ne kadar eskiye gittiğini halkın öğrenmesini istedi. Anadolu toprağından çıkmış bu kültürlerin belgelerinde Türklerle ilgili yazılar var mı, bunları görmek istedi. Maalesef; Hititler ile ilgili çalışmalar yapılmadı. Avrupa İndo-Avrupa, diyerek oturdu. Ben de böyle çalışma yapamadım. Ben halkımıza Sümerleri öğretmek istedim. Bu kitabı yazana kadar ben de Türkler ile Sümerler arasında bağ kurmamıştım. Araştırmalarımın sonradan aradaki bağı gördüm.

Türkler ve Sümerler arasında ne gibi bağlar var?

Dilimizdeki pek çok kelime Sümerce'de de var. Ama yabancı bilimadamları bir dilden diğerine kelimelerin geçebileceğini söylediler ve bunun yalnızca kültür birliğini ortaya koyabileceğini iddia ettiler. Ben kültür birliğini kanıtlıyorum. Sümerler ile Türkler arasındaki kültür bağlantılarını çalıştım. Kendilerine verdikleri adlar, yer adları, destanları, mitolojisi, gelenekler gibi birçok bağ var. Türk mitolojisiyle, Sümer mitolojisi birbirine çok benzer. Bu mevzuda kanaat getirenler, daha fazla çalışarak yeni bağlar da bulabilirler. Bu bulgularım dünya tarihini sarsacak niteliktedir.

Dünyanın buna tepkisi ne oldu?

Ne yazık ki; dünyaya yeterince ulaştıramıyoruz bilimsel çalışmalarımızı. Bilim birşeyi ortaya attığında herkesin ona inanması gerekmiyor. Ama desteklenmesi gerekiyor. Bizden sonrakilerin de bu konuda ciddiyetle çalışması gerekiyor. Atatürk bunun halka inmesini istedi.

Cumhuriyet dönemi, Atatürk'ün halka indirgemek istediği tarih bilinci ve bilgisini vermeye çalışırken bir yerde hata mı yaptı? Sonuca bakacak olursak...

Aslında devrime karşı olanlar din adamları gibi, siyaset adamları da vardı. Halk Parti'sinin içinde de muhalif adamlar vardı. Çıkarları dolayısıyla Atatürk'ün yanında görünen, ama; Köy Enstitüleri'nde okuyanlara "Karılar!"; diye hitap edebilen.

Köy Enstitüleri'nin kapatılmasının memlekete zararı ne oldu?

Çok zararı oldu! Yüz sene ilerideydik şimdi! Halkevleri ve Köy Enstitüleri'nde halkın bir sürü kabiliyeti olan çocukları eğitilemedi. Halkevleri'ne giden insanlar biraraya gelirlerdi, aydınlanırlardı, kabiliyetine göre bir iş edinirlerdi. Oralar kapatıldı ve şimdi halkın gidebileceği, aydınlanabilece-

ği bir yer yok. Bu halk neleri aydınlatabilirdi! Okuma-yazmanın yanında, birçok yetenek kazandırılırdı. Kabiliyeti olan ressamalar halkevlerinden çıkmıştı. Şimdi ne halkın eğitimi var, ne köylünün eğitimi var!

Son olarak Sümer tarihinden bize çıkarılacak ders var mı?

Sümerler geldikleri zaman Akadlar'dan bazı kimseler Mezopotamya'da vardı; onlarla dost oldular. Gittikçe Akadlar çoğaldı. Sonrasında Sümerler bu insanlara iyi davrandılar. Avrupalıların Kızılderilileri öldürdüğü gibi bir şey yapmadılar. Onları insan olarak kabul ettiler. Onlara önem verdiler. Daha ileride onların dillerini öğrenmeye, kendi dillerini onlara öğretmeye gayret ettiler. Bunun için sözlükler hazırladılar. Derken derken, bunları palazlandırıdılar, güçlendiler. Akadlar Sümerler'den harp tekniğini öğrendiler. İçeriden onları oymaya başladılar. Sümerler de "sen-ben" kavgası yapmaya başladı. "Sen-ben" kavgası başlayınca da Akadlar bir yere el koydular. Ondan sonra da Sümerler söküldü, gitti.

Türkiye'nin şu anki durumuna benzetebilir miyiz?

Allah saklasın! Allah saklasın!

MERAL AKŞENER

**TBMM BAŞKANVEKİLİ
MHP İSTANBUL MİLLETVEKİLİ**

Kitabımızın adı “Ne Mutlu Türk’üm Diyene!” Buradaki “Türk” Atatürk tarafından hangi manada kullanılmıştı?

Türk milleti tarifi üzerinden baktığımız zaman; Atatürk’ün Türk tarifi-ni Ziya Gökalp’ten etkilenererek yaptığına inananlardanım. Ziya Gökalp’in yaklaşımının ise Ernest Renan’ın millet tarifiyle yakın olduğunu görüyo-ruz. Yani; ortak acıların, ortak sevinçlerin ve ortak hatıraların biraraya getirdiği bir topluluk tarifi üzerinden milleti betimleyebiliriz. Bu bakış açısından hareket eden Ziya Gökalp, aynı zamanda Türk milliyetçisi olan bir mütefekkidir. Türk milliyetçiliği ile ilgili baktığınızda da Ziya Gökalp’i, Türk milliyetçiliği için daha somut çözüm önerileri araştıran biri olarak bulursunuz. Türk milliyetçiliğini analiz eden, anlayan; soyut değil de, somut öneriler üzerinden yürüyen bir fikir adamıdır. Bilimsel düşün-ce ve bilimsel metot anlayışının henüz meydanda olmadığı bir devirde Türkiye’de bunları dile getirebildiğine şahit oluyorsunuz. Bir taraftan Batı medeniyetine öykünen, bir taraftan da hars dediğimiz, kültürden daha derinlikli bir anlama sahip olan kendi kültürümüzün sürdürülmesine dair farklı bakışaçıları varken; Ziya Gökalp’ten çok etkilendiğini bildiğimiz Atatürk; “Ne mutlu Türk’üm diyene!” sözünü söyleyerek, Türk milleti ta-rifinin içinde etnik olarak kendini farklı hisseden insanların da yer bula-bileceği büyük bir şemsiyeyi tanımlamıştı.

Ziya Gökalp'in Diyarbakırlı Kürt bir ailenin çocuğu denilir. Bazıları buna inanmazlar.

Kürt bir ailenin çocuğu olsa da farketmez, ama; Diyarbakırlı olmak illa ki etnisite olarak Kürt olmayı gerektirmiyor. Çünkü; Diyarbakır'da 1962'de yapılan nüfus sayımında anadil sorulduğunda şehrin merkezinde %38 oranında Türkçe'den başka dil konuşmadığını söyleyen bir nüfus var. Diyarbakır Türkler'in yaşadığı bir şehir, ama orada Kürtler de yaşıyor. Zira; Ziya Gökalp'in Türk olduğunu biliyoruz. Kürt de olsa farketmezdi.

Ziya Gökalp Kürt de olsa Türklüğü bir üst kimlik olarak gördüğü sonucuna ulaşabilir miyiz?

Türklük tabi ki üst kimliktir. İmparatorluk bakiyesi coğrafyalarda, Anadolu gibi topraklarda kan, soy, sop, göz rengi, saç rengi, kan grubu vs. gibi bir tarif aranamaz. Bu mümkün değildir! Dolayısıyla; dünyadaki bilimsel alanlarda çizilen iki türlü millet tarifi vardır: Bir tanesi, Hitler'in çıkmasını da sağlayan; kan, soy, renk gibi özellikleri arayan ve etnisiteyi işaret eden kıta Avrupası tarifi. Bir de; Ernest Renan'ın temsilcilerinden biri olduğu, Fransızlar'ın ve Anglo-Saksonlar'ın bilimsel çalışmalarından sonra yaptıkları tariftir. O da milleti bir üst kimlik olarak ortak hatıraların, ortak acıların ve ortak sevinçlerin biraraya getirdiği daha geniş bir manada açıklar. Buna da soyut tarif denir. Eski bir akademisyen olarak ben, Ziya Gökalp'te bunun etkili olduğunu biliyorum. Ziya Gökalp, Atatürk'ün değer verdiği, fikri olarak beslendiği bir düşün adamıydı. İmparatorluktan sonra mantalite ve idari olarak farklı olan ulus-devlet ya da diğer adıyla milli-devlete geçiş yaparken uymak zorunda olunan genel-geçer kuralları vardır. İmparatorluktan sonra yıkılmışsınız ve büyük bir savaştan sonra daralmış sınırlar içinde bir devlet kuruyorsunuz. Bu devletteki tercihiniz ulus-devlet/milli-devlet olunca bu yapıdaki devletler için evrensel kuralları gözönünde tutarsınız. Daralan, küçülen yeni sınırlarınız içinde farklı bir topluluk yaşıyordur. Bizim devletimizin kurulmasının refere edildiği yer Lozan Antlaşması'dır. Yeni devletin kuralları orada oluşturulmuştur.

Lozan Antlaşması'nda azınlık ve çoğunluk tarifleri yapılmıştır. Azınlık tarifi aynen çoğunluk tarifinin yapıldığı gibi din üzerindendir. Bir taraftan ulus-devlet olursa da, diğer yandan imparatorluğun değerleri devamlılık arz eder. Bu değerler üzerinden bakıldığında; azınlık tarifinin etnik bir temelle değil, dini bir temelle yapıldığı görünüyor. Türkiye sınırları içinde yaşayan Hristiyan, Yahudi gibi farklı dinlerden insanlar azınlık olarak betimleniyor ve geriye kalan çoğunluğun içinde ortak nokta Müslümanlık olarak bırakılıyor. Müslümanlık adı altında Arap da var, diğer etnik gruplar da var. Ana grup olarak baktığınızda Türkler'i, Araplar'ı ve Kürtler'i görüyorsunuz. Çoğunluk; etnik olarak ayrıştırılmaksızın dini olarak tarif edilmiştir. Aynı zamanda; etnik gruplardan bahseden, dolayısıyla onları reddetmeyen 39. Madde de aynı antlaşmada var. Dolayısıyla; cumhuriyetin kuruluşunda etnik gruplar reddedilmedi. Öte yandan; anayasalar devletlerin kuruluş belgeleridir ve devletler onlara göre yönetilirler. Ulus-devlet kararından sonra cumhuriyet kurulduğunda anayasanın kaynağı Lozan Antlaşması oldu. Aynı anayasada çoğunluk ve azınlık tarifi de vardı. Azınlık tarifi öyle birşeydir ki; hukuki belgelerle, o azınlığın haklarını, hukukunu aynı zamanda da görevlerini tarifler. Bir tarafta da kurucu unsur olarak kabul edilen çoğunluk vardır. Bu çoğunluk; ifadesini din üzerinden anlatılan bir tarifte bulur. Bugünden hazırlandıkları günlere bakıldığında, bazı konularda demokratik kurallara uygunluğuna dair bazı sorulara beklenen yanıtları veremeyecek noksanlıkları da olsa; ilginçtir ki, bizim anayasalarımızın tamamı, çoğunluğu oluşturanlarla birey bazında sözleşme yapar. Anayasalar aynı zamanda toplumsal sözleşmelerdir. Çiğdem ve Meral ile anayasanın imzaladığı sözleşme tek tektir. Yani bu sözleşmeler; Kürtler ile bir sözleşme, Araplar ile bir sözleşme, Türkler ile bir sözleşme ya da Aleviler ile bir sözleşme, Sunniler ile bir sözleşme, Sunniler'in içinde çeşitli mezhepleri temsil eden gruplarla yapılmış sözleşmeler değildir. Birey bazlı bir sözleşmedir. Anayasanın lafzı budur. O günden bugüne bu hiç değişmemiştir. Dolayısıyla; Ziya Gökalp'in tarifine baktığınızda; "Ne mutlu Türk'üm diyene!" dediğiniz zaman, ister etnisite olarak, ister dini tercihler olarak farklı olun, bu milletin bir parçasısınız.

Hukuk sözkonusu olduğunda aynı hükümlere tabiliği eksenine bütün vatandaşlar yerleşiyor böylece...

Tamamen aynı hükümlere tabiyiz.

Halil İnalçık'tan alıntılanarak Ziya Gökalp'in şu sözünü irdeleyelim: "Osmanlı medeniyeti Türk'e yabancı, kozmopolit, yapay bir kültür olarak inkar edilmiştir." Osmanlı hanedanı Türk mü, değil mi; Osmanlılığın Türklük orijininde izahı mümkün mü, diye sürdürülen tartışmalara Ziya Gökalp böyle bir ifadeyle cevap vermiş. Hakim bakış açısının, Osmanlılık'tan Türk milliyetçiliğine doğru bir kayma göstermesinde, bu ifadenin Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti'ni etkilemiş olduğu söylenebilir mi?

Ziya Gökalp'in Atatürk'ü çok etkilediğini biliyoruz. Benim okuduğum, incelediğim Ziya Gökalp öncelikle bu ülkenin kurucu iradesini, Türk milliyetçiliği hususunda etkilemesi bakımından önemlidir. Türk milliyetçiliğini tarif ederken, yeni devletin kurucu iradesine somut önerilerde bulunmuş bir isimdir.

Ne gibi öneriler?

Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalan, küçülmüş bir Anadolu var. Batı Trakya, Balkanlar, Orta Doğu, Irak ve Suriye teker teker gitmiş ve bildiğimiz Misak-ı Milli coğrafyasında yeni bir ülke kurulmuş. Gökalp, bu ülkeyi incelediği zaman; bir taraftan bize ait kültür dediği hars kavramını bir mezrada başka, bir şehirde başka bulmuştur. Belki de; Osmanlı'ya yaptığı eleştiri bundan kaynaklanmaktadır. Nitekim; daha sonra bunu Ziya Gökalp'ten sonra en çok etkilendiğim bir diğer isim Mümtaz Turhan gezerek görecektir. Yani bir bütünlük yoktur. Ulus-devletin veya milli-devletin bir özelliği de "bütün" bir milletin olmasıdır. Sınırlarınız belli, anayasanız var, sonra kambiyo sisteminiz kurulacak, sonra bayrağınız olacak. Buna bir de millet lazımdı. Milleti oluşturan insanlar mevcuttu. Etnisite olarak

baktığınız zaman çoğunluk Türk'tü. Yıllarca anaların doğurduğu çocukların cephelerde şehit düştüğü uzun savaşlardan sonra yanmış, yıkılmış, fakir bir Anadolu ile karşı karşıyasınız. Geriye yapılacak tek şey kalıyordu: ortak değerler üzerinde birleşmek. Bunu nasıl yapacaksınız? İlk olarak bu sorunun cevabını aramış. Ardından Mümtaz Turhan'ın da yaptığı gibi aydını inceliyor. Bizim münevver dediğimiz kesime baktığınızda iki tür aydınla karşılaşıyorsunuz. Biri; Batı'ya giden, Batı'da herhangi birşeyi gördükten sonra ondan etkilenecek birebir Batıcı olan aydın tipidir. Bu aydın tipi Batı'nın herşeyine hayrandır. Bir diğeri ise; Batı'ya gidiyor, görüyor, gördüğünden korkuyor ve dönünce Batı düşmanı oluyor. Arası yok. Ziya Gökalp'in önerdiği ve benim somut öneri olarak nitelendirdiğim ise bilimsel metottur. Bu benim gözümde, o yıllar için müthiş birşeydir. Cumhuriyetin kuruluşunda da ihtilaf sahaları vardı. Keşke Ziya Gökalp'i ve O'ndan sonra Mümtaz Turhan'ı anlayabilseydik, bu ihtilaf sahalarını çözmek için belki bir imkan bulabilirdik. Tarihin özelliği; meydana gelen olayı, o zamanın koşulları içinde, yaşandığı tarih ve çevresindeki diğer belirleyicilerle birlikte buz gibi soğuk bir gözle, nesnel bir biçimde incelemeye muhtaç olmasıdır. Hükümlerinizi böyle elde edilmelidir. Böyle bakıldığında; cumhuriyetin kurulması ve devlet olmasında harsın önemi dikkat çekicidir. Bir diğeri de Batı medeniyetidir. Ziya Gökalp bunları tarif etmek üzere kafa yormuştur. Belki buna açıkça Batı medeniyeti demeyebiliriz. Batı'nın teknolojik ve bilimsel ilerlemesi diyebiliriz. O noktada aydınımızı inceledikten sonra, Batı'nın ilerlemesindeki kodlara bakmıştır. Önerisi; hars dediği, kendimize ait değerler bütününe geliştirerek; onu millet için kıymetli, geçerli ve inanılan bir hale getirmek, bu arada da Batı'nın ilerlemesini inceleyip, oradan lazım gelenialacaksınız da bunu o bilimsel metot üzerinden almaktır.

Sonuç itibariyle tüm bunlar milletçe bir bütünleşmeyi sağlayacak mı?

Ben Ziya Gökalp'i döne döne okurum. O'ndan çıkardığım budur. Osmanlı ile ilgili olarak o dönemin birçok mütefekkirinin eleştirileri mevcuttur. Yeni bir devlet kuruyorsunuz, varolan devlet yıkılmış ve yeni bir

organizasyon kuruyorsunuz. Bu en hafif tarifiyle devrimdir. İhtilal değildir, devrimdir. Savaş sonrası ortaya çıkan bir sonuçtur. Osmanlı Devleti'ni bir iç ayaklanmayla yıkmıyorsunuz. Yeni devlet yapısını oturtabilmek için yeni bir hukuk sistemine, yeni değerler bütününe ihtiyacınız var. Eski ile bağınızı kesmeniz gerekiyor. Bunun için de orayı eleştirmeniz lazım. Eski siyasi yapı olan imparatorluğun yerine cumhuriyet kurulurken, yeni değerlerin bireyler bazında anlaşılabilmesi, takip edilebilmesi, kabul edilmesi için yakın tarihle bağları bir mecburiyet olarak ya koparmak, ya da onu eleştirmek gerekiyordu. Bu dönüşümde, yeni organizasyonun değerlerini, hukuk sistemini oluşturabilmek için zecri tedbirler almak durumundaydılar. Cumhuriyet; yakın tarih ile bağları, koparmak demeyelim ama, zayıflatırken; daha önceki tarih ile bağları güçlendirdi. Biz işte o dönemde Orta Asya'yı keşfettik. Sonraki aşamalar veya bugünkü tartışmalar için baktığımızda, kim ne derse desin, cumhuriyet demokrasiyi hedef koymuştur. Demokrasiye ulaşmanın ve o yolda ilerlemenin önüne çıkan engellere karşı, kuruluş aşamasında alınan zecri tedbirler peyderpey ortadan kalkmalıydı. Ancak; kaldırılışı çok uzun zaman aldı. Bu tedbirlerin, hedefin yerini almış olabileceği gibi bir yorum yapılabilir.

“Zecri” yani zorlayıcı tedbirlerin ortadan kalkması neden uzun sürdü?

Cumhuriyetin kuruluşunda ihtilaf sahaları vardı. Mesela; laiklik ilkesiyle ilgili bir ihtilaf sahası vardı. Mesela; tekke ve tarikatların kaldırılması ile ilgili bir ihtilaf sahası vardı.

Laiklik ilkesi ve tekke ve tarikatların kaldırılmasına ilişkin ihtilaf sahaları zaten iç içe değil miydi? Öte yandan; bu tavır bir istihdam problemine ilişkin olarak da görülebilir mi?

Ben öyle görmüyorum. Laiklik bir hukuk kuralıdır. Bunun din ve diyanet ile alakası yoktur. Bugüne kadar; laikliği din ve diyanet tarif etmekçe sorun çıktı. Laiklik dediğimiz kavram en basit haliyle; “O devletin

hukukunun meşruiyet alanı neresidir?” sorusu üzerindedir. Yalnızca Müslümanlık açısından değil, Hristiyanlık açısından da baktığımızda; şer’i veya dini bir devletin beslendiği meşruiyet alanı o dinin farzları, yasakları vs. gibi kurallarıdır. Laik bir devlette ise buna karşılık hukukun kaynağında halkı bulursunuz.

Atatürk; kurduğu kadro ile bu değişimin moderatörlüğünü üstlendiğinde, Osmanlı’nın şer’i hükümlere yaptığı vurguyla laik sayılamayacak devlet ve hukuk modelini karşısına almasında bu farklılık etkin olmuş mudur?

Ben Osmanlı Devleti’ni bir şeriat devleti olarak görmüyorum. Bu türden yorumlara katılmıyorum. Osmanlı Devleti laik bir devlet de değildi. Osmanlı için yapılsa yapılsa “askeri bir devlet” olduğu yorumu yapılabilir. Bu tarihçiler arasında çok büyük bir tartışma konusudur. Ben en son bıraktığımda “henüz” kaydıyla tarif buydu. Osmanlı Devleti tam anlamıyla şer’i bir devlet değildi. Şeriat hükümlerinin geçerli olduğu yerler vardı, ama; çok örfi dediğimiz, yani kul yapımı, insanların yazdığı hükümlerin, kanunların da uygulandığı bir devletti. “Osmanlı askeri bir devletti.”, derken bildiğimiz Türk Silahlı Kuvvetleri diye algılamayın. Burada ordudan sözetmiyorum. Osmanlı Devleti’nin kuruluş şemasına baktığınız zaman bir fetih devleti görürsünüz. Devletler de insanlarla kaim olduğu için, birer canlı organizma olmaları nedeniyle zamanın şartlarına göre değişim gösterirler. Çeşitli yönere giderler.

Canlı organizma benzetmeniz bizi İbn-i Haldun’a getirir. İbn-i Haldun; “Devletler tıpkı insanlar gibi doğar, büyür, yaşlanır ve ölürlür.”, demiş. Günümüze gelirsek; Türkiye Cumhuriyeti’ni İbn-i Haldun’un bu teorisine adapte etmeye çalışıyorlar?

İbn-i Haldun’un o teorisi dikkate alınması gereken bir teoridir. Türkiye Cumhuriyeti’nin bugünkü şartlarına bakarsak eğer, kuruluşundan bugüne bakıp bir sıçrama yapıp gelirsek eğer, benim gördüğüm şey; Türkiye’nin

ısrarla vurguladığım ihtilaf sahalarının başlangıçtaki mücadelesinin iyi yapılmadığıdır. Türkiye’de cumhuriyet kuruldu. Cumhuriyet dediğimiz kavrama karşı olan gruplar ortaya çıktı. “Osmanlı hanedanı aman ne olur kalsın.”, diyenler çok olmadı. Fakat; buna karşılık hilafet makamının muhafazası için bir talep vardı. Diğer taraftan; laiklik noktasında bir itiraz kendini gizlemedi. Hilafetle ilgili olarak; “TBMM’nin şahsiyeti maneviyesinde mündemiçtir.”, diye bir ibare bile vardır. Bir de; tekke, tarikat gibi alanların kapatılarak ortadan kaldırılmasıyla ilgili bir itiraz mevcuttu. Osmanlı Devleti’nin içinde Batıcılar, zamanla ortaya çıkan Türkçü bir gelenek ve son olarak da İslamcılar bulunuyordu. İslamcı geleneğin itirazları vardı. İslamcı gelenek o dönemde, kanaat önderleri vasıtasıyla bu itirazlarını yaptı. Her devrimde kavgalar olur. Batı dünyasına baktığınız zaman bu itiraz edenler, bunun kavgasını vererek, gerekirse kelleyi de vermek kaydıyla, o hesaplasmayı yapıyor ve o defteri kapatıyor.

Türkiye’nin temel sorunu nedir?

Türkiye’nin temel sorunu; bu defterin kapanmamasıdır. O günün itiraz sahipleri, İslamcılar’ın kanaat önderlerinin hiçbirisi; ölümü göze alarak, kelleyi vermeyi gözönüne alarak bu itirazlarını yapamadılar. Kavgalarını böyle veremediler. Ne yaptılar? Saklandılar. Türkiye’de zaman içinde ikili bir sistem doğdu. Kavramsal olarak muhafazakarlık Batı’da başka, bizde başka anlaşılmaktadır. Bizde anlaşılan haliyle söylüyorum; muhafazakarlığın içinde İslamcılar ile muhafazakarlar tanışıp biraraya geldiler. Muhafazakarlar bulunduğu her alanı grileştirir. Mesela; bu kesimler tarafından İskilipli Atıf Hoca’nın şapka sebebiyle idam edildiği anlatılır. O sebeple; İskilipli Atıf Hoca adeta bir kod, bir kavram halini almıştır. Halbuki; İskilipli Atıf Hoca’yı Cumhuriyet mahkemeye vermiştir. Büyük ihtimal de beş yıl kadar ceza görecektir. Kendi aralarındaki iktidar mücadelesi nedeniyle en yakınındaki arkadaşları O’nu gammazlamıştır. İskilipli Atıf Hoca’nın sonu böyle gelmiştir. İslamcı alanın da içinde bir iktidar mücadelesi vardır. Türkiye’de muhafazakarlık dindarlığın içine yerleştirilerek anlaşılmaktadır. Fransa’da, İngiltere’de, Amerika’da veya Almanya’daki muhafazakarlık

tarifi ile bizde anlaşılan muhafazakarlık birbirinden başkadır. Böyle olduğu için de ikisi hemhal olmuştur. Ama muhafazakarlığın bütün dünyanın tarifleri içinde değişmeyen bir yönü vardır, o da şudur: otoritenin yanına gelmek, otoriteyle iç içe olmak ve mümkünse otoriteyi değiştirmek. Onun için “Gri boya gibidir.” dedim.

Eskiden yeni sisteme dönüştürme yapılırken tüm bunlar iyi analiz edilmemiş miydi? Bir zamanlama sorunundan sözedilebilir mi? Grileşmeyi iyi yönde mi, kötü yönde mi değerlendirelim?

Meşhur 1982 Anayasası’nı yapanlar Türk muhafazakarlarıdır. Kenan Evren’in etrafını çevirip anayasayı kendi tasavvurlarına göre yaptırırken, muhafazakarlık taviz verir. 1982 Anayasası için İzmit’te bir toplantıya çağırılmıştım. O anayasanın sözcüsü konumunda olan hocanın söze şöyle başladığını duydum: “Biz bu anayasayı Allah korkusuyla hazırladık, besmeleyle yazdık.” Bunun anlamı açıkça şudur: “Cumhuriyet besmelesiz kurulmuştur.”, propagandası yapmak. Aleni bir biçimde Atatürk’ün ya da Atatürk’ün etrafındaki adamların yüzüne “Siz bu cumhuriyeti besmelesiz kurdunuz, biz de kabul etmiyoruz.” denilememiştir. Denilmiş olsaydı; dürüst, namuslu bir kavga olurdu. İnsanlar kafa kafaya çarpışır ve kalan bizim olurdu ve bu defter kapanırdı. İşte asıl sorun budur! Bunu anlamadan sonuç alamayız. Bu şekilde ikili bir sistem oluştu. Evlerde Atatürk genellikle küçük küçük konuşulur, İnönü aleni kötülenirdi. Çok ölçsüz, çok duygusal ve bilimsellikten çok uzak konuşmalardır bunlar. Evlerde başka bir şey konuşulurken, ertesi sabah okula gidildiğinde “Ulu Önder Atatürk’ü öğrenirsiniz. Ondan sonra o çocuktan ne beklersiniz? O çocuktan samimiyeti bekleyemezsiniz. O günleri iyi anlarsak, bugünleri çok kolay anlayabiliriz. Şu anda iktidardakiler neden mağduriyetlerinden sözediyorlar? Mağduriyetlerinin kökeni daha cumhuriyetin ilk yıllarına uzanıyor. Onların büyükleri onlara böyle anlattı. Ben bir Türk milliyetçisiyim. Benim büyüklerim ise bu cumhuriyeti eksiği, gediği, yanlışı, şusu, busuyla birlikte sahiplendi; düzeltmeye çalıştı ve öneride bulundu. Benim fikir önderlerimden biri Ziya Gökalp, Mustafa Kemal Atatürk de Türk

milliyetçiliği açısından, O'ndan ders alan siyasi figürdür. Feyz aldığım, beslendiğim bir başka kanal da rahmetli Mümtaz Turhan'dır. Bizler için çok büyük şanssızlıkla ikisi de çok genç ölmüşlerdir. Mümtaz Turhan bir psikiyatr olarak Anadolu'yu dolaşırken, 40'lı-50'li yıllarda, Ziya Gökalp'in işaret ettiği harsın o günlerde ne durumda olduğuna bakıyor ve bir bütünlüğün olmadığını görüyor. Bir yerde ayıp olanın, öbür yerde ayıp olmadığını görüyor. İzole hayatın getirdiği, birbiriyle haberleşememenin sonucunda bir kopukluk olduğunu tespit ediyor. Beş haneli bir mezra bir yerde, kaç kilometre sonra bir köy başka bir yerde... Bunlara bakıyor ve millet olma yolunda bu durumu bir engel olarak görüyor. Çözüm olarak da tarım kentlerini öneriyor. O yıllarda demokrasi diye bir kavram sözkonusu değilken, demokrasiyi öneriyor. Zecri tedbirlerin yavaş yavaş kalkmasını istiyor. Hedef demokrasidir, diyor. Elbette; Cumhuriyet'i kuran irade gözünü Batı'ya dikmişti. Fakat; Batı'nın nesini alacağı konusunda mevut bir tartışma vardı. Bu arada, daha net bir tarifi Mümtaz Turhan yapıyor. Aydınlar Batı'ya gidip beğendiklerinden sonra Batıcı oluyor ya da döndükten sonra gettolaşarak Batı düşmanı oluyorlar. Turhan bunun bir sonuç olduğunu söylüyor. "Bu sonucu yaratan düşünce iklimi nedir?", bunu sorguluyor. Türk milliyetçisi bu süreci yaratan "ara"yı öğrenmelidir. O yılların Avrupası'na da baksanız, bu tasavvurun çok değerli olduğu muhakkaktır. Müthiş önerisi ile tarım kentlerinin altını çiziyor. Yetmişli yıllarda Erol Güngör geliyor. O da sanayileşme ve inovasyondan -ki bu kavram bugün hayatımızda- bahsediyor. Türk milliyetçileri cumhuriyetin kurucu idaresinin kendileriyle beraber olduğuna, bu kurucu iradeyi etkilediklerine inanmışlar; cumhuriyeti kendilerinin kabul etmişler, eksliğini gediğini giderecek de somut öneriler koymuşlardır. Öbür taraftan; ihtilaf sahalarının da çözümüne ilişkin öneriler getirmişlerdir. Bir sosyolog, bir filozof Batı'da bu kadar çok öneride bulunmaz. Olguyu tarif eder, bırakır; çözümü siyasetçi bulur. Bunlar aynı zamanda çözüm de önermişlerdir. Bu benimsemenin getirdiği bir sonuçtur. Diğer taraftan da; muhafazakarlar ile hemhal olan İslamcı kesimin itiraz edip, ancak bu itirazı yüksek sesle ortaya koymadan, takkiye dediğimiz kavramın devreye girişiyle beraber, saklanarak ama bu iti-

razı hiç bitirmeden devam ettirdiği bir süreç yaşıyoruz. Bugün 11 yıldır, o İslamcı kanadın dönüşe dönüşe dönüşe, muhafazakarlar tarafından da hafiften grileştirilerek bugüne gelmiş temsilcileri, oradan beslenen aktörleri Türkiye'yi yönetiyor. "Besmelesiz" kurulduğunu düşündükleri, Allah korkusundan uzak oluştuğuna inandıkları bu devleti benimsemeleri mümkün değildir. Ne yapacak? Bu ülkede uzun yıllar boyunca Cuma namazının kılınıp kılınmayacağı tartışılmıştır. Bizlere "Önce Türk müsün? Müslüman mısınız?" sorulmuştur. Din üzerinden sürekli bir tacizle karşı karşıya kaldık. Böyle bakıldığında, şu an devlet o... Bir taraftan ruhen benimsemesi mümkün olmayan bu devleti yönetiyorlar.

İhtilaf sahalarını bitirdi mi?

İhtilaf sahalarını bitirmedi. İhtilaf sahalarının ortadan kalkması için bir fırsat vardı. Onu ortadan kaldıracak adımları attı mı? Hayır! İhtilaf sahalarını derinleştirdi. Cumhuriyetin kuruluşunda itiraz edilenlerin çeşitli versiyonları, farklı zamanlarda ortaya çıkmıştır. Zecri tedbirlerin devam etmesi, darbelerin oluşu gibi nedenler onların bunu sürdürmesinde etkili olmuştur. Mesela; 12 Eylül başörtüsüyle ilgili bir karar aldı. Bu kararın zaman içinde ortadan kalktığını biliyoruz. Bu arkadaşlar devrinde tamamen kalkması gerekirken, zaman ve zemin sürekli bu konuyla sallanırken en sonunda konu bitti. Peki; bu söylemden vazgeçebiliyorlar mı? Hayır. "Benim başörtülü bacım" hala devam ediyor. Niçin? Siyaseten ihtilaf sahasından besleniyor. Bu söylemin alıcısı da var. Asıl vahim olan şey ise; devleti yönetenlerin bir önerisi olmamasıdır. On bir senedir devletsiniz. Hadi onun ilk üç senesinde korkmuş ve bir öneri getirmemiş olabilirsiniz, ancak; net yedi senedir devletsiniz.

Eski düşman yaşlandı sadece, ölmedi diyorsunuz...

Öneri yok. İtiraz ede ede gelip, sonra o itirazlar dönüşe dönüşe sadece bir rant alanı halini alınca öneri getirmeden devam ediyorlar. O rant alanı devam edemez.

Siz olsaydınız öneriniz ne olurdu?

Ben o kanadın içinden gelmediğim için onlar adına önerim yok. Ama tabi ki olmalıydı. Bu devlet senin, sen yönetiyorsun, sensin. Sonuç itibariyle; başörtüsü meselesi herkesin katkısıyla çözüldü, ama; Gezi olaylarında dönemin başbakanı ve arkadaşları bir başörtülü hanıma yapıldığı iddia edilen bir saldırıyı meydan meydan konuştu. 90'lı yıllardan itibaren aynı gruplar için bir demokrasi talebi ortaya çıkmıştı. Ülkenin demokrasiyle tam kamil yönetilebilmesi için ne yaptılar? Demokrasiyi kendinize göre tarif edemezsiniz. Demokrasi evrensel bir tariftir. Haklarınızın bazılarından fedakarlık gerektiren veya vazgeçtiren bir tariftir. Demokrasiyi devlet olarak getiremiyorlar. Önerisi var mı? Yok. Peki; günümüz şartlarında katılımcı demokrasi dediğimiz demokrasi yönünde şartlara uygun olmayan kanunları değiştirmeye yönelik adım attılar mı? Hayır, atmadılar. Neden? Değişmeyen bir kural vardır: bir sisteme itiraz ederek gelenler, ilk iş olarak, o itiraz ettiklerinin yerlerine otururlar. Daha net bir örnek vereyim: Afrika'da sömürgecilerden kalan diktatörleri deviren Marksist gruplar, kendilerinden beklendiğinin tersine öncekilerin saraylarında oturmaya ve onların arabalarını kullanmaya devam etmiştir. Hiçbiri de Marksizm'e dönüş, yani proletaryayı genişletmek, işçi hakları gibi hususlara dair kanun ya da tüzük çıkarmaya kalkışmamıştır. Şimdi aynı şey oldu. Bugün bizi yöneten insanların bir siyasi gelenekten gelme halleridir. Türk milliyetçiliğinden gelenlerin bakış açısını ise zaten anlatmıştım.

Kürt tarafına gelirsek... Geçmişte Kürt isyanlarını yönetenlere de baktığımızda, hemen hepsinin şeyh, şih kökenli olduğunu görüyoruz. Ümmetçilikle yola çıkan iktidar bugün "Beni yaratan Yaradan onu da yarattı.", diyerek bir kapsayıcı Müslümanlık şemsiyesi oluşturmaya çalışıyor. Sizin ihtilaf gruplarından biri diye tarif ettiğiniz İslamcılar bugüne geldiğimizde de propagandalarını sürdürüyorlar. Bu İslamcı yaklaşımın etkili sürdürülmesi Kürt milliyetçileri üzerinde bütünleştirici bir etki uyandırabilir mi?

Yirmi yıldır aktif politika yapıyorum, on beş yıl da üniversite de ders verdim. Çok şanslı bir insanım. Ailemin bir kanadı, İslamcı değil ama muhafazakar olarak tarif ettiğim bir geleneğin içindedir. Bir tarafı da cumhuriyeti sahiplenene ve “cumhuriyet benim” diyene bir gelenekten gelir. İkisinin ortak noktası da samimi Müslüman insanlardan oluşmasıdır. Dolayısıyla; yakinen gözlemlene imkanı buldum. Siyaset yaptığım dönemde de bu gözle baktığım için işin pratiğini gördüm. Türkiye’de cumhuriyet; ama dış tesirler, ama içten kaynaklanan, ama şeyh-şih vs. bu ayrımı yapmadan güneydoğuda yaratılan stres alanını ortadan kaldırmak için “Biz kardeşiz”, demiş. Hukuken de tanımladığı budur. Çoğunluk tanımı içinde etnik bir tarif yapmaz ve bunda da çok samimidir.

Çoğunluk ve azınlık tarifi nasıl yapılmalı? Eğer; Türk milletini, Türkiye sınırları içinde yaşayan herkesin bir üst kimliği olarak nitelersek, bu durumda Kürtler’in ya da diğer İslami unsurların bu tanımın dışında kalmaması gerekir. Dolayısıyla; çoğunluk mensubu olmaları gerekiyor. Öyleyse; azınlıklar dediğimizde, o dönemde ve bugün burada yaşayan Ermeni, Rum, Yahudi vs. gibi farklı etnisiteleri kapsıyor. Azınlık derken aslında kastettiğiniz Kürtler değil, etniğe göre bir ayrım yapmıyorsunuz. Doğru mu?

Bizim anayasalarımız Lozan ruhuna göre yapıldığı için oradaki tarife göre bizde “vatandaş” tarif edilmiştir. Azınlık ve çoğunluk tarifleri de böyle yapılmıştır. Azınlık ve çoğunluklar etnisite üzerinden değil, din üzerinden yapılmıştır. Hristiyan- Müslüman, Müslüman-Yahudi gibi. Müslümanların içinde her kim varsa, etnisite içinde kaç tane etnisite buluyorsanız, hepsi bu tanımın içine girer. Türk milleti de kurucu unsurdur. Bu bir etnik tarif değildir, bir şemsiye tarifidir. Hatta; Cumhuriyet Renan’ın soyut tarifi üzerinden beslenmiştir. Somut tarifler üzerinden beslenseydi öyle olmazdı; o zaman Kürt’ü de, Arap’ı da azınlık kabul ederdi. Aynı zamanda; anayasamızın demokratik eksiklikleri olsa da bugünkü anayasaya kadar muhafaza edilen çok önemli bir özelliği var ve o da şudur: diğer tüm anayasalar toplumsal sözleşme yaparken, bizim anayasamız bireysel söz-

leşme, kişilerle sözleşme yapmıştır. Dolayısıyla; grup hakları bizim anayasamızın lafzına aykırıdır. Benim bütün inançlarıma, duruşuma ters olsa da yeni bir tartışma gündeme gelebilir. Bu tartışma içinde mesela çoğunluğun içinden Kürtler, “Biz ayrı haklar istiyoruz.” diyebilirler mi? Diyemezler! Çünkü çoğunluğun içinden bir gruba ayrı hak tanımaya kalktığınız zaman bunun adı “ayrıcalık” olur ve eşitliğe aykırıdır. Ülkenin hayrına olmayacak şekilde hukuken şunu tartışmak mümkündür: “Kardeşim ben bu çoğunluğun içinde olmaktan çok sıkıldım. Ben azınlık olmak istiyorum.”, dersiniz; bunu tartışabilirsiniz. Bundan nasıl bir sonuç çıkarabiliriz? Çoğunluk, azınlığın haklarıyla beraber vecibelerini de tarifler. Türkiye’de istenen bu değil. Türkiye’de “Biz bu cumhuriyeti beraber kurduk. O zaman çift unsurlu olmamız lazım.”, deniyor ve bu isteniyor. O zaman anayasamızın çoğunluk tarifine uymayan bir talep ortaya çıkmış oluyor.

Bu talep tarihle örtüşebilir mi? Tarihi gerçeklerle mümkün mü?

Bu işin tarihini geçtik. Bence kimseyi ikna etmek zorunda değiliz. Artık o işlerden bıktık. Dolayısıyla; ben sadece olgular üzerinden ve bilimsel gerçeklerle konuşuyorum. Hepimizin “Biz kardeşiz.”, söylemi var. Dolayısıyla; karşı taraf sizi kardeş kabul etmiyorsa diyebileceğimiz bir şey yok. Etnisite bir aidiyettir ve çok hissi birşeydir. Bilimsel olarak da bunu günlerce tartışabiliriz. Türkiye’deki hukuki durumu, uluslararası hukuka da dayanarak azınlıklar üzerinden tartışmalıyız. “Azınlık olma hali” tartışılmalıdır.

Ve vecibeleridir, diyorsunuz...

Burası çok önemli. Azınlık olma hali ve azınlık olduktan sonra haklar ve vecibeleri konuşulmalıdır. Azınlığı çoğunluk tarif eder. Bunu o arkadaşlar istemiyor ve “çift unsurluluk” üzerinde duruyorlar. O zaman “çift unsurluluğu” anlatacağız. Çift unsurluluk, Lozan Antlaşması’ndan ruhunu alan anayasanın her şeyine terstir. Çünkü; orada bir millet tarifi yapılmıştır. Bir üst şemsiye vardır: o da Türk milletidir. “Türk milleti” kavramının

kapsamına herkes girer. “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, sözünü Türkiye’de yaşayan herkes söyleyebilir. Buna; azınlık tarifi içine giren herkes dahildir. “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, sözü esnek ve kapsayıcıdır.

Bu söz yanlış mı anlaşıldı?

Hayır, yanlış anlaşılmadı. Neden yanlış anlaşılsın?

Yanlış anlaşılmasa Diyarbakır’dan kaldırılmazdı.

Yine bugünkü iktidara geldik. Türkiye’de cumhuriyet bu stresi ortadan kaldırmak için Kürtler’den bahsederken “Biz kardeşiz.” dedi. O “kart sesi”, “kurt sesi” gibi hikayelerin arka planında bu “kardeşlik projesi” var. Cumhuriyet bir kardeşlik projesi yaptı. Bu projeyi 1925’ten itibaren bunu görüyorsunuz. Dünyada faşizmin kol gezdiği 30’lu yıllarda da devam etti. Uygulamalardaki eksik, gediği bir tarafa bırakırsak, anlayış itibarıyla “Biz kardeşiz!”, diye bağırان bir cumhuriyet var. Türkiye’de devlet etnisite üzerinden insanlara eziyet etmedi. Devlet zaman zaman rahatsız olduğu her yapıya siyasi tarifler üzerinden eziyet etmiştir. Eziyette katıyen ayrıcalık yapmamıştır.

Yani devletin eziyet ettiğini kabul ediyor musunuz?

Etmez mi? 1960 İhtilali’ni nereye koyacağız? 1980 İhtilali’ni nereye koyacağız? 12 Mart’ı nereye koyacağız? Devlet dediğimiz şey bir mekanizmadır. Siyasi iradenin geçmişten kaynaklı birikimleri, algıları ve korkaklığı sonucunda on senede bir askeriye geldi bu ülkenin başına ve herşey rafa kalktı. Ona göre bir sistem kuruldu. O dönemde “Ya Allah, Bismillah!”, diyerek çeşitli gruplar hapisanelere dolduruldu. Eziyet derken bunu kast ediyorum. Bunlar olurken bir eşitlik sözkonusuydu. “Sen Türk’sün, sen Kürt’sün!”, gibi ayrımlardan ziyade “A Siyasi Görüşü”, “B Siyasi Görüşü” üzerinden bir tavır sözkonusu olmuştur. Dünyanın değişen şartlarına rağmen Türkiye’de değişmeyen bir bakış açısı vardı ve o da cumhuriyetin

kardeşlik projesiydi. O kardeşlik projesi, 80 İhtilali'ne kadar çeşitli problemlerle bir şekilde değişti, dönüştü. 80 İhtilali'nin arkasından rahmetli Turgut Özal döneminde, o stresi gidermek için ilk defa Özal proje yaptı. O proje de "din kardeşliği" projesiydi. Ümmet dediğimiz hadise üzerinden "dinimiz ortak" vurgusu yapıldı; yani "Biz Müslüman'ız." Klasik açıklamayla "Kız aldık, kız verdik". Cumhuriyetin kardeşlik projesi yerine dini bir söylem üzerinden yeni bir proje hazırlandı. O proje çeşitli aralıklarla devam etti. Nitekim; yeni projenin de çok başarılı olmadığı ortaya çıktı. Çünkü; deprem stresi gibi niteleyerek bahsettiğim stres artarak devam etti. "Din kardeşiyiz." de bir çözüm getirmedi.

Yeniden "din kardeşliği" projesi gündemde... Bu kez başarılı olur mu?

Aradan zaman geçtikten sonra bu arkadaşlarımız işbaşına geçtiler ve bu projeyi tekrar uygulamaya başladılar. Bu arkadaşlarımız bu kez araya bir şey daha kattılar: para. Devlet kurumlarından alınan bir gazete bilgisini paylaşmam gerekirse; Türkiye'de şu anda 19 milyon insana, eski parayla 12 katrilyon Türk lirası yardım yapılıyor. Böyle baktığınızda "din kardeşliğimizin" yanına bir de "ekonomik yardım kardeşliği" eklendiğini görüyorsunuz. Bu yardım Türk, Kürt ayrımı yapılmadan sürdürülüyor. Sonuç olarak böyle bir proje şu anda işliyor. Bu proje oy almaya yetiyor, ancak talepleri geri çekitmeye yetiyor mu? Hayır! Bir önemli dönüşüm de 2005'te Diyarbakır'da yaşandı. 1978'de Güneydoğu'da PKK diye bir örgüt ortaya çıktığında manifestosu yazıldı. Bu örgüt sonrasında silahlı örgüt halini aldı ve 90'lı yıllarda kan dökmeye başladı. Devleti yöneten insanlar, öğünün siyasi iradesini kullanarak, devlet mekanizması adına bir tavır koydular. "Terörle mücadele konsepti" üzerine mücadeleye giriştiler. Bu esnada; siyasi iradesi ve kurumlarıyla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yönetenler bir tarif yaptı. O günden 2007'ye kadar bu tarif hiç değişmedi: sorunumuz Güneydoğu'daki PKK ayrılıkçı terör örgütüdür. Eski Başbakan 2005'te Diyarbakır'a gitti ve "Kürt sorunu vardır. Bunu çözmek benim meselemdir.", dedi. Siyaset bilimi okuyanlar ve siyaseti aktif yapanlar bilirler ki; hem kavramsal, hem de pratik olarak Türkiye Cumhuriyeti

Devleti'ni temsilen Başbakan'ın ağzından tarif değişikliği olmuştur. Eğer siz bir sorunu, etnik bir aidiyet üzerinden tariflerseniz, onun çözümü başka olur. Temel sorunlarımızdan biridir. Recep Tayyip Erdoğan'ın ifadesini açalım: "Kardeş, sen Kürt doğduğun için bu devlet dediğimiz mekanizma sana ayrımcı davrandı. Kürt olduğun için problemin var ve bu problemi ben çözeceğim." Kürt doğduğu için problem yaşadığını kabul eden Başbakan'dan çözüm olarak ne ister? Etnik bir problemi, etnik aidiyet üzerinden siyasi tariflerseniz bunun çözümü siyasidir. Yani özerklik ister, yani çift unsurluluk ister, yani eyalet ister, yani plebisit ister, yani ayrılmak ister. Bunlar aşamalıdır. O günden beri ne oldu? Oradaki sorunu, ayrılıkçı PKK terör örgütünün silahlı olarak ortaya çıkardığı bir sorun olarak tarif ederseniz onunla mücadele edersiniz. Bunun yanında; orada yaşayan insanlarınıza, çözüme yönelik ve onların hayatını rahatlatmak konusunda ekonomik, sosyal pek çok ayrıcalık da ortaya koyabilirsiniz. Ama artık Başbakan'ın "Kürt sorunu vardır" sözünün üzerine bunlar rafa kalkar. Diyarbakır'da kot taşıyan işçileri gündeme getirerek bir çözüm veya fayda sağlamanız sözkonusu olamaz. Kaçak elektrik kullandırarak mutlu edemezsiniz. Bu tarife göre; eğitimde Batı'ya kıyasla daha fazla yatırım yapıp, daha çok çocuk okutarak "iyimser ayrımcılık" yapamazsınız.

Uzun vadeli düşünmedikleri için böyle bir tarif pragmatik gelmiş olabilir mi?

Öyle bir tariftten sonra bu saydığım hiçbir şeyi yapamazlar. 2005 çok önemli bir dönüm noktasıdır. Herkes bunu atladi. Uluslararası sistemde de Başbakan'ın ağzından etnisiteye vurgu yapan bir problem tarifi yapıldı. Bundan sonrası artık siyasidir. Karşı tarafın siyasi taleplerinin meşru olduğuna dair Başbakan'ın ağzından biz bunu duyduk.

Gereğinin yapılması noktasına geldiğimizde tespit değişti mi?

Sayın Erdoğan bu tarifinin arkasında durdu. Bir taraftan bu siyasi talepleri silahla yerine getirmeye çalışan bir örgüt var. Başbakan'ın "halkın

talepleri” olarak kabul ettiği bu talepleri duyurmak için silah kullanan bir ayrılıkçı örgüt. “Evet, haklısınız.”, diyerek taleplerini onaylayan Başbakan’ın örgütü çağırması ve ona, “Gel bakalım kardeş, bu silahları indirmek için sen benden ne istiyorsun?” diye sorması lazımdı ve şimdi bunu yapıyor. Burada da bir yanlış iş var. Bizde IRA’yı ve ETA’yı hep örnek gösterirler. IRA’yı çok yakından inceledim. IRA ve PKK olaylarında belirgin ve ilginç bir farklılık var. IRA ile belli aralıklarla yapılan gizli görüşmelerde taraflar belliydi. Bizde, PKK Kürt tarafını temsil ettiği iddiasını taşıyor. Öncelikle; Türkiye Cumhuriyeti’ni yöneten Başbakan’ın tarifiyle Güneydoğu’da yaşayan Kürtler’in temsilcisi olarak silahlı terör örgütü kabul edilmiş oldu. O yapıya meşruiyet kazandırmış oldular. PKK ile ne konuştuğu konusunda katiyen bilgilendirmede bulunmadılar. En önemlisi soru da burada Türk tarafını kimin temsil ettiği. Kürtler’i anladık; PKK temsil ediyor. Onun da siyasi uzantısı BDP. Bunu anladık. Türk tarafını kim temsil ediyor? Oslo’da iki grup oturdu. Hakan Fidan ve Afet Güneş, Türk olarak benim temsilcim mi? Benim temsilcim olduğumu iddia ediyorlarsa bana sormaları lazımdı. Türk tarafına soruldu mu? Tekrar geriye dönüyorum: bu tür kavgalarda bir terör grubu vardır, bir de orada yaşayanlar... Ülkemizdeki haliyle silahlı bu örgüt Kürtler’in hakkını istiyor ve silah kullanıyor. Öncelikle de kendininkileri öldürüyor. Önce onları öldürecek ki korku sağlayarak kabul görsün. Bu yapı ile devlet 90’lı yıllarda mücadele ettiği gibi devlet mücadele eder. Sonra 2000’in başında mücadele etti. 2002’de bugünkü iktidar devreye girdi ve o zamana kadar sürdürülen bu mücadelenin lüzumsuz bir mücadele olduğunu söylemeye başladı. Arkadaşlar “din kardeşliği” ile meseleyi çözeceğini zannetti. Sonuç itibariyle; bu mücadelenin başından beri yanlış ve başarısız olduğunu söylediler. 2005’te de Sayın Erdoğan “Kürt sorunu” olarak adlandırdığı siyasi tarifi kabul etti. Devleti yönetenler tarafından devletin mücadelede başarısız olduğu kabul edildi. İkinci adım arkasından gelir. Eğer devlet başarısız kabul edilmişse artık taraflar oluşur. O tarafların önce akıl adamları ortaya çıkar. Bizde öne çıkarılan akıl adamların ne olduğu belirsizdi. Gerçekten iki tarafın da sanatçısı, bilimadamı vs. ile taraflar oluşur. Burada eksik olan Türk tarafıdır. Bunlar kendi aralarında görüşmeler yaparlar. “Gel beraber bir berber

dükkanı açalım.”, modeline girilir. Eğer burada da başarılı olunamıyorsa, ondan sonra işe millet karar verir. Ben 2005’ten beri bunu söylüyorum. Bu işe millet karar verdiği zaman da Allah Türkiye’yi korusun!

Bölgesel olarak mı milletin kararına bırakılır?

Hayır, öyle değil. Bizim tarihimiz bunun örnekleriyle doludur. Ben Rumeli göçmeni bir ailenin çocuğuyum. Böyle çok talepler olmuş, bu taleplerin neticesinde kavga edilmiş; bu kavganın sonucunda bir kısmı yenmiş, bir kısmı kaybetmiş, sonuç olarak da “Haydi bakalım, güle güle!”, denmiş. Biz gelmişiz. Benim köyümde en yaşlı mezar benim dedeme aittir. Biz bütün evimizi, barkımızı bırakarak gelmişiz. Dedemin babasının mezarı orada kalmış. Karadenizli bir ailenin geliniyim. Eşimin işyeri dedesinden kalma ve 1924’ten beri ailenin elinde. Daha önceki sahibi bir Rum’muş. Biz gelmişiz, onlar gitmiş. Millet karar verirse böyle oluyor. Millet devlet ve akıllar kanalıyla cevap bulamazsa ve millet “Ya devlet başa, ya kuzgun leşe” derse o zaman Türkiye’yi Allah korusun!

Biz şimdi hangi aşamadayız, neredeyiz?

Gelinen noktada biz bu işin ikinci aşamasındayız. Ama yanlış bir tavır ve dille gidiliyor. İnsanlar rencide ediliyor. Görünürde iki taraf oldu, fakat; Türk tarafının temsilcisi yok. PKK’lılarla görüşen bu kimseler beni temsil etmiyor. Ben Türk tarafı isem beni temsil etmiyor. Bir taraftan da bilgilen-dirme yapılmıyor. Bu yerel seçimlere baktığımızda da; özerklik söylemleri, çok rencide edici bir tavır, tahkir edici bir dil gündeme geldi.

Ama Türkler’in içinden çıkan, eskiden Türkçü olup da bu söyleme iştirak edenlerin de bunda büyük bir pay sahibi olduğunu söyleyemez miyiz?

İnsanlar saf değiştirebilir. Bizim tarihimizde çok saf değiştiren mevcuttur. Onlar saflarını değiştirseler de sonucu hiç değiştirememişlerdir.

Bizim tarihimize dönelim. Sizin deyiminizde ihtilaf çukurlarından bugüne gelirken, Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında, yabancı devlet desteğiyle bağımsız bir Kürdistan kurma hayali güden Kürt Teali Cemiyeti ile bugünkü BDP arasında bir ilişki kurabilir miyiz?

BDP'nin lafzı olarak Kürt Teali Cemiyeti gibi görebiliriz; ama, ortaya çıkışında bir fark var. Kürt Teali Cemiyeti ve Türkiye'deki pek çok "teali" cemiyetler, dış dünyanın da parçalanmış Osmanlı'dan pay kapmak üzere, başka servisleri de kullanarak oluşturdukları bir sistemde ortaya çıktılar. Dini hassasiyetlerin yüksek olduğu yerlerde, dini hassasiyetleri de işin içine katarak itirazlar yapıyordu. Sonraki siyasal Kürt hareketinin ise 70'li yıllarda sosyalist geleneğin içinde geliştiğini söylemek gerekir. Dolayısıyla; dine mesafeli, daha seküler, cumhuriyetin laik hukuk normlarına itirazı olmayan, cumhuriyet dediğimiz kavrama itirazı bulunmayan o sosyalizm sistemi içinde varolan bir tarafı bulunuyor. Kürt Teali Cemiyeti'nden biraz daha farklı bir alanda hareket ediyor. Sosyalist geleneğin içinde ilk defa 1976'da "Kürdara Azadi"yi duymuştum. Sosyalist geleneğin aktörleri şoka girmişti. Sovyet sistemini örnek alırsa; halkların özgürlüğünü bir bütünün içinde buluruz. Sovyet idari sisteminin içinde; bir taraftan ayrı ayrı gruplar görünmekle birlikte, katı bir merkezîyetçilik de vardır. "Kürdara Azadi"den hafif bir çok geçirdiklerini hatırlıyorum. PKK da Marksist sistemin içinden doğdu. Ayrılarak bir devlet kurmak isteyenlerin tasavvur ettikleri Kürt devleti, daha Marksist, seküler ve dine mesafeli bir devlettir.

Şu anda aynı gruplar gayet dindar bir yaklaşım sergiliyorlar. Bu eski söylem "din kardeşliği"ne evrildi. Bunun sonuçları ne olur?

Bu söylem devam etmez. Güneydoğu'da sadece Kürtler varmış gibi algılanıyor. Oysa; orada farklı insan grupları var. Bu insan gruplarının ortak özelliği dini hassasiyetleridir. Güneydoğu'da din başat bir yapı sergiler. Bu dindar yapının; ayrılıkçı terör örgütünün yaydığı bütün korkuya, eziyete ve işkenceye rağmen çok destek vermediği bir süreçten geçti.

Çünkü; Türkiye Cumhuriyeti Devleti terör mücadelesini başarmıştı. Halktan fazla taraftan bulamıyordu. Sonra da “din kardeşiyiz”, modelinde bir sistem devreye girdi. Bu arada PKK yerel ahaliyle aralarındaki kopukluğu farkettiler. Din ile barışık bir yöne evrildi. Marksist esintiler bir yanda durmakla birlikte din ile barışık bir bakış açısına doğru evrildi. Bu dönem meclise baktığım zaman, BDP'nin son derece dini konuşmalar yapan milletvekillerini görüyorum. İktidardakilerin bu harekete böyle bir faydası dokundu.

Osmanlı'da Kürtler'e dair üç farklı yaklaşımdan söz edebiliriz. Şah İsmail'e karşı tampon vazifesi görsün diye Türkmenler'in yaşadığı yerlere Kürt nüfusu yerleştiren ve Kürt liderlerle bunu pompalayan bir Yavuz Sultan Selim dönemi var. Arkasından II. Mahmud'un; bu kurulu yapıyı tasfiye ederek merkeziyetçi bakışı güçlendirdiği belirgin bir dönem görüyoruz. En son da Kürtler'den mürekkep “Hamidiye Alayları” ile “Kürtler'in babası” sıfatını yüklenmiş bir II. Abdülhamid dönemi dikkat çekiyor. Bazılarına göre Kürtçü bölücülük Türkiye Cumhuriyeti'nin ürünü. Onlar Osmanlı devrinde böyle bir niyetin olmadığını iddia ediyorlar. Fakat; diğer yandan 1808 itibariyle çeşitli maksatlarla Kürt isyanlarına rastlıyoruz. Tarih tekerrürden ibaret ise hangi yaklaşım örnek alınmalı?

Osmanlı Devleti'ndeki Kürt isyanları hiç konuşulmaz. Osmanlı Devleti'nin merkezden uzak yerlerde “ayan” denen bir sistemi vardı. Vergiyi onlara toplatırdı. Ondan evvel tımar sipahi vardı. Tımar sipahi dediğimiz şey savaş zamanı asker, barış zamanı çiftçiydi. Esas mesele; günümüz dünyasında ve Türkiye'sinde nasıl bir yaklaşım güdülmesi gerektiğidir. Çeşitli problemlere o günün şartlarında; o devletler ister Osmanlı olsun, ister Avusturya-Macaristan olsun; çözümler bulmuştur. Osmanlı Devleti'nin bulduğu çözümler bunlardı. Cumhuriyetin başlangıcında koyduğu “milli devlet” çerçevesinde bir bakış açısı vardı. Sonra devleti yönetenler de bu yönde bazı değişimler, dönüşümler oldu. Şimdi geline nokta da özerklik isteyen bir grupla karşı karşıyayız.

Kürtler'in bugünkü özerklik taleplerini siyasallaştırmasının yolunu açan iktidar, bu tutumu nedeniyle Abdülhamid gibi "Kürtler'in babası" unvanını alabilir mi?

Sanmıyorum. Çünkü; bu iktidarı son derece pragmatist buluyorum. Machievle bile yattığı yerde rahat değildir. İktidar bu işte o kadar çok gel-git yaptı ki... Bir taraftan kendini Kürtler'in temsilcisi sayanların çitasını yükseltti. Ne olursa olsun tatmin edilemeyecekleri bir noktaya geldiler. Bir taraftan; Türkler açısından bakıldığında sürekli bir dışlanma söz konusu oldu. Sayın Erdoğan Diyarbakır'da yaptığı konuşmayı Yozgat'ta, Kırşehir'de yapmıyor. Buna siyasette bilimsel olarak "kavramların istismarı" denir. Bir taraftan Yozgat'ta "tek bayrak, tek devlet, tek millet, tek dil", diyor; öbür taraftan Diyarbakır'da "Kürt problemi vardır. Ben bunu çözeceğim.", diyor. Ahalinin hangisine inanacağını şaşırdığı bir dönemden geçiyoruz. Böylesi durumlarda yine toplumsal psikoloji açısından bilimsel bir tarif var: perspektif çarpılması. Şuanda biz perspektif çarpılmasını yaşıyoruz. Toplum perspektif çarpılmasına uğradığı zaman genellikle korkular devreye girer. Korkular devreye girdiği zaman, muhayyel hadiselerden, durumlardan korkarsınız. Bir süre sonra bu korkular otoriteye duyulan korkuya dönüşür. Türkiye tam şu anda bunu yaşıyor ve "devleti yöneten akıl" diye tanımlayabileceğimiz otoriteden de müthiş derecede korkuyor. Korku duygusu çoğaldıkça öncelikle bir yerlere ait olma hissi devreye girer. Sonra o korku ağırlaştıkça illegalite artar. Yani masanın altına girmeye başlarsınız. İnsanlar beliren saklanma duygusu ardından "kaybedecek birşeyim yok" halini alırsa, o zaman Allah korusun!

Kürt siyasetçileri neredeyse açıkladığımız aşamalara uygun bir biçimde, her akıllarına geleni söyler oldular. Onlar için artık "kaybedecek bir şeyim yok" dönemi mi gelmiştir?

Şu anda o kısma gelmedik. Bugünkü halimizi "öğrenilmiş çaresizlik" üzerinden anlatabiliriz. Bir kesimde "öğrenilmiş çaresizliğin" izlerini görüyorum. Bunların sonucu da aynen buraya gider.

Atatürk'ün çok güzel bir sözü var, Dersim sonrası gönderdiği teşekkür bildirgesinde: "Türk vatanseverliğinin birinci özelliği, vatan savunması çağrısı karşısında her işi bırakarak silah altına koşmaktır." Burada Atatürk'ün vurguladığı "vatanseverlik" bir yerlerde bazıları için hala hissettirilemedi mi? Vatan hissiyatı kazandırılırken nerede hata yapıldı?

Zannederim; Atatürk için insanların ne hissettiğine bakmak lazım. Atatürk; genel itibariyle büyük bir kesim tarafından sevilen, benimsenen büyük bir liderdir. Tespitlerim bu yöndedir. Adalet ve Kalkınma Partisi'ne oy veren kitleye de baktığınızda; "Atatürk ve cumhuriyet" kavramlarından uzak duran, onları sevmeyen insanların az sayıda olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de cisimleştirilen düşman hep İnönü olmuştur. Türkiye'de 12 Eylül'den sonra darbe yapmış askerlerin "bir tuhaf" Atatürk tarifi ortaya çıktı. Atatürk'ün liderlik vasıflarından, Atatürk'ün siyaset vasıflarından, Atatürk'ün devrimciliğinden ziyade enteresan bir Atatürk tanımlaması oldu. İnkılap tarihi kitaplarına baktığınız zaman da benzeri bir yaklaşıma rastladık. Asıl olması gerekenden uzaklaştırılan bir Atatürk gördük.

Neydi olması gereken "Atatürk" tanımı?

Olması gereken; bir lider olarak Atatürk'ün bilinmesini sağlamaktır. Atatürk bir devlet adamı, Atatürk bir asker, Atatürk ciddi bir entelektüel, Atatürk bir devlet kurucusu, Atatürk bir siyasetçi, Atatürk bir diplomat... Tüm bunların yanında Atatürk bir insan. Hepsiyi bir bütün olarak incelenmeliydi. Böyle incelenmek ve anlatılmak yerine; ismi olan, fakat aynı anda vasıfları olmayan bir Atatürk çizildi. Sonraki dönemlerde; darbe yapmış paşaların tutumuna kızanlar, dünyadaki globalleşme, liberalleşme rüzgarlarının ortaya çıkardığı bir kavrama göz değdirmeye başladı: tarihimize yüzleşmek. Resmi tarih ve gayr-ı resmi tarih... Tarihin resmi, gayr-ı resmi olmaz! Her olay tarih biliminde o hadiseyi, o yıllar, şartlar ve çevresel faktörler ekseninde incelenir. İncelemenin sonunda buz gibi bir soğukkanlılıkla ve mesafeyle bir karara varırsınız. Bu incelemelerin sonucunun insanların hoşuna gidip gitmeyeceği tamamen ayrı bir konudur.

Dolayısıyla; buradan sapıldığı bir süreç yaşadık. Osmanlı döneminden itibaren “vak'anüvislik” mevcut. Gayr-ı resmi tarihle yüzleşen muhteremlere baktığımızda onların da çok hissi olduğunu görüyoruz. Eski yazı bilmeden arşiv tarayamazsınız. Arşive girmeden gerçeği göremezsiniz. Osmanlı-Cumhuriyet mukayeselerinde de ipin ucunun kaçtığını görüyorum. Bir tarafa bakıyorsunuz; birinin kafasına taş düşse, Cumhuriyet'ten biliyor. Bilimsel değilse de çözüm için önerebileceğim, belki “Osmanlı veya Cumhuriyet” demek yerine “Osmanlı ve Cumhuriyet” demek, “laiklik veya din” demek yerine “laiklik hukuk kavramı” demek, dolayısıyla; “demokrasi veya cumhuriyet” demek yerine, “cumhuriyet ve demokrasi” demektir. Bunun zamanının geldiğini düşünüyorum. Her ülkenin, devletin kuruluş aşamasında noksanlıkları olur. Bunları düzelterek gidersiniz. Çok yazmak yerine, daha ziyade teamüllerle hareket etmek gerekir. Teamüller zamana uyarak dönüşen şeylerdir. Belki böyle bir anlayışı yerleştirmemizde şimdilik bir fayda vardır.

Atatürk deyince akla gelen “ulus-devlet” tanımı Milenyum Çağı'na girdiğimizi gözönünde tutarsak konjonktürel bir tanım mıdır? Yoksa her çağ için Türkler'in, kendini Türk milleti çatısı altında görenlerin sarılabileceği, sahip olabileceği bir tanım mıdır?

Aynen öyledir. Dünyadaki her taraf için böyledir. Ulus-devlete savaş açanların niye dünyanın her tarafında bu savaşı açtığına baktığımızda, ulus-devletlerde en fazla aşındırılmaya, reddedilmeye çalışılan şeyin kambyo sistemi olduğunu görürüz. Liberal, kapitalist gruplar ulus-devletlerin kambyo sisteminden rahatsızlık duyarlar. Uluslararası ve uluslararası gruplarla sürdürülen dünyanın bir para trafiği var. İlluminatiler gibi ezoterik gruplardan sözetmiyorum. Bu büyük paralara sahip şirketlerden, gruplardan bahsediyorum. Bu paranın sevkiyatı için sınırların kalkması gerekiyor. Demirperde yıkıldığı zaman bir arkadaşım; “Radyo hayatımıza girdi, -izm’ler genişledi. Sonra fiber-optik kablo hayatımıza girdi. Bambu ve Demirperdeler yıkıldı.”, demişti. İletişimin artması, bilgiye ulaşılabilirlik, bilginin kullanılması ile sınırlar hakkındaki tartışmalar devreye girdi. Bilgi dediğimiz bir nesneyle ilgili olarak da dünya bir çarpılma geçirdi.

Bilginin kudret olduğundan sözettiniz. Bilgi aleyhte de kullanılabilir mi?

Sizin söylediğiniz “Bilgi büyük güçtür.” iddiasını reddetmiyorum. Bilgi terse de kullanılabilir. Üretilen bilginin işin vergisi, hukuki boyutu gibi detayları konusunda ulus-devletler açısından sorun yaratan taraflarını bu büyük paraya sahip olanlar ortadan kaldırılmaya çalışıyorlar. Ulus-devlet üzerinde bunun gibi sayısız tartışma var. Yönetim bilimci Peter Drucker’ın önemli bir sorusu var. Örneğin; aklında 3 milyon dolarlık yazılım fikrini taşıyan bir kişi gümrükten geçiyor. Gümrükçünün deklare edilecek birşeyin var mı sorusuna “hayır” diyor. O yazılımı yazdı ve size verdi. 3 milyon dolarlık bir fikir olduğu anlaşıldı. Bunun vergisini nasıl ödeyeceksiniz? Bunlar tüm dünyada tartışma konusu. Ulus-devletlerin en büyük özelliği kendine ait kambiyo sistemlerinin oluşudur. Yani paralar bir iz bırakarak girip çıkarlar. Bunu istemiyorlar. Ulus-devlete ve sınırlara savaş açma nedenleri budur. Hesap vermeden para trafiğini yönetmeyi amaçlıyorlar. Ulus-devlete karşı bir diğer mücadele konusu ise kitaplı dinlerdir. Ben Museviliği bilmediğim için bir şey söyleyemem, ama; kapitalizm Hristiyanlar’dan taleplerini aldı. “Protestan Hristiyan” dedikleri hadise ile “daha fazla ritüel, daha az iman” tavsiye ediliyor. İslamiyet ise yerinde duruyor. Onlara göre İslamiyet’in “daha fazla ritüel, daha fazla iman” yerine “daha fazla ritüel, daha az iman” noktasına doğru, yani Protestan İslam’a doğru evrilmesi gerekiyor. Bunu henüz başaramadılar. Şimdi başarıma yolunda ilerliyorlar. Son birşey dinlerin ortak noktası olan merhamettir. Talep olarak baktığınızda merhameti ortadan kaldıran bir yapı oluşturuluyor. Merhamet ortadan kalktığı zaman insan olarak değerinizi yoktur. Meta haline geliyorsunuz. İnşaatin temelinde bir dolgu maddesi de olabilirsiniz. Dinlerin en büyük özelliği budur. İslam’ın Ortodoks yanı, bükülmeyen tarafı duruyor. Bir savaş da orada var. En son Sayın Egemen Bağış’ın “Bakara, makara” meselesine kimsenin çıt çıkarmaması, ses çıkarmaması “imani” açıdan çok büyük bir zaafiyetin var olduğunu gösterir.

Buna hiç tepki verilmemesi imani bir zaafiyet olmasından başka toplumsal bir çürüme'yi de göstermez mi?

İslam açısından tepkisizlik imani bir zaafiyettir. Şunu net bir hüküm olarak söyleyebiliriz: Türkiye'de din bazıları tarafından siyasete alet edilmiştir. Ama bugünün şartlarında din şu anda siyasetin elinde oyuncak olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin son döneminde "en geç" cemiyetleşen, milli şuuru uyanan grup Türkler'di, diyebiliriz. Şimdi de herkes herşeyi söylüyor, yine Türkler susuyor. Neden Türklük şuuru hep çok geç uyanır?

Çok güzel soru ve çok güzel cevaplarım var. Ama rahmetli babamın lafıyla özetlemek isterim: " Biz Türkler dizel motor gibiyiz, zor ısınırız; ama, hareket etmeye başladıktan sonra durdurulması zordur." Türkler'in bir ısınma süresi var. Sanıyorum; kendini asli unsur hissetmenin getirdiği bir duygu var. Fakat bu; kimsenin teyakkuz halinde olmadığı anlamına da gelmez. Başbuğumuz rahmetli Türkeş şöyle bir tarif yapardı: "Türk milleti bu ülkenin sinir uçlarıdır. Türk milliyetçilerinin o sinir ucu olma halini ben görüyorum. Öte yandan; Moslov'un hiyerarşik düzenine baktığınız zaman, insan olmanın ihtiyaçlarının sıralanmasında önce fizyolojik, sonra psikolojik doyurulmalar gelir. Maalesef; milletimiz şu dönemde günlük iâşe temininde de çok meşgul. Öyle bir noktaya gidildi ki; herkes borçlu, herkes ihtiyaç sahibi, herkes işsiz, herkes işsiz kalmaktan korkuyor. İş bulmak ciddi bir sorun. Görülmeyen şey; insanların iâşeyle ilgili ciddi problemlerinin oluşudur. Çeşitli sosyal devlet mekanizmalarıyla, belediye eliyle ancak kurumsallaşmadan ihtiyaç sahiplerine verilen yardımlar var. Bunu zaten devlet yapmak zorunda. Kurumsal olmayınca, bu yardımların sürdürülebilirliği ile ilgili korkular oluşuyor. Dolayısıyla; öncelik sıralamalarınızda şu anda kahir ekseriyette hayatta kalmak, canlı kalmak en önemli meseleniz oluyor. Yatırım yapılmadığı için işsizliğe çözüm yok, genç insanlar umutsuz...

Bunun Türk'ü, Kürt'ü var mı?

Bunun Türk'ü, Kürt'ü yok. Herkesin ortak sorunları ve umutsuzluğu var. Burada eşitlik had safhada. Hatta; iyimser ayrımcılıktan bahsetmek mümkün. Sonucun ne olduğu tartışılır. Her gelen hükümet paket açmıştır. Kürtler'in sorgulaması gereken şey; kendi içlerinde bu paketlerden yararlananların, bu paraları alanların nerede oturduğudur.

Türk milliyetçileri bir program sunmamalarıyla ilgili eleştirilirler. Programınız nedir?

MHP adına pekçok şey var. MHP'ye çözümünü soruyorlar. Bu çok tuzak bir soru. İki doktor düşünün, burada bir problem var. Probleme teşhis koyuyorlar. Birisi "grip" derken diğeri "zatürre" diyor İkisinin de ilaçları başka.

Öncelikle teşhiste anlaşılmadığınızı söylüyorsunuz...

Tabi ki. MHP hala bunu "terör sorunu" olarak kabul ediyor. Kopukluğu kabul etmiyor. Tayyip Bey'in tarif ettiği "Kürt sorunu" kavramını kabul etmiyor. MHP; "ayrılıkçı terör örgütü sorunu" olarak kabul ediyor ve "Ben onunla mücadele edeceğim.", diyor.

Nasıl yapacak bunu?

Terörle mücadele etmenin yolubelli. Silahını bıraktıracaksın. Bitti. Sen devletsin, böyle şey olur mu? Karşında senin bir parçanı koparmak isteyen bir grup var. Onun için de ne gerekiyorsa yapılır. Bunu yaparken de orada yaşayan insanımızı bu mücadeleyi yaparken koruyacaksınız, terör örgütünün eline, onun tacizine maruz bırakmayacak tedbirleri alacaksınız. Terör mücadelesi yapıldığı için bazı eksiklikler olabilir; ama orada yaşayan insanlara ekonomik girdilerin ulaşmasını sağlayacaksınız. Sonra da hukukun işlemlerini temin edeceksiniz. Bu mücadeleyi sürdürürken

burada bir hukuksuzluk meydana getirmeyeceksiniz. Dolayısıyla; bunları kararlılıkla uygulayacaksınız. Amerika'yı yeniden keşfetmeye gerek yok, bunun yolu bellidir.

Daha önce bunlar düşünülmedi mi? Terör niye bitirilmedi?

Terör yüzde yüz bitmez. Karşınızda "Ben talep ediyorum" diyen bir grup var. Devlet kurmak istiyor. Bu asla kabul edilmeyeceği için bu grup teröre devam eder. Siz onu izole edersiniz.

Türkler'den bazıları da var ki; "Artık yeter! Ne yaparlarsa yapsınlar. Biz onlardan kurtulmak istiyoruz.", diyorlar. Kuzey ve güney İtalya arasında bir söylem farkı var bildiğiniz gibi. O mantıkta bakan vatandaşlarımız bu meseleden yılmış durumdadalar.

Türkiye Cumhuriyeti sınırlar içinde yaşayan, çoğunluk tarifi içindeki ve milletimizin parçası olan Kürt kökenli vatandaşlarımızın ne istediği ile ilgili bir verinin olmadığına inananlardanım. Türkiye'de birisi çıkıp laf edince o veri halini alır. Nasıl ki; terör mücadelesi için birisi çıkıp 1 trilyon dolar harcadığını söyledi. Hesaplanması istendiğinde kimse hesap yapmadı. "17.500 faili meçhul var." gibi herkes tarafından söylenen bir cümle var. Bu veri halini aldı. Ben sayının üzerinde durmuyorum. İtiraz etmek başka bir şey, ama verilerin yanlışlığının üzerinde durmak gerekiyor. Nitekim; bir kişi bile faili meçhul olmamalıdır. Bu ülkenin anlı şanlı adamları 1 trilyon harcandı diyor. Böyle bir veri yok. Kürtler ne istiyor, sorusunun cevabı da yok. Ayrılmak mı, beraberlik mi; buna ait sağlıklı bir veri yok diye düşünüyorum. %99 bir arada kalmak istiyor, diyenler de yanlış yapıyor. %99 ayrılmak istiyor, diyenler de yanlış yapıyor. Çünkü; terörün bulunduğu yerlerde insanlar doğruyu söyleyemez. Öncelikle; ne istendiğini sağlıklı bir biçimde öğrenebilmek için PKK'nın ahalinin üzerindeki tedhiş hareketlerinin önüne geçilmeli, ondan sonra yüreğiniz yetiyorsa insanlara nefes aldırdıktan sonra fikirleri sorulmalı. "Ne diyorsunuz?" diye soracaksınız. Güvenilebileceğimiz veri olmadan herkes afaki konuşuyor.

Diyarbakır merkezde konuştuğunuz kişilerin görüşleri ile Çermik'te konuştuğunuz kişilerin görüşleri kesinlikle farklıdır. Ülkemizde herkesin ayrı-ayrılıkçılığın ötesinde sıkıntıları var.

Moslov hiyerarşisine döndük yine...

Oradan bakarsak da herkesin taleplerinin farklı olduğunu görürüz. Bir dönemde Türkiye'de 1999'da yapılmış araştırmaya göre, AB'yi talep eden insan sayısı 80'in üstündeydi. Alt açılımlarına baktığınız zaman bazıları için bu isteğin; haklar, özgürlükler, demokrasi gereksinimlerinden ötürü değil de; cebine gireceği 1000 Euro için olduğunu bulabilirsiniz. Bunlar yanılısamadır. Türkiye AB'ni istiyor. Nasıl yani? Türkiye'de herhangi bir sorunun cevabı alındıktan sonra "Nasıl yani?" si yok. Problemimiz bu.

21. YÜZYIL TÜRKİYE ENSTİTÜSÜ BAŞKANI

Sakalar, Etrüskler, Sümerler; son dönem araştırmaları gösteriyor ki Türk tarihi Malazgirt'ten ya da Kavimler Göçü'nden çok daha eskilere gidiyor. Geçmişimizin çok eskilere gitmesinin biz Türkler için önemi nedir?

Türk tarihi 1071'de başlamıyor. Aslında Türkler'in Anadolu'daki tarihi de 1071'de başlamıyor. Resmi tarih yazımında Mete'nin, Büyük Hunlar'ın başbuğluğuna yükselmesi ilk Türk devletinin kuruluşu gibi gösterilir. Oysa; Çin kaynaklarına baktığımız zaman Hun Devleti ile ilgili ilk belge bu tarihten 98 sene önceye rastlıyor. Zaten; Mete de "Kaan" olan babasının yerine geçmiştir. Demek ki; Mete başa geçtiğinde bir devlet vardı. Göktürk Devleti'ni kuran Bumin Han gibi kurucu değildi, ancak; Mete'nin Türk tarihinde bu kadar büyük rol oynamasının başka güçlü nedenleri vardı. Bazı tarihçiler ve ilahiyatçılar Mete'nin her kavme yollandığı gibi Türkler'e yollanan peygamber olduğunu düşünüyorlar. Hunlar'dan önceki dönem Saka Türkleri yani İskitler dönemidir. Saka Türkleri hakkında yapılmış olan araştırmalar, ne yazık ki; henüz bilimsel anlamda geniş çevreleri tatmin edecek kadar derinliğe inmiş değil. Arkeolojiyle birlikte yapılması gereken araştırmalar, Türk tarihi ve arkeolojisi açısından son derece önemlidir ve bir an evvel bu çalışmalara başlanmalıdır. İhmal edilmiş bir alandır. Kırgızlar bağımsızlıklarını kazandıktan sonra Kırgız tarihini yazmak için arkeolojik araştırmalara başladılar. Ancak; bir süre önce dünyanın en büyük düşünce kuruluşlarından bir tanesi olan Rand Araştırmalar Merkezi, "Dünya Ekonomi Atlası" diyetarihsel bir harita yayımladı ve bu haritada

insanlık tarihi boyunca milletlerin dünya ekonomisi üzerinde işgal ettikleri alanı gösterdi. Yani M.Ö. 100. yılda Roma ekonomisi dünya ekonomisinin kaçta kaçını oluşturuyordu? Bu harita M.Ö. 2000'den M.S. 2000'e uzanıyor. Bu haritada iki millet M.Ö. 2000'de de, M.S. 2000'de de vardır. Bunlar Çin ve Türk milletleri. Bunun dışındaki bütün milletlerin bir süre sonra tarih sahnesine çıktığını, daha sonra tarih sahnesinden kaybolduğunu görüyoruz. Tabi, Türk milleti ile Çin milletinin de önemli bir farkları var: Çin milleti Asya'nın Doğu bölgesinde belirli bir coğrafyaya yerleşmiş ve bu bölgede yavaş yavaş gelişerek Orta Asya sınırlarını zorlayacak blok-sal yapıya sahipken Türk milletinin Avrasya ekseninde Japon Denizi'nden Baltık Denizi'ne kadar uzanan hatta, Kuzey Denizi'ni, Manş Boğazı'nı zorlayacak geniş bir alanı yaşam ve egemenlik sahası haline getirdiğini görüyoruz. Bu kadar geniş bir coğrafyada egemen olan bir milletin 4000 seneye yayılan tarihini yazmak çok zor. Her araç bu arada arkeoloji hakkıyla kullanılmalıdır. Milletimiz değişik yüzyıllarda, değişik hanedanlar kurmuş olduğu devletlerle bu coğrafya üzerinde tekrar ve tekrar egemen oluyor. Biz zannediyoruz ki; Atilla'nın ölümüyle birlikte Macaristan'dan ve Macaristan'ın etrafındaki coğrafyadan Türk varlığı siliniyor. Oysa; M.S. 1000'de Macaristan ovasındaki Türk Hanı Hristiyan olmaya karar verince; hem Papa'ya, hem de İstanbul'daki Ortodoks dini liderlere birer temsilci yollayarak Ortodoksluk ile Katoliklik arasında nasıl bir seçim yapacağı konusunda bilgi almak istiyor. Her ikisinden de kendisine hediyeler geliyor. Bu hediyelerden Papa'nın yollamış olduğu güzrün üzerinde "Türkistan Ovası Kralı"na yazıyor. O zaman Macaristan'ın M.S. 1000'de Batı literatüründe Türkistan olduğunu anlıyoruz. Bunu uzun zaman sonra öğrenebildik. Bu güzrü Türk Kültür Bakanı Fikri Sağlar'a bir ziyareti sırasında gösterdiler ve böyle öğrendik. Bu dört bin senelik tarih içinde Avrasya coğrafyasında Türk milletinin çok dinamik bir şekilde, değişik devletler nezdinde tekrar ve tekrar egemeni haline geldiğini görüyoruz. Bugün de Türk jeopolitiğine baktığımız zaman; gerek kültür jeopolitiği ve gerek ise demografik jeopolitiği şeklinde; bunun Macaristan'dan başladığını, Moğolistan'a kadar uzanan bir çizgiyi temsil ettiğini, kuzeyde Sibiry'a girdiğini ve güneyde de Afganistan coğrafyasına uzandığını görüyoruz. Tarihsel jeopolitiğin ana

ekseninde Türk milleti yaşamaya devam ediyor. Peki; bir milletin uzun bir tarihe sahip olması, bu kadar yaşlı bir millet olması neden önemlidir? Milletler “bu önemli” diye yaşamazlar. Ortaya çıkan durum beraberinde deneyimi getiriyor. “Türk’ün ayrıntı sonradan kabarıp”, diye bir lafımız var. Ama “Amerika’nın kolası sonradan kabarıp”, diye bir laf yok. Henüz 250 senelik militleşme süreci olan bir yapıdan sözediyoruz. Biz İstanbul’da yürüdüğümüz zaman çevremizde 500 senelik binalar görüyoruz. Bu tarihsel olarak özgüveni beraberinde getiriyor. Özgüveni yüksek bir milletiz.

Hala Türklerin geçmişten intikal eden sağlam bir özgüvene sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

Hala öyle görüyorum. Özgüveni olmayan bir kısım yabancılaşmış, mankurtlaşmış Türk aydınıdır. Dekontamine edilmiştir. Zehirlenmiş, zihinsel olarak sarsılmış Türk aydını ve Türk iş dünyasıdır. Bir anlamda ne kadar az okuduysa o kadar sağlıklı olan Anadolu köylüsünü görürsünüz. Rahmetli babam Muzaffer Özdağ, Konya’nın fakir bir Türkmen köyüne gidiyor: “Ağalar ülkenin durumunu görüyorsunuz. Hükümetten istediğiniz bir şey var mı?”, diye soruyor. Kolu yamalı köylü; “Bizi devletsiz bırakmasınlar, başka bir şey istemiyoruz.”, diyor. Şimdi bu cümleyi bir Fransız, Alman, Yunan, Rus köylüsü kullanmaz. Bu ancak; dört bin sene Avrasya ekseninde yaşayan bir milletin çocuğunun kurabileceği cümledir. Büyük badireler atlatmış ve bu badireleri atlatmanın verdiği özgüvenle yaşayan, devletin de bu badireleri atlatmak için ne kadar önemli olduğunu bilen bir insanın söylediği cümledir.

“Devlete saygı” Türk kültürü için geleneksel midir? Gelenekselliğin yanında bir gereklilik midir?

Gelenekselliğin yanında kesinlikle gerekliliktir. Devlet olmadan düzenin olmayacağını bilmektir. Bu arif bir bilgidir. Devlet olmadan can güvenliğinin olmayacağını bilmektir. 17. yy’dan sonra burjuvazinin gelişmesiyle birlikte İngiltere’de oluşmuş liberal devlet anlayışıyla Türk devletini

izah etmeniz ve Türk insanının da Türk devletini öyle görmesini beklemek tarihsel bir hata olacaktır. Yine Belçika'daki bir kişinin militarizme bakışıyla, Avrasya coğrafyasında yaşayan ve bu coğrafyanın Anadolu gibi bir geçiş noktasında yaşayan bir halkın militarizme bakışının farklı olmak zorunda olduğunu düşünüyorum. Tarih, coğrafya ve kültür yoğrulduğunda bizim anti-militarist bir ulus olmamız mümkün değildir.

Üniter yapı askeri çağrışıma her zaman muhtaç mıdır?

Elbette değildir. Üniter yapı ile askeri çağrışım arasında bir zorunlu ilişki de yoktur. Fakat; Türkiye gibi böyle bir coğrafyada yaşarsanız üniter-millî devleti korumak konusunda hassas olmanız gerektiğini bilirsiniz. Çünkü; böyle bir coğrafyada üniter-millî devlet dışında bir devlet örgütlenmesinin uzun süre yaşama şansı yoktur. Bundan dolayı; üniter-millî devleti korumalısınız. Bunu da koruyacak şey; askerden önce milletin bilmiş seviyesidir.

Milletin bilmiş seviyesinin önemini vurguluyorsunuz. Şu noktayı doğru analiz edelim: az evvel; Anadolu köylüsü okumadığından, geleneklerine bağlılığından daha aydındır, dediniz.

Burada okumamayı eğitim anlamında kullanmıyorum. Burada okumayı ideolojik anlamda zehirlenmeme anlamında söylüyorum.

Bir taraftan da aydınların sarsıntı yaşadığını belirttiniz. Ne oldu da aydınlar bu sarsıntıyı yaşadı? Osmanlı'dan yetişenler daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin lider kadrolarını oluşturdular. Ne oldu da devamlılık kaydeden aydınların ideolojisi geleneksel eğilimden saptı?

Esasen; ben sadece bunun cumhuriyetle ilişkili olduğunu ve sadece cumhuriyet dönemini kapsadığını düşünmüyorum. Bu; 1774 küçük Kaynarca Antlaşması sonrasında başlıyor. Çünkü; Küçük Kaynarca'ya kadar Osmanlı aydını önce Karlofça'nın ve sonra Pasarofça'nın bir hata oldu-

ğunu düşünüyor. “Olmaması gereken oldu. Yenildik ama; bu bir yanıltı”, diye düşünüyor. Böyle düşünmekte de çok haksız değil; 1071’den başlayarak artık hafızanın unuttuğu bir noktada yedi yüz sene ilerlemişsiniz. Yedi yüz sene galip gelmişsiniz ve Batı yedi yüz sene çekilmiş. Siz hep galip olduğunuzu biliyorsunuz. 1774’te mağlup olduğunuzda Karlofça’nın ve Pasarofça’nın bir hata olmadığını, yenilginin başladığını kabul ediyorsunuz. Bu arada Batı’nın üstünlüğünü hakikaten görüyorsunuz ve içinde Batı’ya karşı yavaş yavaş bir aşağılık kompleksi oluşuyor. 19. yy geri çekilmenin, ihanetin, geri çekilmenin durdurulmaya çalışılmasının yüzyılıdır. En belirgin özellik Batı karşısında içine girilen aşağılık kompleksidir. Neticede; bu durum 1922’ye kadar devam ediyor. 1922’de Viyana önünde başlayan çekilme Duatepe’de duruyor. İzmir’e kadar süren bir ilerlemeyle devam ediyor. Mustafa Kemal Atatürk’ün 1774’ten, en azından 1918’e kadar geçen sürede hissedilen aşağılık kompleksi ve geri çekilmeye karşın, bunların oluşturduğu bütünü aşmak için Türk milletine yapmış olduğu inanç ve özgüven yüklemesi çok önemlidir. Her cümlesinde olan bir özgüven yüklemesiydi.

Sunni bir özgüven midir?

Sunni bir yükleme değildi. Tarihin iki yüz seneden ibaret olmadığını ve son iki yüz sene Türk milletinin tek başına birleşik bir medeniyet karşısında yenildiğini görüp, Türk tarihini dört bin senelik bütünlüğü içinde ortaya koydu. Biz son iki yüz yılda yenildik; evet, ama onun öncesindeki galip dönemleri hatırlayalım. Yine aynı noktaya gelebiliriz, şeklinde tarihsel kökenleri olan bir motivasyon sağladı. “Türk, öğün, çalış, güven!”, “”Ne mutlu Türk’üm diyene!” bu yaklaşımın somut ifadeleriydi. Hakikaten; Türk milleti bu dönemde bugün hala sürmekte olan büyük dinamizmi ve motivasyonu tekrar kazanıyor. Belki burada yanlış yaptığımız şey, geri çekilme döneminin acılarını unutmuş olmamız. 1812’den 1918’e kadar geri çekilmişiz ve bu geri çekilme içinde beş milyon Türk, Yunan isyanının ilk gününden; Mora’dan başlayarak soykırıma tabi tutulmuştur. Tarihin en uzun soykırımını yaşamış bir milletiz. Bizimle birlikte 4,5

milyon Türk ve Müslüman da Kafkaslar'dan ve Balkanlar'dan Anadolu'ya göç etmiştir. Biz bunun milletçe yasını tutmamışız. Bunun yasını tutan insanlarımız var; dedelerimiz, babaannelerimiz, anneannelerimiz var. Budin düştüğü zaman bile yüz elli sene Türk hakimiyetinde yaşamış bir şehirdi. "Aldı Nemçe, bizim nazlı Budin'i", diye harika bir yas cümlesini türkünün içinde duyarsınız. Belgrad soğuk, kirli bir kent gibi gelirdi bana. Birgün Belgrad ile ilgili bir yas türküsü okudum ve çok utandım. Şöyle diyordu:

"Belgrad yolu ince urgan,
Üstümüzde yoktur yorgan,
Ağla benim anneciğim,
Ben Belgrad'da kaldım kurban."

Dedim ki; insanlar oraya Bursa gibi bakıyorlarmış. Ben Bursa'yı ne kadar seviyorsam, bu türküyü yazarlar Belgrad'ı, Budin'i o kadar seviyor-muş.

Sizin gözleriniz doldu...

Bir yabancı kaynak 1912'de Balkan Savaşı'nda "Meriç bebek aktı." Türk anaları, çocuklarını Bulgar çetelerin eline geçmesin diye Meriç'e bırakı-yordu. Bir annenin çocuğunu Meriç Nehri'ne bırakması nasıl korkunç bir durumdur? Bunları anlatamıyoruz.

Hiç anlatıldı mı? Neden anlatılmıyor?

Bu anlatılmadı. Cumhuriyetin bu acının üstüne kurulması istenmedi.

"Yurtta sulh, cihanda sulh"tan ötürü mü anlatılmadı?

Belki bunun da bir parçasıydı; ama öncelikle kurulan bu devletin coş-kusu bir galibiyet üzerine olmalıydı. Biz tarih boyunca galibiyet üzerine düşünmüşüz. "O kadar büyük bir milletiz ki biz mağlup olmayız", fikri

hakimdi. Biz büyük milletiz ama, çok büyük de mağduriyetlerimiz olmuştur. Tarihin yüz sene devam eden, en büyük soykırımına maruz kalmışız. Hala bitmemiş. Bu mağduriyet devam ediyor, yetmiyor; Boşnaklar modern tarihin en büyük soykırımlarından birinden geçiriliyorlar. Boşnaklar, Boşnak oldukları için değil; Türk oldukları için bu soykırımdan geçiriliyorlar. Sırplar onları Türk diye öldürdüler. Mostar köprüsü Türk köprüsü diye yıktı. Tarihimizin bu yönünün eksik olduğunu düşünüyorum. Bu iki yüz senede hangi yanlışları yapmışız, hangi ihanetlere uğramışız, hangi ihanetler içimizden yapılmış; bunları da iyi bilmemiz ve hatırlamamız gerekiyor.

Çoğunlukla içimizden gelmiyor mu ihanetler?

Çoğunlukla içimizden, bizden ya da bugün olduğu gibi bizden görünenlerce ihanet ediliyor. O iki yüz seneyi, tarihimizin iyisiyle kötüsüyle bir parçası gibi görüp iyi tetkik etmemiz gerektiğini, mağlubiyetlerimizden ders almamız gerektiğini düşünüyorum. Galip gelen atalarımız işlerini iyi yapmışlar. Onlarla övmek ne kadar önemli ve doğru ise mağlup olanların yaptıkları yanlışları bilmemiz de o derece önemli ve doğrudur.

Bu ayrımda “Mustafa Kemal” ve “Atatürk” hitaplarında bir fark görüyor musunuz? Geri çekilmeyi durduran Mustafa Kemal’e “Atatürk” demekten imtina edenlerin tarihi bilgisinin olmadığını söyleyebilir miyiz?

Benim için Mustafa Kemal Atatürk'tür. Hiçbir fark görmüyorum. Türk geleneğine uygun olanı da “Mustafa Kemal Atatürk” demektir. Bir “Atatürk” olana kadar hayatı vardır, bir de “Atatürk” olduktan sonra bir hayatı vardır. Bu Oğuz töresinin de bir uzantısıdır. Atatürk bir isim almıştır. Cengiz de “Cengiz Han” olarak böyle bir isim almıştır. Göktürk Beylerine, Kaanlarına bakın aynı şeyi görürsünüz. Bir Kaan olduktan ve bir başarıyı temsil ettikten sonra aldıkları isimler vardır. Keza, Selçuklu da bu tarihin devamıdır. Fatih Sultan Mehmet diyoruz. Neden Mehmet ya da Sultan Mehmet demiyoruz? Birisi kasıtlı olarak Fatih Sultan Mehmet demiyorsa; ya cahildir, ya edepsizdir. “Fatih” olmasından rahatsızlık duyuyordur.

“Atatürk” demekten rahatsızlık duyanların sorunu nedir?

Bu bir cehaletten kaynaklanıyordur ya da ihanet içinde olanların sorunudur. Cahil olanlar Mustafa Kemal Atatürk Osmanlı'yı yıktığını düşünüyorlar. Oysa; ***Osmanlı için dökmüş oldukları en fazla mürekkeptir. Mustafa Kemal ise; kendi kanı dahil, Osmanlı yaşasın diye savaşmış bir Türk subayıydı.*** Atatürk'ün savaş mücadelesi Trablusgarp'ta başlar. Oraya gönüllü olarak gider, O'nu gitmesi için kimse zorlamaz. On kişi giderler. Dikkat edin; 1912'den 1938'e kadar Türkiye'yi yöneten kadro Enver Paşa ve Mustafa Kemal Atatürk Trablusgarp'tan çıkmıştır. Bu bir tesadüf olmaz. Balkan Savaşı çıkar çıkmaz Trablusgarp'ta savaşan bu subaylar Türkiye'ye geri dönmüşlerdir. Döndüklerinde savaş bitmiş, Osmanlı Devleti ağır bir yenilgiye uğramıştır. Bu sırada Birinci Balkan Savaşı'nın ganimetini paylaşmak için Bulgaristan ve diğer galipler arasında savaş çıkınca, kurmay başkanlıklarını Enver ve Mustafa Kemal beyin yaptığı kolordular, bu iki kişinin inisiyatifi ile Edirne ve Kırklareli'ni geri almışlardır. Libya savaşından kısa süre önce Libya'ya gittim. Libya çok çirkin geldi bana. Belki 1965 yılının Ankara'sını andırıyordu. O kadar geri kalmış bir yer. Hiçbir doğal güzellik yok. Yanımdaki arkadaşım ***“Ne görüyorsun burada?”***, diye sordu. ***“Çöl”, dedim. “Senin ‘çöl’ dediğin yere Mustafa Kemal ‘vatan’ demiş”, dedi.*** Demekle kalmamış, burayı kurtarabilmek için gönüllü olup gelmiş ve savaşmış. Onun için bunu görmeyenlerin ya cahil olması lazım, ya da gizli Türk düşmanı olmazı lazım.

Atatürk'e yönelen saldırıların aslında bütün Türklere yapıldığı söylenebilir mi?

Recep Tayyip Erdoğan başbakanken eşiyle birlikte bir Avrupa Birliği toplantısına katıldı ve Avrupa Birliği liderleri ve eşleriyle birlikte bir fotoğraf çekti. O sırada bir Avrupa liderinin eşi eğildi, Başbakan'a baktı; ***“Hiç de Atilla'ya benzemiyormuş”, dedi.*** Bakın; burada bir Batılı liderin eşi üzerinden nasıl düşünüldüğünü anlamak mümkün. Bin senelik kategoriler halinde düşünülüyor. Türkiye ile ilgili planları da bu bin senelik tarihsel

çatışmanın, hatta 1400-1500 senelik tarihsel çatışmanın ürünüdür. Bunun en son adı: “Doğu Sorunu”dur. Yani Anadolu’dan Türklerin tasfiye edilmesidir. 1919’un başında İngiliz Başbakanı’nın ifadesi çok açıktır: “Türkler Asya’nın Kızılderilileri’dir ve akıbetleri de öyle olacaktır.” Bunu Mustafa Kemal’in İstiklal Harbi ile engelliyoruz. Bugün Anadolu’dan tasfiye edilmek için çok fazlayız. O tarihte 8 milyonduk, şimdi 80 milyona yaklaşıyoruz. O zaman emperyalizmin Roma’dan beri en temel kuralını işletmeleri gerekiyor: *divida et impera/ böl ve yönet!* Amaç; önce Türkiye’nin federalleştirilmesini sağlamak, bu federal zeminde millet düşüncesinin zayıflatılması ve Türk milletinin bir daha küresel bir güç olmasını engelleyecek adımlar atılmasıdır. Hitler Almanya’yı çıkarmamıştır, Almanya Hitler’i çıkarmıştır. Atatürk Türk milletini çıkarmamıştır, Türk milleti Atatürk’ü çıkarmıştır. Türk milleti de daha önce de Kanuni’yi, Yavuz’u çıkarmıştır. Alparslan’ı çıkarmıştır, Atilla’yı, Bumin’i çıkarmıştır. Bunu yalnız biz değil, Batılılar da biliyor. Bazı ulusların “cihangir” çıkarma yetenekleri vardır. Türkler de az sayıdaki bu uluslardan bir tanesidir. Batı’nın bütün tarihi boyunca, Batı için en büyük tehlike Türk milletinden kaynaklanmıştır. Çinliler oldukları yerde kalmışlardır. Hintliler de öyle... “Doğu Sorunu” ancak; Türk milleti içinden büyük bir lider çıkaramayacak ölçüde parçalandığı zaman biter. Bu süreç de öyle bir süreçtir.

Yani Küçük Asya’dan atılmayacaklar, oldukları yerde yönetilecekler, öyle mi?

Onların hesabına göre Türkler; parçalanarak yönetilecekler, oldukları yerde parçalanacaklar; federalleşecekler. Türklük bilinci zayıflayacak. Batı’da hep Kemalizm saldırıya uğruyor. Çünkü; Kemalizm Türk milliyetçiliğinin o dönemdeki adıdır. Hedef burada hep Türk milliyetçiliğidir.

Türk milliyetçiliği Asya’yı da içine alan, en başında bahsettiğimiz bütün değerleri kapsayan geniş bir çember. Atatürk milliyetçiliğini bu çemberden ayırmak mümkün mü? Bu çember içinde Atatürk milliyetçiliği size ne ifade eder?

Atatürk milliyetçiliği diye bir milliyetçiliği kabul etmiyorum. Atatürk; Atatürk milliyetçisi değil, Türk milliyetçisiydi. Fakat; 12 Eylül rejimi, sakat bir "Atatürk milliyetçiliği" kavramını yarattı. Türk milliyetçiliğiyle de o dönemde kavga etti. Böylece Atatürk'ün savunduğu anlamda Türk milliyetçiliğinin içini de boşalttı. Atatürk'ün savunduğu anlamda Türk milliyetçiliği Türkiye'nin güçlenmesine, üzerinde konuşmadan, Türk birliğinin altyapısının hazırlanmasına yönelikti. Dil, Tarih, Coğrafya fakültesi Türk dünyası fikrinin bilgisel altyapısını oluşturmak için kurulmuştur. Bunu yaparken Türkiye'nin nüfusu 10-12 milyondur. Yukarıda 200 milyonluk bir Stalin yönetimi ve Sovyet Rusya vardır. Mustafa Kemal, oranın yükünün nasıl omzunda olduğunu söyler zaten; bunu söylemekte haklıdır da. Mustafa Kemal gücünü uzun vadeye yayan, rasyonel hareket eden bir liderdir. Türklüğün uzun vadede oluşacağını düşünmektedir. Enver Paşa'nın aldığı riskleri almaz. Enver Paşa, alay komutanlığı yapmadan Başkomutanlığa yükselir, deneyimsizdir. Oysa; Mustafa Kemal her kademenin hakkını vererek yükselmiş ve siyasetini, akıl ve güçler dengesinin üzerine oturan buz gibi bir realizm üzerine kurmuştur. Türk birliğini bir hayal olarak kabul etmiş, ama; bunun ancak uzun vadede gerçekleşebileceğini düşünmüştür. 1933'te; "Sovyetler Birliği çöktüğü zaman ortaya bir Türk dünyası gerçeği çıkacaktır.", şeklindeki öngörüsünün gerçekleştiğini görüyoruz. 1966'da Süleyman Demirel Moskova ziyaretinden sonra Bakü'ye geçmiştir, Baküde Türk halkı tarafından büyük bir sevinçle karşılanmıştır. Büyükelçinin anılarında yazdığı haliyle akşamki konuşmanın konusu: "Bir gün acaba onlar da bağımsız olacaklar mı?"dır. Sovyetler Birliği'nin gücüne karşı "Hiçbir zaman Bakü'deki kardeşlerimiz bağımsız olamayacaklar, hiç şansları yok.", kararını verip öyle yatağa gittiklerini belirtiyor büyükelçi. Mustafa Kemal'den 33 yıl sonra Türk devlet düşüncesi nereden nereye gelmiş? Bu üzüntü vericidir.

Atatürk'ün çok sevdiğim bir sözü var: "Eğer yerinde sayıyorsan, geriye gitmişsin demektir." Onu doğrulayan bir yaklaşım sayılmaz mı?

Atatürk bunu söylemişse kesinlikle doğru söylemiş.

Atatürk çok yüksek bir yerde duruyor. Haddi olmadan Atatürk'ü eleştirenler de hemen onun büstünün yanında. Vatani hassasiyet ile Atatürk'ü aynı çerçevede gören kişilerden farklı olarak, son dönemde konjonktürel biçimde türemiş yeni bir insan tipi var. Atatürk'e duyulan sevgi ve saygı ile vatana bağlılığın tamamen örtüşmediği yönünde bir düşünceye sahipler. Siz buna katılıyor musunuz?

Bir insan eğer Atatürk'ü anlamamış ise, Atatürk'ün Türk tarihi içindeki konumunu ve Türk milletine katkılarını anlamamış ise söylediğiniz gibi bu vatani sevmesine rağmen Atatürk ile ilgili yanlış değerlendirmeler yapabilir. Ben o kişinin samimi vatanseverliğinden şüphe etmem; ancak, doğrusu bu kişi için üzülürüm ve acaba “Nerede yanlış yaptık da Atatürk'ü gerçekten anlatamadık?”, diye kendi kendime sorarım. Çevremde de zaman zaman bahsettiğiniz türde vatanperver, milliyetperver olup da; Atatürk'ü gerçek anlamıyla anlayamayan çok insan var. Burada klasik tarih yazımımızın, ilkokul, ortaokul, lise tarih öğretimimizin şablonist yaklaşımının da büyük etkisi vardır. Biz gerçekten insanlara olması gerektiği gibi Atatürk'ü anlatamıyoruz.

Tersinden bakınca; Atatürk'ü çılgınca seven, ancak milliyetçi olmayanlar da var. Bu rasyonel mi? Atatürk'e bütün benliğiyle bağlı, ancak milliyetçiliği ilkel ve gereksiz buluyor.

O zaman Atatürk'ü de gereksiz ve ilkel bulması lazımdır. Hem Atatürk'ü gerçekten sevip hem de milliyetçiliği ilkel bulmak mümkün değildir. Bu tür bir sevgi gardrop Atatürkçülüğü diye suçlanmayı hak etmektedir.

Atatürk demek, Türk milliyetçiliği demek midir?

Atatürk'ün en büyük özelliği Türk milliyetçisi olmasıdır. Atatürk diğer vasıflara sahip olsaydı, Türk milliyetçisi olmasaydı bunları gerçekleştiremezdi.

Türklük sonradan kazanılır mı?

Türklük sonradan kazanılır. Tabi ki ırki bir kökeni var, ancak; Türk kültür dairesi içinde olanlar da Türk'tür. Türk olmak "Türk milletine sadakat" demektir. Türk milletinden başka bir millete sadakatle bağlı olmak demektir. Başka bir ırktan biri kendisini Türk milletinin ayrılmaz bir parçası olarak görüyor ise o kişi Türk'tür. 1914'te Irak cephesinde Osmanlı ordusunun yanında savaşan bir Arap şeyhi vardı. 1918'e kadar hiç durmadan savaştı. Savaş mağlubiyetimizle bitince Türk ordusuyla birlikte Anadolu'ya çekildi.İstiklal Savaşı'nda da Türk ordusuyla beraber savaştı. Bu zat Cebeci'de mezarlıkta yatıyor. Siz bu adama "Sen Türk değilsin", diyebilir misiniz? Bugün sokakta gezen bazılarından çok daha Türk bence. Yine köken olarak Boşnak olabilir, Arnavut olabilir; kendisini Türk milletinin bir parçası gibi gören kişi Türk'tür.

Türklük etle kanla ifade edilebilen bir şey olmaktan çok Türk kültürüne aidiyet hissetmekle ilgili diyorsunuz. Bu kültür dairesine neler giriyor?

Türk kültür dairesine;hakim Türk kültürü çerçevesinde, Türk kültürü içinde erimiş Boşnak böreği de girer; Bingöl'de yediğiniz kuzu kapama da girer. İkisi de Türk kültürünün bir parçasıdır. Türklük dairesine Kırgızistan-Kazakistan sınırının birbirlerine yaklaştığı bir noktada üzerine binlerce çaput bağlanmış bir ağacın altında küçük bir tepeciğin altında yatan "altın adam" diye anılan Türk Tiğininin cenazesi de girer, Saha Türklerinin yemekleri de. Türk kültürü burada hakim bir imparatorluk kültürü olarak egemen olduğu coğrafyada hiçbir şeyi dışlamamış, hepsini kendi kültürüne duymuş olduğu büyük özgüvenle kültürünün bir parçası olarak görmüş, içine almış; aynı zamanda kendisini de sentezleyerek geliştirmiştir. Oğuz Han'ın dönemindeki Türk kültürüyle bugünkü Türk kültürü aynı kültür değildir.Ataları Sudan'dan Türkiye'ye gelmiş Zenci kökenli bir arkadaşımız bir konuşmasında "Biz Oğuz Han'ın torunları...", dedi. Fizyolojik olarak farklılıklar hiç de önemli değil. Önemli olan kişinin kendisini

bunu söyleyecek kadar Türk kültür dairesinin içinde hissetmesidir. Oğuz soyundan geldiği aşiret yapısıyla kesin olan, Karakoyunlu olan ama PKK terör örgütünün içinde olan kimseler de var.

Kürtlerin Türk olduğu konusundaki ısrar gerekli mi sizce?

Yani bu iki kere ikinin dört olduğu konusundaki ısrar kadar gereklidir. Tarih böyle söylüyor. Ama bir kişi kendisini “Ben Türk değilim, ben Kürt’üm” diye hissediyorsa hiç sorun yok. İnsanlar milliyetlerini seçebilirler. Ama bu beni, onun hakkında; nesiller öncesine dayandırdığım Türk olduğu üzerindeki iddiamdan vazgeçirmez.

“Türkiye Cumhuriyeti” ifadesi neden bazı Kürtleri çok rahatsız ediyor?

Bazı PKK’lıları diyelim.

PKK’lı olmayan Kürtler de var mı bunların içinde?

PKK’lı değilse bile başka bir bölücü fraksiyona dahildir. Yoksa gerçekten birçok Kürt’ün, Zaza’nın Türk bayrağı ve Türk vatani için silahla çarpıştığını, öldüğünü, öldürdüğünü biliyoruz.

İstiklal Savaşı’nda, daha önce Irak cephesinde de savaşmış bir Arap şeyhi kendini Türk hissederek yer alabiliyor. Aynı şekilde; Anadolu’nun çeşitli noktalarında savaşan Kürt aşiretlerinin olduğuna editörlüğünü üstlendiğiniz “PKK ile Pazarlık” isimli kitabınızda yer vermiştiniz. O dönemde hemen her Kürt vatandaş için aidiyet hissi kuvvetliydi. Nerede kırılma yaşandı da Türklerle beraber savaşan bu Kürtler’den bazıları aidiyet hissini kaybettiler? Hata var mı?

Son 12 seneden bu yana hükümetin sürdürmekte olduğu politikalar Türkiye’de devlet fikrine, TSK’ye, Türk istihbarat sistemine ve Türk polis

sistemine, özellikle Türkiye'nin güvenliği ile ilgili ve Türkiye'deki devlet fikri ile ilgili herşeye Moğol istilasından daha fazla zarar vermiştir. Aynı zamanda hükümet terörle mücadeleye de olağanüstü engeller çıkarmış ve zarar vermiştir. 2006'dan bu yana PKK ile gizli, 2009'dan bu yana açık pazarlık yaparak Türk ordusunun, Türk polisinin ve Türk jandarmasının PKK ile mücadele etmesini engellemiştir. Oslo'da yapılan görüşmelerin kayıtlarından sızanlar gayet açık bir şekilde PKK ile mücadele eden güvenlik güçlerine zarar verildiğini, güvenlik yetkililerine ceza verildiğini göstermektedir. 1984'ten bu yana Türk devletinin yanında Türk bayrağı için savaşan güneydoğudaki Türkkökenli, Zaza kökenli birçok insanımızda olağanüstü bir kırgınlık, hayal kırıklığı, moral bozukluğu yaratmıştır. PKK bölgede Türk milletinin çekileceğine dair propagandalarını güçlendirmiştir. "Biz bölgenin gelecekteki hakimiyiz. Ya bizimle anlaşma yaparsınız ya da bu bölgelerden göç etmek zorunda kalırsınız", diyen PKK'lılar karşısında halk politik ajitasyona muhatap olmaktadır. Başbakan Yardımcısı; "Beğenseniz de, beğenmeseniz de Kürtlerin lideri Abdullah Öcalan'dır.", diyerek Türk devletinin yanında olan birçok insanımızı Abdullah Öcalan'ın kucağına atmaktadır.

Oysa siz Abdullah Öcalan'ın yalnızca kendi görüşlerini temsil eden biri olduğunu, bütün Kürt halkını temsil edemeyeceğini söylüyorsunuz.

Abdullah Öcalan sadece kendisinin ve PKK'nın görüşlerini temsil eder. Ayrıca; ben Kürt halkı diye ayrı bir halkın varlığına da inanmıyorum. Ben "Kürtler", diyorum. "Zazalar", diyorum. Türkiye'de bir tane halk vardır.

Deniz Gezmiş'in mahkemesindeki ifadesiyle; "Birinci Kurtuluş Savaşı'nı iki halk beraber yaptı, İkinci Kurtuluş Savaşı'nı da beraber başarmıştır.", sözlerindeki gibi kardeş olarak betimlenen iki halkı da reddetmiş oluyorsunuz, değil mi?

Kardeş halk diye bir şey yoktur. Deniz iyi niyetli, heyecanlı bir çocuktur. Tarih ve sosyolojiyi bilmediğinden böyle söylemiştir. Sosyolojik

olarak Türkiye’de iki tane değil, bir tane halk vardır. O da Türk halkıdır. Hakim Türk kültürünün bir parçası olarak Edirne’den Hakkari’ye kadar bu halk uzanır. Türkiye gelinen noktada ağır bir krizden geçmektedir, ama; bu kriz aşılmayacak bir kriz değildir.

Sizin aslında Türklerin ve Türk kültürünün muhatap alacağı bir düşman olmadığı iddiasına varan bir söyleminiz olduğu söylenebilir mi? İkinci halk yoksa, dolayısıyla Türklerin karşısında düşmanlık yapanların içinden çıktığı ayrı bir halk da yoktur; diyebilir miyiz?

Ayrı bir halk yok, ancak; PKK tarafından yanıltılmış, yönlendirilmiş, PKK’nın mağduriyet psikolojisinin tuzağına düşürülmüş insan kitleleri var. Mesela; Güneydoğu Anadolu’da yaşayan bir hanımsınız. İki çocuğunuz var. PKK geliyor ve çocuğunuzu dağa kaldırıyor. Siz devleti seviyorsunuz, devlete bir saygısızlığınız da yok. Yarın oğlunuzun olduğu grupla askeri güç arasında bir çatışma çıktığında oğlunuzun mu ölmesini istersiniz, askerin mi ölmesini istersiniz? PKK bunu çok ustalıkla yaptı. Çocukları dağa kaçırdı. Zaman içinde onların anneleri, babaları; çocukları götürülürken kavga edip, ağlasalar bile bir süre sonra PKK’nın tabanını oluşturmaya başladı. Bu bir gün içinde olmadı, yıllara yayıldı. Öldürülen aşiretin düşmanı olan aşiret “Ne iyi yapmış, bizim düşmanımızı öldürmüş.” dedi. Küçük resimde farklı şeyler görebilirsiniz.

Canı yanan kişi büyük resimle ilgilenmez. Düne kadar belki Türk anneleri ile tersi de mümkündü. “Bebek katili” denen biri bugün neredeyse hümanizmanın temsilcisi gibi gösterilmeye çalışılıyor. Sizin işaret ettiğiniz Balkanlar’daki acıları unuttuğumuz gibi PKK’nın Türk milletine yaptıklarını unutturmak için nasıl bir strateji güdülüyor?

Hakikaten bunu anlamak mümkün değil! Türkiye Cumhuriyeti Devleti bilgi aleyhine örgütlenmiş bir devlettir. Bir süre önce, Türkiye’deki fail-i meçhullerin ve kayıpların tam listesini yayımladım. Kitabımın adı: “Cesetler, Gölgeler Ve Yalanlar”. 17 bin fail-i meçhul olduğuna ilişkin büyük

bir yalan var. Bu tarihin en büyük yalanlarından bir tanesidir. Türkiye'de fail-i meçhulleri PKK'nın, TIKKO'nun, Hizbullah'ın TBMM'ye teslim edilmiş olan dava dosyalarından çıkardım. Kesinlikle söylendiği gibi 17 bin gibi rakam ortada yok. Elimde kayıtları olan 1984'ten 2005'e kadar olan dönemi inceledim ve sayı 272 + 568. Kayıp olanlar da 795. Bu 795 rakamı daha sağlıklı. Jandarmaya ya da polise teslim olmuş, ama; serbest bırakılma kaydı yok. Burada güvenlik görevlileri bunların bir kısmının hakikaten serbest bırakıldığını, ailenin gelip daha sonra onları aradığını söyledi. Ben evraka baktığımdan oradan hareket ederim. Söylendiği gibi 17 bin gibi abartılı bir rakamla hiçbir ilinti yok. Ayrıca; bu fail-i meçhuller Edirne'de de var, Sinop'ta da var, Muğla'da da var.

Fail-i meçhullerin kaynağını özellikle Kürt vatandaşlarımız oluşturmuyorlar yani.

Hayır, tamamen bütün Türkiye'yi kapsıyor.

Siz "Kürt milleti" diye bir milletin olmadığını mı iddia ediyorsunuz?

Ben Kürtler'in Türk milleti dışında bir millet olarak değerlendirilemeyeceğini söylüyorum. Bu sadece Türkiye'de yaşayan Kürtler için geçerli değil, bu söylediğim; Irak'ta, İran'da, Suriye'de yaşayan Kürtler içinde geçerlidir.

"Her kim ki ben Kürt'üm diyorsa, Türk kültür dairesinin içindedir.", öyle mi?

Zaten bakın; bunların bir bölümünün Türkiye'nin egemenlik sahasının dışında kalması Osmanlı İmparatorluğu'nun çözülmesi sonrasında, 1918 sonrasında olmuştur. Üzerinden yüz sene bile geçmemiştir.

Kurtuluş mücadelesine Türklerle beraber giren Kürt aşiretlerinin gayesi miadını doldurmak üzere olan Osmanlı'dan sonra kendi devletlerini kuracakları toprakları kazanmak mıydı?

Bazı Türk aydınları da Osmanlı'nın savaş sonrası devam edeceğini düşünmüş olabilirler. Fakat; bu Osmanlılık fikri de bitmişti. Bu meselenin bir ulus devlete doğru kaydığı TBMM'de yapılan konuşmalardan da anlaşıyor. Tasfiye edilen sadece Osmanlı Devleti değil, aynı zamanda; Alman ve Avusturya-Macaristan İmparatorlukları da tasfiye ediliyor. Rus İmparatorluğu Sovyet rejimiyle hayatını uzatıyor, yirmi sene sonra İngiliz İmparatorluğu da tasfiye ediliyor. İngilizler'in akıllılıkları savaş kazandıkları için kendi imparatorluklarını tasfiye etme imkanına sahipler. Biz ise ne yazık ki; savaşı kaybettiğimizden kendi imparatorluğumuzu kendi elimizle tekrar şekillendirme imkanımız yok. Onun için de başkaları şekillendiriyor. Biz ondan kurtarabildiğimiz Anadolu'ya sığınıyoruz.

Özellikle şunu sormak istiyorum. Burada bir nüans var çünkü. Kürtler bu mücadeleye; “Birgün bizim de bir devletimiz olur.”, diye düşünerek mi girdiler? Yoksa Hristiyanlara karşı dini hassasiyetlerinden ötürü mü savaştılar? Bu savaşta Kürtler neden yer aldı?

Müslümanlık önemli bir birleştirici öğedir. Eğer Müslümanlık söylediğiniz gibi Hristiyanlara karşı birleşmek için yeterli bir temel olsaydı, daha savaşı kaybetmeden Araplar'ın yanımızda olması gerekirdi. Böyle bir temel üzerinden tek başına durumu izah etmek mümkün değil. Aynı zamanda Kürt kökenli milletvekillerinin mecliste yapmış olduğu konuşmaları incelediğimizde, çok net bir biçimde “millet oluş” anlayışının hakim olduğunu görürsünüz. Sakarya Savaşı sırasında Tunceli milletvekili Diyab Ağa, Kayseri'ye çekilme konusu görüşülürken; “Bizburaya neden geldik? Çekilmek yok! Biz burada savaşaacağız ve öleceğiz!”, diye konuşmuştur.

Kürt isyanları yeni değil. 19. yy'ın başlarından beri görülüyor. Hoşnutsuzlukları biraz daha önden başlıyor. PKK'nın harekete geçirdiği o grubun davranış biçimi bir isyan modeli midir?

1984'te Eruh ve Şemdinli baskınlarından sonra, Güneydoğu Anadolu'yu gezip dönen Nejdet Uruğ, Genelkurmay Başkanlığı'nda yaptığı

konuşmaya “Bu bir isyandır.”, diyerek söze başlamıştır. Ben buna “düşük yoğunluklu çatışma”, diyorum. Savaş teknik bir kavramdır. Devletler hukuku açısından bir içeriği vardır. PKK hiçbir zaman savaş hukuku içinde değerlendirilmemiştir, terörizm çerçevesinde değerlendirilmiştir. Doğrusu da budur. “Bunu savaş olarak kabul etseydik, daha iyi olurdu.”, diyenler de vardır. ABD, 11 Eylül sonrasını “Bu bir savaştır.”, demiştir. Böyle isimlendirmiştir. “Savaştır.”, dediğiniz zaman savaş hukuku kuralları uygulanmanız gerekir. Yakaladığınız PKK’lıyı savaş hukuku çerçevesinde yargılamanız gerekir. Bu da ona bir başka statü verir. ABD, hem “savaş” dedi; hem de onlara Cenevre Sözleşmesi’nin gruplamış olduğu hakları vermedi. Böyle bir ayrıcalıkları oldu.

Türkiye Cumhuriyeti’nin etkin bir terörizm programı var mı?

1992’den 1998’e kadar Türkiye’nin PKK ile geçirmiş olduğu mücadele çok etkin bir programa sahipti. Onun sonucunda da PKK lideri Abdullah Öcalan ele geçirildi.

Abdullah Öcalan neden idam edilmedi? Türkiye’ye teslim edilirken idam edilmemesine dair yapıldığı söylenen anlaşmalar yıkılamaz mıydı?

Dönemin güvenlik bürokrasisi ve 57. Hükümetin ortakları bunu aşamadılar. Ben o dönemde de şiddetle Abdullah Öcalan’ın asılmasını savundum. Bu bir intikam değildi. Kişilerin intikam isteme hakları olur ama, devletlerin intikam isteme hakları yoktur. Devletler rasyoyla yönetilirler. Abdullah Öcalan’ı yaşıtırsanız da, idam etseniz de arkasındaki 5-10-15 seneyi gözönünde tutacaksınız. Öcalan intikam için değil, rasyo emrettiği için asılmalıydı. Asılsaydı; örgüt bölünecekti. Bölünmüş bir örgütle mücadele etmek daha kolay olacaktı. Örgüt şu anda tarihinin en güçlü döneminden geçiyor.

Bu güçlü dönem Gülten Kışanak’ın “Dümdüz bir yolumuz var; o da özerk Kürdistan.”, sözündeki gibi bir hedefe mi ilerliyor?

Özerklikten değil, federal bir devletten söz ediyor. Milleti uyuşturmanın bir yolu özerkliğe inandırmaktır.

PKK sonrası yaşanan isyanlar Bedirhan Bey'inki gibi yerel isyanlara mı, yoksa Taşnak ile birleşen Molla Selim isyanına mı benziyor? Hangisi?

PKK'ya kadar isyanlar daha çok aşiret hareketlerine benziyor. Taşnak ile birleşen diğer isyanlara biraz daha benziyordu. Taşnak ile birleşen isyanların aşiret isyanlarını aşan, örgütsel bir yapısı vardı. Burada da; başlangıçta ASALA ile bir işbirliği vardı. Bir anda başarılı olmadı; seneler geçti. Hatta; 1985'te PKK'nın bittiği düşünülüydü.

Halbukibir nadas mıydı o dönem?

PKK ciddi bir şekilde mağlup oldu. Nerede yanlış yaptığını sorguladı, doğruları aradı.

Tekrar edilemez miydi bu galibiyet?

Edilebilirdi. Çok daha maliyeti yüksek oldu. PKK, 1986-87'de doğru şeyleri yaparken, Türkiye yanlış şeyler yaptı. Bunun sonucu geldiğimiz noktadır. 1992'den sonra doğru şeyler yaptı Türkiye.

"Kürtçü bölücülük TC'nin ürünü değildir.", sizin sözünüz. Bu sözle ne ifade etmeye çalışıyorsunuz? Kürtçü bölücülük neyin ürünüdür? Nereden çıktı? Kim tasarladı?

Hükümeti destekleyen entellektüeller siyasal Kürtçülüğün Türkiye Cumhuriyeti'nin ürünü olduğunu söylüyorlar. TC'nin milli/üniter devlet programının bunun sebebi olduğunu söylüyorlar. Bu tarihi bilmemek demektir, cahilce bir yaklaşımdır. Öyle değildir! Kürtçülük çok daha önce başlamış bir harekettir. Kökeni 1800'lerin başlarına kadar iniyor. Somut kanıtları ortadaki isyanlardır, partiler, dernekler, Kürtçü yayınlarıdır.

Osmanlı da mı Türkiye Cumhuriyeti gibi Türkçülük yapıyordu? İkincisi; PKK ve Kürtçülük sadece iç dinamiklerin neticesi değildir. %35 iç dinamikler ise; %65 dış dinamiklerdir. Son PKK terör süreci de Yunanistan, Irak, İran ve Suriye desteklemeseydi gerçekleşmezdi. O nedenle iç ve dış dinamikleri birlikte saymamız gerekmektedir.

“Ne mutlu Türk'üm diyene!” sözünü eleştirenleri bu bağlamda nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu sözü ben hep hayatın bir parçası olarak algıladım, bunu doğal karşıladım. Doğal olduğu kadar da doğru buldum. Orada birçok şeyi anlıyor ve anlıyorsunuz. Birçok şey o cümlede biraraya geliyor. Tarihimizde yapmış olduğumuz bütün olumlu şeylerin ifadesidir bu söz. Tersini düşünenler ya Türk düşmanıdır, ya ideolojik hastalığı vardır. “Ne mutlu Türk'üm diyene!” gibi olumlu ve insancıl bir cümleyi olumsuz görebilmek için uğraş verilmesi çok anlamsız. Burada Mohaç'ı da bulabiliyorsunuz, Süleymaniye'yi de görüyorum. Burada bizimle ilgili olan herşeyi çok insancıl bir şekilde anlatan bir hakikati duyuyorum.

PROF. DR. VAHDETTİN ENGİN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
ÖĞRETİM ÜYESİ

“Ne mutlu Türk’üm diyene!” Atatürk bu sözü söylerken neyi kastediyordu?

Atatürk’ün “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, diye bir ifade kullanmasını öteden beri gelen Türklük anlayışının yansıması olarak görebiliriz. Çünkü; Türklük her ne kadar bir kavim adıyla da, Türklüğü aynı zamanda bir millet olarak da düşünmemiz gerekiyor. Bu çerçeveden baktığımızda doğuştan kazanılan bir yetenek olmadığını söylemek lazım her şeyden önce. Bizim Türklük olarak nitelediğimiz, Atatürk’ün de aslında vurgulamaya çalıştığı insanların kan bağıyla bağlı olmaktan öte kendini Türk hissetmesiyle doğru orantılı bir şeydir. Mesela; Yahudilik nedir? Yahudilik doğumla kazanılır. Sonradan Yahudi olunmaz. Türklük daha farklı. Sonradan Türk olunabilir. Atatürk’ün de vurguladığı odur. “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, derken esasta insan Türk olarak doğmayabilir; ama sonradan Türk olabilir. Bu nitelik de birçok millette yoktur. Bir Boşnak’ı düşünürsek Sırp kökenlidir, etnik olarak Türk değildir ama o Boşnak “Ben Türk’üm” diyor ve Türkler de onu kabul ediyor. Çerkez de etnik olarak Türk değildir; ama “Ben Türk’üm”, der ve Türkler onu Türk olarak kabul ederler. Dolaşısıyla; böyle geniş bir yelpazeyi kapsayan bir yönü vardır Türklüğün ve Atatürk de bunu vurgulamıştır. Kendini Türk hissediyorsan ve Türklüğün değerlerine bağlıysan, bu vatanı yaşıyorsan, daha çok Anadolu Türklüğü

için altı çizilebilir, bütün bu değerlere sahipsen sen Türk'sün ve bu da bir mutluluk aracıdır. Türk olmak bir övünme meselesidir ve aynı zamanda önemli bir motivasyondur.

Türk olmak neden övünme meselesidir?

Türk dediğinde tarihte çok büyük işler başarmış bir topluluk akla geliyor. En azından beş bin yıllık tarihe baktığımızda, geriye doğru gittiğimizde hep Türkleri görürüz.

Türk tarihini nereden başlatıyorsunuz?

Türk tarihinin milattan önce üç binli yıllara kadar gittiği yapılan kazılarla ortaya çıkarılıyor. En azından Hunları başlangıç kabul edersek ki Hunlar MÖ 200'ler, zamanımıza kadar çok uzun bir tarih süreci bizi karşılar. Fakat; Hunlar'dan önce de birçok Türk kavminin hayat bulduğu bilimsel çalışmalarla ortaya kondu. Bu kavimlerin yazılı kalıtları yok. Ancak mezarları kazındığında bunların Türk kavimleri olduğu bilimsel incelemelerle tespit edilmiştir. Dolayısıyla; beş bin yıllık bir Türk tarihinden bahsedebiliriz.

Bir ulusun tarihinin ne kadar eskiye gittiğinin, o ulusun değerini arttırmada ya da o ulusun bir parçası olmada övünmeyi kolaylaştıran bir önemi var mı?

Tarihin her döneminde var olmak çok önemlidir. Çok fazla örneği yok. Misal olarak Çinliler var. İngilizler ya da Almanlar için bunu söyleyemeyiz. Araplar ve Yahudiler için belki söyleyebiliriz. Binlerce yıl boyunca tarih sahnesinde var olmak ve hep önemli ve iddialı bir millet olmak övünülecek bir şeydir.

Türklüğün iddiası nedir?

Türklerin en çok öne çıkan özelliklerinden biri idareci bir millet olmasıdır. Nereye giderse gitsin, hemen orada idareyi ele alma, organize olma,

teşkilat kurma ve liderlik vasıflarını ön plana çıkararak egemenliği altına aldığı toplumları yönetme gibi bir yeteneğe sahip.

Peki, bu idarecilik yeteneğini sürdürebildi mi? Günümüz koşullarında, şu anda idarecilik sıkıntısı yaşadığı söylenemez mi?

Çok geniş bir tarihi dönemden söz ediyoruz. Bütün dönemlerin aynı etkinlikte yaşandığını söyleyemeyiz. Türklerin; dünya hâkimiyetini sağladığı, bir nevi süper güç olarak tanımlandığı, zirvede olunan yılları, dönemleri vardır. Bu dönemlerin tersine, inişlerin olduğu dönemler de geçirmiştir. Böyle dönemlerde de gene hatırı sayılır bir ülkedir; gene dünya üzerinde bir yeri vardır. Ama önemli bir dünya gücü olma anlamında geri planda kalmıştır. Beşinci, altıncı veya onuncu devlet olmuştur. Günümüzde çok ön planda olduğunu söyleyemeyiz. Bu potansiyel olmadığı anlamını da taşımaz. Potansiyel her zaman var. Belki yüz sene sonra tekrar süper güç olmasının mümkün olduğunu gösterir bize. O nedenle; Türk dediğimiz zaman, dünya tarihinin her döneminde mevcut olmuş, varlığını hissettirmiş, önemli bir siyasi aktör akla gelir, gelmelidir. Böyle bir yaşam karakteri olan millet sayısı dünya üzerinde bir elin parmaklarını geçmez. Elbette Atatürk de bununla övünecek, Türk olanlara da övünmeyi öğütleyecektir.

Türkler idareci bir millet olarak ele aldığı topraklardaki milletleri yönetmiştir, dediniz. Türkler bu topraklara geldiklerinde burada Kürtler var mıydı? Var iseler; Türkler Kürtler üzerinde egemenlik mi kurdular? Yoksa Kürtler yoktu, zaten herkes Türk'tü ve bir egemenlik mücadelesi hiç yaşanmadı mı?

Burada karışık bir durum var. Bugün kendini Kürt olarak hisseden bir kişi, aynı zamanda Atatürk'ün “ Ne mutlu Türk'üm diyene!”, mesajını da algılıyorsa pekâlâ kendini Türk gibi kabul edebiliyor. Aslında Kürtlerin bir kısmı bugün bu konumu paylaşırlar. Kendini ırk olarak kendini farklı bir yere koyan Kürtler için bu mevzuya baktığımızda; Anadolu coğrafya-

sında olmamakla beraber, bugünkü İran coğrafyasının belli bir kısmında Kürtlerin mevcut olduğu söylenebilir. Şunu da unutmamak lazım: böyle bir hissediş varsa bazı insanların içinde, aksini söylemek de mümkün değildir.

Milliyet bir hissediş midir?

Etnik olarak baktığımızda kandan gelen birtakım unsurlar bulunuyor. Bunları ölçmek çok zor olduğuna göre, o zaman birtakım ortak değerler çerçevesinde meseleyi değerlendirdiğimizde kendini Kürt hissedene Kürt'tür. Türkiye'de yaşayan Kürtlerin bir kısmı zaten Türk kökenlidir. Anadolu'ya gelen aşiretlerin bir kısmı sonraları Kürtleşmiştir. Bunun en bariz örneği de Karakeçili aşiretidir. Bu aşiret; Osmanlı Devleti açısından kurucu unsurlardan biridir. Bugün; Söğüt ve civarında yaşıyorlar ve Osmanlı Devleti'nin çok sahiplendiği, II. Abdülhamid'in özel güvenliğini emanet ettiği öz be öz Türk unsurlardır. Abdülhamid de onlara "öz hemşehrilerim", diye hitap eder. Padişahın birebir şahsi güvenliğini onlar sağlıyorlar. Karakeçili aşiretinin bir kısmı Urfa civarına yerleşmiştir, bugün Kürtçe konuşuyorlar ve Kürtleşmişlerdir.

Kürtleşmek ne demektir? Kürtler Türkler'den nasıl ve nerede ayrılıyor?

Kürtleşmenin özellikleri tam sayılamaz. Tamamen siyasi etmenlerle ayrışma sağlamaya çalışılıyor. Bir fark saymamız gerekirse, buradaki temel ayrımın dil olduğunu söyleyebiliriz.

Kürtçe diye bir dilin varlığını kabul ediyor musunuz?

Konuşuyorlarsa böyle bir dil vardır; yok diyemeyiz. Farsça'dan Arapça'dan, Türkçe'den etkilenmiştir denebilir, ama yok denemez. Neticede öyle bir dil konuşuyorlarsa Kürtçe vardır. Onu kabul etme durumundayız. Etnik anlamda Türkleri ve Kürtleri birbirinden ayırmak çok da mümkün değil;

burada ayırıcı faktör dildir. Köken olarak Türk, ama zamanla Kürtleşmiş insanlar var. Günümüz dünyasında “Ben Kürt’üm” diyorsa, öyledir. “Ben Türk’üm” diyorsa da öyle kabul edilir. Bu husus; herhangi bir gayr-i Müslüm ya da başka bir etnikten biri için de aynıdır. Kendini Türk olarak ifade eden kişiyi Türklük dışılamaz. Türk olmanın karakterinde bu vardır. Geriye doğru gittiğimizde de bunun gibi durumları tarihimizde net bir biçimde görebiliyoruz. Burada dikkat çeken şey; milletlerin siyasal olarak ortaya çıkışının Fransız İhtilali’nden sonra olmasıdır. Henüz çok yeni, iki yüz yıllık bir konudur. Tüm dünya tarihi açısından baktığımızda ırkların, milletlerin çok fazla ön plana çıkarıldığı dönemlerin ileri seviyelerde yaşanmadığı anlaşılır. Binlerce yıllık dünya tarihi çerçevesinde iki yüz yıllık bir geçmiş yeni sayılır, bir şeyin kalıcı olması açısından da çok da az bir süredir. Yeni olduğu için etkileri mevcuttur ve devam etmektedir. O sebeple, milliyet algılaması son iki yüzyılın ürünüdür. Daha önceden milliyetler ön plana çekilen hususlar değildi. Osmanlı bir imparatorluktu; klasik dönemde devlet idaresini yürütenler, kurucu unsur kendilerinin Türk olduğunu bilirlerdi, Türkçe konuşturlardı, ama bunu övünme vesilesi de yapmazlardı.

Osmanlı devlet teşkilatlanmasında Türk milleti asli unsurdu, bir üst kimlikti ve diğer herkes altında toplanmıyor muydu?

Tam bir üst kimlik olmasa da Türkler asli unsurdu. Diğerlerinin varlığı hiçbir zaman inkâr edilmiyordu, aşağılanmıyorlardı, rencide edilmiyorlardı ve hepsi bir arada yaşayabilme kültürünü geliştirmiş oluyorlardı. Fakat asli unsur, kurucu unsur ve devleti idare edenler Türkler’di.

Osmanlı Devleti’ne bakıldığında Türklere verilen payeyi böyle işaretlyorsunuz. Bugüne döndüğümüzde; Türk milleti olma olgusunun, Türklük gibi kavramların içini boşaltmaya çalışanların seslerini işitiyoruz. Biz Osmanlı’dan günümüze geçerken aslında kendini Osmanlı’nın torunlarından sayan, ecdad olarak Osmanlı’yı dilinden düşürmeyen hükümetin Türk milletini tıpkı geçmişte Osmanlı iktidarının değerlendirdiği gibi görmesi, aynı değeri vermesi gerekmez miydi?

Kesinlikle böyle görmesi gerekirdi. Bu anlamda günümüzde büyük bir sıkıntı yaşandığını görüyorum. Osmanlı; Türkleri diğerlerini rencide etmeden, asli unsur olarak görüyordu ve kabul ediyordu. Bugün de aslında olması gereken budur. Burada bir Türk milleti var. Zaten kendini Türk hissedenden herkes bu millet kavramının içine giriyor. Böyle bir realite varken, bunu görmezlikten gelmeye çalışarak, çok değişik etnik unsurları ayrı ayrı gündeme getirmek, aslında Osmanlı politikasının tam tersine bir politika uygulamaktır. Türk milletinin varlığını kabul etmek, diğerlerini rencide etmek anlamını zaten taşımaz. Evet; Türk milleti vardır ve Türkiye Cumhuriyeti'nin asli unsurudur. Bunun böyle olması; diğerini yok farzetme, diğerini aşağılama, diğerini silme anlamını hiçbir zaman taşımaz.

Bunun Türkler aleyhine tersinin yaşandığını düşünüyor musunuz?

Bugün maalesef Türkler için bunun tersi yaşanıyor. Türklük bugün aşağılanıyor. Türklüğün aşağılanması hiç de gereken bir şey değildir. Neticede; bin yıldır bu devleti ayakta tutan asli unsur Türkler'dir. Bu unsuru aşağıladığınız zaman devletin temelleri titrer, sarsılır; bu da büyük bir çöküntüye yol açar. İleri dönemlerde böyle bir tehlikeyle karşı karşıya kalabiliriz. Asli unsuru sevmek, diğerlerini sevmemek anlamına gelmez. Türkiye'de elbette başka etnik gruplar var, onların varlığını da benimsiyoruz; onların varlıkları reddedilmiyor, ama; bunu yaparken Türkleri aşağılamak, Türkleri rencide etmek son derece tehlikelidir. Uzun vadede değil, daha yakın bir gelecekte Türkiye'nin asli unsuru olan Türklerin ülkelerine bağlılıklarını giderek zedeleyecek bir şey halini alabilir.

Türklerin bağlılıkları zedelenirse ne olacak?

Türklerin bağlılıklarının zedelenmesi demek, doğrudan devletin çöküşü anlamına gelir. Hiçbir kimse de ayakta tutamaz. Devlet çökerse bu coğrafyada tutunmamız da çok zor olur ve verilen o milli mücadeleler de boşa gitmiş olur. Tekrarlayalım ki; Türk milletinin varlığını seviyor olmak, diğerlerini inkâr anlamına gelmiyor. Türkleri inkâr ederek Türkiye'de politika üretmek hiçbir zaman olumlu netice veremez.

Hazırlığı tartışmalı yeni anayasada Türklük, Türkçe ne denli bir yer kapsayacak? Türklüğün asli oluşuna dair ihtimam gösterilecek mi? Yoksa Türklük yeni anayasa ile beraber algılarımızdan kaldırılacak mı?

En azından bunu yapmak isteyenler var. Fakat; bunun başılabileceğini düşünmüyorum. Türkiye Cumhuriyeti anayasasından Türk kavramını çıkarmak mümkün değildir. Bu yapıldığı anda az önce vurguladığım gibi Türkiye çözülür ve çöker. O zaman bu coğrafyada yaşamamız ciddi olarak tehlikeye girer. Dolayısıyla; Türk kavramı kesinlikle anayasadan çıkarılamaz.

“Osmanlı bizim ecdadımız”, diye halka seslenen birilerinin bunu yapmaya kalkışması büyük bir çelişki değil midir?

Büyük bir çelişkidir. Osmanlı Devleti Türk’ün varlığının bilincindeydi. 1876’da ilk Türk anayasası yapılırken bir Osmanlı devlet başkanı olarak II. Abdülhamid; “Bu anayasada Türk’ün hakkı mahfuz tutulmuş mudur?”, diye sormuştur. “Türk’ün hakkı korunmuş mudur?” II. Abdülhamid meseleye böyle bakmıştır, bu kadar hassasiyet göstermiştir. Herkesin O’ndan örnek alması ve ders alması gerekir.

“Padişah Abdülhamid” ismiyle özdeşleşmiş bir profesör olarak, yaşıyadı Kızıl Sultan’ın bu konuda neler düşünebileceğini söylersiniz?

Abdülhamid yaşadığı dönemde pek çok şeyi öngörmüş bir padişahı. Tahttan indirilmesinden sonra Balkan Savaşları’nın acı neticelerini öğrendi. I. Dünya Savaşı’nı gazete okumasına izin verilmesinden ötürü fiilen takip edebilmişti.

Öncesinde gazete okumasına izin verilmiyor muydu?

Selanik’teyken izin verilmemişti. Balkan Savaşı’nın çıktığını öğrenememişti. Ancak O’nu Selanik’ten İstanbul’a götürmek üzere geldiklerinde savaşta Türk ordularının feci bir yenilgi aldığını ve Selanik’in Yunanlılara

geçebileceğini öğrenebilmişti. 1912'nin Ekim sonları artık. Dolayısıyla; bıraktığı imparatorluğun birkaç sene içinde geldiği hal, padişah için müthiş bir travma yaratmıştı.

Bıraktığı imparatorluk ne idi?

Bıraktığı imparatorluk aşağı yukarı bugün Rumeli'den, Dalmaçya kıyılarından başlayan ve Yemen'e kadar uzanan büyük bir coğrafya tabi ki; Mısır'ı hariç tutarsak neredeyse 5 milyon kilometrekare.

O zamana dek Abdülhamid hiç toprak kaybetmemiş miydi?

93 Harbi'nde Romanya, Sırbistan ve Karadağ bağımsız ülke halini aldılar. Doğu vilayetlerinde Kars, Ardahan Ruslara kaybedilmişti. Abdülhamid ne kadar etkili olabilirdi konusu tartışmalı olsa da, O'nun döneminde bu kayıplar yaşanmıştır. Mısır'ın İngilizler'in idaresine geçmesi de Abdülhamid döneminde olmuştu. Kıbrıs da sayılabilir. Hukuken Osmanlı'ya bağlıydı ama idaresi İngiltere'ye geçmişti. Kayıplardan sonra, Trablusgarp Vilayeti'ni de katarak hala 5 milyon kilometrekare. 1912 yılında bütün Rumeli elden çıkmıştı. Edirne bile elimizden çıkmıştı. Edirne hariç Meriç Nehri'nin doğu kısmı sadece elimizde kalan ve bunu öğrenmesi büyük bir travma konusudur.

Abdülhamid Kürdistan kelimesini kullanıyor muydu?

Bazı Kürtlerin böyle bir hedefleri olduğunu görüyordu. Ama buna fırsat tanınması söz konusu değildi.

Kürtlerle ilişkileri nasıldı padişahın?

Kendi kişisel ilişkileri çok iyidir. Hatta; döneminde birçok Kürt Abdülhamid'i, "Kürtlerin Babası" olarak tarif ediyor, benimsiyordu.

Neden Sultan Abdülhamid “Kürtlerin Babası” olarak anılıyor?

Abdülhamid öyle enteresan bir adamdır ki; Türk olduğunu bilip, bunu vurgular; bir Türk devletin devlet başkanı olduğunun bilincini taşır; aynı zamanda diğer unsurları da son derece değerli görürdü. Asli unsur ise her zaman Türkler'di; mahkemelerde, eğitimde, haklarda, uygulamalarda Türklere hiçbir ayrıcalık yoktur. Kürtlere, Alevilere sahip çıkar. Alevi dergâhlarına devlet hazinesinden bizzat yardım yaptığının belgeleri vardır. “Kürtlerin Babası” unvanını almasının temelinde de Hamidiye Alayları'na askerlerini özellikle Kürtler'den seçmiş olması yatar.

Neden Abdülhamid Hamidiye Alayları'nı aşiretlerden seçti?

Ön planda; bölgedeki Ermeni tehlikesi ve Ermeni terör örgütlerinin bölgede yarattığı bir güvenlik zafiyeti ortaya çıkmıştı. Ermeni teröristler köyleri basıp, yakıyorlardı. Bu güvenlik zafiyetini gidermek üzere bölgedeki aşiretleri çalıştırmayı düşünüyor bir proje olarak.

Bölgedeki Kürtler bu mücadelede gönüllü oldular mı, yoksa; sadece bir Devlet-i Aliye emri olarak mı bu işe giriyorlardı?

Ermeniler öncelikle Kürtlere ciddi zarar veriyordu ve devletin resmi güvenlik gücü olan Hamidiye Alayı içinde de böyle bir imkân sağlanınca, gönüllü olarak girdiler mücadeleye. Kürtlerin yanı sıra Türkler ve Araplar da bu kuvvetlerde görev aldı. Kourdurduğu Hamidiye Alayları'nın önde gelen kişilerini veya aşiret reislerini zaman zaman İstanbul'a davet ediyor ve onları sarayda ağırlayarak, İstanbul'da gezdirerek onore ediyor. Onlar da; payitahta gelmekten, İstanbul'u ve camilerini gezmekten son derece hoşnut oluyorlar. Padişahla aralarında bir gönül bağı kuruluyor bu sayede. Abdülhamid asli unsuru bilir, ama diğerlerini de sahiplenir. İşte her dönem için olması gereken de budur!

“Osmanlı medeniyeti Türk'e yabancı, kozmopolit ve yapay bir kültür olarak inkâr edilmiştir”, demiş Ziya Gökalp. Biz buradan; Osmanlı medeniyetinde Türklüğün gerektiği kadar değer bulmadığını, Türklüğün kendine münhasır ayrı bir ifade olarak belirlediğini anlayabilir miyiz?

Bu eleştiri ne Osmanlı Türkiye'si için, ne de bugünün Türkiye'si için geçerlidir. Türklüğünün son derece bilincinde olan Osmanlıların, Türklüğü dışlaması söz konusu bile olamaz. Bu türden sözlerin aslı yoktur, itibar edilmemelidir.

Osmanlı Devleti'nin Yeniçeri ordusunu asli unsur olarak devşirmelerden meydana getirmesi ve sanki Türkleri Yeniçerilerle çatışan bir pozisyona sokması gerçek değil midir?

Devletin yapısında asli unsur Türk'tür; fakat, diğerlerini reddetmiyor. Bir arada yaşama kültürünü geliştirmişler ve ülkenin bir yerlere gelebilmesi için Türk dışındaki unsurların niteliklerinden ve özelliklerinden de faydalanıyor. Osmanlı Devleti bir Türk Devleti'ydi. Rum'dan da, Ermeni'den de, Sırp'tan da faydalandı. Kimseyi rencide etmiyordu.

Tek taraflı bir faydalanma mıdır bu?

Tabi ki iki taraflı bir faydalanmadır. Muhatap kişi de büyük bir devletin vatandaşı olma ve refah içinde yaşama imkânına sahip oluyor.

Bugün Arap dünyasına baktığımızda, bazı araştırmacıların üstünde sıklıkla durduğu bir perspektif var. Arapların geri kalmışlığının sebebinin Türkler olduğu gibi ya da bugün için Kürtler'in geri kaldığını düşünenlerin yine sebep olarak Türkleri gördüğü gibi. Bunda hakikat payı bulunuyor mu? Geçmişte; Türk yönetimindeki bir Arap, bir Türk ile aynı şartlarda hayata katılabildi mi? Oradan da Türkiye Cumhuriyeti'ndeki tartışmalara geçiş yaparsak karşımıza ne çıkar?

Bu iddialar kesinlikle gerçeği yansıtmaz! Çünkü; Osmanlı idari yapısı altında bir fırsat eşitliği vardı. Bu fırsat eşitliği çok önemlidir ve bireylere bu eşitlik tanınırken kimsenin etnik yapısına bakılmıyordu. Zaten; Osmanlı yönetimi Türk olduğunu bilir, fakat diğerlerini rencide etmemeye gayret ederdi. Orada bir Arap var, onu da kabul ediyor ve katiyen ikinci sınıf vatandaş olarak görmüyor. Adalet son derece önem verilen bir konudur. Müslüman olan ve olmayan arasında yargılamada bir ayrıcalık yoktur. Adli anlamda bile dengeler gözetilmiş, adalet her zaman ön planda tutulmuştur. Herkes kendi dinine göre yargılanacağı mahkemelerde ya da konsolosluklarda çözümünü arardı. Adli muhakemede gayrimüslimler kendi işlerinde serbestti. Eğitim sahasında ise; bir çocuğun yeteneği tespit edilmişse her anlamda önünde kanallar açılırdı.

Geri kalmışlık genelde içsel nedenlerden mi kaynaklanır?

Osmanlı'nın çekildiği bölgelerde kalan unsurlar için böyle bir ilerleme farklılığı yoktu. Osmanlı en son oradayken, Osmanlı coğrafyasının her yerinde bir Türk ne ise, bir Arap da oydu; bir Kürt de oydu. Osmanlı'dan sonra oralarda İngiliz, Fransız idareleri hâkim oldu. O dönemde geri kalmış olmaları, kendilerini idare eden bu milletlerin tavrıyla alakalıdır.

Kürtler için durum nasıl gelişti?

Kürtlerin bir kısmı da İngiliz idaresinde kaldı. Türkiye'deki Kürtler ile Suriye'deki, Irak'taki Kürtlere bakın; entelektüel birikim anlamında büyük bir farklılık oluşur ki; bu da Türkiye'nin sağladığı avantajlardan kaynaklanır. Türkiye Kürtleri daha eğitilidir, daha çok hayatın içindedir, toplumla daha çok paylaşıma girmiştir. Bugün Irak'ta Araplar ve Kürtlerin çok içiçe olduğunu söyleyemeyiz, ayrı topluluklar halinde yaşıyorlar. Türkiye'de ise durum başkalaşır. Burada Kürtler Türkler ile kaynaşmıştır. Kürtler gelip İstanbul'a, İzmir'e yerleşiyor ve her yerde eşit muamele görüyor.

Türklerin adaletle imtihanı tarih boyunca nasıl olmuştur? Genel olarak adaletli bir millet olduğunu dile getirebilir miyiz?

Türkler adaletlidir. Hiçbir zaman adalet kılıcı kimsenin aleyhine kullanılmamıştır. Etnik ya da dini anlamda farklı olana adaletsiz davranılmamıştır. Genlerimizde olan bir hassasiyetimizdir bu; ancak İslamiyet'in de bu konuda büyük katkısı olmuştur. İslami normlar da bize bunu öğütler.

İslamiyet'in Türklere siyasi katkısı oldu mu?

Şüphesiz. Türkler esas itibariyle cengâver bir millettir. Müslümanlıkla beraber gaza ruhu da buna eklenmiştir. Böyle olunca hedeflenen ülkeye ulaşmak daha anlamlı olmuştur. Özellikle Türkler haclı seferleri sırasında Hristiyanlığın önüne büyük bir set çekince Türk ve Müslüman kavramı iç içe geçmiştir. Giderek de Türk ve Müslüman aynı kimliği ifade eder hale gelmiştir. Bu anlamda İslamiyet'in siyasi katkılarının var olduğunu ifade etmek mümkün.

İki dünya savaşı arasında Türklerin ümmetçilikten milliyetçiliğe döndüğünü söyleyebilir miyiz?

Türklerin milliyetçiliğini daha geriye götürmeliyiz. 19. Yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan fikir akımlarından biri de Türkçülüktür. 20. Yüzyılın hemen başında da İttihat ve Terakki iktidarı önce Osmanlı bir politika tercih etmişken, giderek her unsurun kendi milli çıkarları peşinde koştuğunu gördü. Üzerine bir de Balkan savaşı yenilgisi gelince Türkçülük ön plana çıktı. Nitekim Türk Ocaklarının 1912 yılında kurulması bir tesadüf değildir. Yani Türklerin milliyetçiliği II. Dünya savaşından çok öncedir. Bu arada II. Dünya savaşı esnasında Türkiye pek de iyi idare edilmiş, dönemin CHP iktidarı Türkçülükten batıcılığa doğru bir yelpazede gidip gelmiş, sonunda batıya teslimiyetçi bir noktaya gelerek II. Dünya serüvenini sonlandırmıştır.

İkinci dünya Savaşı'ndan sonra düzenlenen Yalta Konferansı'nda "Üç Büyükler" olarak anılan İngiltere, Rusya ve ABD arasında dünya paylaşıldı. Gizli oturumlarda Türkiye, ABD'nin payına düştü. Sonrasında Türkiye varlığını bağımsız bir devlet olarak sürdürebildi mi? Konferans sonuçları ülkemiz üzerinde etkinlik kazandı mı?

Bağımsızlık ölçütlerine bakacağız.

Nedir bağımsızlık ölçütleri?

Tek başına kendi kendini idare edebiliyor mu? Yabancı güçlerden son derece arınmış bir biçimde kendi ülkesini, kendi kendine idare edebiliyorsa o ülke bağımsızdır.

Biz şu anda bağımsız mıyız?

"Türkiye bağımsız değil," demek çok ağırıma gitse de, sorunun cevabıdır. Birçok dış ülke Türkiye üzerinde rahatlıkla etkilerini sergileyebiliyor. Bu anlamda "bağımsız" diyemeyiz. Türkiye gibi geçmişten bugünlere taşınan kudretli bir ülke için bunu söylemek bir taraftan da çok can yakıcı. Dünya tarihinin her döneminde mevcut olmuş ve hep bağımsız hareket etmiş bir ülkeden söz ediyoruz. Bu anlamda Türkiye'nin mevcut konjonktürü çok da hoş değil, fakat; Türkiye'nin potansiyeli düşünülürse aşılabilecek meselelerdir. Yardıma muhtaçmış gibi sinyal verdiği bu süreçte Türkiye II. Dünya Savaşı'ndan sonra girmiştir. Yardım yapanlar da karşılığında kendileri için birtakım taleplerde bulunmaktan çekinmediler ve birçok alanda yabancılar Türkiye'ye gelip etki alanlarını arttırdılar. Bunu ordudan, eğitim ve ekonomi alanlarına doğru çeşitlendirebiliriz. Ordumuzu Amerikalı yabancı uzmanlar dizayn etti. Eğitimimizi de Amerikalı elemanlar şekillendirdiler. Ekonomimizi de aynı şekilde yabancı uzmanlar çalıştırıyorlar.

Yardımdan kastınız Marshall yardımı, yardım yapandan kastınız da ABD olmalı. Demokrat Parti'nin gelen bu Marshall yardımını kabul ederek, Türkiye'yi Amerika Birleşik Devletleri'ne açık bir hale getirdiğini söyleyebilir miyiz?

Hayır, söyleyemeyiz; çünkü yardımı Demokrat Parti almadı. Yardımı 1947 yılında CHP iktidarında İsmet İnönü almıştır.

Fakat her nedense bu yardım Demokrat Parti'ye mal edilmedi mi?

Tarihi tam anlamıyla bilmemenin sonucudur bu. Ne yazık ki; bu konuda yaygın kanaat de aynen budur. Bazı konuların muallakta kaldığı gibi, bu konu da yeterince anlaşılamadı. Marshall yardımı ve dolayısıyla ABD ile ilişkilerin yoğunlaşması hep Demokrat Parti'nin dönemi olarak düşünülür. Aslında bu yardımı kabul eden CHP'dir, Demokrat Parti de bunu devam ettirmiştir. Sistemin dışına çıkmak o dönemde çok da kolay değildi. Sistemin dışına çıkmaya çalıştığı anda Menderes'in önüne bir sürü problem çıktı. Yassıda duruşmaları yapılırken Menderes'e atfedilen örtülü ödenek suçlamalarıyla ilgili yöneltile soru ve Menderes'in bu soruya cevabı son derece ibretliktir: "örtülü ödeneği nereye harcadın, paraları nereye harcadın?", diye soruyorlar ve Menderes, "İstihbarat elemanlarımız için harcadık.", cevabını veriyor. O günlerin Türkiye'si son derece acınası bir haldedir. İstihbarat elemanlarımızın maaşını o zaman Amerika ödüyormuş. Gizli servisi ABD finanse ediyor...

Neden 1947?

Türkiye savaşa girmediği halde, savaştan yorgun bir şekilde çıkmıştır. Bunun pek çok sebebi vardır. Savaş süresince yürütülen strateji, "Aman zarar görmeyelim" ya da "Hiç risk almayalım", şeklinde olmuştu. Bunun neticesinde de risksiz bir şekilde savaş atlatılmaya çalışıldı. Yine de; san ki savaşın bütün sıkıntılarını yaşamış olarak Türkiye bu dönemden çıktı. Sonra da kendini bir hayli güçsüz bir forma sokarak, daha sonraki

yıllardaki güvenliği için büyük ülkelerin merhametine sığınmayı tercih etti. Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri'nden yana taraf olarak, onun koruması altına girmeyi seçti. Burada önemle üstünde durmamız gereken 1943 tarihli Kahire Konferansı'dır. Konferansta Churchill, Roosevelt, İsmet İnönü karşı karşıya geldi. İngiltere ve ABD Türkiye'nin savaşa girmesini talep etti. Ancak; İsmet İnönü'nün risksiz dış politika tavrı ülkeyi mümkün olduğu kadar savaş dışı tutmaya çalışıyordu. Bunun kendince anlaşılabilir nedenleri de mevcut. Bir taraftan da Churchill; "Bir şekilde, kıyısından köşesinden de olsanız bu işin içinde olursanız; savaştan sonra masada yer alırsınız. Eğer savaşa dâhil olmazsanız sizin için biçilen kade-re razı olursunuz!", demeyi de ihmal etmemişti. Bunun son derece ciddi algılanması gerekiyor.

Konferansta Türkiye'nin bugünlerine uzanan bir cümle mi kurulmuştu? Kaderimizi tayin etmeye hazırlandıklarının ilanı mıdır bu ifade?

Bu cümle birçok şeyi izah ediyor. Orada İnönü; "Biz savaşa girmeyelim, ne olursa olsun!", diyerek kesin tavrını ve beraberinde, belki de öngöremediği birçok muhtemel sonuca olan yaklaşımını da ortaya koydu. İnönü, Churchill ile görüşükten sonra Roosevelt ile de özel bir görüşme yapıyor ve bu özel görüşmede İsmet İnönü Amerikan Başkanına "Savaştan sonra bizi bırakmayın!", diyor. O tarihlerde Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere'nin savaşı bir an evvel bitirebilmek için Türkiye'nin savaşa girmesini istediği gibi bu konuda kati bir taraftar değil. Aslında; savaşın kaderinin aşağı yukarı görülebildiği 1943 Aralık ayı çok riskli bir dönem değildir. Böyle bir ortamda İnönü'nün Roosevelt'te "savaştan sonra Türkiye'yi bırakmamasını" söylemesi sonraki siyaset yapılanmasında çok belirleyici bir açıdır. Daha sonra yaşananları bu cümle çerçevesinde değerlendirmek gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu felsefesi emperyalizme karşı bir mücadeleye değil miydi? İsmet İnönü'nün Amerikalılardan yardım istemesi, bu kurucu felsefeye aykırı bir girişim değil midir? Dolayısıyla; Atatürk ve İsmet İnönü arasındaki muazzam fark da bu şekilde ortaya çıkmaz mı?

Kesinlikle doğru. Sorunun cevabı aslında içinde yer alıyor. Kurucu felsefe, ki bu bütün Türk devletlerinde aynıdır, bağımsızlık üzerine oturur. Cumhuriyet idarecilerin de Türk olduğu, kendi kendini idare eden bir Türk devleti ideali üzerine kuruldu. Millet kavramı burada karşımıza çıkıyor yine. Atatürk ve İnönü, milli mücadele yıllarında olsun; sonra cumhuriyetin ilk yıllarında olsun, birbirlerine paralel hareket ediyor gibi göründüler; ancak, dünyaya bakış açılarını değerlendirdiğimizde çok da paralel gitmediklerini görüyoruz. Hareketleri paraleldi; çünkü İnönü Başvekilliği sırasında Atatürk'ün fikirleri doğrultusunda hareket etti. Atatürk'ün tercihleri yürütülmüş ve yerine getirilmiş oldu. Atatürk'ten sonra artık İnönü, "sıfır risk" politikasıyla çerçevelediği kendi dünya görüşünü çalıştırmaya gayret etti. Türkiye'de bu görüşü hâkim kıldı. Bugünün Türkiye'si o zamanlardan temelleri atılan uygulamaların devamı niteliğini taşımaktadır.

Halkın bunlardan haberi var mı?

Halkın büyük ölçüde bunlardan haberi olmaz. O dönemin gazetelerine baktığımızda, bütün bunlardan son derece olumlu bir havada söz edildiğini görürüz. Mesela; Marshall yardımı çok büyük coşkuyla karşılanmıştır. Türkiye'nin bugününe kadar etkisini hissettiren, dış konjonktüre açık bir hale gelmesinin temeli o yıllarda atılmıştır. O nedenle bugün, dışarıdan operasyonel etkileri bu denli açık.

Dolayısıyla İnönü; devletin kuruluş felsefesinden ve Atatürk'ün çizgisinden uzaklaşmış mıdır? Ya Atatürk'ün CHP'sinden?

Atatürk'ün çizgisinden şiddetle uzaklaşmıştır. Bugün Atatürk'ün partisi de aynı parti değildir. CHP, aynı CHP değildir.

Atatürk'ün CHP'si nasıl bir partiydi hocam?

Atatürk'ün CHP'si; kuruluş felsefesi anlamında milli değerlere sahip, milli devlet yapısının oluşturulmasını benimseyen, öncelikle; kendi

coğrafyası içinde ülkenin güçlendirilmesini tercih eden, ülke güçlendikten sonra da ileriye yönelik olarak, her zaman tarihi boyunca yapıldığı gibi faaliyete geçecek bir ülke meydana getirme idealini taşıyan bir partiydi.

Faaliyet ne olacaktı?

Faaliyet, büyük devlet olmak için gerekli şartların yerine getirilmesi demektir.

Nedir bu şartlar?

Bunu coğrafi genişleme olarak tek başına değerlendirmesek bile, hiç olmazsa milli mücadelede kurtarılamayan yerlerin yeniden ele geçirilmesidir. Hatay meselesi böyle çözülmüştür. Musul meselesi, başırlamamışsa da, daha sonra yeniden ele alınmak üzere gelecek bir tarihe ertelenmiştir. Coğrafi büyümenin ötesinde devletin güçlü olması çok önemlidir. Atatürk'ün kafasında açıkça şu vardı: Türkiye'nin öncülüğünde çevre ülkelerle işbirliği halinde önce bölgesel bir güç, giderek bir dünya gücü haline gelmek. Aynı gayenin Abdülhamid tarafından da güdülen bir Osmanlı misyonu olduğunu biliyoruz. Netice itibarıyla; hem Abdülhamid, hem de Atatürk; eski muazzam gücünü koruyamamış, fakat; yeniden aynı seviyeye ulaşmak için mevcut potansiyeline inandıkları Türkiye'yi geliştirecek hamlelerle hareket ettiler.

Geldikleri gibi gitmediler İSE...

Bunun için bir Atatürk lazım; henüz Atatürk'ten sonra bir Atatürk bulamadı Türkiye. Bir işgal ordusu gelip gözünüzün önünde sizi işgal edince durumu anlamak çok kolay oluyor ve tabi mücadeleye başlamak da. Kirli ve gizli bir şekilde sizi işgal ettiklerinde ise toplum durumun farkına varmıyor ve dolayısıyla; mücadelesine başlayamıyor. Dış etkilere, müdahalelere açık bir ülke oluyoruz git gide, fakat insanlar farketmiyor! Türkiye'nin son elli yılı, aşağı yukarı 1945'ten sonrası böyle gelişti. Türkiye kendi iç

huzurunu sağlama ve tarihi boyunca layık olduğu “önemli millet ve devlet” konumunu yeniden elde edebilmek için bunu aşmak zorunda. Hangi millette bir Oğuz Kağan vardır? Metehan vardır? Bir Alparslan'ımız var. Atatürk'ümüz var. Bunlar çok değerli, tarihi kişilikler. Diğer ülke tarihlerinde böyle karakterlere nadiren rastlarsınız.

Ulusal kahramanlarımızın başka ülkelerdeki gibi masallardan ya da efsanelerden ibaret olmadığını da vurgulamak gerekmez mi? Hepsiden, kemikten gerçek kahramanlar, değil mi?

Tabi ki öyleler... Bir Boşnak “Ben Türk'üm” dediği zaman Oğuzhan da onun oluyor, Metehan da onun oluyor, Sultan Alparslan da onun oluyor.

Peki, Kürtler neden böyle bir geçmiş istemesinler?

Kürtlerin kendi tercihleridir. Ben olsam böyle bir geçmişi sevinerek kabul ederim. Tarihte böyle çok fazla örnek yok. Türk olmak, “Ne mutlu Türk'üm diyene!” sözünü gerçek anlamda sahiplenmek önemlidir.

Doğu'da bugün ayrılıkçı Kürt milliyetçilerinin hak iddia ettiği topraklar kimin?

Anadolu coğrafyasında Türkler yaşıyor ve burada bir Türk devleti var. Dolayısıyla; burada hangi siyasi güç hâkimse, o topraklar da onundur.

Birgün siyasi güç onlar geçtiğinde, bölge toprakları da el mi değişti-recek demek oluyor?

Eğer öyle bir güce gelebilirlerse, öyle bir sonuç da pekâlâ karşımıza çıkabilir.

Asırlardır orada bayrağını dalgalandıran Türkiye için tarihi bir hak-sızlık ortaya çıkarmaz mı? Neticede orada Türkler oralarda yaşadı ve yaşamaya devam ediyor.

Buna haksızlık mı diyeceğiz, yoksa tarihin bir akışı mı diyeceğiz? Gücün yetmiyorsa oradaki toprakları elinden çıkaracaksın. Türkiye bu kadar güçsüz bir devlet mi? Değil! Böyle bir süreç yaşanacak olursa, bu Türkiye'nin güçsüzlüğünden değil, uygulanan politikaların yanlışlığından, kararların doğru alınmamasından kaynaklanır. Mevcut Kürt vatandaşların da böyle bir güce sahip olduğunu düşünemeyiz. Akla şu gelecek o zaman: ya Türkiye son derece güçsüz ve çökmüş olacak ya da Kürtler bu işi tek başlarına değil, başka güçlerle beraber hareket ederek başaracaklar ki bu da ihtimal dışı değildir zaten.

Başından beri üzerinde durduğunuz Türkiye'nin potansiyeli, en kötü senaryoda, Kürt vatandaşlarımızın ülkemizden ayrılmasıyla önemli şekilde etkilenir mi?

Zarar görür. Türk devleti bir süper güç iken, büyük bir dünya deviyken o devletin içinde başka unsurlar da vardı. Türkler onları bir araya getirip beraber hareket ettirebiliyordu. Bir ülkenin büyük olması için nüfus önemli bir ihtiyaçtır. Belçika, İsviçre, Norveç, İsveç gibi refah seviyesi yüksek, maddi sıkıntısı olmayan ülkelerin hiçbir zaman büyük devlet olabileceklerini düşünmeyiz. Ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, bu ülkeler dünya siyasetinde tarihin hiçbir döneminde hiçbir zaman etkili olamadılar, olamazlar da. Nüfus ve insan potansiyeli bir ülkenin geleceği için çok önemli. Türkiye'nin bölünmesi ve bir kısım insanın ayrılması çok ciddi sorunlar teşkil eder.

Bölünenlerin de işine yaramayacaktır, değil mi?

Onların da işine yaramayacaktır. Ayrıca da şu örneği hatırlatmak isterim: Osmanlı coğrafyası açısından meseleye bakarsak; dağılma, bölünme ve toprak kaybetme sürecinde hiçbir parçalanma olayının, ayrılanların kendi çabalarıyla olmadığını görüyoruz. Dünya devi bir imparatorluk olarak Osmanlı İmparatorluğu giderek dağıldı, küçüldü ve coğrafyasından küçük devletler peyda oldu. İlk defa 1804'te Sırp İsyanı ile ayrılıkçı çabalar

hayata geçirilmeye başlanmıştı. Bütün bunların temelinde Rusya'nın birtakım faaliyetleri, İngiltere'nin, Avusturya'nın, Fransa'nın bölücü ve ayaklanma çıkartıcı etkileri, çalışmaları vardı. Dolayısıyla; hiçbir yerli bir düşünceden kaynaklanmadı. Birtakım kıskırtmalar, tahrikler ve sonucunda Sırp İsyanı patladı. Onun dışında 1821 Mora İsyanı... Mora İsyanı ilk defa Osmanlı coğrafyasında bağımsız bir devlet çıkmasıyla neticelendi 1830 yılında. Bunun arkasında 1828-29 Osmanlı-Rus Savaşı var. Sonunda Yunanistan bağımsız oldu. Daha sonraki ayrılmalar ve bağımsızlıklara baktığımızda herhangi bir yabancı gücün desteğini arkasına almadan bağımsız olabilen tek bir ülke bile göremeyiz.

Hocam Yunanistan'ın bağımsızlığı Londra'daki konferansta onanmadı mı? Yani Yunanistan'ın bağımsızlığı İngiltere'de görüşüldü.

Kesinlikle. Bunların hepsi iyi birer örnek. Sırbistan, Romanya, Karadağ hepsi 93 harbinden sonra bağımsız oldular. Araplar, 1. Dünya Savaşı sonrasında bağımsız oldular.

Burada bir çelişki yok mu? Hem savaştan sonra Amerika Birleşik Devletleri'ne gittik ve İnönü'nün ifadesiyle "Bizim yanımızda olun", dedik; ki yanibaşımıza kadar, Irak'a kadar geldiler gerçekten de; hem de, dolayısıyla; ülkemizin Doğu bölgesi söz konusu olduğunda Amerika ile karşı karşıya gelebilen bir halimiz var. Amerika ile hem dost, hem de düşman mıyız?

"Amerika ile dost olma" ifadesi doğru olmayabilir. Bugünün süper gücü Amerika olduğu için icraatlarıyla diğer ülkeleri olumlu ya da olumsuz etkilemesi mümkün. Türkiye'yi de olumlu ya da olumsuz, bir şekilde etkiliyor. Üzerimizdeki etkisi, dostluk üzerinden yürümüyor; çıkarlar üzerinden ilerliyor. Türkiye'nin çıkarlarının Amerika ile örtüştüğü dönemlerde etkileşim dostluk üzerinden, benzer yönlerde doğru gelişebilir. Ancak çıkarlarımız uyuşmuyorsa dostluktan söz edemeyiz. Bölgede aleyhimize çalışan bir güç olursa, aynı zamanda bir rakip de sayılacaktır.

Türkiyeli Kürtlerin hedefi yakın gelecekte Irak'ta kurulan Kürt devletine dâhil olmak mıdır?

Böyle bir hedeflerinin olduğunu tahmin ediyorum. Bu konu yalnız bugünün anlaşmazlığı değil. Sevr anlaşmasından beri gündemde olan, Paris Konferansı'nda bile konuşulmuş meselelerdir. Bir Kürdistan kurma düşüncesi ve hedefi o tarihlerden bu yana hep vardı. Diğer taraftan; Kuzey Irak'ta oluşan yapıyla birleşmek ve daha da genişlemek ayrılıkçı Kürt vatandaşlarımızın söylemlerinden, icraatlarından açıkça kendini belli eden bir hedeftir. Bu olabilir mi? Olabilirliği Türkiye'nin tarihi gücüyle ters orantılı. Bugün Kürtlerin talep ettiği Türkiye topraklarını aynı zamanda Ermeniler de talep ediyor. Şimdi burada nasıl bir şey yaşanacak? Tarihi gelişmeler çerçevesinde baktığımızda ayrılıkçıların hedeflerini gerçekleştirmenin çok da kolay olmadığı aşikâr. Aynı toprak üzerinde Türklerin, Kürtlerin, Ermenilerin; bir taraftan da İsrail'in arzularını görüyoruz.

Mezopotamya ve civarı aynı zamanda Tevrat'ta "vaad edilen topraklar"a dâhildir. Türklerden alınamayacak bir bölgenin Kürtlerden alınması hesabı yapılıyor olabilir mi? İsrail böyle bir ayrılıktan nasıl etkilenir?

"Arz-ı Mevud" hedefine ulaşabilmek için Mezopotamya bölgesinde Türklerin olması yerine daha kolay alt edebilecekleri Kürtlerin olması kendileri açısından tercih edilecek bir seçenektir. Bölgedeki her istikrarsızlık İsrail'in çıkarlarını rahatlatır. Uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirmek için çok önemli adımlardır bunlar. İsrail şu anda istediği noktada değil, bir yerde sıkışmış durumda. İsraililerin uzun vadeli hedefleri her zaman söz konusu olduğu için birkaç asırlık hedeflerini korumaya çalışırlar.

II. Abdülhamid bunları öngörmüş müydü?

Abdülhamid bunu kesinlikle öngörmüştü. I. Dünya Savaşı'nda da yorumu; "Almanlar iki gemiyle başımıza büyük dert açtılar!", oldu. Hatta;

savaşın gidişatının iyice belli olduğu 1917'de "Korkarım ki; artık İngilizler bizim topraklarımızda bir Ermenistan ve bir Kürdistan kurduracaklar.", diyor. Zaten politikasının bir kısmı tamamen bu hedefleri bertaraf etmeye yönelikti. O zamanlar bir İsrail devleti olmadığı için öncelikli hedef Filistin coğrafyasına bir İsrail kurulmasını engellemekti. Abdülhamid bunu başardı ve böyle bir devlet o tarihlerde kurulamadı. İsrail'in kurulması artık doğrudan Türk hâkimiyetinin sürdürülmediği zamanda denk gelir. Meşhur 1917 tarihli Balfour Deklarasyonu ile Filistin kaybedildi ve İngilizlerin liderliğinde dünya Yahudilerine bir bölge olarak işaret edildi. Abdülhamid bunları bildiği için böyle bir fırsat tanımamıştı. İsrail, vaadedilmiş topraklara doğru genişlemek isteyen bir devlettir.

İsrail yayılmacı bir ülke midir?

İsrail bu tür hedefleri olan her ülke gibi yayılmacı bir ülkedir.

Türkiye'nin böyle bir hedefi var mı?

Maalesef, yok. Atatürk'ten sonra böyle bir hedefi kalmadı Türkiye'nin.

Ama "Yurtta sulh, cihanda sulh!" Atatürk'ün sözü değil midir?

Atatürk'ün bu sözü çok konjonktürel bir sözdür. Bu sözü Türkiye Cumhuriyeti'nin her döneminde dış politikasına hâkim olması gereken bir söz olarak algılamamak lazım. Konjonktürel; özellikle cumhuriyetin ilk yılları için geçerli bir barış mesajı niteliği taşır. Atatürk'ün daha sonraki bazı icraatlarına baktığımızda bunu aynen böyle görürüz. Mesela; Mussolini İtalya'sının saldırgan bir tutumla Balkanlara nüfuz etme çabasına karşılık; "Bana çizmelerimi giydirmeyin!" şeklinde çok hoş bir mesaj göndermiştir. Orada çizme derken; hem İtalya'nın çizme şeklindeki coğrafyasını kastetmiş, hem de; sivil bir cumhurbaşkanı olarak asker çizmelerini giyme tehdidinde bulunmuştur. Başkomutanlığa soyunmaya hazır bir lider olarak "Gerekirse çıkarlarımız için savaşa hazırız!"; demiştir.

Şartlar uygun olduğunda...

Şartlar uygun olduğunda... Aynı şekilde 1938 yılının mayıs ayı... Hastalığı son derece ilerlemişti. Buna rağmen; hasta haliyle Mersin ve Adana'ya gitti ve Fransa'ya gayet açık bir mesaj verdi: "Hatay için savaşa hazırız!" Bu ifadeler gerektiğinde kullanılıyorsa ve bazı önemli vatan parçaları için savaş göz alınabiliyorsa; "Yurtta barış, dünyada barış.", konjonktürelidir. O lafın altında elbette barışın sürmesi temennisi de var. Ancak çıkarlarımızı zedeleninceye kadar...

Hayatta kalabilseydi belki Musul'u bile alabilirdi.

Kesinlikle denerdi. Atatürk'ün vefat edince bir daha o fırsatlar akla dahi getirilmedi. Sıfır riskle dış politika yapılmaz. En azından şartların uygun olduğunu düşündüğünüz anda belirli bir gücünüz de varsa; harekete geçmek ve ülke menfaatlerini koruyacak tarzda politika üretmek gerekir. Sizin karışmadığınız olaylara ve durumlara başkaları müdahil oluyor ve böyle olunca da siz olayların arkasından gitmek zorunda kalıyorsunuz. Bu anlamda Türkiye'nin irrendantist bir politika uygulaması gerektiğini düşünüyorum. Çevremizdeki ülkelere bir bakın; hepsinin bizden toprak talebi var. Ermenistan'ın var mı? Var. Suriye'nin var mı? Var. Yunanistan'ın, Bulgaristan'ın toprak talepleri var. Hatta; Yunanistan Pontus'u bile diriltmeyi düşünüyor. Mümkün olsa da Onlar için Bizans'ı diriltmeler... Tek arzuları bu. Bütün bu talepler karşısında savunmada kaldığınızda yıpratıcı olabiliyor. Türkiye o ülkelerin yanında çok büyük bir ülke. Eğer bu ülkelerden toprak talebiniz olursa, bu kez onlar geri adım atacaklardır.

Türkiye, doğusundan talep edilen toprakların alınması neticesinde "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözünü çiğner mi? Ayrılmak, bölünmek gündeme gelse Türk milletinin tepkisi ne olur?

Türk milletinin tepkisini ölçmek şu anda zor. Bu bir ihtimaldir, ancak; Türk milleti şu anda bu konuya hiç olmayacakmış gibi baktığından, me-

selenin üstü; tabiri caizse, ölü toprağıyla örtölmüş durumda. Türk milleti "toprak kaybetmek" gibi bir ihtimali yok saydığından, son derece tepkisiz görünüyor. Her halükarda; çok ciddi sorunlar ve sonuçlar yaşanacaktır. Böyle bir şey gerçekleşmeye başlarsa, psikoloji tamamen tepkisizlikten çıkarak bambaşka bir hal alacaktır.

Federasyon/eyalet sisteminin hayata gelmesiyle tepkiler dirilmeye başlar mı?

Federasyonla bölünme birbirinden farklı şeyler. Bölünme olursa tepkiler çok ciddi olacaktır.

Federasyonu bölünmeye giden bir aşama olarak görmüyor musunuz?

Tabi ki federasyon, eninde sonunda bölünmeye gider.

Tarihi süreç böyle işlemez mi bağımsızlık konusunda?

Tabi ki böyle işler. Önce isyan çıkıyor, sonra özerklik tanınıyor; ondan sonra da bağımsızlık geliyor. Dış faktörleri devre dışı bırakıp Türkler ve Kürtler beraber hareket edebilirse o zaman belki güçlenerek bu karanlık dönemden çıkabilir. Ayrıca; Kürtlerin samimi olarak Türklerle beraber olmayı istemeleri şart.

Türkiye'nin güç kazanabilmesi için Türk ordusunun da güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

Ordu her zaman Türkiye için güçlü bir faktördür. Ordusu zayıf bir Türkiye düşünülemez. Tarih boyunca Türkiye ordusuyla varlığını sürdürmüştür. Ordu her zaman büyük bir güçtür. Dolayısıyla; eğer ordunuz zayıf ise, birtakım şeyleri başka ülkelere kabul ettirmeniz zordur. Başkalarına güç gösterisi yapan insan unsurudur ve ordu da insan unsurundan oluşur. Tabi ki; kullanılan teknolojinin gelişmişliği, ekonomi çok önemli. Ancak

ayakta kalabilmek ve büyük bir dünya devleti olmak istiyorsanız ordunuzu güçlendirmeniz gerekir. Bugün büyük devletlere bakınca hepsinin etkinlik anlamında çok güçlü ordularının bulunduğunu görürsünüz.

TSK'nın etkinliğini yitirdiğini düşünüyor musunuz?

Kesinlikle düşünüyorum.

Bunda kasıt olduğunu düşünüyor musunuz?

Tamamen kasıtlı yapılmıştır. Dış ülkelerin Türkiye üzerindeki menfaatlerini gerçekleştirebilmek üzere ordunun zayıf düşürülmesinde etkin bir rol oynadıklarını düşünüyorum.

Ordunun yeniden güç kazanması Kürt meselesinde gidişatı etkileyecek midir?

Ordunun yeniden güç kazanması zaman alacaktır. Ciddi bir zafiyete uğratıldı. Aynı zamanda teknolojik araçlarla donatılması gerekiyor. Mesela; insansız hava araçları terörle mücadele çok etkili rol oynuyor. İnsansız hava araçları ile istihbarat sağlayarak, teröre ve terörist gruplara karşı ona göre önlemlerinizi alabilirsiniz. Ama insansız hava araçları başka bir ülkede yapılıyorsa sizin gücünüzün etkinliği son derece sınırlandırılmış demektir. Ordu için öncelikle bunlar sağlanmalıdır. İnsani anlamda moral-motivasyonu olan bir ordumuz var. Gerektiği zaman korkmadan savaş gidebilen moral-motivasyona sahip bir ordumuz var. Ancak teknolojik üstünlükle bunun birleştirilmesi lazım. Aksi halde; size yanlış bir istihbarat geliyor ve uçaklarınız sivil insanları bombalayabiliyor. Bunu baştan önlemek için de istihbarat ve ordunun güçlü olması gerek.

Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı Devleti'nin devamı mıdır? Yoksa bazı tarihçilerin, araştırmacıların dediği gibi bambaşka bir devlet midir?

Tartışmasız bir gerçek var ortada: Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı Devleti'nin devamıdır. Hatta; devamı bile bence tam anlamıyla durumu ifade etmeye yetersiz kalır; ta kendisidir! Aynı devlettir. Malazgirt'ten sonra kitlesel Türk göçleriyle Anadolu coğrafyasında kurulmuş olan Türk devleti halen devam etmektedir. "Türkiye.Selçukluları", Türk devletinin Selçuklu dönemini gösterir. Osmanlı Devleti de, Türk devletinin Osmanlı dönemini gösterir. Türkiye Cumhuriyeti dediğimizde de Türk devletinin cumhuriyet dönemini gösterir. Böyle dönemsel farklılıkları vardır. Tek kelimeyle bir Türk devleti vardır ve o devlet devam etmektedir. Bunun inişleri ve çıkışları oldu. Çok güçlü olduğu ya da zaman zaman zafiyete düştüğü yıllar var.

Abdülhamid dönemi uzmanına "Bugün Sultan Abdülhamid hayatta ve iktidarda olsaydı ne yapardı?", diye sorsak...

Bugün olsaydı ne yapardı? Çok zeki bir yaratılışı vardı ve gerçekten ustaydı. Gelişmeleri önceden haber alma yeteneği var. Kendisi kestiremezse de haber alabiliyordu. Türkiye'nin en büyük zayıflıklarından biri de bu haber alma becerisidir. Devletin güçlü kılınması için gereken ne varsa yapardı hiç şüphesiz. "İngilizler Türkiye'nin Afrika'daki sahipsiz bir ülke olduğunu mu zannediyorlar?", diye soruyor. Ülke menfaatlerine sahip çıkmak adına Türkiye üzerinde oynanan ve ileride oynanması muhtemel oyunları önceden öğrenmek için istihbarat ağını güçlü kılardı.

Amerikalıların maaşlarını ödemediği bir istihbarat örgütünden söz ediyoruz, değil mi?

Geçmişimizin altını çizen çok doğru bir hatırlatma ve ikaz oldu bu. Abdülhamid de bunu yapıyordu. En çok para sarfedilen alanlardan biri istihbarattır. İnsanları maddi açıdan tatmin ederek faydalanabileceği herkesten yararlanırdı. Kimi zaman bu kişi bir yabancı da olabiliyordu. Fransa'da gazetecileri satın almıştı. Politika bugün ile yarın arasında değişim gösterebilir. Temel olan şey; ülkenin çıkarlarıdır. Amerika ile işbirliği de yapabiliriz, rakip de olabiliriz. Şu hususu hatırlatmak isterim. Dünya ta-

rihinde batılılarla mücadele ederek onları alt edebilmiş tek toplum Türk Milleti'dir. Hatta batılılar o derece bir Türk korkusuna sahip olmuşlardır ki bugün dahi güçlü bir Türkiye'nin ortaya çıkmasından çok endişe ediyorlar. Aslında haksız da değiller. Bizim milletimizin genlerinde imparatorluk virüsü vardır. Yeri ve zamanı geldiğinde bu virüs ortaya çıkar. Türkiye büyük bir dünya devi haline gelir. Bu gerçek her zaman için aklımızın bir köşesinde durmalı. .

NİLÜFER (BAYAR) GÜRSOY

**MERHUM CUMHURBAŞKANI CELAL BAYAR'IN KIZI
ADALET PARTİSİ MİLLETVEKİLİ**

***“Ne mutlu Türk’üm diyene!”, sözünü ilk nerede ve ne zaman duydu-
nuz?***

Bu söz benim hep içimdeydi. Herkesin Türklük kimliğiyle övünmesi lazım. En övünülecek şey kim olduğunu idrak etmektir. Ne olduğunuzu, nereden geldiğinizi bilmek gerekir. Türk’üm ve insanlığın bir parçasıyım. İnsanlığı gözönünde tuttuğumuzda hepimizin eşit olduğu muhakkaktır. Bizim bir farklılığımız var diğerlerinin de kendi içlerinde olduğu gibi; biz Türk’üz. Bu farklılığımızı, ayrılığımızı hissetmemiz ve bilmemiz lazım. İngilizler’in bir sözü vardır: “It is in myline” veyahut “It is not in myline”. Bir insanın kendi sınırlarını ve ne olduğunu belirlemesi gerekir. Bunu yaparken diğerlerinin karşısında eşitliğin muhafaza edilmesi çok önemlidir.

Ne olduğunuzu, kim olduğunuzu size aileniz mi öğretti?

Ailemin bir parçası olmakla, toplumun içinde bulunmakla bunun şuuruna varmış oldum. Tıpkı bir çocuğun konuşmayı öğrenmesi gibi bir süreçti.

Merhum Cumhurbaşkanı Celal Bayar Türklük şuurı ve Türk milliyetçiliği ile ilgili olarak çocuklarına neler yansıttı?

Celal Bayar Türklüğü yürekten benimsemişti. İttihat Terakki'nin Ka-tib-i Mesulü olarak İzmir'e gidişini anlatırken Türklüğün ne kadar ezilmiş olduğundan sözederdi. İzmir'de gayrimüslimlerin karşısında Türkler'in gerek kılık kıyafetleriyle, gerekse yaşamlarıyla nasıl ikinci sınıf hale geldiğini görerek üzülüyor. Bu izlenim babamda çok büyük bir tepki halini alıyor ve buna karşılık olarak; İzmir'e geldiğinde ilk önce şimendifer okulu açıyor. O zamana kadar devlet demiryolları Rumlar'ın elinde. Herhangi bir şey olsa, hareket imkanı bırakmayacak kadar tehlikeli bir durumdur bu. Kısa bir zaman sonra, Yunanlılar'ın işgaliyle yapılan bu hamlenin büyük faydası görülüyor. Türklüğü herşeyin üstünde tutan bir zihniyete sahipti Celal Bayar.

Türk milliyetçiliği ile vatanseverlik birbirini örten olgular mıdır?

Türklüğü benimseyip, içinde onu hissetmek ve onu herşeyin üstünde tutmak demektir vatanseverlik.

Türklerin kim olduğunu belirlemesi, tanımlaması gerekirken diğerleriyle eşitliğini muhafaza etmesi gerekir, dediniz. Türklerin son dönemde, herkesle eşitliğini sürdürdüğünü düşünüyor musunuz?

Türklerin üstün olduğu tarafları var. Kendimize has bir zekamız var. Bir yabancı memleketin köylüsüyle kıyaslayacak olursak genlerimizden intikal eden bir zekiliğimiz var. İnandıklarımızı gerçekleştirme yönünde cesur davranıyoruz, onları sahipleniyoruz. Bu durumun koyu din tarafında değil de; milliyet tarafında olması lazım. Bunun hem iyi tarafları var, hem kötü tarafları var. Eğer dini inançlarınız fazlaysa, aşırıya da gidebiliyor. Bu hissiyat vatana karşı olduğunda ise canımızı esirgemiyoruz. İstiklal Mücadelesi'ni düşünün. Kadınlarımız sırtlarında çocuklarıyla cep-helere top taşıdılar.

Kurtuluş Savaşı'nın aslında anlatıldığı ya da yazıldığı gibi olmadığını söyleyenlere tepkiniz nedir?

Bir başka bir millet olsaydı yerimizde ne olurdu? Esareti kabul ederlerdi. Almanlar Paris'i kısmen işgal ettiği zaman Fransızlar bir parça direniş gösterecekler de durumu hemen kabullendiler. Bizim için esaret kabul edilemez! Biz büyük bir hırsla, dişimizle, tırnağımızla mücadele ettik. 1918'de babam, İzmir'de validen daha üst bir merteye olan İttihad Terakki'nin Katib-i Mesulü iken etkisizleştirilmeye çalışıldığını hissediyor. Ege'de partinin en yüksek temsilcisi durumundayken hiçbir şey yapamayacağını, mevkisinde bulunamayacağını anlıyor. Bir akşam anneme; "Durmamın imkanı yok, işgal güçleri yakalayıp işkence edecekler", diyor. Zaten ekalliyet mahkemesi kuruyorlar, babamı muhakeme ediyorlar. Eğer hareket etmek istiyorsa İzmir'de duramayacağını düşünüyor. Annem de o zaman yirmili yaşların ortasında bir genç kadın olarak "Tabi gideceksin, bu senin vatani görevin! Ben arkadayım, gitmelisin. Yalnız annenin rızasını al.", diyor. Babam bunun üzerine elindeki cüz'i paranın bir kısmını eve bırakarak efelerin yanına gidiyor. O'nun gitmesinin üzerinden bir saat geçmeden babamı tevkif etmek üzere kapıya dayanıyorlar. Evi aramak istiyorlar. Annem izin vermiyor. Beş yaşındaki abimi sorguya çekip, evi gözetlemeye alıyorlar. Annem evi gözetleyenlerde şüphe uyandırmak, onlarla alay etmek için başına fes takıp, camın önünde dolaşıyor; sanki babam eve gelip gidiyormuş gibi. Böyle yaparak babamın izini kaybettiriyor. Efelerin yanına gidiyor babam, ama bacakları güneşten yanık değil. Bu sefer dedem din adamı olduğundan hoca kılığına giriyor. Dini icapları bildiğinden hiç yadırganmıyor. Balıkesir Kongresi'nde Akhisar Cephe Kumandanı olarak seçiliyor babam. Bir asker, bir de sivil seçiyorlar. Babam sivil olarak seçiliyor. Bu arada Meclis-i Mebusan'a seçiliyor ve İstanbul'a gidiyor.

Padişahla karşılaşmamış mı?

Karşılaşmak şöyle dursun; Bursa'da 31 Mart Vak'asında asker topluyor, bir bölük teşkil ediyor. Abdülhamid'e karşı direnenlerin yanına Bursa'dan İstanbul'a bu bölüğü gönderecekleri sırada, İstanbul'dan "Kafi kuvvetiniz yok, siz buradan kaçanları teşkilatlandırın!", diyorlar ve hazırladığı bölük gitmiyor. İşgalden evvel, 1903'lerde padişahlık karşısında bir duruşu var.

Hoca yetiştiren mektebin müdürü olan bir babası vardı. Babasından dini bilgileri aldı. Ayrıca; anne tarafından bir tanıdığıyla Jön Türkler'e yakın bir tanıdığı var ve onunla daha lisedeyken Ali Suavi ile tanışıyor. Dayısı babamı Servet-i Fünun'a abone ediyor. Oradan da yeni bilgileri öğreniyor. Gemlik'teki Fransızca tedrisatlı okula gidiyor ve Fransızca kitaplardan da Avrupa'yı tanıyor. İki ağabeyi de İstanbul'a gidiyor okumaya, daha sonra da Çanakkale Harbi'nde çarpışıyorlar. Babam böyle bir ortamda yetişiyor.

Atatürk ile ne zaman tanışıyorlar?

Atatürk'ün hareketlerini izliyor babam. Efelerin yanına direniş için gittiği zaman Atatürk henüz Samsun'a çıkmamıştı. 1918'in ortalarıydı. Babam Meclis-i Mebusan'a gidiyor ve meclisin kapanışına sebep olan bir konuşma yapıyor. İrtibat halinde olduğu efelerden Rumların yaptığı işkenceler hakkında telgraflar geliyor. Bunları kürsüden okuyor babam. "Beyler biz burada lafla vakit geçirirken vatan elden gidiyor! Silaha sarılmak lazım!", diyor. Mezalim telgraflarını duyan meclis galeyana geliyor. Oradan sonra annemin akrabalarının yanına gidiyor. Onlar da; "Genç Mebus Bey ne var, ne yok mecliste?", diye soruyorlar. Babam da yarın nasıl olsa gazetelerden okurlar diye düşünüyor; fakat bahsedilmiyor. Atatürk'ün bir teşkilatı var, Onlar babamı İstanbul'da bir eve yerleştiriyorlar. Bir-iki gün sonra meclise gidiyor ve o sırada İngilizler meclisi basıyor. Babam o hafta içinde o teşkilatın yardımıyla önce Üsküdar'a geçiyor. Üsküdar'da bir gece kalacağı Özbekler tekkesi var. Tekkedekiler, yaylı arabayla babamın Anadolu'ya geçmesine yardım ediyorlar. Resmi kıyafetle, redingotla oradan çıkıyor. Önce Bursa'ya ailesiyle vedalaşmaya geliyor. Kapıdan girer girmez Atatürk'ten telgraf geliyor. "Ankara'ya gelmeyin. Anzavur'un salvetini defedin!" O'nu Anzavur'u püskürtmekle görevlendiriyor. Bu da gösteriyor ki adım adım takip ediyorlar ve herkesin nerede olduğunu biliyorlar. Teşkilatın o imkansızlıklar içinde ne kadar kuvvetli olduğunu görebiliyoruz. Babam kalıyor. Şeyhülislam o sırada "İnkılapçıların katli vaciptir.", diye idam fermanı çıkarıyor. Babam sonrasında hocaları topluyor ve "Bir vatan mücadelesi var. İstanbul'daki padişahı korumak dinimizin de vecibesidir.

Bunun için mücadele edilmelidir.” diye hocalardan fetva alıyor ve bu fetvayı Ankara’ya gönderiyor. Bu fetva örnek oluyor. İdam fermanlarına karşı bir propaganda oluşturmuş oluyor. Bir müddet sonra babam Ankara’ya geliyor. Ankara, Keçiören’in eteklerindeki Ziraat Mektebi’nde birtakım kimselerle birlikte kalıyor. Ben 1921 yılında doğunca on günde, yaylı arabalarla Ankara’ya geldik. Cumhuriyet hayatımız böyle başlıyor.

Ankara’daki ilk yıllarımız nasıl geçiyor?

Ankara’da önce şehrin içinde, sonra Keçiören’de kalıyoruz. Böyle başlıyoruz. Ama öyle bir durum ki evde hiçbir şey yok. Tabak çanak bir şey alıyor ve aldıklarının sarılmasını bekliyor. Adam “Ne bekliyorsunuz hanım?”, diyor. Annem; “Sarmayacak mısınız?”, diye soruyor. “Bu kadar eşya verdik, bir de kağıt mı vereceğiz?”, diye cevaplıyor adam O’nu. Kağıt bile bir değer. Bakanlar Kurulu’nda üç bakan aynı odada oturuyor ve Bakanlar Kurulu’nun tek vasıtası var. Yoksulluk içinde memleket. Fransız bir yazar, “Bu kadar eziyet içindeler, muhakkak başaracaklar!”, yorumunu yapıyor. Ben şimdi “Atatürk zamanının ekonomisi neymiş! Ekonomi Turgut Özal ile başladı.”, diyenlere deli oluyorum. Buralardan gelindi bugünlere. Bunu hiç düşünmüyorlar.

Doğu ve Batı topraklarımız arasında ekonomik bir dengesizlik olması süreklilik gösteren bir tartışma konusu. “Doğu geri kaldı, Batı ilerledi.”, vurgusu yapılıyor. Size göre bunun bir suçlusu var mı? Doğu’nun geri kalması cumhuriyet politikasının sonucu mudur?

1946’da Demokrat Parti kuruldu. Ankara köylerinde daha doğru dü-rüst su yoktu, düşünabiliyor musunuz? Bütün memleket kalkınmaya muhtaçtı. Öyle bir kasıt yoktu. Doğu’nun çok özel bir durumu var. Ayrılıkçı isyanlar çıkabiliyordu. 1936’da Doğu’yu araştırmak ve hakkında raporlama yapmak istiyorlardı. Şark Raporları hazırlanıyordu. Babam da o zaman İktisat Bakanı ve Şark Raporu’nu hazırlıyordu. Şark için ne yapılabilir, bunu tetkik etmeye çalışıyorlardı. Raporunda Doğu’nun geri kalmışlığını

vurguluyor ve köylünün topraklandırılması, vatandaş muamelesi görmesi gerektiğini yazıyor. Cumhuriyetçiler oraya bilerek ve isteyerek kalkınma götürmemiş değiller. Son Kürtçülük hareketlerinde de görüyoruz ki çok yanlış fikirlere sahipler.

Ne gibi yanlış fikirler bunlar?

Avustralya'da Aborjinler'in çocuklarını alıp düzene sokmak niyetiyle güdülen politikaların burada da uygulandığını iddia eden kitaplar var. Bunların bir tanesinde güya babamın başbakanlığı zamanında bizim evde de bir Kürt kızının çalıştığı yazıyor. Adı Emine'ymiş. Son zamanlarında evlenmiş. Böyle birisi hiç olmadı, tamamen uydurma tabi.

Ne yapıyormuşsunuz Emine'yle? O'nu alıp Türkleştirme'ye mi çalışmışsınız?

Güya böyle niyetlenmişiz. O zamanlar evlere Kürt kızları alındıysa da anne-babasız kızlar alınmıştır. Onları korumak maksadıyla evlere alınırlar. Evlere alıp onları, ille değiştirelim arzusu duyulmaz. Bizim aileye hiç olmamış birini sokmak çok yanlış bir şey. Bunu yazan kitabı mahkemeye vermek üzereyim. Gerçekleri tahrif etmeye çalışıyor.

Babanız Celal Bayar'ın özel olarak Kürtler'le ilgili fikirleri var mıydı? Onlar hakkında konuşur muydu?

Şark Raporu'nda var fikirleri. Oraya birçok kimse gidiyor. Babam İktisat Bakanı ve Maliye Bakanlığına vekalet ederek gidiyor. Doğu'nun kalkınmasına dair bir program hazırlıyor adeta.

Geri bırakmaya değil, kalkındırmaya mı çalışıyor?

Aksine kalkındırmaya çalışıyor. Yollar yapılmalı, madenler işletilmeli; bir hadise olduğu zaman üstlerine gidilmesini anlarım, ama normal

zamanda normal vatandaş muamelesi yapılmalı, diyordu. Başbakan olmandan ve Dersim olayından az evvel Şark Raporu'nu çalışıyor.

Dersim olayıyla adı özdeşleşen Sabiha Gökçen'i tanıdınız mı? Havalimanından adını kaldırmak isteyen çevreler mevcut, ne düşünüyorsunuz?

Sabiha Gökçen'i birkaç kez gördüm. Çok vatansever biriydi. Havalimanından adını kolay kolay kaldıramazlar!

Şimdiki hükümetin Türklüğe, Türk milletine bakışını doğru buluyor musunuz?

Devlet anlayışlarını beğenmiyorum. Devlet ciddiyetini muhafaza etmeli, hakim olmalı, tabi ki sert olmayacak; devlet olmasını vatanseverlikle birleştirecek bir anlayışta olması lazım. Türk vatandaşlığı neredeyse ikinci sınıf olacak. Elbette ki; Atatürk'ün vatandaşlık tanımı içinde Türk milliyetçiliği vardır. Bunun zaafa uğratıldığını düşünüyorum. Bugünkü anlayışa göre din hakimiyeti amaçlanıyor. Gökalp'in zamanından beri bu meseleler tartışılmaktadır. Bugünkü zihniyette dinciliği öne getirmeye çalışan bir tutum seziyorum.

Atatürk dönemindeve sonrasında, “vatan” anlayışında Türk ve Kürt vatandaş arasında bir farklılık hissettiniz mi? Kulağınızda, zihninizde buna dair bir ses, bir anı var mı?

Küçük yaşlardan beri Kürtlerin varlığını duyardık. Bazı isyanlar yaşandı. Diğer taraftan Ankara'da Ermeniler de vardı. Ermeni terzi eve gelirdi. Hiçbir zaman insanların hangi kökenden olduğunu merak etmezdik. Dehşetli olayların çıkma olasılığı da bunun yanında vardı. Babamın Şark Raporu'nda vurguladığı da buydu. “Bir harekete tevessül ettikleri zaman üzerlerine gidin, ama normal zamanda normal vatandaş olarak eşitlikle kabul edilmesi lazım”; diye yazmıştı.

“Ne mutlu Türk'üm diyene!”, sözü Kürtler'i de dahil eden bir söz müdür?

Gayet tabi, biz bir bütünü. Türkiye vatandaşlığı içinde bütün olduğumuzu hissetmek lazım. Ama Onlar bunu hissetmiyor. Hissetmedikleri gibi bu ayrılıktan da pay çıkarmak isteyenler var. AKP ile devletin bir arada yürümesi fikri bunu engelliyor. Türk ulusu mefhumu yok. Bir bütünlük içinde göremiyorlar. Bir hareket meydana geldiğinde bu Türk Devleti'ne karşı yapılmış bir harekettir, diye düşünerek üzerine gitmiyorlar. Apo ile müzakere etmeye kadar ileri gidiyorlar. Türk Devleti'ni küçültme yoluna gidiyorlar. Bu bir çıbandır, hadisedir. Bunun söndürülmesi gereklidir, şeklinde düşünmüyorlar. Bakış açıları zaten ayrılıkçı. Birlik duygusu ve düşüncesi içinde hareket etmiyorlar. Babamın “Normal zamanda, normal vatandaş muamelesi görmelilerdir. Fakat bir hareket vuku bulursa bastırılmalıdır.”, zihniyetini taşıyorlar.

Sorunların temeline inmek için Türk milliyetçiliği ile Atatürk'ün maksadını iyi tahlil etmek gerekiyor.Babanız Mustafa Kemal hakkında ne düşünüyordunuz? Celal Bayar'ın kafasındaki Mustafa Kemal izlenimi neydi?

Bizim ailemizde Mustafa Kemal'in çok büyük bir değeri vardır. O'nu sadece ulusal büyüğümüz değil, aileden bir fert olarak kabul ediyoruz. Mesela; yeğenlerime, babamın ilk torununa isim babası oldu. Demirtaş adını veriyor. Kendi çocuğu da yok. “Bayar senin çocukların beni sevecekler mi? Benim için ne düşünürlersin? Beni aile büyüğü olarak görürler mi?”, diye soruyor. Hepimiz ona yürekten bağlıydık. Atatürk'ü kaybettiğimiz zaman bir akrabamla beraber kendimizi kırılıklara attık. Ben lise sondaydım o zaman. Avaz avaz ağladık. Ailemizden bir fert gitmişti.

Adnan Menderes'i de yakından tanıyordunuz. O'nun Mustafa Kemal Atatürk'e karşı hassasiyeti var mıydı?

Adnan Bey de Serbest Fırka ardından hareket etmiştir, bağlıdır tabi. Ama bizim ailece bağlılığımız bambaşkadır. İnkılaplara bakışımız, ilkelere bakışımız Atatürk'ün çizgisindedir. Babam İş Bankası'nı kurdu. Bir bir kapanan çok sayıda tesis kurdu: Etibanklar, Sümerbanklar vs. Hepsi kapandı. Yoktan var edilmişti. Evler, evlerin önünde daracık bir yol; pis sular oradan akıyordu. Öyle bir imkansızlıkta başarılıdı tüm bunlar. Biz Atatürk'e çok büyük bir saygı ve sevgi besledik içimizde. Ankara kocaman bir köydü. Oradan nerelere gelindi. Ondan sonra "O zamanlar hiçbir şey yapılmadı", demek hiçbir şey bilmemekten. Sadece maddeten değil, manevi olarak da çok yol aldık. Kadınların elde ettiği haklar büyük bir devrimdir. Atatürk'ün yaptıkları Rönesans ile eşdeğerdir. Bir zihniyet değişikliği oldu. Bunu yaratmak önemli.

Şimdi geriye mi gidiyoruz?

Maalesef geriye gidiyoruz. Baskılar yapılmadı,ama; gerici zihniyet sinmek zorunda kaldı. Çok kuvvetli bir devrimdi, yerine oturdu belki; ama yayılamadı. Çok kısa bir zamanda gerçekleştirilmeye çalışıldı. Atatürk'ün ölümüyle herşey ters döndü. 1936'da Şark Raporu'nu yazıyor babam ve sonraki yıl Başbakan oluyor. 1938'de Atatürk'ü kaybediyoruz. 1938'in içinde babam Başbakan olarak memleketimizin kalkınması için bir plan hazırlıyor. Şark Raporu'nda okuduğunuz şeylerin bütün Türkiye için tasarlandığı bir çalışma idi. Limanlar, yollar içeren bir kalkınma raporuydu. Bakanlar Kurulu'na kabul ettiriyor ve bunların mali imkanları da temin edilmiş, bütün imkanlar seferber edilecek. Bunu Atatürk'e, O hasta yatağındaiken götürüyor. Atatürk yatağında uzanmışken babamı görünce arkasına yastık koyduruyor ve yatağında doğruluyor. Babamı dinlerken Atatürk yorulacak diye içeriden endişe ediyorlar. Havayı dağıtması için Ülkü'yü getiriyorlar. O da etkili olamıyor, bir yardımcısı geliyor; "Paşacım yorulmuyor musunuz?", diye soruyor. "Ne yorulması! Gel, otur; bak, Celal neler anlatıyor, sen de dinle!", diyor. O raporun önemli yerlerini bir saatte anlatıyor babam Atatürk'e. Hastalığını unutup Atatürk. Memnuniyetini dile getiriyor ve teşekkür ediyor. O rapor tamamen hazır, uygulanmayı

bekliyor. Fakat; Atatürk ölür ölmez İnönü, “Bunlar fanteziydi.”, diyor. Refik Saydam ile beraber “A’dan Z’ye herşey sakattı.” yorumunu yapıyorlar. Program böylece rafa kaldırılıyor. Atatürk’ün ölümünden sonra, O’nun nasıl anılacağına dair henüz mecliste görüşme yapılmamış; Kazım Özalp ile babam merdivenden iniyorlar ve Özalp babama; “Bak Celal, ‘Kâle Atatürk yok.’”, diyor.

“Kâle” ne demek? Ne kastediyorlar?

“Kâle Resulullah”. Yani Peygamber Efendimiz buyurdu ki, manasına geliyor. “Kâle Atatürk”, yok diyor babama. “Atatürk dedi ki...” yok, demek istiyor. Çünkü babam herşeyde Atatürk’ün izinden gidiyor. Kazım Özalp artık devrin değiştiğini, Atatürk’ün öldüğünü ve yeni bir devrin başladığını söylüyor.

İsmet İnönü CHP’sinin mantığı mıdır bu?

Evet, tabi. “Kâle Atatürk yok!”, diyor. Babam çok üzülüyor ve Atatürk için söylediği nutkunda; “Atatürk’ü sevmek milli bir ibadettir.” sözünün mealinde konuşuyor. Atatürk’ün heykeli altına işleniyor bu söz. 1950’de Cumhurbaşkanlığı makamına gelince, Çankaya Köşk’ünün bodrumunda pelerinli bir Atatürk heykeli buluyor. Sabiha Bengütaş Hanım’ın yaptığı gayet güzel bir heykeldir. Çankaya’nın eski girişinde, Nizamiye kapısının karşısında bir tepeye yerleştirildi. Altına da “Atatürk’ü sevmek milli ibadettir.” sözü yazıldı. 1960 ihtilalinde o sözü kaldırdılar. Aradan zaman geçti, Süleyman Demirel Cumhurbaşkanı olunca, “Bu sözü yerine koymayı düşünmez misiniz?”, diye bir mektup yazdım. Gelen cevap; “O sözün yerine Atatürk’ün kendi bir vecizesi kondu.”, oldu. Atatürk’ün heykelinin altında kendi sözünün olması mı, yoksa Atatürk için söylenmiş bir söz mü daha etkili?

Milli Şef döneminde durum nasıl bir seyir izledi?

Milli Şef dönemi gelince istibdat başladı. Paralardan, heykellerden Atatürk'ün izleri kaldırıldı. Altın basılacağı zaman İnönü'nün yüzü altın-lara basılıyor. "Babam Atatürk de olmalı", diyor. Atatürk'ü unutturmaya çalıştılar.

Atatürk'ün kurduğu parti, Atatürk'ün partisi Atatürk'ü unutturmaya mı çalıştı?

Atatürk'ü her yerden silmeye kalktılar.

Celal Bayar bir Atatürkçü ve "Atatürk'ü sevmek milli ibadettir.", diyor. İsmet İnönü, herkesten çok Atatürkçü, Atatürk'ün siluetini paralara üstünden kaldırıyor. İlerleyen yıllarda İsmet İnönü Atatürk'ün ilkeliklerini korumak adına, hem de Celal Bayar'a ve temsil ettiği partiye karşı bir savaş vermekle gündeme geliyor. Burada büyük bir tezatlık ve çelişki yok mu?

Babam daha Başbakan iken, İnönü Atatürk için söylediği nutkunu babama gösteriyor. "Nasıl buldunuz Celal Bey?", diye soruyor. Babam bakıyor ve zayıf bulduğunu söylüyor. İnönü "Vatan sana minnettardır.", sözünü, babamın yorumundan sonra ilave ediyor.

Celal Bayar ve İnönü'nün yolları ne zaman net bir biçimde birbirinden ayrılıyor, birbirlerine düşman oluyorlar?

Düşman olmuyorlar, zihniyetleri tamamen farklı. İktisat görüşleri, anlayışları farklı. Babam İktisat Bakanı iken bir fabrika inşası gündeme geliyor, İş Bankası finanse ediyor. İsmet İnönü başkanlığında Bakanlar Kurulu yaptırmak istemiyor. Paralar ziyan olacak, diye düşünüyorlar. Her defasında Atatürk araya giriyor ve O'nun ağırlığıyla memlekete fabrikalar kazandırılıyor. Mesela; kağıt fabrikası yapılıyor, şeker fabrikası yapılıyor. Hatta; öyle bir hal alıyor ki; "Şeker fabrikasını yaparsak biz bundan vergi alamayız.", diye karşı çıkıyorlar. Babam sinirleniyor, kalemini atıyor: "Ben

bu zihniyetle çalışamam!", diyor. Babam Ankara'nın tüm planı yapılsın, altyapısı tasarlınsın istiyor. Gelen cevap manidar: "Biz sefasını sürelim, bizden sonrakiler yapsın." Bakış açıları buydu.

Resmi olarak mı cevap veriyorlar? Bu inanılmaz bir şey.

Evet, resmi olarak cevap veriyorlar ve her defasında Atatürk babamın söylediklerini savunuyor. Bir vesileyle Atatürk babama telgraf çekiyor ve telgraf ile tebrik edip, başarılar diliyor. İnönü bu duruma bozuluyor ve "Paşa'm çok ileri gitmediniz mi? Bir Başbakan'a yapılacak jesttir bu ", diyor. Atatürk ise; "Onun da vakti gelir.", cevabını veriyor. Atatürk'ün sofrasında herşey görüşülür, sonradan icraata dönüştürülürdü. Bir akşam babam da sofrasında bulunuyor. Bir ses alma makinesi getirmişler. Atatürk konuşuyorken herkes Atatürk'ün sesinin kaydını almak istiyor. "Bana verin, bana verin!", diye istiyorlar makineyi. Babam da ses almak istiyor; Atatürk "Bırak Celal", diyor. Biraz sonra babam ses kaydını alırken babam için birkaç cümle söylüyor. "Biz bu milleti bugünkü şeklinden daha yüksek mertebelere yükseltmekle mükellef adamlarız.", diyerek başlıyor. Yani bir devlet adamı, milletini ve devletini kalkındırmakla yükümlüdür, vurgusunu yapıyor. İkinci cümlesine ise şöyle devam ediyor: "Savaşları yaptık, kazandık; şimdi iktisat dönemi başlıyor. Büyük bir memnuniyetle görüyorum ki, iktisadın başında bulunan arkadaşım Celal Bey bu durumu görüyor ve başarıyor.", diye babam hakkında gayet kuvvetli bir yorumda bulunuyor. Atatürk'ün zihninde dönemler birbirinden ayrılmış; savaş devri bitmiş, inkılaplar yapılmış, iktisat ve kalkınma dönemi başlıyor. O konuşmalar sonunda 78'lik taş plak yapıldı.

Nerede kırılma yaşandı? Israrla üzerinde durmak istediğim büyük bir tezatlık var. İsmet İnönü paraların üstünden Atatürk'ü kaldırarak ikinci adam, Milli Şef oluyor. Celal Bayar koyu Atatürkçü olduğu halde 1960'ta sanki Atatürk düşmanı, gerici bir ideolojinin içine yerleştiriliyor? Kaldı ki; sonunda Adnan Menderes ile Celal Bayar "vatana ihanet"ten yargılanıyor. O dönemde CHP, Atatürk'ü ve ilke ve inkılaplarını

sahiplenmiş ve onu koruyan bir rol üstlenmiş oluyor. Bunlar düşünüldüğünde, tarihi gelişim çizgisinde büyük bir karşıtlık, çelişki yok mu?

Var! Bunu 27 Mayıs'ta aramalıyız. 27 Mayıs'tan önce sürdürülen yeraltı faaliyetlerinde cevapları gizli. Asfaltların altındaki kıyma makinelelerini, gençlere atılan iftiralara, yeraltı faaliyetlerine bakmalıyız. Partinin içinde propaganda birimleri oluşturdular. Elma bahçelerinin Amerikalılara satıldığını söylediler. Halbuki; Amerika'dan ilk yardımı alanlar Halk Partili'lerdi. Birtakım bakan hanımları için çirkin ithamlarda bulundular. Öncesinde Berrin Hanım için uydurmak istediler, ama Adnan Bey'in üzerlerine gitmesinden çekindiler. O lafları bu yüzden Celal Yardımcı'nın eşi Harika Hanım'a çevirdiler. 103 milyonlar... Bütün bunlar yavaş yavaş yeraltı gruplarınca işlendi. Dıştan-içten her yerden saldırdılar.

Diğer yandan Demokrat Parti açtığı imam hatiplerle, ilahiyat fakülteleri ile ülkeyi din eksenine kaydırmasıyla da eleştirilmişti. Ona karşılık CHP kanadında İsmet İnönü laikliğin garantörü durumuna yükselmişti.

Olmaması lazımdı. Orada bir uyanıklık gerekiyordu. Zaten cereyanlar bir vasat arıyordu. Düşünün; 1950 seçiminde Halk Partisi'nin aday listeleri arasında aday aday olarak İnönü'nün hemen arkasında tarikatçı Kemal Pilavoğlu var. Halk Partisi Ankara'yı o seçim kazanmadı, kazansa İnönü'nün hemen altında Pilavoğlu meclise girecek. Atatürkçülük bu mudur?

Ezan meselesine gelirsek...

Zaten ezan meselesi çok önceden başlamıştı. Kanun değişmişti ve kanunla beraber Arapça okuyan hocalar cezalandırılıyordu. Bu cezalar birikmişti. Bunları nasıl hafifletelim, diye düşünüyorlardı. Demokrat parti iktidar olur olmaz bu mesele önlerine geldi. Bizimkiler de saf saf; "Madem ki demokrasi var, madem öyle, bırakalım isteyen istediğini okusun.", kararını aldılar. Kanun illa Arapçalaştırılması hususunda değildi, Arapça

okumayı serbest bırakma şeklindeydi. Fakat; zemin çoktan hazırlanmıştı ve Arapça ezan ortaya fıskırdı. Kanuna bakılırsa; Türkçe yerine Arapça ezan gelsin, şeklinde olmadığı görülür. İnönü Vakfı'nın bastırdığı ezanla ilgili bir çalışma vardır. Zaten; Halk Partisi de Demokrat Parti ile beraber oyladı bu kanunu.

Celal Bayar gençlik dönemlerinde İnönü ile yakın hareket ediyordu. O dönemler için Celal Bayar'ın kafasındaki İnönü imajı neydi?

Onca sene birlikte mücadele verdiler; beraber aynı zamanda, aynı yerlerde bulunmuşlardır. Sonraki dönemlerde karşılaştıklarında boğazlarına sarılacak hale gelmediler. Medeni insanlar olarak hayatlarını sürdürdüler. Ama fikir ayrılıkları vardı. 60'lara doğru koştular. Tabi, 40'lı yıllarda ailemize her türlü baskı yapıldı. Demokrat Parti kurulurken de gizli polislerle Demokratlar'ın arkasından baskı yapıldı. "Siz yeni bir parti kurmaya nasıl cesaret edersiniz? Yolun sonu sehpadır.", dedikoduları yayıldı.

Daha o yıllardan "sehpa" tehdidi vardı yani.

Tabi, hep bu söylentileri çıkardılar. Bu sefer de Halk Partililer, "Demokratlar isyan çıkaracak.", diye sürekli bir galeyana başladılar.

Bu kadar Atatürk hayranı, Atatürk politikalarıyla özdeşleşen biri nasıl oluyor da Atatürk'ün kurduğu parti tarafından kovuşturmalara uğruyor, cezalandırılmaya çalışılıyor? Evinizde her yer Atatürk ile dolu. Nasıl oluyor da Atatürk'ün ilke ve inkılaplarına aykırı hareket etmekle bütünleşen ithamlara dahil oldu babanız Celal Bayar? Demokrat Parti'nin kurucu kadrosu gericilikle suçlanırken, paraların üstünden Atatürk siluetlerini kaldıran biri nasıl daha Atatürkçü bir görünüm yaratabiliyor?

Demokrat Parti Atatürkçülüğü restore etmek için kuruldu. Atatürk fikirlerini restore etmek değildi maksat, Atatürk'ün dünya görüşünü

yeni baştan hatırlatmak istediler. Atatürk 40'lı yıllarda geri plana itilmişti. Demokrat Parti'nin bütün plan ve projeleri de, 1938'de kalan plan ve projelerdi. Demokrat Parti'nin programı, Atatürk'ün projelerinin devamıdır. Atatürk'ün ölümüyle yarım kalan şeylerin, devam ettirilme arzusu duyulduğundan Demokrat Parti kuruldu. Mesela; babamın kurduğu bütün müesseseler hanımlara öncelik verirdi. Babam; Atatürk aleyhinde bir şey olduğunda tavrını net bir biçimde ortaya koyardı.

Bu netlik, somut olarak 1951'de Atatürk'ü korumak için çıkarılan kanunla da ortaya kondu. Bu kanun hakkında herkes hemfikir miydi? Parti içinde neler oldu?

Babam bu konuda çok ısrarcı oluyor. Şahıs için kanun çıkarılmaz, diyorlar. Hatta; Demokrat Parti'nin içinde de muhalefet edenler çıkıyor. Babam bir Cumhurbaşkanı olarak makamından çekilmek pahasına ağırlığını koyuyor ve "Muhakkak bu kanun konacak!", diyor. "Bu kanun şahıs için değil, rejim içindir, inkılaplar içindir.", cevabını veriyor.

Rejimin tehlikede mi olduğunu düşünüyor o dönemde?

Rejimi tehlikede görmese de, yavaş yavaş ters cereyanların su yüzüne çıktığını görüyor. Ticaniler Atatürk'ün heykellerini kırıyor. 1950 seçiminde Ticaniler'in lideri Pilavoğlu CHP'den aday oldu.

Dolayısıyla; CHP'lilerin Atatürk'ün heykellerinin kırılmasına payı olduğunu mu söylüyorsunuz?

Bu pay vardır, demiyorum. Fikirleri ve cümleleri ayırmak lazım. Böyle bir şey yok. Halk Partisi'nin içinde de böyle şeyler olduğunu belirtmek istedim. Atatürk ve babam, daha birbirlerini görmeden vatanın kurtulması için aynı zihniyeti taşıyorlardı. Babam henüz efelerin yanındaiken Atatürk O'nun nerede, ne yaptığını biliyordu. Aynı ilkeleri paylaşıyorlardı. İkisi de vatanına yürekten bağlıydı. Babam şahıs olarak Atatürk'e bağlı biriydi.

Size göre Atatürkçülük ne demek? Atatürkçülük genç kuşaklara nasıl anlatılmalı, nasıl tanımlanmalı? Doğum tarihiniz 1921'den bu yana siz nasıl tarif ettiniz Atatürkçülüğü?

Atatürkçülük dünyanın en büyük hayat görüşüdür; herşeydir.Çok geniş bir konu. İnsan sevgisi, vatan sevgisi, tabiat sevgisi, yaşam sevgisi, hürriyet mefhumu, kadınlara değer verme, çocuk sevgisi gibi herşeyi kapsıyor.

Son dönemde Atatürk'ün şahsına ya da Atatürkçülüğe yapılan saldırılar aynı zamanda bunlardan birine, birkaçına veya hepsine karşı mı yapılıyor?

Padişahlık zamanında hürriyetten bahsedebilir misiniz? Babam gençken annesiyle İstanbul'a geliyor ve bir arabaya biniyor. Galata Köprüsü'nden geçerken zabitan durduruyor: "Bir kadınla bir erkek arabada yan yana gidemez!", diyorlar.Babam çarşafli babaannemi göstererek"Annemdir!", diyor. Yine de; "Gidemezsiniz!", diyorlar ve arabadan indiriyorlar. Babam bir arabada, babaannem bir başka arabada gidecekleri yere gidiyorlar. Burada ne oldu? Ak Parti yeni geldiği zaman, bir Bakan lokantada bir kenar-da beylerle otururken, hanımı da tek başına başka bir masadaydı. Gazetelerde fotoğrafı çıktı.

Aynı zihniyet mi demek istiyorsunuz? Aynı AKP, Demokrat Parti'yi sevgiyle ve saygıyla kucaklıyor. Sanki Demokrat Parti'nin devamı gibi kendini sunuyor.

Siz söyleyin; nesini kucaklıyor, nesini beğeniyor Demokrat Parti'nin?

Bence İhtilal sonrası yapılanlardan kendince çıkar elde etmeye çalışıyor. Türkçe ezan slogan oldu. Demokrat Parti'ye yapılan haksızlıkları ve idamları kendi lehine kullanmak istiyor.

Evet, aynen öyle. Kullanıyor, çünkü; Demokrat Parti ile özdeşleşmek istiyor. Bu kadar! Arada çok büyük fark var tabi. Tayyip Erdoğan bir tartışmada “Ulemaya sorun!”, dedi.

Demokrat Parti ulemayı onore eden, ulemayı şaha kaldıran bir parti olarak yansıtılabiliyor. Ulemanın önem kazandığı bir dönem olarak yazılıyor bazı siyasi tarih kitaplarında. Ne düşünüyorsunuz?

Bunlara hiç bakmayın! Bu tür istekleri tabileştirmek için uydurulmuş şeylerdir. “Bakın Demokrat Parti de böyleydi, biz de öyleyiz!”, demek istiyorlar. Halbuki; hiç öyle bir şey yoktu. “Ulemaya sorun!”, diyenler var mı Demokrat Parti’de? Hanımlarına bakın! Mesela; kıyafetlerine, bavullarına bakın! Benim annem Ankara’ya o günün icabı çarşafı gelmiş, sonrasında gene o günlere uygun olarak sıkımbaş örtünmüş. Atatürk hanımların başlarını açması hareketine başlamak üzereyken, İnönü’nün evinde, adı balo olan bir akşam toplantısında, o gece orada bulunan hanımların başlarını açtırıyor. Annemin önüne geliyor ve “Başınızı açar mısınız?”, diye soruyor ve babam müdahale ediyor: “Açacaktır Paşa’m!”, diyor. Annem o akşamdan sonra bir daha başını kapamıyor ve hiçbir zaman bu nedenle pişman olmuyor. Annem hem Atatürkçü, hem de dinciydi. Hiçbir zaman namazını bırakmadı. Köşkteyken Salı günleri kabul günü vardı. Herkes otururken müsaade isteyerek, hiç belli etmeden namazını kılar, gelirdi. Dini duygular insanın içinde yaşamalı, mahrem olmalı. Namazının gösterişini asla yapmazdı. O kendine ait bir ibadetti. Akşamları Kur’an-ı Kerim’ini de okurdu, sabahları gazetelerini de okurdu.

AKP iktidarının Demokrat Parti ile bir özdeşim kurma çabası olduğu muhakkak. Hemen her mitinginde Tayyip Erdoğan; Menderes ve arkadaşlarının başına gelenleri zikrederek, kendince düşman diye tarif ettiği bir zihniyeti de beraberinde kitlelere hatırlatıyor. AKP mevcut uygulamalarını meşrulaştırmak için geçmişten kendisine dayanak mı arıyor? Sizce AKP bunu neden sürekli dile getiriyor?

Bir nevi şöyle görüyorum: Demokrat Parti'yi de kendilerine doğru çekmek istiyorlar. Demokrat Parti'yi dibe doğru çekmek istiyorlar. Hiçbir zaman Demokrat Parti ile AKP bir olamaz.

“Ezanı Türkçe okuttular, Adnan Menderes'i de bunlar astılar!”, diye bağıyor Recep Tayyip Erdoğan. Gezi Parkı olaylarından sonra “Adnan Menderes'i idam ettiniz” ile başlayıp, kendi fotoğrafının altına “Yedirmeyiz!” yazan afişler duvarlarda boy gösterdi. Demokrat Parti'yi sahiplenirken; partinin ezanı Arapça'ya çeviren, varsa laikliği dikkate almayan tarafıyla sahipleniyor Cumhurbaşkanı. İmam hatiplere, ilahiyatlara bakışıyla da iki partiyi birbirine yakın görüyor. Eğitime bakış açısı, dini okullara yaklaşım iki parti için de aynı mı?

İmam hatip okulları Halk Partisi zamanında açıldı. Demokrat Parti'nin patenti değildi. Kalmasında da belki etkin olmuştur. Ama Demokrat Parti dinci bir parti değildi. Atatürkçü ve Atatürkçülüğü restore etmek gayesini güden bir partiydi. İlla ezan Arapça okunsun, Arapça geri gelsin diye o kanunu çıkarmadı. Madem demokrasi geldi, o zaman serbest bırakalım; dendi.

Bunun AKP mitinglerinde söylendiği gibi halk tarafından da böyle algılanmasında İsmet İnönü CHP'sinin programının da etkisi olmadı mı? Ezanı Türkçe'den Arapça'ya çevirmek gibi kararlar alarak anti-laik bir parti izlenimi vermesinde muhalefetin payı nasıl oldu?

CHP'nin payı vardır. Yassıada mahkemelerinde gericilik suçlamalarında bulunulduğunda babam; “Herşeyi elimden alabilirsiniz. Fakat; Atatürk sevgisini elimden alamazsınız.” diye sitem ediyor.

Benim en çok üzerinde durduğum kırılma da burada vuku buluyor. Böylesine Atatürk'ü yüreğinde taşıyan, Atatürk'ün ilke ve inkılaplarını çözümlemiş ve onlara yürekten bağlı biri bu türden suçlamalara nasıl muhatap olabildi?

27 Mayıs olduğu zaman Yunanca bölümünde asistandım ve öğrencilerimle Sokrates'in müdafaasını ve Homeros'u okuyorduk. Eski Yunanca'dan metinleri deşifre ediyorduk. Sokrates de bir sürü iftiraya uğrar, haksızlıkla karşılaşır. Mücadelesinin ne kadar boş olduğunu görürsünüz. 27 Mayıs'ta bütün o söylentiler birden patlak vermişti. 103 milyon gibi suçlamalar birden ortaya çıktı. Yaz aylarında bizi köşkte muhafaza ettiler, bir kere dışarı çıktım. O da Cemal Gürsel'i görmek içindi.

Yeni Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel ile ne görüştiniz?

Yine bir dedikodu çıkmıştı, bir şey hazırladıklarını sezdim. Ankara'da halk isyan çıkaracak, tepelerden incek ve o arada da Demokratlar kimvurduya gidecek diye söylentileriduyunca onları önleyebilmek için kendi başıma; "Ben Bayar'ı görmek istiyorum.", dedim. Gittim ve babamın hayatının tehlikede olup olmadığını sordum. Annem gideceğimi duyduğu zaman çok endişe etti. "Kızım nasıl gidersin? Sert bir muameleye tabi tutulabilirsin.", diye karşı çıktı. Odasına girdiğimde Cemal Gürsel bir Paşa ile oturuyordu. Ben içeri girince, iki güvenlik görevlisi rap raprap arkamdan içeri girdiler. "Çıkabilirsiniz, rahatsız olur hanımefendi.", dedi Gürsel. Söylemek istediklerimi söyledim ve odasından çıktım. Bir hafta kadar köşkte kaldık sonrasında. Üniversiteden bir vasıtayla izin isteyip yazlığa gittim. Evde enterne ettiler ve hapis kaldık çocuklarla birlikte. Sonra ev hapsindeyken üniversitedeki işime dönemediğimden üniversiteden atıldılar.

Politikaya böyle mi girdiniz?

27 Mayıs olmasaydı üniversitede devam edecektim. Mahkemelerin başladığı gün buraya geldik, yerleştik. Derken yeni partiler kurulmaya başlandı. Ali Ekrem Alican'ın Yeni Türkiye Partisi'nden teklif geldi. Adalet Partisi de milletvekilliği teklifinde bulundu. Eşim, annem, babam, çocuklar Kayseri'deydi ve siyasete girmeme imkan yoktu. Fakat; eşimden gizli bir mektup aldım. "Bursa'ya gidersen Adalet Teyze'ye uğra!", yazıyordu. Yani Adalet Partisi ile görüşmemi söylüyordu. Sene 1963. Kızlarım okula

yeni başlamıştı, yazı yazmayı henüz öğreniyordu. “Beğenmediğimiz için başımızdaki hırsızları attık”, diye kızıma okulda yazı yazdırıyorlardı. Çok şaşırdım ve üzüldüm. Ben de aynen şöyle bir yazı yazdım: “Okullar objektif bilgi yeridir. Çocuğuma politik bilgiler aşılamanızı kabul edemiyorum. Dikkatinizi çekerim.” Kızıma bunu öğretmenine götürmesini söyledim. Ertesi gün okuldan çağrıldım. Hissettiklerimi tekrarladım. Bana cevap olarak Maarif Vekaletliği’nin bu yazıları emrettiğini, kendilerinin de bu emirleri uyguladıklarını söylediler. İçimde şiddetle bir ses yükseldi. Bir kuvvet kazanmam gerektiğini düşündüm. O zaman politikaya girmeye karar verdim. Sonra da ön seçimler için Bursa’da ilçe ilçe gezdim. Sekiz milletvekiliydik, ben tek hanımdım. Şimdi ki gibi değildi, halka kendinizi kabul ettirmeniz gerekiyordu. Gittiğim zaman ilçelere, köylere bu konuları açıyordum. Yalanlarla eğitim olmaz, diyordum. Onlar da; “Zaten biz, gelen o sayfaları yırtıyoruz.”, diyorlardı.

Halk bu suçlamalara inanmamış mıydı?

Yalanlarını, iftiralarını eğitime sokmaya çalışıyorlar, eğitimi kullanıyorlar. 4+4+4 nedir? Eğitim çok önemli. Kendi dini görüşlerini eğitime sokmaya çalışıyorlar. Bugünkü iktidar hem dincidir, hem de Osmanlıcı’dır. Daha hiçbir şey ortada yokken, Recep Tayyip Erdoğan’ın “Ulemaya sorun!”, demesi ne demektir? Ulema mı var ortada? Ulema sınıfı mı yaratmak istiyorlar?

Ümmetçiliğe sevk etmek istiyorlar. Annem çok dindar bir hanımdı ama; asla bunu ilan etmezdi. Mahremiyetiyle ibadetlerini sürdürürdü. Babam da öyleydi. Hem Atatürkçü, hem dindar insanlardı. Annem bana duaları ezberletirdi. Evdeki kızlar sinemaya gideceği vakit annem; “Şu duayı ezberlersen gidebilirsin.”, şartını koşardı. Külli irade, cüz’i irade gibi İslam’ın felsefi tarafları beni hep cezbederdi. “Dini öğretmezsen askerler harbe nasıl gider?”, derdi annem. Ama aynı anda Atatürkçü’lerdi. İkisi hep bir aradaydı bizim için.

Atatürk’ün laik cumhuriyet devlet arzusu ile demokrasi ilerletilebilir mi?

Benim beş-altı yaşındayken Atatürk ile zeybek oynadığım Kavaklıdere'deki evimizde babamın başbakanlığının ilk bakanlar kurulu toplantısı yapıldı. Görüşülen ilk konu da bakanlıklardaki parti müfettişlikleriydi. Halk Partisi döneminde tek parti ile devlet biraradaydı. Parti müfettişliklerinin kaldırılması ve demokrasiye başlanması idi. Atatürk'ün babamdan istediği yegane şey iktisadi kalkınmanın başlatılması ve demokrasiye geçilmesiydi. Atatürk daha demokratik bir idare istiyordu. Fikir olarak İnönü kabinesi ile Bayar kabinesi arasındaki fark iktisada önem verilmesinde ve zihniyet olarak daha ziyade demokrasi anlayışında yatar. O yıllarda Almanya'da, İtalya'da diktatörler vardı. Bizde de Atatürk ve Halk Partisi vardı, ama hiçbir zaman aynı şekilde ülkeyi yönetmediler, Atatürk diktatörlüğü asla olmadı. Bu arada Başbakan olarak İnönü; Recep Peker'i Almanya ve İtalya'ya oradaki yönetim usullerini tahlil etmek üzere gönderiyor. Oradaki rejimlerden ilham alarak üçlü bir "trion vira" yapmayı görüşüyorlar. İdarenin üstünde üç kişi olacak: cumhurbaşkanı, başbakan ve parti başkanı. Böyle bir idare tasavvur ediyorlar ve böyle bir rapor hazırlıyorlar. Fikir akışı bakımından bence çok önemli bir program bu rapor. Üçlü bir idare tesisini irdeliyorlar. Bu raporu Hasan Rıza'ya Atatürk'e iletmesi için veriyorlar. Akşam Hasan Rıza Atatürk'ün masasına raporu bırakıyor. Atatürk de geldiğinde gece boyunca bu raporu okuyor. Ertesi sabah Hasan Rıza Atatürk'ün odasına girdiği zaman Atatürk infial halinde, öfkeyle bağıırıyor: "Nasıl yaparlar bunu?! Benim arkadaşlarım beni hiç mi tanımamış?! Bu akıldaneleri kim seçecek?!" Hasan Rıza raporu okumadığından şaşırıyor. Atatürk "Çağırın!" diyor. İsmet İnönü ve Recep Peker az sonra geliyor ve onları azarlayarak bu projeyi tarihin çöplüğüne atıyor. Bu olay, Bayar'ın Başbakanlığından önceki bir dönemde yaşanıyor. Atatürk'ün zihniyeti tamamen demokratı. Memleketin ihtiyaçlarına göre ne lazımsa yapmayı düşünen, harpleri ve inkılapları birbirinden ayırarak iktisadi çalışmaları kafasına yerleştirmiş bir liderdi. İktisatta da bütün ülkeyi gözönünde tutmuştu.

Osmanlı'dan, Cumhuriyet'in Atatürklü ilk yıllarından itibaren hep birlikte ve huzurlu yaşayan tek halk nasıl oldu da iktisadi orantısızlık

sebebiyle başlayan, sonraları bir kimlik mücadelesine dönüşen millet tartışmalarının ortasına yerleştirildi?

Dış tahriklerin Doğu'da etkin olmasını devlet tedbir alarak önlemeliydi. Niçin 60'tan sonra Doğu'da hareketler başladı? Öncesinde hiçbir hareket yoktu. Yeraltı faaliyetleri, propagandalar patlak verdi. 60'tan sonra Kürtleri kampa aldılar ve onlara eziyet ettiler. O sebeple orada isyanlar başladı. Daha önce Demokrat Parti zamanında böyle bir şey yoktu. Dış propagandayla Kürtlere tesir edildiğini, bunun bitmeyeceğini babam raporunda yazmıştı. 1938 Dersim Harekatı öyle yumuşak bir şey değildi. Ondan sonra hareketler durdu. Fakat 60'tan sonra başlayan cereyanlarla yeniden hareketlenme meydana geldi. Elbetteki konunun insani boyutları var, ama; bir devletin de ağırlığı var. Devlet ağırlığını kaybetmemelidir. Bütün kalkışmalar, darbeler ile birlikte Orta Doğu'ya da bakmak lazım, Batı'ya baktığımız gibi. Bu işin ucu petrole dayanıyor. Oradaki zengin yeraltı kaynaklarına kadar uzanan çok grift bir mesele ile karşı karşıyayız.

Federasyonun bu problemleri çözeceğini düşünüyor musunuz?

Federasyon tamamıyla düşünce dışı, kendini bilmemektir. Amerika'da olabilir, burada olamaz! Durup dururken üniter cumhuriyet yapısını yıkılım da, eyaletler kuralım fikri Türk'üm diyen birinin aklından geçmemeli.

Türk'üm demiyorlar ki zaten...

Demeleri lazım. Örnek aldıkları Amerika'dan bu bakımdan da ders alsınlar. Amerika iktidarı altında kaç millet yaşıyor, hiçbiri kendini öne çıkarmıyor. "Ben İrlandalı'yım, ben Fransız'ım", demiyor. Hepsi "Ben Amerikalı'yım", diyor. Bu ayrışmanın önlemine 60'tan beri iyi idareyle almaları lazımdı. Demokrat Parti zamanında 40'lı yıllarda niçin hiçbir şey olmadı? AKP'nin Demokrat Parti'yi benimsemesi lafını tamamen silin! Öyle bir şey kesinlikle yok! Bu şekilde özümsemek Demokratları propaganda malzemesi yapmaktır. "Bakın ikimiz de biriz.", diyor. Halk Partisi'ni kendine

çekemeyeceğine göre Demokrat Parti'yi kendine çekmeye çalışacak. Bir özdeşleşme havası yaratacak ki bir yakınlaşma olsun. Zaten Demokrat Parti bilinmez hale gelmiş, ondan istifade ederek istediklerini söylüyorlar. Maalesef; Tedbirler Kanunu da işe yaramadı. Demokratlar da müdafaalarını tam manasıyla yapamadıklarından kendilerini gerektiği gibi ortaya koyamadılar.

Türkiye Cumhuriyeti'ni nasıl bir yakın gelecek bekliyor?

Federasyoncularla Atatürk'e bağlı olanların, vatanını sevenlerin yani doğruların nerede olduğunu görebilenlerle onun dışında olanların mücadelesi olacak. Uyandırılması gereken bir kitle var. Faaliyetlerle bu kitlenin uyandırılması lazım.

Celal Bayar bugün cumhurbaşkanlığı koltuğunda otursaydı, ne yapardı? Nasıl bir tepki gösterirdi.

Celal Bayar bugün olsaydı, gündemimiz farklı olurdu ve işler hiç bu dönemece girmezdi. Babam müsamahakardı ama; çok da dikkatliydi. Doğru'da bir cinayet olayı meydana gelse, hemen irdeler; nedenlerine vakıf olmaya çalışırdı. İşler bu dereceye varmazdı. Dıştan tahriklere kapılmamak gerek. Her şey kendi bünyesinde incelenmeli. Bütün ülke Atatürk ile kalkınmaya girişti. Yurt çapında girilen böyle bir kalkınmanın engellenmesi memleket aleyhine olur.

Atatürkçülük ölür mü bir gün?

Atatürkçülük asla ölmez. Sizler gibi böyle düşünen, üreten, çağdaş gençler oldukça Atatürkçülük katiyen ölmez, öldürülemez. Sizin gibi ülkenin gidişatından endişelenen, tedbir düşünen kimseler olduğu müddetçe Atatürkçülük devam eder. Atatürkçülük devam etmeli de. İran'da devrimden olup da, dini yönetime geçtiklerinde çok endişe duymuştum. Aynı şey bizde de olur mu, diye korkuyordum. Babamın ilk endişelerinden biri

böyle dini bir iktidarın ülkemize hakim olmasıydı. Babamın ölümünden sonra, o sene içinde gazeteci bir hanımdan Yassıada ile ilgili görüşme talebiyle ilgili bir telefon geldi. Sıcak bir yaz günü holde onu beklerken karşıma çıkan bu kadın beni şaşırttı. Yerlere kadar inen bej renkli bir pelerin giymiş, başına da acı yeşil bir örtü örtmüştü. O tarihlerde böyle örtünme yaygın değildi; git gide arttı. AKP zamanında ise tamamıyla arttı. Ben gazeteci beklerken karşıma böyle bir kadın çıktı. Yanında da bir erkek vardı.

Ama sözünü ettiğiniz o hanımın içinde bulunduğu grup Demokrat Parti'yi çok seviyor, belki en çok Adnan Menderes'i sevip bağırklarına basıyorlar. Sizin söylediklerinizden çok farklı. Demokrat Parti yanlış mı anlaşılmış onlarca ya da onların karşısında yer alan zihniyetçe?

Bunların hepsi birer taktik. Demokrat Parti yanlış anlaşılmış, doğru söylüyorsunuz. Aradan seneler geçmiş, 27 Mayıs'tan sonra Demokrat Parti'den bahsedilmeyeceğine dair Tedbirler Kanunu'nu getirilmiş; parti methedilmeyecek; methedilmeyi bırakın, söylenmeyecek, adı geçmeyecekti. Tüm iftiralar ve ters propagandaların yapılması ise mubah oldu. Bu yıllara geldiğimizde de Demokrat Parti bilinmez bir muamma halinde kaldı. Halk Partisi dahil olmasaydı zaten 27 Mayıs olamazdı. Yalnız askerler böyle bir hareket yapamazlardı. O hanım yanıma geldiğinde bana benim beklediğim ve onun telefonda söylediği gibi Yassıada'yı sormadı. Bana bir şey sormak istediğini söyleyerek söze başladı. "Önceden annenizin başı örtülüymüş, Atatürk gelip de başını açmasını istemiş; anneniz de bunu reddetmiş," dedi. Ben de "Annem ertesi günden başlayarak bir daha başını hiç kapamadı," diyerek hevesini kursağında bıraktım. "Annem çok dindardı, ama dini kendi için saklardı. Zaten din herkesin kendini ilgilendiren vafi bir şeydir. Siz neden başınızı örtüyorsunuz?", diye ona döndüm. Hiç beklemiyordu. "Ben Samed Ağaoğlu'nun avukat kız kardeşi Süreyya Ağaoğlu'na gittim. Daha beni kapıdan görür görmez; 'Neden başını böyle örtüyorsun?', diyerek bana çıkıştı," dedi. Ben de; "Kusura bakmayınız ama başınızı böyle örtmenizi bir gösteriş olarak görüyorum, 'Bakın ben dindarım', diye sanki bir rozet atmış gibi değerlendiriyorum; oysa din in-

sanın içinde tutması gereken birşeydir.” diye sürdürdüm. İran’daki durumu gördüğümü ve bizim için de böyle endişeler taşıdığımı, bu endişelerin artmasından dolayı da üzüntü duyduğumu söyledim. Meğerse bu hanım bir militanmış. Bir broşür hazırlamış, giderken bana da iki tane uzattı. Birinde Demirel ile ilgili bir bildiri vardı. “Said-i Nursi’nin Rahle-i Tedrisi’nden yetiştik,” diye bir sözü vardı Demirel’in. Diğer de; kendi yaptığı mücadeleyi anlattığı bir broşürdü. Kimlerle konuştuğunu, neler yaptığını anlatıyordu. Beni kışkırtmak için annem ve başörtüsünü kullanmaya çalıştı. İran’dan sonra başörtüsü meselesi kullanılmaya ve yavaş yavaş yayılmaya başladı. Paralel devlet diye çırpınıyorlar. Paralel bir devlet var ise; bundan evvel niye tedbirlerinizi almadınız? Şimdi mi öğrendiniz ne olup bittiğini? Hablemitoğlu kaç sene evvel orduya, polis teşkilatına sızdılar, hakimlere sızıyorlar diye kitaplar yazdığında; sonra öldürülürken neredeydiniz? Din meselesi falan yok. Dini siyasete alet etmeye çalışıyorlar. Güya modernizm... Bütün mefhumları tersine çeviriyorlar. Osmanlıcılık da bir başka ayağı bu durumun. “Halife istiyoruz.” diye çıkarlarsa hiç şaşırmam. Babamın ölümünden sonra demokrat geçinen, ama karakteri oturmamış birisi; “Ne olur bir halifemiz olsa, getirir Beylerbeyi’ne otururuz.” demişti. Bunlar büyük tehlikedir. Atatürkçülük bunlara rağmen devam edecektir, etmelidir.

PROF. DR. İZZETTİN DOĞAN

CEM VAKFI BAŞKANI

“Aleviler Türk kültürünü devam ettirmemiş olsalardı, Türk kültürü yok olurdu.”, yorumu haklı mıdır? Türk kültürü Alevilerle mi devamlılığını sağladı?

Doğru bir yaklaşımdır. Böyle soruların cevabını verirken Türklerin yaşadığı Anadolu coğrafyasını, Orta Asya'yı, özellikle Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra ortaya çıkan beş tane yeni Türk devletini dikkate almak gerekiyor. Türk kavimlerinin yaşadığı bölge şu anda Orta Asya ile Anadolu olarak görünüyor. Ama biz biliyoruz ki; bundan yaklaşık bin küsur yıl önce Anadolu'da ne Türk var; ne de Müslüman var. Bir tane dahi bu topraklarda, o dönemlerde Müslüman ya da Türk bulmak kolay değildi. Bu ülke Hristiyan bir ülkeydi ve bu ülkede Türkler'den başka birçok ırk yaşıyordu. Birinci göç hareketi insanlık tarihinin gördüğü belki de en büyük olaylardan bir tanesidir. Mustafa Kemal Atatürk de Türk kavimlerinin Batı'ya göçünün insanlık evresinin önemli bir bölümünü oluşturduğunu söylemiştir. Ben de buna inanıyorum. Bunlar tarihi olaylardır. Anadolu'ya gelen ilk kavimler Alevi inancını taşıyorlardı ve Alevi İslam'a inanmış olan kavimlerdi. 1071 Malazgirt Zaferi, Anadolu'nun Türkler tarafından fethedilmesinin kapısının aralanmasının tarihi olarak bilinir. Halbuki; bu noksan bir tanımdır. Çünkü; Türk kavimlerinin Anadolu'ya gelişi 1071'den önce, aşağı yukarı 970-980'lerde ilk büyük göç hareketiyle olmuştur. Bugün İran'ın doğusuyla, Afganistan'ın kuzey bölümünü oluşturan ve Horasan diye bilinen bölgede büyük bir kuraklık sonucu sular

kesilince, insanlar ve hayvanlar ölmeye başlayınca, salgın hastalıklar ortalığı kasıp kavurunca buralarda yaşama olanağı ortadan kalkıyor ve bu bölgede, Horasan coğrafyasında yaşayan insanlar başka bir yurt aramak ve göç etmek zorunda kalıyorlar. Kalan hayvanlarını da beraberlerinde alıp göç hareketine başlıyorlar ve bu göç hareketi Dersim'de sonuçlanıyor. Bunun da tarihi 980-83 civarındır.

O zaman Malazgirt Savaşı'ndan önce buraya yerleşen Türk kavimlerinin fethi kolaylaştıran bir etkileri olduğunu söyleyebilir miyiz?

Ana esası aynen budur. Fakat; öncü kuvveti manevi büyük bir güçle dolu ve yüklü olarak tanımlayalım. Onlar savaşçı kavimler değillerdi. Türk kavimleri tarihinde iki büyük göç hareketi vardır. Bu iki göç hareketi arasında da iki yüz elli sene kadar bir süre vardır. İlk göçü gerçekleştirenler, Hz. Muhammed'in soyundan gelen Zeynel Abidin'in torunlarından biri olan Ebu'l Vefa'nın önderliğinde Dersim'e gelip yerleştiler. O dönemin büyük Türk ocaklarının her biri kendi manevi önderiyle beraber gelip yerleşti. Ebu'l Vefa ile birlikte Ağuçan Ocağı, onunla birlikte Baba Mansur Ocağı, Baba Kureyş Ocağı ya da Seyid Sabun Ocağı gibi otuz sekiz tane büyük ocak vardı ve bu ocakların başında bulunan manevi kişiler genelde On İki İmamlar'dan bir tanesine değerd. Bunların hepsi Türkmenistan'da ya da bu coğrafyalarda mı yaşamış? Evet, hepsi bu coğrafyada yaşadı. Niye öyle olmuş peki? Bunların normalde köken olarak Arap olması gerekirdi. Çünkü; Arap halkları peygamber soyuna hayat hakkı tanımamışlardı. Bu husus, olayın en enteresan tarafıdır ve kimse de bahsetmez.

Kırılma nerede ve nasıl yaşanıyor?

Kerbela olayından sonra Hz. Hüseyin'in bir oğlu kurtuluyor: Zeynel Abidin. Zeynel Abidin'i de öldürüyorlar. Beş-altı aylık bir bebeği kalıyor. Hepsini öldürüyorlar, ama; her seferinde bir tane kalıyor.O bir taneyi de Türkmenler alıp Türkmenistan'a götürüyorlar.

Aleviliğin günümüzde de yaşadığı o bölgeye gelmesi, yayılmaya başlaması böyle mi oluyor? O coğrafyada hayat mı buluyor?

O zaman Alevi kelimesi yoktu. İslam'ın orada hayat bulduğunu söyleyebiliriz. Hz. Muhammed'den sonra, O'nun meşhur Veda Haccı'ndan sonra bildiğiniz gibi bir iktidar kavgası belirdi. Hz. Ebubekir'in arkasından Hz. Ömer, Hz. Osman, sonunda Hz. Ali geldi. Son ikisini öldürdüler. Böyle bir öldürme geleneği Arap kavimleri içinde zaten vardı. Hz. Muhammed'in dahi peygamberliğini kabule kolay kolay yanaşmamışlardı. Bunların başında da Ebubekir geliyordu. Onun için de Hz. Ayşe'nin Hz. Muhammed ile evlenmesi stratejik bir evlilik olarak tarihlerde kabul edilir. Çünkü; bu evlilik esnasında kız çok küçük yaştadır ve peygamberle aralarında neredeyse elli beş-altmış yaş fark vardır. Böle bir yaş farkı ile nasıl böyle birisini zevce olarak alır diye peygamber için o konuda bir takım spekülasyonlar yapılmıştır. Peygamberin gayesi, onunla bir zevce hayatı yaşamaktan ziyade Ebubekir'in mukavemetini kırmaktır. Kendisini damat olarak kabul ettirdikten sonra, artık o ihtilafların sona ermesi ve İslam'ın yavaş yavaş güçlenmesi, büyümesi ve Arap Yarımadası'nın dışına doğru taşmasının adımlarından biri atılmış oldu. Böyle kabul edilse de, ihtilaflar makasla kesilir gibi kesilmiyor, çıkar çatışmaları Haşimilerle Kureyşliler arasında yine devam ediyor. Hz. Ali; Hz. Muhammed'e inanarak, O'nun peygamberliğini kabul eden ilk kişi olarak, numaralayacak olursanız bir numaralı Müslüman, O'nun inanmasından sonra kılıcına güvenen, güçlü, kuvvetli; onlardan çok daha önemlisi dürüstlüğün ve doğruların, Tanrı'ya inancın sembolü haline geldi. Ondandır sonra bile onun kabile olarak güçlenmesine karşı çıkan eski Arap gelenekleri de sürüyordu.

Dolayısıyla; “Camel Olayı” yaşanıyor ve Türkmenler peygamber sülalesine sahip çıkınca 1071'den çok önce Müslümanlık Anadolu'ya sığıyor.

Türklerin İslamiyet'i kabulü zaten öyle kolay olmadı. İslam Arap Yarımadası'nın dışına taşmaya başlayınca, coğrafya gereği mecburen yukarıya doğru bir genişleme alanı ortaya çıktı.

Şimdi burada çok ilginç bir durum ortaya çıktı. Yine Aleviler diyeceğim, çünkü son kalan çocuğu sahiplenene Türkmenler, Anadolu'ya o çocuğu koruyarak Müslümanlığı da götürmüş oluyorlar. Bu arada Türklerin Müslümanlığı da daha çok yeni, hala 11.yy. İslamiyet o zaman Anadolu toprağına Muaviye kanadından daha önce gelmiş oluyor. Sonradan gelenler aslında onlara ortam hazırlayan önceki göç gruplarından farklı bir kanattan gelmiş olacaklar. Böyle bir çıkarım yapmak mümkün mü?

Tarihte anakronizme dikkat etmek gerekiyor. Muaviye dönemi ile Ali dönemi aynı tarihlerdir. Hz. Ali'den sonra Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin var. Hz. Hüseyin'in Kerbela'daki şehadetinden sonra Muaviye'nin saltanatının kurulması var. Ondan sonra Yezid otomatik olarak iktidara geliyor. Saltanata dönüştüğü için bugünün kelimeleriyle ifade edecek olursak 'halkın/cumhurun seçmesi' denen olay bitiyor; fakat kavga devam ediyor. Hz. Ali ise buna karşı ve halkın seçeceği bir kişiye ancak biat edilmesi gerektiğini, babadan oğula geçmesine müsaade edilemeyeceği kavgasını veriyor. Muaviye desiselerle galip geliyor. Sıffin'de meydana gelen olaylardan dolayı da taraftarlardan bir kısmı Hz. Ali'ye kızgınlık duyuyor. Muaviye'yi mağlup ettiği halde hakeme müracaat etmesini doğru bulmuyor. Hz. Ali Müslümanlar arasında bir savaşı kabullenemiyor. "Kan akmamalı!", diyor. İktidardan ikimizde çekilelim, halk kimi istiyorsa onu getirsin, diyor. Bunun üzerine üzerinde mutabık kaldıkları bir hakem seçiyorlar. Ama hakem Muaviye tarafından satın alınmıştı. Bir taşın üstüne çıkıyorlar ve halkın önünde "Ben bu yüzüğü nasıl parmağımdan çıkarıyorsam, Hz. Ali de o şekilde artık siyasi hayattan, iktidardan affediyorum. İslam'ın halifesi olmaktan böyle çıkarıyorum.", diyor. Bu yüzüğü çıkarıp öbür parmağına takıyor.

Bunlar 700'ler-800'ler civarı... Meselenin şu kısmı çok önemli: Türkmenler torunu koruyarak Anadolu'ya geldiler, dediniz. Tarih olarak 980'i verdiniz; yani 1071'den neredeyse bir asır önce. Dolayısıyla; Anadolu Türkleşmeye başladığında aslında oraya ilk gidenler Aleviler. Bu anlamı çıkarmak mümkün değil mi?

Mümkünden de öteye doğru. Horasan boşalıyor. Şimdi baktığınız zaman Horasan yine Türk'tür. İran'da 17 milyona yakın Türk var. Türk kavimlerinin ikinci dalga göç hareketinde bu sefer Moğol istilasından, zulümlerinden kaçanlar Nişabur'u boşaltarak Anadolu'ya geldiler. Anadolu'da yaşayanların daha mutlu olduklarını duymuşlardı. Bu göç esnasında bu kez Mevlana, Hacı Bektaşî Veli Anadolu'ya geldiler. Doğu Anadolu o dönemde dolmuş durumdaydı. Onun için de Orta Anadolu'ya hareket ettiler. Mevlana Konya'ya, diğeri Kırşehir'e yerleşti. İki büyük mutasavvıf. İlginçtir ki; onlardan sonra o bölgelerde eskiden beri orada yaşayan Hristiyanlar, Museviler kalmadı. Kapadokya denen bölgede binlerce kilise vardı. Bir ucu Konya'da, bir ucu Konya'da olan bütün o İhlara Vadisi boyunca bu mutasavvıfların etkisi yayıldı. Bir ucunda Mevlana, bir ucunda Hacı Bektaşî Veli. O Hacı Bektaşî Veli ki; "Düşmanınızın dahi insan olduğunu unutmayın, ona göre muamele edin.", diyor. Diğer tarafta da Mevlana var; "Ne olursan ol, gel!", diye seslenen.

Anadolu'nun Türkleşmesinde gerek 1071 öncesi, gerek ise sonrası Aleviler önemli bir ağırlık noktası oldu diyorsunuz. Kadıköy Türk Ocağı Başkanı, Ülkücü Prof. Dr. Acar Sevim "Biz Alevileri yanlış anladık.", itirafında bulundu. Neden yanlış anladılar Alevileri?

O işin kaynağında tarihi hususlar var. Kabul etmek lazım ki Anadolu tarihinin kırılma noktası 1517'dir. El Ezher Camii'nden 2000'e yakın Sunni ulema hilafetle beraber getirildi. Osmanlı tarihinde ilk defa 1517'de Yavuz Sultan Selim; "Bundan böyle Osmanlı Devleti'nin mezhebi Hanefilik'tir." Deklarasyonunda bulunuyor. Devlete bir etiket yapıyor. Ondan önce Osmanlı Devleti yapısı içinde her türlü inanç grubu vardı. Ama hakim olan, egemen olan; halkın sevgisini saygısını kazanmış olup, o sınırları genişleten İslami sistem Alevi İslam'dır. Onun için yüzyıllarca kaldığı Osmanlı Balkanlar'ında Bektaşiler var. Hala Arnavutluk Bektaşî'dir.

Balkanlar'a konu gelince şunu açmak gerekecek: Osmanlı'nın Balkanlar'ı İslamlaştırma politikasında bir enstrüman olarak Bektaşileri kullandığı doğru mu?

Bu doğru değil, çünkü Osmanlı Devleti'nin bu konuda bir rolü yok. Sadece şunu yaptı: Bektaşî babaları ya da aralarında herhangi bir fark olmayan Alevi dedelerini oraya gönderdi. Hacı Bektaşî Veli de bir Alevi dedesidir. Soyu On iki İmamlar'dan biri olan Musa Kazım'a kadar uzanan bir geçmişi vardır. Kendisinden üç yüz yıl sonra Bektaşîlik diye yeni bir yaklaşım doğdu. İslam Balkanlar'a doğru, Tuna boylarına kadar gidiyor, peki inancı kim, nasıl öğretecek?

Alevilerin-Bektaşîler'in daha esnek bir hayat görüşlerinin oluşu, içki içiyor olmaları ile Hristiyanlara daha sempatik görünebilecekleri ihtimaliyle Osmanlılar tarafından oraya abdalların gönderilmesi resmi bir devlet politikası halinde kullanıldı argümanı var.Gerçekleri yansıtmıyor mu bu argüman?

Bu argüman doğru değil. Onların hepsi Hacı Bektaş'tan talimat alarak kendiliklerinden İslamlaştırmak üzere gittiler. İslam'ı anlatmak üzere gittiler. Nasıl oluyor da Hristiyan Balkanlar'ı İslam sarıyor? Anadolu'da da aynı şekilde Türkler gelmeden önce herkes Hristiyan'dı, ama büyük çoğunluğu Müslüman oldu; neden? İslam'ın Alevilik versiyonunu bir tarafa koyduğunuzda karşısında Ortaçağ karanlığı var. Bunun yanında da siyasi sistem olarak da derebeyliği/feodalizm var. Bu derebeylik sisteminde "derebeyi" toprağın altıyla beraber üstüne de hakimdi. Toprağın üstünde ne kadar insan var ise, karısıyla, çocuğuyla herşeye hakimdi. Onlar üzerinde dilediği tasarrufu yapma hakkına sahipti. İnfazlarda kazığa dikmek son derece olağandı.Böyle bir dönemde bir yeni din geliyor ve "İnsan kutsal bir varlıktır. Çünkü tanrısal bir özden yaratılmıştır.", görüşü beliriyor. Kuran-ı Kerim'de Tanrı "Seni kendi özümden yarattım", diyor. Onun için derebeyinin ya da orada iktidar sahibi olan kimsenin iktidarı namütedayi yani sonsuz değildir. "Sen birine dilediğin şekilde işkence yapamazsın!", hükmü doğuyor. Tüm bunlar oradaki halka cazip geliyor ve oradaki dergahlara gidip gelmeye başlıyorlar. Çok hızlı bir şekilde İslam bu bölgelerde yayılıyor. Osmanlı Devleti'nin burada bir rolü yok. Sadece şöyle bir rolden söz etmek mümkün: onlara böyle bir hizmeti ifa etmek için olanak sağlıyor.

Mesela; “Şuradan şuraya kadar yirmi bin dönüm. Bunu filan dergaha vakıf olarak tahsis ediyorum.”, diyor. Onlar da gelen gidene, İslamiyet’i kabul eden insana yiyecek-giyecek-barınma yani paylaşmak üzere temin ediyorlar. İslam’ın çok önemli hususlarından biri de paylaşmaktır. Oradaki derviş denen, baba denen ya da dede denen kişiler İslam’ı anlatırken de kendi yaşamlarıyla tezat teşkil etmeyecek bir hayat biçimi seçiyorlar. Bu konuyla ilgili olarak hükümet bana; “Biz yanınızdayız, ne gerekiyorsa yapalım.”, şeklinde destek veriyor. Sunni hükümet bu konuda sıkıştı. Türkiye gerçekte laik falan değil ve sorun da oradan çıkıyor.

Acaba Osmanlıcılık ruhunu mu diriltmeye çalışıyorlar? Buna paralel bir talep olabilir mi bu?

Bravo, aynen öyle! Sayın Erdoğan “Biz Osmanlı İmparatorluğu’nun varisiyiz.”, diyor. Halbuki biz bunu hukuk planında Lozan’da reddettik. Hem de hükme bağladık. Bizim Osmanlı denen o devletle hiçbir ilişkimiz yok, dedik. Biz kendi mücadelemizi kanla yazdık, kanla kendi bağımsızlığımızı aldık ve biz yeni bir devletiz. Biz Osmanlı’nın varisi değiliz. Bunu sosyolojik olarak belki söylemiyor; ama hem politik olarak, hem de hukuki jüritik olarak söylüyor.

Osmanlı İmparatorluğu’nun benim de gurur duyduğum, çok övünülecek tarafları var. Osmanlı’nın varisi olmak bu kadar kötü bir şey mi?

O başka bir konudur. 630 yıl yaşamış olan böyle bir devletin tabi ki her manada incelenmesi lazım. Bizim hakkında en az şey bildiğimiz, en cahil olduğumuz alanlardan bir tanesi Osmanlı Devleti’dir, Osmanlı tarihidir. Kendi tarihimize yabancıyız. Ben bunu Sayın Süleyman Demirel ile de konuşmuştum. “Beni bağışlayın ama Cumhurbaşkanım yapabileceğiniz hala bir şey var. Türk tarihini yeniden yazdırabilirsiniz. Bunu ancak siz yaparsınız. Kim yapsa taraf tuttuğunu söylerler; ama siz tarafsızsınız.”, dedim.

Türk tarihi yeniden yazılırsa neler değişecek?

Yeniden yazılırsa bir sürü yanlış ortadan kalkacaktır. Halkın birbirini tanınması mümkün olacak ve o peşin yargılar yıkılacaktır. Bir Sunni; “Bu Kızılbaş'tır, annesiyle bacasıyla yatar.”, demeyecektir. Alevi de “Bu Yezid'dir. Ne yaparsa yapsın o hep Yezid olarak kalacaktır, iflah olmaz.”, demeyecektir.

Türk tarihi yeniden yazılırsa Aleviler Türk tarihinin ne kadarını kaplayacak?

Tümünü! Aleviler Türk tarihinin tümünü kaplar.

Türklük nedir?

Sosyolojik ve tarihi gelişmelere paralel olarak; Türk kavimleri aynı üretim biçimini paylaşan, Asya'nın steplerinde yaşayan, hayvancılıkla geçinen, tarıma bağlı ve karasabanı kullanan kavimlerdir. Bunların tümüne Batılılar ve Batılı tarihçiler “Türkik” kavimler demişlerdir. Kaynağında tanım doğrudur. Türklük tanımı içinde Kıpçaklar, Azeriler, Kazaklar, Özbekler, Kara Kalpaklar, Türkmenler gibi birçok kavim vardır. Üretim biçimi kendine has ve toprağa bağlı hayvancılıkla geçinen kavimlerdir. Türklük dendiği zaman kastedilen sadece yaşam biçimleri değildir, aynı zamanda benimsedikleri değerlerdir. Kavrama bir anlam kazandırmak gerekir. Şamanizm sonrasında İslamiyet'i kabul etmesiyle, dönem farklı bir yapı arz etti. Şamanizm'deki birtakım kavramları da geleneklerinde içermeye ve yaşatmaya devam ettiler. Misafirperverlik ya da saz çalmak gibi özelliklerini Kazakistan'dan Balkanlar'a, dünya üzerinde Türkler'in yaşadığı her yerde görmek mümkündür.

Aleviler eşittir Türkler diyebilir miyiz?

Alevilik Türkler'in İslam anlayışıdır. Aleviler Türk'tür.

Son zamanlarda algı şöyle ki; siz de bu algıyı biliyor olmalıyız; sanki Kürtler Alevi'dir. Kürtler'in çoğu Alevi'dir, Türklerin ise ancak küçük bir kısmı Alevi'dir. Bunu doğru buluyor musunuz?

Gayet basit bir cevap vereceğim. Kürtlerin manevi liderlerinden biri olarak bugün de kabul edilen bir zat var: İdris-i Bitlisi, Bitlisli İdris. Bitlisli İdris'in yazdığı bir kitap var. O kitapta diyor ki; "Kendi elimle 40 bin Kızılbaş'ın kellesini kestim." Kendi el yazısıyla yazdığı ve sonradan basılan bir kitap. Bundan da önemli bir husus bulunuyor. Türkiye'de Kürt kesimi Şafi'dir. Nasıl Alevi oluyor? 40 binini sadece İdris kesmiş, bu nasıl olacak? Mizaha kabil değil. Bunu ciddiye almıyorum ben. Şafilığın de muhakkak güzel tarafları vardır. Alevilik kötüdür, Sunnilik çok kötüdür, Şafilik çok kötüdür gibi sözler son derece arkaik tavırlardır. Milyonlarca insan eğer birilerinin peşinden koşuyorsa, bir taraflarına hitap ediyorsa vardır bir hikmeti diyeceğiz.

Alevilerin Kürtlerle ilişkilendirilmesi yeni bir şey midir?

Ben bunu ünlü Türkolog İréne Melikoff ile de konuştum. Ciddi bir tartışmamız oldu. O da Aleviler'in önemli bir kısmının Kürt olduğunu söylüyordu. Dedim ki; "Bayan Melikoff bir tek şartla söyledikleriniz doğru olabilir. Eğer Horasan coğrafyasında Kürtçe diye bir dil varsa ve konuşuluyorsa doğrudur. O göç hareketinde gelenlerin bir kısmı Türk'tür, bir kısmı Kürt'tür; olabilir. Ama eğer o coğrafyada Kürt ve Kürtçe yoksa doğru değildir," dedim. Biz biliyoruz ki, bu işin kaynağı olan Dersim'e gelip ilk yerleşenlerin mezarlarına bakınca tarihin reddedemeyeceği şekilde Türkmenistan'daki mezar taşlarını taşır. Koyun başı şeklinde orijinal biçimli mezar taşlarıdır.

Dersim olayında Türk ve Kürt meselesi hangi eksene yerleşir? Dersim Vakası'nda Aleviliği Kürtlükle özdeşleştiren bir bakış açısı da var.

Oradaki Kürt olayında Kürtçe'ye bakmak lazım. Kürtçe'nin %70'i Farsça'dır. Ama Kırmanç Kürtçesi'nden bahsediyorum. Geri kalan da Kıpçak Türkçesi'dir.

Kıpçak Türkçesi... O zaman Kürt diye bir millet yok mudur?

Kürt diye bir millet belki de vardır, yok dememek lazım. Siyaseten bak-
tığınız zaman vardır. Bu kadar yüzyıl Ruslar tarafından, İngilizler tarafın-
dan savunulduktan sonra Kürt diye bir ırkın olduğunu kabul edeceksiniz.
Sosyolojik olarak kulakları şöyle olan, gözleri böyle olan Arı'dır; saçları
şöyle olan insanlar filan ırktandır, öbürü Cermen'dir, öbürü Latin'dir; di-
yebilirsiniz. Sizin koyacağınız ölçülere bağlıdır. Yanlış anlaşılması açı-
sından şunu söylüyorum; bence bütün mesele insan olmaktır. "Hocam
siz Kürtler'e karşı mısınız?", diye soranlar oluyor. Nasıl karşı olunabilir?
Bu bir insandır. Kürt ise Kürt'tür, Laz ise Laz'dır, Çerkez ise Çerkez'dir.
Bu sorunun bile soruluş biçimi bence yanlış. Kürt'e karşı olmak demek
fevkalade yanlış bir ifadedir. Kürt diye bir ırk var mı? Buna birtakım öl-
çüler koyarsanız, olabilir. Buna dili koyabilirsiniz. Geleneği koyabilirsiniz.
Sosyolojinin aradığı birtakım unsurları koyarsanız, onlar da bulunuyorsa
Kürt diyebilirsiniz. Fakat Alevilik ve Aleviler açısından bunların değeri sı-
fırdır. Bu tür değerlendirmeler değersizdir. Çünkü Tanrı Kuran'ı Kerim'de
"İsteseydim hepinizi tek tip yarattırdım, ama hepinizi ayrı ayrı yarattım.",
diyor. Onun için Türk olmak, Kürt olmak bir meziyet, bir marifet değildir.
O Tanrı'nın yarattığı varlıktır.

***Tahlil açısından bir durum tespiti yapmak istersek Aleviler esasen-o-
rijin olarak Türk'tür, diyebilir miyiz?***

Mesele orada yatıyor zaten. Aleviler %100 Türk'tür. Ben de bunu de-
vamlı olarak anlatmaya çalışıyorum. Bunun üzerinde duruyorum.

***Burada iki soru ve sorun ortaya çıkıyor. Türkmen gazileri Yeniçeri
Ocağı kuruluncaya kadar Osmanlı beyliğinin askeri gücünü oluşturu-
yordu. Türkmenler arasında "kızıl börk" giyen savaşçılar yaya askeri
olarak örgütlenmişlerdi. Yeniçeri ocağı kurulunca bu iki asker arasın-
da devamlı bir rekabet ve mücadele hasil oldu. Osmanlı hanedanı si-
zin inandığımız gibi 1517'den önce Alevi bir hanedan ise; Anadolu'daki
silahlı kuvvetleri Kızılbaş(lıklı) Türkler'den oluşuyorken, onlara karşı
neden sistematik bir mücadele başlatıyor? Diğer bir deyişle; Osmanlı***

Hanedanı gerçekten Alevi ise Alevi askerleri neden yok etmek istiyor? Et-nik açıdan durumu ele alırsak; Osmanlı hanedanı Türk ise neden Türk-leri yok etmek istiyor? Türklerden mürekkep bir orduya karşı Yeniçeriler gibi devşirme, imece usulü toplanmış bir ordunun tarafını tutuyor?Bu-rada bence iki önemli problem var; hala anlaşılamayan, anlatılmayan ve iktidarın bile sürekli beslendiği iki sav var.

Çok doğru bir tespit yapıyorsunuz. Bu benim de sürekli kafamı kurca-layan bir konu oldu.Çaldıran Savaşı çok önemli. Biri Alevi bir hükümdar, diğeri Alevi bir hükümdarın oğlu. İkinci Bayezid de Alevi, bu yüzden O'na "Sofu Bayezid" diyorlar. O aslında "Sufi Bayezid"dir. Şah İsmail'e yazdığı mektuplar var; "Sevgili Babacığım", diye başlıyor. Zaten onun için Trab-zon'da şehzade olarak bundan Yavuz Sultan Selim rahatsızlık duyuyor. Ba-bam Şah İsmail'e bu kadar itaat ederse, tabi olursa Safevi hanedanlığının Osmanlı hanedanlığını ortadan kaldırması için kılıç sallamasına gerek kalmayacak; zaten kendisi yavaş yavaş tabi oluyor, diye düşünüyor. İki Alevi sultandan biri gerçekten Aleviliği savunuyor. Bugün çok rahat anla-şılan "Şah Hatayi" mahlasıyla yazılan şiirler Şah İsmail'indir. Buna muka-bil Yavuz'un babası İkinci Bayezid de aynı şekilde mutasavvıftır. İki Türk hükümdarın karşılıklı aynı inancı taşımalarına rağmen kapışmaları aslın-da çok şaşırtıcı olmamalı. Bunlar yalnızca iktidar kavgasıyla açıklanabilir. Timur'da da aynı şeyi görüyoruz. Timur geliyor ve Yıldırım Bayezid'i si-liyor. O da Türk, diğeri de Türk.Peygamber soyunun mezarları Arap ül-kelerinde yokken, Timur peygamber sülalesinden gelenler için toprakla-rında mezarlar yaptırıyor. Buhara'da toplu mezarları vardır. Maviye boyalı muhteşem türbeler bulunur. O'nun çocuklarından iki tanesi Hindistan'da üç yüzyıl süren Babürşah İmparatorluğu'nu kurmuşlardır. Bugün Hindis-tan'daki Sufizm'in altında da işte o Türk hareketi vardır.

"İran olmayalım! İran şeriatı tehlikesi!" diye endişelerimizi yüksek sesle seslendirirken neden bahsettiğimizi aslında tam olarak bilmedi-ğimizi düşünüyorum. İran en katı Kuran yasalarını uygulayan, bizi korkutan, kaçırın; bir taraftan da Şii olan bir devlet. Baktığınız zaman

bizim algıladığımız hoşgörölü, esnek hayat felsefesi taşıyan, saz çalan Alevilik, diğer taraftan On İki İmamlar'ı kabul edip, onlarla -en azından görünürde de olsa- tüm yaşamını geçirmek isteyen; molla rejimiyle kendini yöneten bir İran yapılanması var. Hangi Müslümanlık? Hangi Alevilik? Esneklik ise burada hiç esneklik yok. Bu yorumuma katılır mısınız?

Bu soru çok zekice bir soru. Bu soruyu ilk soran da ilk Türk göç hareketinde Anadolu'ya gelenlerin başındaki peygamber soyundan olduğu kabul edilen Ebu'l Vefa'dır. Kendisine "Müslüman mısınız?", diye soruyorlar. O da cevap olarak soru soruyor: "Hangi Müslümanlığı soruyorsunuz?" Kadını eşyadan da daha geriye koyan Suudiler de Müslüman. Müslüman'ım diyor ve Müslümanlığın bayraktarlığına soyunuyor. O zaman hangi Müslümanlık? Onun için Kürt olayında da bunu önemsiyorum. Çoğu zaman da beni yanlış anlıyorlar. İzahta da zorlanıyorum. Çünkü anlamak istemiyorlar. Bulutların üstüne çıkın ve her tarafı kapsayacak bir fotoğraf çekin. Aleviliğin İslam anlayışı denen Tasavvufi yaklaşım Türk kavimlerinin yaklaşımıdır.

Tamamen Türk olan Aleviler ile Türklüğün ülkülerini gönüllerinde taşıyan Ülkücüler neden anlaşılamadılar? Geçmiş zamanlarda sırt sırta döndüler. Oysa; Ülkücüler İslami nosyondan ziyade ırki bir gaye taşıyorlar. Neden kavga ettiler?

Burada da bir noksanlık var.Bu neye benziyor, biliyor musunuz?Bulutların üstüne çıkıp bir fotoğraf çekiyorsunuz. O fotoğrafa bakıyorsunuz ki tasavvufun geliştiği yer ve oradan da Anadolu'ya geldiği yer Avrasya dediğimiz bölge. Bu bölgede yaşayan kavimlerin İslam anlayışı farklıdır. Neden farklı? Bilimsel olarak da farklı olmaması mümkün değildir. Kendisine göre insanlar "Şu şudur, bu budur.", denerek bir kompartımana dahil ediliyor. Ama sosyolojik olarak, bilimsel olarak baktığınız zaman bu bölgelerde yaşayan kavimlerle Arap Yarımadası'nda yaşayan kavimlerin bir metni aynı şekilde yorumlamasına, anlamasına imkan yoktur. Bir kere

fiziksel şartlar, coğrafya gibi etmenleri bir tarafa bırakalım; geleneksel farkları görmezden gelemeyiz. Cahiliye dönemi diye bir dönemin yaşandığı bir bölge Arap Yarımadası. Orada herşey bir şeydir, kadın hiçbir şeydir. Kadının adı-sanı yoktur. Boşanmak diye bir olay yoktur. Onun için peygamberin ortaya çıkışı ve dört kadın olayı bir ihtilaldir. Kadın hakları açısından bir devrimdir. Peygamber kadına statü vermeye başlıyor. Kadın bir şey olmaya başlıyor, kadın anne olmaya başlıyor. Kadın evde fonksiyonları olan birisi olmaya başlıyor. Bir de diğer tarafa Türklere bakın: bu kavimlerde kız ve erkek çocukları ata biniyorlar, savaşa gitmek üzere yetiştiriliyorlar. Kız çocukları yedi-sekiz yaşına geldiği zaman yay gererken engel olmasın diye sağ göğsünü dağlıyorlar. Savaşa gittiğinde o ok atacaktır. Ata binen bir kız çocuğuna, yeni dini kabul etti diye inatla “Sen gel şimdi hareme gir!”, diyemezsiniz. Olmaz bu! Bu sosyolojik gerçeğe, işin doğasına aykırıdır. Kuran ayetlerinin kadınla ilgili olanlarını, kendi kadın anlayışına göre yorumluyorlar. Aradaki fark oradan çıkıyor. Peki; Türkler’deki yorum nedir? Eğer hakan yani aşiretin ya da o obanın, boyun başındaki kişi herhangi bir nedenle vefat ederse yerine hatun geçiyor. Peki; nasıl bu iki toplum aynı metni aynı şekilde anlar?

Aleviliğin kökeninde Orta Asya geleneklerini şekillendiren Şamanizm var mı?

Var tabi. “Yoktur.”, demek yine bilimsel olarak yanlıştır. Siz kaşığı sağ elinizle kullanıyorsanız, yeni bir dini kabul ettiniz diye sol elinizle tutmazsınız kaşığınızı. Yemeği aynı şekilde yemeye devam edersiniz. Bir tanesi fikri bir olaydır, öbürü fiziksel bir olaydır. İnsanların bu tür şeyleri düşünmeye fırsatları olmuyor. Bir oldu-bittiye getiriliyor.

Yine Ülkücüler’e dönelim. Neden geçmişte aranızda kuvvetli bir ihtilaf çıktı?

Türkiye’de biliyorsunuz ki üzerinde en fazla oynanan kitle Aleviler’dir. Önce Marksistler Aleviler üzerinde oynadı. 1960 sonrası çıkan olaylarda da

başkaları Aleviler üzerine oyun kurdu. Neden? Devlet Aleviler'i devre-dışı ve sahipsiz bıraktı. Aleviler siyasal gelişmelere göre zaman zaman kurtarıcı gibi bir muamele gördü, zaman zaman da tehlikeli ve sakıncalı piyade olarak görüldü. Bütün bunların altında yatan bilgisizlik ve bu bilgilerle yazılan tarihin objektif olarak okutulmamasıdır. Biraz önce bahsettiğim gibi Demirel'e tarihin yeniden yazılması gerektiğini, bunu da kendilerinin yaptırabileceğini söylemiştim. Doğru bilgi ve belgeye dayalı bir tarih yazılmalıdır. Sadece Türkiye'nin değil, Batı'nın tarihçilerinden de yararlanıp bir komisyon kurulabilir. Sayın Demirel ile görüşmemizden sonra enteresan bir gelişme oldu: 1989 ile Gorbaçov'un Sovyet modeli çöktü ve "Bizim artık Ruslar'ın yaşadığı bölgelerin dışındaki insanlar ile ilgimiz yok.", dedi. Bunun üzerine de beş tane yeni Türk devleti kuruldu. Hepsi Türk olan bu devletleri ilk tanıyan da Türkiye oldu. Türkiye'nin artık uluslararası planda ve politikada büyük bir güç haline dönüşeceğini öngördüğü için Süleyman Demirel bu devletleri ziyarete gitti. Demirel, eski Türk Tarih Kurumu Başkanı Yusuf Halaçoğlu'nu da bu ziyaretlerde yanında götürdü. Birgün ben Şişli'deki Vakıf binamızda iken Halaçoğlu telefon etti: "Hocam ben Yusuf Halaçoğlu. Sayın Cumhurbaşkanımızın bir mesajını getirdim size, takdim edebilir miyim?", diye sordu. Randevulaştık. Görüşmemize geldiklerinde; "Hocam, Orta Asya cumhuriyetlerine Sayın Cumhurbaşkanı ile birlikte katıldım. Bu beş cumhuriyete gittiğimizde her seferinde bizi folklor gösterileriyle karşıladılar. Cumhurbaşkanımız hemen beni "Yusuf Bey gelin, bakın!", diyerek çağırdı. "Bak bu gördüğün onların folklor sandıkları Alevi semahlarıdır.", dedi. "Hoca haklı. Döner dönmez kendisine benim mesajımı ileteceksin, ben söylediği gibi Türk tarihini yeniden yazdıracağım. Kendisine müjde verebilirsin.", dedi. Ben bunun müjdesini vermeye geldim. Bunun için cumhurbaşkanlığı bütçesine para koydurtacaklarmış. Bir özel matbaa ve komisyon kurulacakmış. Gözlerinizden öperler.", diye gezi sonrası Cumhurbaşkanı Demirel'in mesajlarını ilettili. Sayın Demirel bir yedi sene daha cumhurbaşkanlığında kalacağını sanıyordu. Eminim kalsaydı, bu sözlerini yerine getirirdi, yapardı.

Kitabımızın adı “Ne Mutlu Türk’üm Diyene!”. Eğer bu söz bir yerlerden kaldırılıyorsa ve kaldırıldığı bu yerler Aleviler’in çokça yaşadığı yerler ise elbette bir bilgi aşınması söz konusudur. Siz Aleviler %100 Türk’tür diyorsunuz, fakat Alevilik şimdi Kürtler ve Kürtlük ile özdeşleştirilmeye çalışılıyor. Kürt milliyetçilerinin siyasal kanadı tarafından da Aleviler bu propagandaya alet ediliyor. Dersim olayları gibi meselelerin içinde Aleviler’in hakları aslında Kürtlerin halkları gibi betimleniyor. Halihazırda her akşam haber bültenlerinde tanık olduğumuz manzara sizin çerçevelediğinizden çok farklı. Burada Ülkücüler ile Aleviler’in neden çatışma yaşadığını anlamamız çok önemli. Buraya kadar nasıl gelindi?

Burada biri negatif, diğeri pozitif olarak iki eksik var. Bir tanesi; Ülkücü hareket diye bilinen hareketin içinde önemli rol oynayan liderlerin bir kısmı Alevi’dir. İstanbul ve Ankara başta olmak üzere başka birçok yerde Rahmetli Türkeş’in yanındaki danışmanları arasında önemli Alevi isimler yer almıştır. Onlardan en tanınanlardan bir tanesi olan Niyazi Adıgüzel’i bir otelin ortasında, Ankara’da öldürdüler. Bilgi noksanlığı vardır. Ülkücü hareket içinde, ona yön veren, etkin olan Aleviler de vardır. İkincisi; bu konuda Ülkücüler’in fevkalade bilgisiz olması anlaşmazlığa nedendir. Aleviler’i tanımamaktadırlar. Tanımak da istememektedirler.

Tanısalar ne olur?

Tanısalar Aleviler’e karşı tavırları tamamen değişir. Vurdum-kırdım işlerinden vazgeçerler. Bu büyük bir kültüredir. Başlıbaşına gücü yeterlidir. Türk ve Kürt ayrımını anlamsızdır. Aleviler bu tür ayrışmaları ve elemeleri reddeder. İnsanı Yunus gibi anlatır: “Ete kemiğe büründüm. Yunus diye göründüm.”, bitti.

Kürt siyasal hareketini yürüten grup arasında çok sayıda Alevi de var. Onlar Aleviler’in hepsi Türk’tür gerçeğinden sonra nasıl Kürt milliyetçisi olabiliyorlar?

Onu bilemiyorum. Onların içinde Aleviler olabilir. Normaldir. Bizde zannedildiği gibi üç-beş milyon değil, 25-30 milyon insandan bahsediyoruz. Bunu devlet bir türlü kabul etmiyor.

Söyleşimizin ortalarında Alevi eşittir Türk demiştik. Buradan hareketle o kişilerin de Türk olması gerekmiyor mu?

Bu konular biraz sübjektiviteye kayıyor. Neden? Çünkü objektif tarihler, analizler Türkiye’de ne yazık ki yapılmadı. Bugün bile hala saçmasapan bir tarih okutuluyor. Bilgilere, doğru belgelere dayalı bir tarih okumuyoruz. Onun için de Galatasaray gibi okullarda okumak büyük bir şanstır. FarukKurtuluşar’ı, Halit Sarıkayalar’ı, Sami Nafiz Tansular’ı nerede bulacaksınız? Bunlar o dönemlerin hocalarıdır. Halil İnalcık’ı bir daha nereden bulabilirsiniz? Halil Bey de eminim aynı cevabı verecektir.

Siz Cem Vakfı’nın başkanıyınız. Bir cemaatin liderisiniz.

Bu işe niye girdim biliyor musunuz? Yalnız Türkiye’de değil,Avrupa’da da hukuk fakülteleri ve siyasal bilimler fakültelerinde temel hak ve özgürlüklerin ayrı bir kürsü olarak savunulmasını gerçekleştiren hocayım. İlk İstanbul Siyasal Fakültesi’ni kurmaya memur edildiğimiz zaman yedi kişi içinde ben bir şartla kurucu olmayı kabul ettim. “Benim yapacaklarıma müdahale etmeyeceksiniz.” dedim. İki müstakil kürsü kurdum. Temel hak ve özgürlüklerin uluslararası planda savunulması, ikincisi de Avrupa Toplulukları (Birliği) hukukunun müstakilen tedris edilmesi idi. Sonra GS Üniversitesi’nin kuruluşunda da aynı işleve devam ettim.

Yahudiler’in kimlik tanımlanmasında Yahudilik ile Musevilik üst üste biner. Bir Yahudi’yi Tevrat’taki tanımından ayıramazsınız. Yahudiler’in tarihine bakınca dinlerinin tarihini görürsünüz. Daha öncesi yoktur. Alevilik de böyle bir şey mi? Siz bir cemaatin liderisiniz, ama din adamı değilsiniz. Aleviliği Yahudiler’de olduğu gibi bir milletin kültürüne hakim maneviyat olarak mı değerlendirdiniz de bunun temsili oldunuz?

Çok zekice sorular soruyorsunuz, bu çok derin bir cevap gerektiriyor. Bakın, ben üniversitede bir kez Alevi kelimesini kullanmadım. Biraz da bu yüzden üniversiteden emekli olmayı istedim. Benim lider olma merakım hiç olmadı, iyi bir hukukçu olmayı istedim. Birinci nedenim buydu. İkinci nedenim ise şudur: Humeyni'nin İran'daki İslam devriminden sonra arkadan on sene sonra Sovyetler Birliği'nin modelini çöktüğünü ilan etmesi ile dünyada çok önemli değişiklikleri beraberinde getirecekti. Bir kere; Sovyetler Birliği'nin boş bıraktığı yerler Müslüman bölgelerdi. O sistemin uygulandığı, Marksizm'in uygulandığı bölgeler Müslüman ülkelerdi. Humeyni devrimi ile birlikte bu boşalan yerlerde o halk umut olarak neye bağlanacaktı? Marksizm'e umut bağlamışlardı, ama hepsi sefalet içinde, perişan halde yaşadılar. Fakat; bin küsur yıllık tarihiyle, yeni olmamakla birlikte ortaya yeni bir akım çıkıyordu. Yeni bir yaklaşım getiriyordu: İslam. İslam paylaşımcı bir inanç sistemiydi. Komşusu açken uyumamak gerektiğini söyleyen yeni bir yaklaşım geldi. Marksizm'in umutlar dışında koparabileceği hiçbir şey yoktu. Bunun yerine Humeyni'nin "İslam paylaşmaktır" sözü ikame ediyordu. Acı çeken, sefalet içindeki kitlelerin arasına İslam'ın hızla gireceği düşünülüydü. %99'u Müslüman olan Türkiye'nin bu durumun dışında kalma şansı olamazdı. Onun için de bu akımın adı ne olursa olsun; yükselmeye devam ederek laik cumhuriyeti yıkabilirdi. Bunun karşısında bir tek şey durabilirdi: Aleviliğin İslam anlayışını yeniden ayağa kaldırmak. Kitaplarda Mevlana'ların, Hacı Bektaşî Veli'lerin, Yunus Emre'lerin yeniden okunmasına ihtiyaç vardı. Bu ancak eğitimle olabilirdi. Buna karşı koymak ve laik cumhuriyeti ayakta tutmak gerekiyordu. Laik cumhuriyet olmaksızın Türkiye'de barışı koruyamazsınız. Bundan sonra hiç koruyamazsınız. Çünkü bundan sonra teknolojiye ve iletişimdeki gelişmelerle dünya iç içe girdi. Böyle bir dünyada Türkiye kendi değerlerini ortaya çıkarmazsa ve korumazsa, kendinden sonraki kuşaklara veremezse kavşak noktası Türkiye'yi darmadağın ederler.

Başarabilirler mi bunu?

Oraya doğru gidiliyor. Tayyip Bey de buna yardımcı oluyor. Neden? Maalesef; O'nun böyle tarihi bir bilgi yoğunluğu olduğu kanısında değilim. Suudi Arabistan'ın etkisi altında kalıyorlar.

Sizin gözünüzde Atatürkçülük nedir?

Tamamen pragmatizmdir. Çok uzağı yakından, hızlı görmektir ve ona uygun bir biçimde kendi düşüncelerini pragmatik bir biçimde hayata geçirmektir.

O zaman da Tayyip Erdoğan'ın da kendi pragmatizmini uygulaması nedeniyle Atatürkçü olduğu söylenebilir mi? Biraz ironik de olsa...

Belki olabilirdi, eğer çok açık ve net bir biçimde bunu tartışmaya açabilseydi. İnandığı gibi yapıyor, yapar gibi yapıyor; ama yapmıyor. Mesele; Alevi konusu onlardan bir tanesidir. Kaç defa konuştuk. "Tamamdır hocam!"; "Merak etmeyin hocam!"; dedi kaç defa; söylediklerini yapmadı. Havanda su döver hale geliyorsunuz. Bunu barış içinde yapmaya çalışıyor. Türkiye'ye Kürt olayının maliyeti 400 milyar dolar civarı. Binlerce şehit verildi. Tüm bunlar önemli olaylar ve önemli sonuçlardır. Çözüm Alevice yaklaşımdır. Yunus gibi "Ete kemiğe büründüm. Yunus diye göründüm.", demeli.

Peki hep iktidar mı böyle görünmeli? Kürtlerin de aynı şekilde meseleye yaklaşması gerekmez mi? Kürtçü fraksiyonları yönetenlerin, Kürt milliyetçilerinin de Yunus gibi düşünmesi gerekmez mi?

Onların ne kadar özgür oldukları bilinmiyor. Uluslararası ilişkiler açısından baktığınız zaman Batı medeniyetleri o tür ölçüleri kabul etmiyor. II. Dünya Savaşı'nda 6-7 milyon Yahudi'yi fırınlarda yakmasalardı, Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi diye bir bildirge çıkmayacaktı. İnsan hakları antlaşması diye bir antlaşma olmayacaktı. Batı bu konuda ikiyüzlü falan değildir. Batı bu konularda değer tanımaz, menfaat tanır. Kitaplarında da

bunu öğretirler: devletlerin dostları yoktur. Devletlerin yalnızca çıkarları vardır. Bu benim en nefret ettiğim yaklaşımlardan biridir. O zaman devletin yeniden düşünülmesi gerekir.

Bir gün bölünme sözleri alenileşirse Aleviler'in buna tepkisi ne olur?

Çok net: Aleviler buna karşı olur. Bir kere şunu görmek lazım: bugün Amerika Birleşik Devletleri tarihin gördüğü en büyük güç- dev bir güç olmasına rağmen kendisini yeterli bulmuyor. Çin 1,5 milyar nüfusla hidrojeni de buldu, bombasını da yaptı, atomu da keşfetti ve artık kapsüllere insan koyup O da uzaya insan gönderebiliyor. Çin 1,5 milyar, ABD 300 milyon. ABD nüfusunu yeterli görmediği ve güç dengesini kurabilmek için hem Kuzey Amerika'yı, hem de güney Amerika'yı devlet olarak kapsayan bir Amerika düşünüyor. Onun için de Güney Amerika'ya 200 milyar derken 600 milyar dolarlık yatırım planlarını devreye sokmaya çalışıyor. NAFTA ile Kanada'yı ve Meksika'yı Gümrük Birliği'ne bağladı. ABD büyük gücüne rağmen kendini koruyabilmek için daha çok güce ihtiyaç duyarken, o dengede bir pay sahibi olabilmemiz ve bir rol alabilmemiz için, küçük bir nokta gibi olduğumuz coğrafyada, bizim noktalarımızı birleştirip çoğalmamız ve bütünleşmemiz gerekiyor. Devlet olarak yaşam biçimleri böyle devam edecekse, bir rol almak için düşünmek gerekirken "Biz de bölünelim.", "Şu da bölünsün, bu da bölünsün.", demek büyük devletlerin istediği şeydir. Bu son derece çocukça bir istektir.

Süper güçlerin çatışmasında, ABD'nin bu dengeyi koruma çalışmasında Türkiye'nin bölünmesi Batı için bir ihtiyaç mıdır?

Bugün ihtiyaçtır, ama yarın ihtiyaç gibi görünmeyebilir. Bu tamamen Büyük Orta Doğu Projesi'nin gerçekleşmesi biçimine bağlı olarak değişiklik gösterebilir.

Böyle bir projenin varlığına inanıyor musunuz?

İnanmaktan öte tanık oldum.

Nasıl tanık oldunuz?

Galatasaray Üniversitesi'nde bulunduğum sürece Uluslararası İlişkiler başkanıydım. Bir toplantıda "Büyük Orta Doğu Projesi hayata geçirilmeli," dendi. Büyük Orta Doğu Projesi, Orta Doğu ülkeleriyle ilgili bir proje değildir. Çok daha geniştir. Cebelitarık'tan başlayarak; Fas, Tunus, Cezayir, Mısır'ı içine alacak şekilde bütün Kuzey Afrika'yı, geçtikten sonra Suudi Arabistan'a ve sonra da Avrasya coğrafyasına yönelen bir projedir.

O zaman Çin ile sınırdaş olacak ve onunla büyük çatışmalar yaşayacak bir proje bu.

Aynen öyle. Ama burada dünyanın bütün enerji kaynaklarını elde eden bir proje ortaya çıkıyor. Doğalgaz ve petrol. Hala maliyetler açısından en ucuzu bunlar. Bir sürü keşifler yapmaya çalışıyorlar. Mars'a ve başka gezegenlere aletler yollayarak yeni enerji kaynakları araştırıyorlar. Yeni bulunacak bir maden parçası mevcut olandan daha işlevsel mi? Acaba bizi süpergüç olarak yenilmez kılacak mı? Bu sorulara cevap arıyorlar. İnsanoğlu bu şekilde kıyametini hazırlıyor. Avrupa 28 devlete doğru gitti, şimdi Türkiye'yi de almak istiyorlar; ama coğrafya düşündükleri gibi ilerlemedi.

Kürt ayrılıkçılar da bu planlara uygun mu hareket ediyorlar?

Kürtler, Türkler'e fevkalade yakın; hatta etnik olarak- antropolojik olarak bir parçasıdır. Yıllar önce "Türkiye Kürt kardeşlerimize karşı tavırlarında, hareketlerinde dikkatli olmalı, incitici olmamalı," demiştim. Ama Kürtler de dikkat etmeli. Kürtler'inTürkler'den başka Orta Doğu'da dostu yoktur! Bunu görmek gerekiyor. Çünkü Batı Saddam örneğini verdi. Napalm bombalarını atmaktan hiç çekinmedi. Kürtler'in yarın herhangi bir sıkışma durumunda sığınabilecekleri tek liman Türkiye'dir. İki taraf da dikkatli olmalı.

“Ne mutlu Türk’üm diyene!”, sözü Büyük Orta Doğu Projesi’nin karşısındadır, diyebilir miyiz? Dolayısıyla; bu sözü kaldıranlar bu projenin uygulanmasında aracı mı olmuş olurlar?

Yeterince gelişmemiş, bilgi düzeyi yüksek olmayanlarda bir karşı çağrışımı da beraberinde getiriyor. Öbürü de “Ne mutlu Kürt’üm diyene!”, diğeri de “Ne mutlu Laz’ım diyene!”, şekline dönüşüyor. Neden? Siz o kültürel birliği; insan sevgisi, insana karşı saygı gibi evrensel değerlerde kuramamışsınız. İnsanı merkeze hiçbir zaman almamışsınız ki... Bu Atatürk cumhuriyeti için sözkonusu değil. Çünkü Atatürk bunu getirmeye çalıştı. Onun için de ilginçtir ama Türkiye’de en az tanınan ve en yanlış tanınan kişi Atatürk’tür. Kimse Atatürk’ü anlamaya çalışmamıştır. Atatürk bu sözü söylerken güçlü bir devlet kurabilmenin şartlarını oluşturuyordu. II. Dünya Savaşı’nın tohumlarının atıldığı 1920’lerin koşullarında ulus-devletle ancak Avrupalı devletlerin sömürgeci yapıya kavuşabilmiş olduklarını ve böylelikle zenginleşebildiklerini görmüştü. Öyleyse; mütecanis bir kitlenin doğması zorunluydu. Bunun yıllar sonra başka ilginç bir örnekte görüyoruz. Yeltsin’de görüyoruz. Gorbacov’dan sonra Yeltsin geldiği zaman, “Ben Ruslar’ın yaşadığı bölgelerin dışındaki insanlarla artık ilgili değilim. Onlar başlarının çaresine baksınlar.”, derken “Ne mutlu Rus’um diyene!”, demiştir.

Dolayısıyla; “Ne mutlu Türk’üm diyene!” sözü konjonktürel, sadece söylendiği dönemi ilgilendiren bir söz olmaktan çok daha fazlası değil mi?

Sadece konjonktürel söylenmedi. Yapılması gereken; mütecanis bir Türkiye, yani homojen olabilecek, birbirlerine yabancı olmayanlardan oluşan bir Türkiye kurmaktır. Atatürk bunu söylerken bir hedef olarak söylüyordu. Herkes Türk olsun, manasında değildi. Atatürk’ün o günkü şartlarda yeni devleti kurarken üzerine bina edeceği manevi bir temel lazımdı. Bu temellerden bir tanesi bu sözdü. Atatürk yaşasaydı, hiç şüphe etmiyorum ki; Balkan devletlerinin ve Orta Doğu devletlerinin hepsini hem bağımsız, hem özgürce konfederal ya da federal bir yapı içine ala-

rak, gücünü arttırmaya çalışacaktı. Osmanlı adına değil, bu sefer Türkler adına bunu yapacaktı. Türkler'in çok önemli bir özelliği vardır: bağımsız yaşarlar! Bağımsız yaşayamıyorsa, ölsün daha iyi! Nutuk'un birinci sayfası o!

PROF. DR. ACAR SEVİM

KADIKÖY TÜRK OCAĞI BAŞKANI

Sayın Sevim, Türk tarifini yeniden yapmak icap etti. Türk olmak ne demektir?

Türk tarifini bütün tarih kitapları yazıyor. Yeni bir Türk tarifine bence hiç gerek yok. Yeni bir tarif yaptığımız zaman ortaya yeni bir tartışma çıkar. Gereksiz açıklamalar yapılır. Biz Türk tarifini tarih kitaplarından öğrendik. Türklerin nereden çıktığı, ana yurdu belli. Yeryüzünde nerelere dağıldığı belli, dolayısıyla; bunun üzerine yeni konacak bence bir şey yok! Sadece Türk tarihinin 2600 yıllık büyük bir geçmişe sahip olduğu söyleniyordu. Halbuki; son yapılan bilimsel çalışmalar Türk tarihinin bundan da eskiye dayandığı ortaya çıktı. Bu nedenle Türk kavramı daha da genişleyecek. Mesela; Muazzez İlmiye Çığ Hoca son kitabının başlığında “Sümerler Türklerin Bir Koludur” diyor ve Türk tarihinin artık Sümerler’e dayandırılması gerektiğini vurguluyor. Bu durumda Türk varlığı 5500 yıl öncesine gitti. Bunun gibi başka çalışmalar da var. Kadıköy Türk Ocağı’nda Prof. Dr. Mehmet Bayraktar Medler’in de Türk olduğu konusunda bize aydınlatıcı bilgiler verdi. Bunlar bilinmiyordu. Türk tarihi; yeni yeni vurgulanan bilimsel kanıtlar ve gerçeklerle, bilinen 2600 yılın da öncesine gitti. Bizler; yani şimdiki Türkler binlerce yıllık birikimin devamıyız, ahfadıyız; yani çocuklarıyız. Türklerin nereden çıktığı, nerelere göç ettiği tüm dünyada bilimsel çevrelerce biliniyor. Kanaatimce; tüm bu bilinenlere eklenecek bir şey yok, tekrar bir tarife lüzum da yok. Türk; Orta Asya kökenli, Orta Asya’dan çıkmış; brakisefal(geniş kafalı) kafatası olan,

Ural- Altay dil ailesinden bir dil konuşan milletin, halkın ismidir. Bunun değişik kolları vardır ve bu kollar dünyanın çeşitli yerlerine dağılmıştır. Bunlar henüz ispatlanmadı ama Amerika'da bile Türkler vardır. Kızılderililerin içinde de Türkler vardır. Bunlar henüz hipotez. Bilimsel detayların saptanabilmesi uzun zaman alacaktır. Belki bizler araştırmaların vardığı sonuçları göremeyeceğiz. Bilim zamanla Türk kökenini Sümerler'e kadar açıklayabildiğine göre, birgün birileri bunları da bizlere kanıtlayabilecek. Mayalar, Aztekler, İnkalar gibi Türklerin medeniyetin neresinde olduğu bellidir. Yazılı kaynaklar, kültürlerin ürettikleri bizlere bunları birleştirerek gösterecektir. Arkeoloji öylesine bir ilerleme gösterdi ki Orta Asya'daki çalışmalar gün be gün bize Türk tarihiyle ilgili kıymetli bilgiler sunuyor.

Türkiye'deki Türk oranına dair istatistiklere sahip miyiz?

Son yapılan bilimsel çalışmalara göre Türkiye'de yaşayan insanların %85'i Türk asıllıdır. Bu bahsettiğimiz gruba giriyorlar. Türkiye halkları içinde Kürt oranının %10 olduğu söyleniyor. O nedenle Türkiye'de korkulacak bir şey yok. Türkiye'de ezici çoğunluk Türkler'dir.

Türk deyince hangi özellikler akla geliyor? Araştırmacılar Türk milletini diğerlerinden ayıracak hangi tür farklılıklara ulaşıyor? Nelere rastlamışlar araştırmaları sonunda?

Herkes kahramanlıkları, mertliklerinden bahsediyor ama ben birkaç olumsuz yönünden sözedeceğim. Birincisi; Türklerin bir yere gittiklerinde çabuk asimile olmalarıdır. Ben rahatlıkla bunun örneğini Almanya'daki Türkler üzerinden verebilirim Alman edebiyatı çalıştığım için. Almanya'da hızlı bir asimilasyon var. Orada yaşayan Türkler inanılmaz bir hızla asimile oluyorlar, istisnaları da aynı anda mevcut olsa da. Mesela; çok sayıda Türk kaybolmuş. Müslüman olanlar kalmış, ama; Müslüman olmayanlar kaybolmuş. Bunu duyan bazıları itiraz ediyor. Gagavuzlar var, Macarlar var diyorlar fakat Türkler içinde kaybolan geniş kitleler var.

Dinimizin, yani Müslümanlığın ne gibi bir etkisi var Türklüğü korumakta?

Çoğunluğun Müslüman oluşuyla, Türklük ile Müslümanlık bu çevrelerde eşdeğer anlama sahip olmuş zamanla. Müslüman olanlar bu asimilasyondan kendini koruyabilmiş, değerleriyle yaşamayı tercih ettiklerinde. Öteki taraftan Müslüman olmayanlar, Balkanlara gelen Kumanlar, Peçenekler, Avarlar gibi birçok Türk kolu kaybolmuş. Aynı şekilde Hunların da bir kısmı kaybolmuş. Macarlar kendini koruyup kurtardı. Diğer kitlelere karışanlar kendilerini, kimliklerini koruyamamışlar. Ben inanıyorum ki; Rusya'da, Balkanlar'da Türk soyundan, fakat Türk olduğunun farkında olmayan insanlar var. Örneğin; Arthur Köstler'in o ünlü "13. Kabile" isimli kitabında önemli bir iddia var. O iddia ortaya çıkarılacak önümüzdeki günlerde. Doğu Avrupa'da yaşayan Yahudilerin ne kadarının Türk asıllı Hazar Türkü olduğu konusu araştırılmaya muhtaç. İnanıyorum ki; Tatarlar, Kazaklar, Gagavuzlar dışında bugün Ukrayna'da, Rusya'da, Polonya'da, genel olarak Doğu Avrupa'da çok sayıda kaybolmuş Türk var. Çok sayıda Türk var.

Neden çabuk asimile olabiliyoruz? Neden Türkler asimilasyona müsait?

Türkler çok hoşgörülü bir millet.

Ama hocam, az evvel Müslümanlığın asimilasyonu önemli bir ölçüde engellediğini söylediniz. Müslümanlıkla korunduklarını söyleyebiliyorsak, buna rağmen asimile olabiliyorlarsa Müslümanlıkla bağlarının zayıf olması gerek. Bu sonuca ulaşabilir miyiz?

Hayır, Müslüman olmayanlarda var bu. Mesela; Almanya'da Müslümanlık koruyor insanları. Şöyle bir kural var: çoğunluk başka bir dinden ise, azınlık kendini korur; Yahudilerin kendilerini koruduğu gibi.

Bir tepki olarak mı?

Bir tepki olarak. Kendi inançlarına, dinlerine sahip çıkarlar. Müslümanlık Almanya'da kolay kolay ortadan kaybolmaz eğer Müslümanlık'tan kopmazsa. Müslümanlıktan kopan Türk kayboluyor bir müddet sonra. Doğayısıyla; ciddi birşey bu. Din ile millet içiç giriyor ve kaybolmuyorsunuz o zaman. Başka bir yönüne daha değinmek icap ediyor. Eğer çoğunluk ile azınlık aynı dinden ise azınlık kaybolmaya mahkumdur! Bunun bir istisnası Gagavuz Türkleri'dir. Etrafları Ortodokslar'la çevrili olduğu için Gagavuzlar birlikte yaşadıkları Ruslar'dan farklı değildir. Aynı kilisede dua ediyorlar. Fakat; buna rağmen kimliklerini korumayı başardılar. Bir başka örnek de az önce söylediğim gibi Macarlar'dır. Eğer din aynıysa çoğunluk azınlığı yutuyor. Farklı bir dine mensup olan azınlık kendini koruyabilir. Mesela; şimdi İrlanda'da da insanlar Katolik oldukları için İngiltere tarafından asimile edilemediler. Tabi, öte yandan dillerini kaybettiler. İrlanda'da halkın büyük çoğunluğu İngilizce konuşuyor. İrlandaca önemini yitirmiş zamanla.

Türklerin ikinci kötü özelliği nedir?

Türklerin bir eksikliğinden bahsedeceğim. Türkler son ana kadar kızmıyorlar. Çok dayanıyorlar. Çok sabır gösteriyorlar. Son ana kadar hiç tepki göstermiyorlar.

Neden? Bunun altında ne yatıyor?

Onu psikologların, alanında uzman kişilerin yorumlaması lazım. Son ana kadar tepki vermiyor Türkler, fakat; tepki gösterdiklerinde de çok büyük bir patlama yaşıyor, çok sert tepki gösteriyorlar. Şu anda hala mevcut duruma karşı bir tepki yok. Türkler eğer tepki verirlerse, çok büyük tepki ortaya çıkacak.

Tepkinin ölçüsünde Türklerin hangi karakteristiği belirleyici oluyor?

Türklerin zaaflarından birisi de fazlasıyla mağdurlara acımasıdır. Türkler daima zayıfların tarafındadır. Dolayısıyla; Türkler için halkı kandırmak adına mağduru oynamak ya da ezilen taraftaymış gibi davranmak yeterli oluyor. Çok merhamet duygusu gelişmiş bir millet, fakat; bu olumlu tarafları kullanılabiliyor.

Genel tarihi algıda Batılıların gözündeki Türk imajında, Alman edebiyatı ve kültürü çalıştığımız için daha yakından bildiğiniz Türk algısında, sizin söylediğinizin aksine bir zalimlik varmış gibi. Türkler kasap, Türkler cani gibi bir algı veya imaj yok mu Batı'da? Bu büyük bir tarihi çelişki ve tezatlık değil mi Türklere atfedilen?

Türkler gittikleri yerlere daima adalet götürmüşlerdir. Tarih kitaplarında da yazdığı ve Batılıların da gayet iyi bildiği gibi dini toleransıyla beraber taşındığı topraklarda Türklerin hoşgörüsü muhakkaktır. Fethedilen hiçbir toprak parçasında, kimsenin dinine, özel yaşamına karışmamışlar. Eğer; Türkler zalim olsaydı, katı yürekli ve hoşgörüsüz olsaydı Balkanlar'da Sırp kalmazdı, Hırvat kalmazdı, Bulgar kalmazdı, Yunan kalmazdı. Herkesi zorla asimile ederdi, Müslüman yapardı, herkese Türk aidiyetliği kavratılırdı. Hiçbir şey yapılmadı. Bize öğretilen Türklerin gittikleri yere adalet götürdükleridir. Yeni toprak parçalarında yaşayan halk da kendi derebeylerinin zulmünden kurtulmak için Türklerin varlığını ve hakiyetini kabul ediyordu. Türkler gittikleri yerde zorla din değiştirmemiş, soykırım yapmamış, halka baskı yapmamış. Evet, savaştılar. Elbette o çağın gereği olarak savaşmaları normal. O çağlarda herkes savaştı. Türklerin Viyana önlerine gelmesinden söz edeceksek o dönemde herkesin savaştığını hatırlamamız gerek.

O zaman Viyana önlerine gelen gücün adı Türk milleti olarak mı anılmıştı?

Gayet tabi Türk adıyla geçiyordu.

Bugün Türk milleti diye bir millet yoktur, diyenlerin aslında bunlara dikkat etmeleri gerekmez mi? Karşı taraftan bakıldığında muhatabın uyruğu Türk diye geçmiyor muydu Batılı kaynaklarda? Kaynaklara bakıldığında Türkiye'den başka bir milletten ya da kökenden bahsedilir mi Viyana'ya ya da Avrupa'ya dayanan güçlerden sözederken?

Kesinlikle bütün Avrupa tarihinde Türklerle karşılaşmak yazılıdır. Baktığım bütün Almanca kaynaklarda, hangi yüzyıla ait olurlarsa olsunlar, savaşlarda ya da bizim tarihimize de kesişen hususlarda bahsedilen millet Türkler'dir. Osmanlı'nın bile adı geçmez. Doğrudan Türkler ifadesine rastlarsınız. Yani Viyana'nın önüne dayanan Türkler diye geçer tüm kitaplarda. Bununla ilgili sayısız kaynak var. Bunlar açıkça biliniyor, yeneden keşfetmeye hiç gerek yoktu aslında. Baktığınız zaman Alman literatürüne Türklerle ilk muhatap olanlar Almanlar'dır.

İlk muhatap olanlar için Türk imajı neydi?

Savaşçı bir millet olarak görüyorlar. Türk-Alman ilişkileri 4.yy'da başlar. Hunların Orta Avrupa'ya gelmesiyle başlar. Türk-Alman ilişkileri zannedilenden daha geniş bir sahayı kapsar. Osmanlı ile başlamıyor. İlk gelen Türk akımları Hunlar ise de; daha sonra gelen Avarlar, Moğol ordularını da katarsak, Osmanlı kuvvetleri ile beraber savaşçı bir milletin özelliklerini topluyoruz. Ben alman televizyonunda şu ifadeyi çok duydum: "Türkler dünyanın en iyi askerleridir." Almanya'da büyüdüğüm için çocukluğumdan itibaren bunu çok duymuşumdur. Askerlikle özdeşleşen bir millettir Türkler. Asker milletiz biz. Türk'ün karakteri bu; asker-millet.

Peki; asker ve milleti birbirinden ayırırsak ne olur?

Bu olmaz! Olamaz! Millet oluşumuzun en önemli vasfını yitiririz. Çözölmeye başlarız.

Asker-millet olmak Türklük açısından çok önemliyse askerin ve milletin birbirinden ayrılması bize ne getirecek?

Çöküntü ve çözülme. Sizi millet yapan en önemli vasfınızı yitirmeye başladığınız andan itibaren çözülürsünüz, millet olmaktan çıkarsınız. Bunun sonu kötü olur.

Bizi millet yapan başka hangi değerlerimiz vardı artık olmayan ya da yok edilen?

Milli dil. Bu çok önemli. Dil, milleti millet yapan en önemli unsurdur. Eğer, üniversitelerde ya da başka dillerde Türkçe dışında eğitim-öğretim yapılırsa; buna İngilizce dahil, sadece Kürtçe'den sözetmiyoruz; insanlar başka dillerde eğitime özenirse ya da özendirilirse; milleti zayıflatan, milletin çözülmesine yol açan nedenlerden biri daha ortaya çıkar. Eğitim mutlaka Türkçe yapılmalıdır. Birkaç tane istisna okul olabilir. Ama onların dışında eğitim Türkçe yapılmalıdır. Eğitim dilinin Türkçe olması ile bizi birarada, bir millet olarak tutan çimento perçinlenir. Aksi halde; birleştirici bir unsur olarak Türkçe'nin dışında başka dillerde eğitim verilmesiyle yavaş yavaş millet olma özelliklerimizi yitiririz. Dolayısıyla; mutlak surette eğitimin sadece Türkçe olması lazımdır. Mesela; bizim üniversitemizde de yabancı dilde müfredatı olan fakülteler ve bölümler var. Bunlar yanlış, ben buna karşıyım! Ben filoloji hocası olarak derslerimi Türkçe dışında yapıyorum, Almanca ders anlatıyorum, ama biz istisnayız. Biz Alman edebiyatı öğretiyoruz. Öğrencinin orijinal metni anlayabilmesi için Almanca ders yapmamız gerekiyor. Filoloji dersleri dışında bütün öğretimin Türkçe olması lazım.

Burada çözülmeyi kolaylaştıran bir başka unsurdan daha söz edebilir miyiz?

Çözülmeyi hızlandıran bir diğer unsur dini farklılıklardır. Lübnan'da olduğu gibi. Lübnan'da herkesin Arap olması durumu değiştirmiyor. Hristiyan Araplar, Sunniler, Şiiiler, Dürziler var. Bu gruplar birbirleriyle sürekli çatışma halinde. Üst düzeyde dini farklılıklar, daha sonra mezhepsel ayrılmalar bir ülkeyi çözülmeye götürebiliyor. Irak'taki Sunni-Şii çatışmasının hala bitmemesinde de bunun izlerine rastlayabiliyoruz.

Din, mezhep, etnik zenginliğiyle Osmanlı İmparatorluğu tarihte bir benzerine nadiren rastlanacak bir ülkeydi. Osmanlı Devleti tüm bu farklılıklarıyla beraber onca etnisiteyi birarada tutabilmeyi nasıl beceriyordu?

Bu tamamen Osmanlı'nın yönetim kabiliyeti ve bir imparatorluğun gereğini yerine getirme gücüdür. İmparatorluk içinde farklı etnik ve dini yapılara mensup insanları birarada tutmak için temel değer hoşgörüdür. Demek ki; Osmanlı Devleti'nin insanların özel alanlarına girmeme, karışmama; dini hoşgörü tanıma gibi çok önemli vasıfları vardı. Türkler hiçbir zaman kimsenin dini yaşamına karışmadılar. Bunun şimdi yansımaları mevcut. Mesela; Yunanistan gezimizde bize servis veren ve Türklerden kesinlikle hoşlanmadığı belli olan rehberimiz bir konuda takdirini gizlemedi. "Türkler bize dini özgürlük bıraktılar.", dedi.

Dini özgürlükler ve uygulama biçimleri tartışılırken, dinle siyasal-sosyal irtibat gündeme geldiğinde Osmanlı'dan Atatürk dönemine ve ideolojisine nasıl geçiliyor? Bu hoşgörülü yaklaşımda bir farklılık var mı?

Türkler devlet kurucu bir millet. Her ne kadar 16 devlet deniyorsa da bu sayı semboliktir. Aslında araştırmacılar, bilim adamları bu sayının daha fazla olduğunu söylüyorlar. Türkler iki büyük devlet kurdular: biri Doğu'da, biri Batı'da. Batı'da kurulan devlet Dandanakan Savaşı'ndan sonra kuruldu ve işte biz bu devletin devamıyız. Selçuklu geldi, Türkmen beylikleri geldi. Hepsi aynı halkın çatısında toplanır. Hanedanlar değişti. Osmanlı'da sadece hanedan değişti. Türkiye Cumhuriyeti de bunu devralır. Atatürk de dahil olmak üzere bütün ileri gelen ve cumhuriyetin kurucu kadrosunda yer alan herkes Osmanlı Devleti'nin yetiştirdiği kişilerdi, paşalardı. Rejim değişse de, sistem değişse de, ismi değişse de sonuçta bu devlet devamlılıktır; Türk devletidir. Bir tür hanedan değişikliği oldu diyebiliriz. Tabi; Atatürk'ün hanedanı diye bir şey yok.

Atatürk hanedana sahip olamaz mıydı? Tüm yetkiyi eline almışken kendini padişah ilan edemez miydi? Neden yapmadı?

Atatürk isteseydi, herşeyi yapardı; ama yapmadı. Atatürk kendisine getirilen padişahlık tekliflerini kesin bir dille reddetmişti. Çünkü; padişahlık sisteminin tarihi görevini tamamladığını düşünüyordu. Artık yeni bir rejimin gelmesi gerektiği gören aydın bir adamdı. Bu aynı zamanda iktidar hırsıyla yanmadığını da gösterir. İktidar hırsı olsaydı kendisini başa getiren, ondan sonra da bütün ahvadinın, aile bireylerinin yerini alacağı bir sistem getirirdi. Ama artık padişahlık tarihin sayfalarına gömülmeliydi. Türkiye cumhuriyeti kurulduğu zaman Avrupa'da birçok krallık vardı. İngiltere'de, İskandinavya'da, Belçika'da, Hollanda'da, İspanya'da hala var. Atatürk yine de krallığı makul bulmadığından bunun devamını istemedi. Bu tamamen O'nun ileri görüşlülüğü, modernliğidir.

Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş yapıldığında Atatürk'ün kendi ideolojisi bazıları için rahatsızlık vericiydi. Neden bazı kesimlere Atatürk bu kadar rahatsızlık verdi ve vermeye devam ediyor?

Öncelikle; şunu vurgulayalım: Atatürk tarihte "Türk" adıyla anılan ikinci devleti kurdu. Göktürklerden sonra. Bu çok önemli! Yaptıklarının içinde; inkılapları, ilkeleri hepsine saygı duyuyoruz ama; bu çok değerli bir husustur. Bu devleti ayakta tutan şey Atatürkçülük fikridir.

Bu fikir ortadan kalkarsa?

Atatürk ortadan kalkarsa bu devlet ortadan kalkar! Çok net! Adına Kemalizm, Atatürkçülük; adına ne dersiniz deyin, o felsefe, ideoloji yıkıldığı anda ülkemiz ortadan kalkar! Bu devlet çöker, millet dağılır.

Buradan hareketle Atatürk'e karşı, Atatürkçülüğe karşı son dönemde yapılan hamlelerin devletin ortadan kalkmasına yönelik olduğunu söyleyebilir miyiz? Varlığımızı ortadan kaldırmak mı istiyorlar?

Kesinlikle! Atatürk'e yönelik her türlü saldırı ülkemizi, devletimizi ortadan kaldırmak içindir. Tamamen bu niyetle yapılır. Aksi düşünülemez!

Devleti çökertmek isteyenler, sağcıyı, solcuyu, Alevi'yi, Sunni'yi; herkesi birarada tutan Atatürk ideolojisini ortadan kaldırmaya çalışıyorlar. Bu çimento imha edilirse devlet ne yazık ki yıkılır!

Atatürk ideolojisinde asker-millet kavramları ne derece önemliydi?

Atatürk bir askerdir. Sonuçta orduya dayanan bir zafer elde edildi. Düşmanların yurttan temizlenişinde vargücüyle çalışan askerler devleti kurdu. Ondan sonra gelen İsmet İnönü de askerdir. Çevresindekiler silah arkadaşlarıydı. Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir, Refet Bele ve daha birçok kişi. Türkler'de ordu çok önemlidir. Ordunun önemli bir yer tutmadığı sistemde Türkler güçlü olamaz. Ordunun mutlaka güçlü olması lazım. Ordu zayıfladığı an, millet de zayıflar.

Şu anda ordumuzu nasıl görüyorsunuz?

Şu anda siyasi haberlere baktığımızda bazı gelişmeleri iyi görmüyoruz. Türk Ordusu Ergenekon ve Balyoz komplolarından sonra yıpranmıştır. Amaç Ordu'yu sindirmektir. Avrupa Birliği'ne girmek ister gibi görünmeleri de Ordu'ya gözdağı vermek isteğiyle açıklanabilir. AB'ye girersek Ordu'nun siyaset üzerindeki etkisi azalacaktır. Şu anda Ordu önemli güç kaybına uğramıştır. AB politikasıböyle devam ederse daha da güç kaybedecektir. Türk Ordusu'nun eski gücüne kavuşması için AKP iktidarından öncekidurumuna dönmesi gerekir.

Atatürk, Türk diliyle ilgili neler düşünüyordu?

Atatürk Cumhuriyetin ilanından bir yıl sonra 1924'te Türkiyat Enstitüsü kurması çok önemli. Atatürk'ün Türklüğe, Türk diline, Türk kültürüne ne kadar önem verdiğini buradan görüyoruz. Türk tarihi, Türk ideolojisi, Türk kültürü üzerine araştırma yapan bilimsel bir kuruluşla devam ediyor. Ayrıca şu var ki; savaştan henüz çıkmış, elde yok, avuçta yok bir milletin geleceği için Türkiyat Enstitüsü kuruluyor. Bakış açısındaki yüceliğe dikkat

etmek gerekir. Türk tarihi araştırmaları yapıyor burada ve tüm bunlar Atatürk'ün Türk tarihine ne kadar önem verdiğini gösteriyor. Türk dili inkılabı bütün bu çalışmaların sonucudur. Atatürk dile sahip çıkılmasını çok istiyor. Türk Dil Kurumu'nu kurduruyor. Bu konuda Anadolu'ya bilimadamları gönderiyor, kelimeler derleniyor. Almanca'da "Sprachpflege" diye bir deyim vardır: "Dile bakın!", derler. Arabanıza nasıl bakıyorsunuz, bakımını yaptırıyorsunuz; dili de korumak için kendi kendine bırakmanız gerekir. Dili korumak zorundasınız!

Vatan fikri içinde dili nereye oturtursunuz?

Milleti millet yapan en önemli unsur dil olduğuna göre, vatanın korunmasında dilin önemi çok büyüktür. Milletin diline sahip çıkması lazımdır. Türkçe'nin korunması lazım, Türkçe'ye bu kadar yabancı kelimelerin sızmasına engel olunmalı. Dışarıda tabelalara yabancı isimler verildi.

Şimdi Kürtçe tabelalara da izin verildi. En büyük tehlike nedir?

En büyük tehlike Güney Doğu Anadolu'da ve Doğu Anadolu'da. Orada Türkçe isim bırakmayacaklar! Van artık Van olamayacak belki de. O'nun w ile yazılması ne kadar gereksiz ve tehlikeli! Diyarbakır'ın *Amed* olması gibi bütün yerleşim yerlerinin, köylerin, kasabaların isimleri değişecek. Şu anda böyle bir çalışma varsa eğer, bunun doğru olmadığını temenni ederiz. Bu inanılmaz derecede büyük bir hata olur! Bu vatana ihanettir! Sadece Kürtçe için söylemiyoruz; Arapça, Ermenice, hangi dilde olursa olsun Türkçe dışında başka bir isimlendirme kabul edilemez!

Bölgedeki Kürt tanımlaması yeni midir?

Türkler ve Kürtler birlikte hiç sıkıntı duymadan yaşadılar. Maalesef; emperyalizmin sonucu bazı Kürt insanlarımız oyuna geldiler şu anda. Biz uyanacaklarını düşünüyoruz. Sorunumuz Kürtlerle değil, Kürtçülük fikriyle! Bölücülükle düşmanınız biz! Benim sokaktaki Kürt ile alıp vere-

mediğim olamaz, onlarla beraber büyüdük biz. Ama Kürtçüler düşmanı-mız! Buna karşı bizimle beraber hareket eden çok Kürt arkadaşımız vardı; mücadele eden, hareket eden. Biz bu beraberliğimizi ve yaşamışlığımızı birkaç kişi saçmaladı diye kaldırıp atamayız. Bu emperyalizmin daha önce çok defa yaptığı gibi oynadığı bir oyundur! Yunanlıları, Bulgarları, hatta Arapları nasıl kışkırttılarsa Kürtleri de öyle kışkırtmaya çalışıyorlar. Bu da onun bir devamıdır.

Peki; “Ne mutlu Türk'üm diyene!”, derken Atatürk neyi kastetti? Kendini biraz olsun Türk etnik kökeninden farklı gören, hisseden vatandaşlarımız ne hissetmeli bu söz karşısında? Şimdi bu söze neden savaş açıldı?

Şimdi Atatürk şöyle dedi: “Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran halka Türk denir.” Bu tarihi bir tanımdır. Bizim için her zaman böyle olacaktır. Şöyle izah edilir: Sakarya Nehri’ne katılan bütün yan kollar artık Sakarya olmuştur. Türklere katılan herkes Türk olmuştur. Bundan sonra bizim kişileri birbirinden ayıklayıp da senin soyun şuradan geliyor, bak sen şusun deme hakkına sahip değiliz. Atatürk bu topraklarda yaşayan herkesi Türk olarak niteledi. Bu söz öncelikle kendini Türk hissedenler içindir. Bu lafı kaldıranlar tamamen kötü niyetlidir. Tekrar ediyoruz onlar kötü niyetlidir ve emperyalizme hizmet etmektedir! Dağlardan, Diyarbakır’dan, okullardan, meydanlardan, şuradan, buradan kaldıranlar kötü niyetlidir! Onlar Türk devletine karşı, Türklüğe karşı hasmane bir tutum içine girmişlerdir. Bu laf aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu felsefesidir. Türkiye Cumhuriyeti bir Türk devletidir, Türkler tarafından kurulmuştur. Atatürk Türkçü’dür. Atatürk olmasaydı Türkçülük olmazdı; Türkiye Cumhuriyeti olmazdı. Atatürk fikirlerini Ziya Gökalp’e dayandırdı. Fikirlerinin babası Ziya Gökalp’tir.

Ziya Gökalp Kürt kökenlidir, değil mi?

Ben buna inanmıyorum. Ziya Gökalp’in Türk olduğuna dair veriler var. Kaldı ki; Diyarbakır’da Kürt kadar Türk de yaşıyor o dönemde ve Di-

yarbakır önemli bir Türkçülük merkezi olmuş. Ziya Gökalp iyi Türk'tür, iyi Türkçü'dür. O'nun fikirleri üzerine kuruluyor devlet.

Kürtler bir millet midir, yoksa Türk milletinin altında bir unsur mudur?

Kürtlük Türklüğün altında bir unsurdur. Bunu anlatmaya çalıştı Birgül Ayman Güler Hoca, ama tam anlatamadı. Şunu söylemek istedi: Kürtler Türk milletinin bir parçasıdır. Türkiye'de yaşayan insanların hepsinin ortak ismi Türk'tür. Kürtler de bunun alt kültürü olabilir. Bunu şöyle örnek-
lendirebiliriz: Almanya'da yaşayan 3 milyon Türk var. Almanlar bunların hangi etnik kökenden geldiklerini araştırmazlar, bununla ilgilenmezler. Bu Türkler Almanya'ya girerken Türk pasaportlarıyla girerler. Siz Türkiye'den çıktığınız ve başka bir ülkeye giriş yaptığınız anda sizi Türk diye nitelerler. Onların nazarında, ne olursanız olun, siz Türk'sünüz. İster Laz olun, Kürt olun, Çerkez olun; bunu size sormazlar. Kürtlük alt kimlik olabilir, buna bir şey denemez. Çünkü; hepsi 76 milyona dahildir. Birgül Ayman'ın "Türklükle Kürtlük bir olamaz." Sözleri doğrudur. Tabi, olamaz! Biri alt kimlik, biri üst kimliktir. Bunu Kürtleri küçümsemek için söylemedi ki... Sosyologlar bu konuyu iyi bir şekilde açıklarlar. Bunlardan biri üst kavram, diğeri alt kavramdır. Biz, Türk denince; burada yaşayan Kürt'ü de anlıyoruz, Laz'ı da anlıyoruz; ayırmıyoruz kimseyi. Tabi; birilerinin çı-
kıp da Lazcılık yapmasını da kabul edemeyiz.

"Ne mutlu Türk'üm diyene!", sözünün anlamının içinden kendilerini çıkarmaya çalışan Kürtçülerin gayesi nedir açıkça?

Büyük Orta Doğu projesi bir hakikattir. Küresel güçlerin bizim gibi önemli ülkeleri bölüp, parçalayıp, yönetme stratejilerinin tezahürüdür bu yaşananlar. Sınırları yeniden değiştirerek, dünyayı yeniden dizayn etmeye çalışıyorlar. Bir devletten birkaç devlet çıkarmayı hedefliyorlar. Irak'ta yapılanlar ortada. Şimdi Suriye var sırada. Maksat; Orta Doğu'da petrol alanlarına sahip olmak, onları koruma altına almak için Kürtleri kullanmaktır. Bunun için Kürtlere ortak bir dil yaratmak, bunun için tv hazır-

lamak çok önemli. Yoksa Kürtler birbirini anlamıyorlar. Kars'ta oturanlar Diyarbakır'da olanlarla anlaşamıyor. Eğer bir Kürt milleti yaratılacaksa ve o gayede en önemli unsur dil ise; o zaman buna çalışılacaktır. Yapay bir Kürtlük şuuru verilecektir ki Türkiye parçalansın. Maksat; Türkiye'yi parçalamak, Kürtleri kurtarmak falan değil!

Kürtler Türkler'den daha kötü bir durumdalar mı ki onları kurtarsınlar?

Kesinlikle Kürtler bizden daha kötü durumda değiller! Diyarbakır'daki insan birtakım konularda sıkıntı çekiyorsa Rize'deki de aynı sıkıntıları çekiyor. Rize'deki daha zor durumda. Rize'nin nüfusu sürekli azalıyor. Karadeniz sürekli göç veriyor. Kimse İstanbul'a keyfinden gelmiyor. Sıkıntıları olan Kürtler bunları hep bir bahane olarak sunuyorlar. Halbuki; yurdun her tarafında aynı sıkıntıları yaşayan sayısız insan var.

Neden bize hep Doğu'da bir hezimet olduğundan, acı yaşandığından sözedildi? Aynı acılardan yurdun her tarafında yaşanıyorsa neden hep Doğu ön plana çıktı? Bugünlere hazırlamak için kasıtlı mı yaratıldı bu imaj?

Kesinlikle! Küresel güçlerin planlarının çalıştırılacağı bugünler için suur kazandırma gayretleridir bunlar. Türklere karşı kıskırtmak için... Oradaki coğrafi şartları değiştiremeyiz. Orada çetin dağlar varsa, orada toprak verimli değilse, su fışkırmıyorsa bu devletimizin kabahati değildir. Bu durum Türkiye'de, Anadolu'nun başka yerlerinde yaşayan insanlar için de geçerli. Sadece Kürtler içi değil, çok sayıda Türk de aynı sıkıntılarla karşı karşıya. Türklerin de çoğu rahat yaşamıyor. Gerisi halkı yanlış tahriklere itmektedir.

Siz, kendi hayatınızın herhangi bir kesitinde "Şu Türk'tür, bu Kürt'tür!", diye ayırım yaptığınızı hatırlıyor musunuz? Sıradan bir hayat içinde annenizin, babanızın, komşularınızın, akrabalarınızın böyle bir ayırım yaptığını anımsıyor musunuz?

Böyle bir şey katiyen yoktu. Ama şimdi yeni olarak başladı bu! Benim zamanımda yoktu bu. Şimdilerde pazarda insanlar Kürt vatandaştan alış-veriş yapmak istemiyor. Kürt taksi şoförünün arabasına binmek istemiyorlar veya evini kiraya verecekse Kürt vatandaşa vermek istemiyor. Fakat bu son yılların tepkisi... PKK'ya karşı tepki bu. Ben 56 yaşındayım ve geçmişimde böyle bir şeye kesinlikle rastlamadım. Benim annem de, babam da böyle bir şey söylemedi. Yoktu; çünkü Kürt diye bir millet yoktu.

Nereden başladı hocam bu?

Şeyh Sait olayını bir yana bırakırsak karakol baskınlarıyla başladığını söyleyebiliriz. En fazla yüzyıllık bir süreç bu. Türkiye'ye gelen Alman General Motke "Türkiye Mektupları" isimli anılarında bir Kürt isyanının nasıl bastırıldığını, bunda nasıl rol oynadığını, görev aldığını anlatıyor. Güneydoğu'da bir Kürt isyanından söz ediyor.

İsyanın sebepleri nelerdi?

Çevresindeki derebeylerinin etkilerinin azalması sonucu bu duruma tepki bu isyanlar. İlla ki ekonomik değil sebebi.

Doğu'nun içsel problemleri yok mu? Huzursuzluğun temel problemi nedir?

Doğu'nun başlıca problemi eğitimde geri kalmışlığıdır. Çocuklar okutulmamış, o çocuklara eğitim-öğretim götürülememiş. Kolay değil mezralara öğretmen göndermek.

Bunun sebebi ve suçlusu Türkler midir?

Kesinlikle sebebi coğrafi şartlardır. Devlet bunu kasten yapmadı! Öğretmen göndermeyelim, demedi.

Peki; siz Alman kültürü ve dili çalışıyorsunuz. Son dönemde ülkemizde yaşanan olaylar Almanya'da yaşansaydı Alman hükümetinin ve Almanya halkının bunlara tepkisi ne olurdu? Orada Türkler biraraya gelip bir devlet kuralım deseler, bunlar böyle rahat konuşulabilir miydi? Özerklik isteselerdi Alman hükümetinin tavrı ne olurdu?

Alman hükümeti asla ve asla kabul etmez ve konuşturmazdı!

Bir teröristten bahsedilirken "sayın" denseydi ya da ayrılıkçı bir gösteri hakkı talep edildiğinde cezai yaptırım söz konusu olur muydu?

Almanya'da böyle bir şey olmadı. Olsa asla kabul edilmezdi! Almanya'nın herhangi bir komşusunda silahlı bir güç olsa, Almanya'ya karşı tehdit oluştursa; PKK'nın Suriye'de, Irak'ta yerleştiği gibi devlete karşı örgütlenmiş silahlı bir güç olsa; binlerce terörist Fransa'dan Alman sınırına geçse, köyleri bassa, askerleri öldürse Alman hükümeti bunun üzerine şiddetli bir biçimde gider, asla meydan vermezdi. Alman gizli servisi özellikle bütün Türkleri takip ediyor. Fransa da buna izin vermez. Avrupa'da hiçbir devlet buna izin vermez. Bu, tamamen bize has bir başarısızlık.

Bizdeki durumun demokratikleşme tanımı altına alınması normal mi? Bu durumun demokrasiyle ilgisi var mı? Demokrasiyi nasıl tanımlıyorsunuz?

Demokrasi halkın kendi iradesiyle kendi yöneticilerini belirleme, seçme hakkını sağlar. Demokrasi ülkeyi bölme hakkı değildir. Diyarbakır'daki milletvekilini de zaten halk seçiyor, ben seçmiyorum ki... Belediye Başkanı Osman Baydemir'i kendileri seçtiler. Leyla Zana'yı onlar seçti. Mardin'de Ahmet Türk'ü de onlar seçti. Demokrasi zaten uygulanıyor. Benim hangi haklarım varsa, Mardin'deki insanın da aynı hakkı var. Benim hakkım daha fazla değil! Demokrasi hakkı bölücülük faaliyeti yürütme hakkı vermez! Demokrasi bu değildir!

Kitabımızın adı “Ne Mutlu Türk’üm Diyene!” Sizden anladığım Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde, Türk vatanı sınırları dahilinde yaşayan herkes Türk’tür. Mustafa Kemal Atatürk de bunu böyle görmüştür.

Kesinlikle doğru, biz bu kurucu felsefeye bağlıyız. Bundan başka bir şeyden sözedenlerin niyeti açıktır: bölmek ve parçalamaktır.

Peki, bir ülkenin sınırları değiştirildiğinde, o ülke parçalandığında ve yüzölçümünde kayıplar ortaya çıktığında o ülkeye neler olur?

O ülke öncelikle gücünü kaybeder. Evinizin bir odası gitmiş gibi olur. Evinizin bir odası giderse, güç kaybedersiniz.

Bölücü ve ayrılıkçı Kürt milliyetçiliğine bilerek ya da bilmeyerek destek veren Türkler’e ne diyorsunuz? Atatürk’ün vurguladığı gafletin içindeler diyebilir miyiz?

Atatürk üç kavram kullanmış: gaflet, dalalet, hıyanet. Bunlardan hangisine girdiklerine bakmak lazım. Gaflet mevcut tehlikeyi görememe halidir; aptallıktır. Bu tehlikeyi bilgisizlikten, cahillikten ötürü görememektir. Bunların içinde profesörler varsa, bunlar gaflet içinde değil; hıyanet içindedir. Televizyona çıkan, konuşan bir profesörün bu tehlikeyi göremeyeceğini sanmıyorum; onlar görüyordur. O nedenle de hıyanet içindeler. Dışarıdan para alıyorlardır ya da nefretleri vardır Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı. Burada bir fark var gaflete göre. Tehlikeyi gördükleri halde, kötülük niyetiyle bile bile devam ederler söylemlerine. Dalalet ise sapkınlık demektir. Yanlış ideolojiye inanan insanlar hıyanet içinde değillerdir, ama; ister istemez o yöne yanlış düşüncelerle giderler. Pusulaları yanlış yeri gösterir. O kişilerin üzerinde iyice düşünmek gerekir. Gafletin mi, dalaletin mi yoksa hıyanetin mi içindeler, çalışmak lazım.

Onlar gelecekte bir gün yasal olarak da incelenir mi?

Gelecekte bir gün mutlaka hesabı sorulacaktır. Bu ihanetin ortaya çıkması çok büyük olasılıkla gerçekleşecek.

'Beyaz Türkler'den ne anlıyorsunuz hocam?

O lafa karşıyım. Bu tamamen bölücülüktür. Amerika'daki siyah Amerikalılar, Beyaz Amerikalılar gibi. İyi durumda olanlar, tuzu kuru olanlar kastedilerek "beyaz Türkler" deniyor.

Bu kavramla empati yoksunları, Kürtlerin çektiği sıkıntılara empatiyle bakamayanlar, halden anlamayanlar kastediliyor?

Beyaz Türkler ile tamamen durumu iyi olan Türkler kastediliyor.

Atatürkçü olanlar bu Türkler midir?

Şu anda Atatürkçülük ideolojisini savunanların önemli bir kısmı bu gruba dahil. Atatürk'e daha çok sahip çıkanlar, cumhuriyete sahip çıkanlar toplumun elit kesimleri. Halk da Atatürk'ü çok seviyor elbette. Atatürk'ü sevmek ayrı şeydir, Atatürkçü olmak ayrı şeydir. Halk ne yazık ki geçim sıkıntısı yaşadığından, günlük koşuşturmacada bunları düşünecek vakit bulamıyor.

Arkanızdaki duvarda Atatürk'ün "Bütün ümidim gençliktedir." sözü yazılı. Sizce gençlik ümit veriyor mu? Gençliğin Türklük algısı nasıl? Türk olduğunu hissediyor mu gençlik? Milliyetçilik fikri genç Türklere yeterince aşılandı mı?

Okullardan "Andımız"ın kaldırılması, eğitim kitaplarının değiştirilmesi sonucu giderek zayıflayacaktır vatanseverlik, milliyetçilik. Şu anda o kadar kötü değil, fakat; ileride bu durum adım adım geriye götürecek genç nesilleri. Bu yaptıkları devam ederse milliyetçilik zayıflayacaktır.

Bir millete “ne” olduğu, milli değerleri unutturulurken aslında amaçlanan nedir?

Sadece Doğu’yu almak değil ama., bütün vatani ele geçirmek.

“Ne mutlu Türküm diyene!” derken bütün halkları içine alan bir Türk tanımı yapıldığını söylemiştik. Bunun peki ulusalcılık da eklendi son dönemde. Ulusalcılık nedir size göre?

Ulusalcılık, sol kesimden arkadaşlarımızın Türkiye ile ilgili yürütülen oyunu farkedip, kendi özüne dönmesidir. Ulusalcılık ile milliyetçilik arasında fark vardır. Eskiden solcu olup da, daha sonra ülkemizin içine sürüklendiği hıyanetin gerçeklerini farkederek özüne dönerek, birşeyler yapmaya çalışan, iyi niyetli solcuların fikridir ulusalcılık. Milliyetçilik ise köklü bir gelenektir. Ulusalcılık birkaç yıldır varolan bir kavram, milliyetçilik bildiğimizden beri var. Ulusalcılığı Prof. Dr. Ümit Özdağ çok güzel anlatır. Ulusalcılık daha çok devlete sahip çıkmaktır. Milliyetçilik ise; Türk milletine sahip çıkmaktır. Devleti devlet yapan unsurları aynen korumak düşüncesidir. Atatürk’ün Türkiye’sinin devamını istemektir ulusalcılık. Bunu herkes isteyebilir. Ben de ulusalcıyım yerine göre; fakat milliyetçilik halka ve millete sahip çıkmaktır.

Milliyetçiliğin aydın kesimin bir enstrümanı değil de, eğitimsiz ya da alt ve orta grubun aracıdır, diye genel bir kamı olduğuna katılıyor musunuz?

Milliyetçilik orta kesimin, burjuva kesiminin ideolojisidir Fransız İhtilali’nden beri. Fransa’ya, Almanya’ya baktığımız zaman da soylu olmayan kesinlerin milliyetçi olduğunu görürüz. Milliyetçilik esas olarak aydın orta sınıftan yayılır. Almanya’da ilk milliyetçiler öğretmenler, profesörlerdir, askerlerdir. Askerlerin birçoğu soyludur, evet ama; yayıldığı kesim orta sınıftır.

Neden orta sınıfta yayılır milliyetçilik?

Öğretmenler ve profesörlerle yayılır genel olarak. Çünkü bu kesimler bu işe kafa yorarlar daha çok. Öyle değil mi şu anda da Türkiye'de. Şu anda çok zengin kesimlerin temsilcileri, fabrikatörlerin, Türk mü, değil mi; neler olduğuyla ilgili bir fikirleri ya da ilgileri var mı? Yok. Onların umurunun da bile değil. Kürtçe var mıdır, Kürtçe tv var mıdır, bilmezler. Atatürk'ün sözleri büstlerden silinmesin gibi dertleri yoktur. Onları ilgilendirmez. Onlar büyük çoğunlukla kendi menfaatlerini takip ederler. Halkın daha alt gelir gruplarına indiğinizde de geçim derdi bulursunuz; onlar da bu yüzden bu meseleyle ilgilenmezler. Şu anki iktidar sahipleri bundan istifade ediyorlar. En alt kesimden oy alıyorlar çünkü. 29 Ekim mitingleri, gezi parkı eylemleri aynı şekilde büyüyen tepkiyi ortaya koyuyor. Gezi parkı eylemleri, kim ne derse desin, burjuva kesiminden gençlerin başkaldırısıdır. Onların ellerinde Türk bayrakları vardı. PKK'lılar da göründüler orada ama o olaylara sahip çıkan geniş kitlenin elinde Atatürk posterleri ve Türk bayrakları vardı. Millet yavaş yavaş uyanıyor.

Gezi parkında en çok Aleviler vardı diyor. Bundaki kasıt nedir?

Aynen Kürtler üzerinden oynanan oyunun aynısını tekrarlıyorlar Aleviler üzerinden. oradan da bölücülük yaparak ülkemizi yıpratmak istiyorlar. Ancak Alevilerin yüzde doksanı Türk olduğu için, çoğu da aydın olduğu için bunu sürdüremezler. Onlar bu oyuna kolay gelmezler. Alevilere zamanında çok haksızlık yapılmış. Biz Türk Ocağı olarak Alevilere, Alevilik konusuna çok önem veriyoruz. Bunu kesinlikle kabul etmek gerek. Şimdilerde dendiği gibi Alevilere haksızlık yapıldığı için biz onlara gidiyoruz, ben de gidiyorum onlara. Dergahlarına, semahlarına gitmemiz gerek. Tarih boyunca haksızlığa uğradılar, bunu düzeltmek için ben şahsıma elimden gelini yapmaya gayret ediyorum. "Bir Alevi yüzünüze tokat atarsa, öteki yanağınızı dönün!", tavsiyesiyle ben de aynıını düşünüyorum.

Amaç kaos yaratmak mıdır?

Amaç kesinlikle ve tamamıyla kaos yaratmaktır. Türkiye’de biraz farklı kabuğu olan ne varsa, o kabuğu kaldırmaya çalışıyorlar. Bölüp parçalamak için ellerinden gelen her türlü çatışma mevziini kazıyorlar. Türkler; Kürtçülere karşı Kürtleri, Alevilerin zamanında uğradıkları haksızlığa karşı da Alevileri bu tür oyunlardan, kumpaslardan korumalıdır. Alevilerin yüzden doksanı Türk’tür. Bun ben değil, Alevi profesörler söylüyor. Aleviler neden tavşan yemezler? Şahkulu Alevi dergahının eski yönetim kurulu başkanı Mehmet Çavuş aynen şöyle izah etti bu durumu: tavşan Bozokların totemidir ve totem de yenmez. Bu tamamen Türk olduklarını gösteriyor.

Artık herkesin hakkında aydınlanmaya başladığı küresel bir oyunun varlığı aşikar. Hepimiz başımıza nelerin gelmek üzere olduğunu, arkadaki niyetleri görmeye başladık yavaş yavaş. Bunu farkedemeyenler için Atatürk’ün işaret ettiği gibi hainlik tanımlamasının bir gün yasallaşacağı da çok açık. Bunu sistemli bir şekilde yapan, ülkenin temellerine dinamit döşeyen hainlerin yanında yer alan gaflet ve dalalet içindekileri, Türk milleti ile beraber yakın gelecekte çok büyük bir tehlike bekliyor, değil mi?

Kesinlikle diyebiliriz. Fakat hedeflerine kolay ulaşamayacaklarını görecekler.

“Ne mutlu Türk’üm diyene!” , yazılacak mı yeniden büstlere?

Yazılacak, Andımız da tekrar bağırarak okunacak!

MÜJDAT GEZEN

TİYATRO SANATÇISI

Bu yaşıma “Ne mutlu Türk’üm diyene!” sözünü duyarak geldiniz. Şimdiye kadar bu sözü nasıl değerlendirdiniz?

Bu sözün Mustafa Kemal Atatürk tarafından söylenmesinin temel nedenine bakıp, satır aralarını okumak lazım. Madde 1. “Ne mutlu Türk’üm diyene!” lafı çok güzel ayarlanmış, hazırlanmış bir laf. Kimseyi gıcınduramaz. Niye biliyor musunuz? “Ne mutlu Türk’üm diyene!” “Ne mutlu Türk olana!” değil! Bir kere bu çok önemli. “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, diyor. Sen nesin mesela? Laz. “Ne mutlu Laz’ım diyene!”, desen hiçbir zararı yok. Ötekini yaralamıyor. “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, lafı Kürt’ü yaralamıyor. Laz’ı, Arnavut’u, Boşnak’ı, Çerkez’i yaralamıyor. Çünkü kimseyi zorlamıyor. “Ne mutlu Türk’üm diyene!” Sen demiyor musun? Deme, zorlamıyor. Burada bir cebir yok. “Ne mutlu Türk olana!”, deseydi; Türk olmayanları aşağılayıcı görebilirdik. Madde 1.

Atatürk bunu niye söyledi?

Atatürk bir Osmanlı subayıydı. Osmanlı’nın gelmişini, geçmişini, her şeyini biliyordu. Osmanlı yönetim olarak, saltanat olarak Türk’ü daima aşağılamıştır.

Öyle olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Düşünmüyorum, biliyorum. Ben mesleğimden ötürü buna birinci derecede tanık oldum. Karagöz oyunu, Osmanlı'nın geleneksel bir oyunudur. Yüzyıllık bir tarihi vardır. Sultan Orhan'dan bu yana oynatılır durur. Karagöz oyununda azınlık tipleri şöyle anılır: Kürt, Rum, Çerkez, Arnavut, Türk, Ermeni, Yahudi, Arap. "Türk" azınlık tiplerinin içinde geçer, parantez içinde de "hırbo" yazar. Osmanlı hiçbir zaman kendisine ben Türk'üm dememiştir. Şöyle ki; en bariz örneği Murat Bardakçı'nın bir Osmanlı torunu hanımla yaptığı söyleşidir. Hanım Fransa'da Nice'te büyümüş; sonra Paris'e gitmiş ve Türkiye'ye dönmüş. Bardakçı kadına sordu: "Siz Türk müsünüz?" Kadın Fransızca biliyor, Türkçe bilmiyor.

Bu bizim için bir kayıp mı sizce?

Zenginlik mi, kayıp mı diye bakmıyorum ben. Vakıyı anlatıyorum. Benim nasıl düşündüğüme gelince; bu ülkede doğmuş bir Türk vatandaşı olduğumu söylerim. Dedelerime, atalarima baktığım zaman, çocuğumun çocuğu Londra yerine İstanbul'da doğmuş olsaydı, yedinci göbek İstanbullu olacaktı. Türkler'in atalarını çok araştırma hakkı yoktur.

Neden?

İmparatorluk kökeninden gelen devletlerde, her şeyden kök olur. Ben şimdi dedemi biliyorum. Selanik'ten gelen bir göçmendi. O'nun babasının ne olduğunu bilmiyorum. Eğer bizim takıldığımız cümle "Ne mutlu Türk'üm diyene!" ifadesinden ibaretse, Atatürk'ün bence **dahiyane zekası** anlamak gerekiyor. Burada Atatürk'ün dahiyane zekası yatıyor. Çünkü; "Türk değil misin?" diyerek dışlamıyor. Bir ulus devlet kurmak istiyor. Bu kadar üç kıtaya yayılmış ve ufala ufala o hale gelmiş, hele Sevr uygulanmış olsa artık minnacık bir Anadolu toprağı kalacak küçücük bir ülkede bugün ne Türk vardı, ne de diğerleri! Doğu'dan Ermeniler, aşağıdan Fransızlar, Batı'dan Yunanlılar, bu taraftan zaten İngilizler almış başını gidiyor, Antalya'dan İtalyanlar ile ülke bitmiş olacaktı. Zaten hangimizin isminin ne olacağı belli olmayacaktı bunlar gerçekleşseydi.

Atatürk'e artık alenileşmiş bir saldırı olduğu muhakkak. Atatürk'e doğrultulan bu saldırı Türk milliyetçiliğini hedef alan bir saldırı mıdır?

Atatürk'ün milliyetçilik duygusunun iyi kavranıp da ona karşı yaptıklarını zannetmiyorum. Onlar Atatürk'ü yıpratmak için her türlü saçmalığı, gerizekalılığı yapıyorlar; ama bir netice vermiyor. En çok hücum edildiği yıl bu yıldır ve Anıtkabir 1 milyon 49 bin küsuruyla tarihinin rekorunu kırdı. İki kere de ben gittim. Hem 29 Ekim'de, hem 10 Kasım'da gittim. Yürüyemiyorsun, nefes alamıyorsun kalabalıktan. Bu Atatürk sevgisi ile beraber iktidara tepki de olabilir; sadece Atatürk'e sevgi de olabilir. 19 Mayıs'ı kaldırıyor. 29 Ekim'i kaldırıyor. 23 Nisan'ı kaldırıyor.

Neden yapıyor bunları?

Bunlar cumhuriyeti istemiyorlar.

Cumhuriyetimiz Türk milliyetçiliği üzerine inşa edilmiş bir sistem midir size göre?

Herkesin milliyetçilikten anladığı şeye bakıyorum. Gerçek anlamda kullanan milliyetçilikle veyahut da ulusalcılık diye tarif edilen şekillere kendimi yakın bulmuyorum. Milliyetçilik deyince; MHP kanadına milliyetçilik, CHP kanadına ulusalcılık diye bir ayrım koyuyorlar. Bu ayrım hakkında şüphe duyuyorum. Bunların doğru olduğu konusunda şüpheler taşıyorum. Ayrıca biraz gökyüzüne yükselip bakınca; dinlerin, mezheplerin, sınırların, bayrakların olduğuna da inanmıyorum. Bunu ilk defa bu kadar kuvvetli, Kuzey Yarımküre'den Güney Yarımküre'ye geçerken farkettim. Uçaktan bakınca evrenin içinde bir zerre olduğumuzu iyice anladım. Tarikatlar, şeyhler, ülkeler, milliyetler yukardan bakınca gözüküyor.

Fakat normalde gökyüzünde yaşamıyoruz. Yeryüzüne iniyoruz. Burada yürüyoruz ve yukardan göremediğimiz tüm bu şeylerle karşı karşıya geliyoruz. Atatürk emperyal güçlere karşı Kurtuluş mücadelesini

vermeye çalışırken, Türk milliyetçiliğini müthiş bir motivasyon olarak kullanmıştı.

Başka türlü olmazdı. O motive etmeye çalıştı. Ama burada üzerinde hassasiyetle durulması gereken konu şu: imparatorluklarda milliyetçilik olamaz. Atatürk'ün özelliği burada zaten. Cumhuriyeti kurduktan sonra tek çatı ve tek isim altında birleştirmek istedi. Bu bir kimlik meselesidir. Yoksa; Kürt'e "Sen artık Türk'sün!" ya da Laz'a; "Sen artık Laz değilsin!" Arnavut'a da "Sen Arnavut falan değilsin!", demedi. Asimilasyon yapmadı. Asimilasyon tüm dünyada Çingeneler üzerinde başarılı olmuştur. Romanlar her gittiği yerin toplumuna otomatik istekleriyle asimile olmuşlardır, özdeş olmuşlardır diyelim daha doğrusu. Hiçbir Roman Türkiye'de "Ben ayrı bir ulusum.", demez ve "Ben Türk'üm.", der. "Çok şükür Müslüman'ım", der. Hepsinin söylemi budur. Gidin Romanya'ya "Ben Romanyalı'yım", der. Aynı şekilde "Ben Macar Çigan'ıyım", der. Fransa'ya gider "Ben Fransız Jitan'ım.", der.

Cumhuriyet tarihinde "Ne mutlu Türk'üm diyene!", sözünün bazılarınca sizin anladığınız şekilde anlaşılamamasında bir hata payı var mı?

Hiç hata yok! Herkes istediği gibi kullanmak istediğinden bu fark ortaya çıkıyor. Her yönetim kendi sistemine uygun kullanmak istediği için tartışılıyor. Şimdikinin politikası başka, istedikleri de başka ve o laf ona uymuyor. Onun için de "Ne mutlu Türk'üm diyene!"'yi dağlardan da siliyor, "Andımız"ı da kaldırıyor. "Ben Türk vatandaşım.", demek isteyen her türlü vatandaşın görüşüne, benim fikrimde olmasalar bile saygı duyarım. Bir Ermeni vatandaşına ve bir Rum vatandaşına "Hayır, sen Türk'sün!" diyemezsiniz. Gerçekten kimseyi koparamazsınız. "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşım.", diyor. "Genlerimi, köklerimi değiştiremezsin.", der.

Atatürk Türkiye'sinde, farklı etnik kökenden gelenlere "Türkleştirme" yönünde baskı yapıldığına inanıyor musunuz?

Atatürk'ün yapmak istediğinin bununla ilgisi yoktu. Ne demek! Dünya çapında bir zekası olan bir adam şunu der mi hiç: "Sen artık Rum, Ermeni, Yahudi, Arnavut, Kürt, Laz, Çerkez değilsin; Türk'sün." Hayır! Atatürk; "Ne mutlu ki sana Türk'üm diyebiliyorsun.", demiştir. "Demiyorum.", dersin de "Deme." Atatürk'ün böyle bir zorlamaya giriştiğini kim söyleyebilir? Böyle birşeye zaten imkan yok. Tarihte hiç böyle bir şey yok! Dedğim gibi bu söz imparatorluktan cumhuriyete geçerken bu bir tutkaldı, bir zorunluluktur.

O zorunluluk konjonktürel miydi? Bu lafı bugünlere adapte edemeyecek miyiz?

Adapte edeceğiz, tabi; bu sözde hiçbir sakınca yok!

Yanlışlık algılayanın niyetinde mi diyorsunuz?

Sen nasıl algılamak istersen öyledir. Diyor ki; "Ben 'Ne mutlu Kürt'üm diyene,' dersem ne olacak?" Demek istiyorsan de! Kim engel buna? Engel bir şey yok zaten. Bir Arnavut'un; "Ne mutlu Arnavut'um diyene.", demesine "Bir dakika öyle deme; 'Ne mutlu Türk'üm diyene' de!" mi dedi Mustafa Kemal Atatürk?

Bütün Türkiye'yi adım adım gezdiniz. Bir ömür verdiniz bu yollarda.

Van'dan Edirne'ye kadar gezdim.

Profesyonel anlamda birini işe alırken ya da bir öğrenciyi okulunuza kabul ederken etnik kimliğine baktınız mı?

Şu anda tiyatromda İranlı, Ermeni, Azeri, Fransız var. Okulumda da farklı milliyetlerden öğrenciler var.

Siz hiç çocukluğunuzda büyüklerinizden "Aa... oğlum, o çocuk Kürt, onunla oynama!" ya da "O Ermeni, onunla konuşma!" gibi laflar duyduğunuz mu?

Babamın kan kardeşi Ermeni'ydi. Benim sıra arkadaşım Rum'du.

Bizim kültürümüzde ilkel milliyetçilik ya da insan ayrımcılığı var oldu mu sizin tecrübelerinizi gözönüne alırsak?

Olamazdı ki! İmparatorluktan gelme toplumlarda bunun fizik olarak olmasına imkan yoktur! Veya İstanbul'u düşünün. Biz yedi göbek İstanbullu'yuz. İstanbul'da bunların hepsi bir arada yaşamak zorundaydı zaten. İstanbul'da çeşit çeşit insan var. İstanbul Fatih Sultan Mehmet tarafından alındığında İstanbul'da Rum'dan başka kimse yoktu. İstanbul'un semtlerine bakın mesela; Çarşamba, Aksaray, Maçka. Onlar nereden geldi? Fatih Sultan Mehmet'in Anadolu'sunun Maçka'sından, Aksaray'ından göçmen olarak getirdiği insanları yerleştirdiği yerlere verdiği isimler. Türk milletine ve Osmanlı'ya ait insanlardı onlar. Hayata dair meselelere böyle baktığımız zaman meseleyi çözmek zorlaşıyor.

Böyle bakan Kürt milliyetçilerine ne diyorsunuz?

Her türlü fanatik milliyetçiliğin ben karşıındayım. İster Kürt, ister Türk olsun, ister Fransız milliyetçisi olsun. EOKAcı Rum milliyetçileri vardı. Ne oldu? Kıbrıs'ta Türk çocukları kestiler. Bunu başka türlü de yorumlamak mümkün. Alevi-Sunni boğuşmaları mesela. Suriye'deki mezhep meselesi gibi bir şeyin Osmanlı'da olmaması çok doğaldı. Atatürk cumhuriyeti kurduktan sonra bu tutkal vazifesi görececek sözcükleri aramaya başladı.

Atatürk bana göre tam bir Türk milliyetçisi. Ziya Gökalp'ten çok etkilendiğini biliyoruz.

Atatürk'ün en çok etkilendiği en önemli adamlardan biri Napolyon Bonapart'tı. Atatürk için Fransız milliyetçisi mi diyeceğiz? Ziya Gökalp'in milliyetçilik kavramı Mustafa Kemal Atatürk'ünkünden biraz farklıydı. Mustafa Kemal O'ndan esinlenmiş olabilir. Öyle bakarsanız; Namık Ke-

mal de milliyetçi görünüyor. Türk milletinin vatan şairi... Efsanelerimizden biri. O'nun da yaklaşımı biraz daha ayrı. Biraz daha farklı bir Türk milliyetçisi. Kategorize etmeyi sevmem ama Türk milliyetçilerine iyi bakmak lazım. Bence en doğru ve en somut bakmışkişi de Atatürk'tü.

Misak-ı Milli'nin değeri nedir?

Çok istiyordu Lozan'da bu iş gerçekleşsin; fakat, kimse bilmiyor ki İsmet Paşa'ya İngiliz hükümeti tarafından yapılan baskıları. O zamanki telgrafların Romanya üzerinden kesildiğini, güneyi alıp şifreleri bozduklarını... İngiliz hükümetinin "Donanmamız Malta'da, siz ona göre davranın!" diyerek baskı ve şantaj yaptığını. Savaşta yeni çıkmış bir ülkenin yeniden savaşa girecek takati yoktu. Yunanlıları saldırdı ülkemize, kendileri oturdular. Birinci Dünya Savaşı'nı ele alalım. Anzak'lar neyi kısaltılmış biliyorsunuz: Avustralian New Zealand Askeri Kuvvetleri. İngiltere kendisi hiçbir şey yapmadı. Hindistan o zaman bu işe çok karşı çıktı. Daha Pakistan kurulmamıştı ama Hindistan'da çok Müslüman vardı ve "Biz oraya girmeyiz.", dediler. Mısır'dan gelen genç çocuklar Türkler'in Müslüman olduğunu görünce savaşmak istemediler. Avustralya'da 1982'de bir belgesel çektim ve 89 yaşında, eski bir Anzak askeriyle röportaj yaptım. "Niye geldiniz?", diye sordum. "Macera.", dedi. "Şimdi gelir misiniz?", diye sorduğumda "Gelir miyim hiç! Bütün arkadaşlarım gözümün önünde öldü. " Dikkat ederseniz Avustralya'nın bayrağında sarı yeşil kullanılıyor.

Siz milliyetçiliğin aslında bir ülkenin yaşayanlarını biraraya getiren bir harç olarak gördüğünüzü vurguluyorsunuz. Atatürk'ün de zamanında böyle düşünerek konuya yaklaştığını söylüyorsunuz. Fakat; ilkel milliyetçiliğin karşısında durduğunuzu da aynı yoğunlukla belirtiyorsunuz. Recep Tayyip Erdoğan "Ben Gürcü'yüm, karım Arap", dediğinde orta sayfaya yerleşmişti ifadesi.

Futbolcu Hakan Şükür de "Ben Türk değilim," dedi.

İşte böyle sözler, açıklamalar yükseldiği zaman bir teze antitez gelmez mi? Türkler'den etkiye tepki gelmez mi? Sizce önümüzdeki yıllarda iyice Türk milliyetçiliği alevlenmez mi?

Bence hiçbir şey olmaz. Unutulur. Bizim toplumumuzun büyük bir bölümü balık hafızalıdır çünkü. Cumhurbaşkanı gerçekten Gürcü, "Ben Gürcü'yüm.", diyor. Karısı da Siirtli, O da "Arap'ım.", diyor.

Bunları belirtmesindeki niyet önemli değil mi?

Niyetten çok, bunu nasıl algıladığımız önemli. Biz diyoruz ki; "Bir Başbakan bunu söyler mi?" Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanı... O da kendi açısından "Ne yaparsanız yapın, Gürcü'yüm.", diyor. Ben bir demokratım. Herkes istediğini söyler. Ben bu felsefenin karşısında, yanında, önünde, arkasında değilim.

Kürtler'e gelirse çok bağırın bir milliyetçilik görüyoruz. Böyle bir tarafın yükselmesi bir ülkenin terazisinin dengesini bozmaz mı?

Bozabilir. Burada üzerinde önemle durulması gereken iki mesele vardır. Biri Türk-Kürt meselesi, bir de 1915 Ermeni Tehciri'dir. Bunların ikisine de olmamış gibi bakabilir miyiz? Ermeniler'e olan tehcidir. Soykırım olmadığını herkes biliyor. Holokost zamanında Almanlar'ın Yahudilere yaptığıdır. Hatta;Amerikalılar'ın Kızılderililer'e yaptığıdır.Stalin de Gürcü'dür; Stalin'in Rusya'daki azınlıklara yaptığıdır. Burada asıl üzerinde durulması gereken söylemlerin hangi niyetle ortaya çıktığıdır. Bir adam bir şey söylüyor. Gerçekten samimi mi? Politik amaçla mı söylüyor? O sözü o günün koşullarına göre mi söylüyor?

Atatürk bu sözü sadece o döneme has olarak söylemedi, değil mi?

Kesinlikle. Atatürk o lafı süzdü. Her söylediğinin tarihe kalacağını biliyordu. Mesela; "Öğretmenler bu ülke sizin ellerinizde yükselecektir",

derken veyahut “İstikbal göklerde dir!” sözünün her hava harp okulunun duvarına asılacağını bilmeden söylemiş olabilir mi?

O zaman “gafler, dalalet ve hıyanet”i de çok bilerek söylediğine gelmez miyiz?

Gayet tabi. Çok kısa bir süre önce de Uğur Mumcu söyledi. “Bu ülkede bir gün genelkurmay başkanları bile yargılanacak göreceksiniz.” diyordu. Yirmibeş yıl önce bunu söylediğinde gülerdiniz. İleriye gören adamlar bunları söylüyor. Atatürk’ün IQ’su çok yüksek. Elbette bir doktor gelip zeka testi yapıp, puan yazmıyor. Ama öyle bariz ki çok zeki olduğu. Küçük yaşta oynadığı oyunlardan tutun da bütün hayatına kadar. Öğretmeni O’na neden “Kemal” ismini verdi de “Cevat” ismini vermedi?

Kemal’in anlamından olsa gerek...

Tabi ki! Ne demek Kemal? Bilgi sahibi olan, erken olgunlaşan demek. Mustafa Kemal çok önemli! En iyi düşmanı anlatırmış birisini. İngiliz Başbakanı Lord Churchill “Dahiler yüzyılda bir dünyaya gelir, o da maalesef bu yüzyılda Türklere geldi”, demiştir. Mustafa Kemal’in zamanında herkes Türk olmakla övünüyor. Hiçbir dediği bir dediğini tutmayan bir yönetimle şu anda Türk olmakla övünmek kolay değil.

Türk tarihinin bir parçası olmak bir insan için dezavantaj mıdır? Yoksa “Türk öğün, çalış, güven!”, sözündeki gibi Türk Türk olduğundan ötürü övünmeli mi?

Neden olsun ki? Zaman gelir Türk olmakla övünürsünüz, böyle bir zamanda da Türk olduğunuz için kaçacak delik ararsınız. Bizi yönetenleri görüyorsunuz. Dünyanın herhangi bir yerine çıkıp da Türk olduğumuzla övünebilir miyiz şimdi? Mustafa Kemal zamanında herkes Türk olduğu için övünebiliyordu. Erdoğan “Ekonomimiz iyi, diyor. Ekonomistler “Herşeyimizi sattık, batıyoruz.” diyor.

Türkler'in kendine olan saygılarını kaybetmeye başladığını düşünüyor musunuz?

Düşünmüyorum. Öyle bir şey yok.

Eski ve yeni Türkiye tanımlamaları arasında Türklük değerlerinin kaybolduğunu düşünüyor musunuz?

Biz cumhuriyetçi bir aileyiz. Annem ve babam cumhuriyeti yaşadı. Amcam İnebolu'ya Atatürk'e silah kaçırmış. Bizim evde tek bir fotoğraf vardı; o da Atatürk'ün fotoğrafıydı. Annem beş vakit namaz kılardı. Hırka-i Şerif Camii'nde hoparlör falan yoktu o zaman. Ezan okunurken duvardaki resmi gösterip; "Bak evladım, bu ezanı işte bu adama borçluyuz!", derdi. Onlar cumhuriyetin yetiştirdiği, enikonu özümsemiş insanlardı. Cumhuriyetin heyecanını kaybettiren o insanlar II. Cumhuriyet lafını icat etmişlerdi. Hala dillerini nereye sokacakları belli olmuyor. Şimdi bunlar "Yeni Osmanlılar" gibi yeni bir kavram arama ihtiyacı duyuyorlar, cumhuriyeti ve Atatürk'ü yok etmenin yollarını arıyorlar. Olmuyor bir türlü!

PROF. DR. BÜLENT ARI

**ESKİ MİLLÎ SARAYLAR MÜZECİLİK ve TANITIM BAŞKANI
SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖR YARDIMCISI**

“Ne mutlu Türk’üm diyene!”, sözünü anlamaya çalışıyoruz. Bu sözden nasıl bir anlam çıkarmalıyız?

Bu çok tarihi derinliği olan bir sözdür. Bunu Mustafa Kemal Atatürk söylediği zaman en az bir elli yıllık maziye tarif etmişti. Osmanlı tarihinde başımıza gelenleri, adım adım geriye gidişleri, Genç Osmanlılar’ı, Jön Türkler’i, sonra Balkan Harpleri’ni, Balkan Harpleri’ndeki kayıpları, Filistin ricatini ve I. Dünya Savaşı sonunda Türkiye’nin Mondros’ta teslim oluşunu özetlemişti bir bakıma. Bu söz; Osmanlı’dan devralınan felaketlerin arkasından silkinerek, büyük bir direnişle Türkiye’nin yeniden ayağa kalkışının, ama aynı zamanda Türkler’in bu coğrafyada tek başına kalışının da bir ifadesidir, diyebiliriz. “Ne mutlu Türk’üm diyene!”, derken Türkler’in başta İngilizler, Fransızlar, savaş esnasında çöken Rus Çarlığı olmak üzere bütün dünyaya karşı yeni bir devletle varolma mücadelesinin haykırışıdır.

O dönem için bu söz Türkiye’nin ayağa kalktığını anlatıyor ise; bugün bu sözün çeşitli yerlerden kaldırılıyor olması Türkiye’nin dirilişini durdurma anlamına mı geliyor?

O sözlerin üzerinden seksen yıldan fazla zaman geçti ve bu süre içinde dünya da değişti. Medeni dünyada da herkes kendini bir nevi terbiye

etti. Amerika'da da "black" ya da "negro" denirken tanım "African-Americaner"a dönüştü. 1950'lere kadar Zenciler otobüste ön koltuklara oturamazken, bir beyaz ayaktayken bir Zenci kendine yer bulamazken, nereden nereye gelindi. Dünyada birçok şey değişmişken, bizde de bazı şeylerin değişmesi normaldir. Atatürk'ün yaşadığı çağ ile bizim yaşadığımız çağ çok farklı. O bambaşka bir dönemden geçti; Türkiye'yi bataklıktan çıkardı ve Milletler Cemiyeti'ne üyeliğe kadar getirdi. Atatürk'ün son demlerine kadar Türkiye Milletler Cemiyeti'ne kabul edilmemişti. Atatürk iki büyük savaş arası devlet adamıdır. O dönemde Mussolini'ler, Hitler'ler, Stalin'ler vardı. Onlarla birlikte kurtlar sofrasında sıkıştırılmış bir Türkiye'de kınma hamlesi yapmaya çalışıyordu. Bir yandan ülkeyi ayağa kaldırdı, bir yandan Osmanlılar'ın borçlarıyla ve savaşlarla batırılmış bir ülkeyi o para yokluğunda kalkındırmaya çalıştı. Günümüz siyasi tahlillerini hep 1930'lara göre yapıyoruz. Artık Mussolini yok, Hitler yok, Stalin yok. Şimdi başka bir dünyadayız. Benzer uygulamaları asla yapamayız. Atatürk hep "çağlar üstü olmak" tansözeder. Muasır medeniyetler seviyesini işaret eder. Ülkeye bir prensip kazandırmıştır. Şimdi düsturumuz o prensiplerle hareket etmek, ama aynısını yapmamak olmalı. Aynısını yaparsak, değişen çağda çağdışı kalırız. Tek parti liderliği şu anda mümkün değil. Sovyetler'de, Almanya'da tek parti vardı. Atatürk'ün ölümünden sonra Hitler Avusturya'yı ilhak etti, Çekoslovakya'yı ilhak etti, Polonya'ya saldırdı. O çağın uluslararası siyasi ortamına göre oluşmuş düşüncelerle artık hareket edemeyiz. Atatürk'ün prensiplerini gerçek manada takip edersek, O'nun yolundan gitmiş oluruz.

Neydik, ne olduk?

"Ne mutlu Türk'üm diyene!" diyorduk ama sadece Türklerden ibaret olmadığımızı anladık. Bazı şeyler çoğu zaman semboller üzerinden yürütülüyor. Yeni Osmanlılar, "Türkiye adım adım geri çekiliyor.", demeye çalışıyordu. Bugünkü Kopenhag Kriterleri gibi Tanzimat Fermanı da "tam Batılılaşma" için bir niyet beyanı iken, eski Osmanlılığı bırakmıştık. Yeniden kuracağımız Osmanlı dünyasında herşeyimizle Batılılaşacağımızı

iddia ettik. “Biz sizin bildiğiniz eski Osmanlı değiliz”, dedik. Ondan sonra Osmanlı Devleti adım adım farklı bir safhaya geçti. Mamafih, 1876’ya gelindiğinde, Birinci Meşrutiyet ilan edildiğinde, Abdülhamid’in de tahta geçtiği dönemde giyilmeye çalışılan Batılı gömleğin bize göre olmadığı anlaşılmıştı. Mesela; Mecelle’nin hazırlanma kararı mazbatadaki gerekçelerle bu yönüyle iyice incelenmelidir. Biz tam Batılı olamayacağımızdan kendi tarzımızda Batılı olmayı tartıştık. İkinci Meşrutiyet’te bambaşka şeyler gündeme geldi. 1911’de Trablusgarp’ın işgali, 1912’de Balkan Savaşı ve ardından büyük kayıplar, 1914’te I. Dünya Harbi’nin dehşeti ile neye uğradığımızı şaşırdık. Bizim entelektüeller de aynı durumdaydı. Sadece; 1908-1909 arasında İttihadçılar iktidarı tam manasıyla ele geçirinceye kadar serbest yayın politikası devri yaşandı. Abdülhamid’in getirdiği aydınlanma devrinde yıllarca birikmiş fikirler kendini yayma imkânı bulabildi.

Abdülhamid’in dönemi istibdat değil de, aydınlanma devri miydi?

Sultan Hamid idaresinde açıkça söylemek gerekirse laik eğitim yaygınlaştırılmıştır. İstibdat dönemi olarak tabir edilen sıkı bir idare dönemi vardı; ama eğitim bakımından hiç tartışmasız bir aydınlanma devri yaşanmış. Şimendiferlerin gelmesi, ulaşımın kolaylaşması, laik eğitimin ülkenin her tarafında yaygınlaşmasıyla modern eğitimle tanışılması aydınlanma dönemini başlatmıştır. Bu aydınlanma dönemi kendini 1908’den sonra Meşrutiyet ilan edilir edilmez yayın faaliyetlerinde kendini gösterdi. Böyle bir yayın serbestliği Türkiye Cumhuriyeti dâhil, hiçbir dönemde aynı boyutlarda gerçekleşmedi. Bugün hâlen münakaşa ettiğimiz, tartıştığımız herşey 1908’deki yayın patlamasında zaten vardı. 1923’ten sonraki dönemde, cumhuriyeti kuran nesil Abdülhamid’in aydınlanma devrinde laik eğitimle yetişmiş nesildir. Daha önce sadece medreselerde verilen dini eğitim bu denli yaygındı ve müesseselere sahipti. Yanısıra askeri eğitim vardı. Mülkiye Mektebi dâhil, Mekteb-i Sultaniler, rüşdiyeler, idadiler ile inanılmaz bir hacimde halka uzanan laik bir eğitim örgüsü kuruldu Sultan Hamid devrinde. Önceleri yalnızca dini eğitim bu denli yaygın ve örgütlüydü. Laik eğitim ise 1793’ten itibaren kurulan Mühendishane-i Berr-i

Hümayun, sonrasında Bahr-i Hümayun ile açılan okullarda sözkonusuydu. Tüm bunları istibdat dönemiyle tek taraflı olarak sürekli eleştirilen Abdülhamid sağlamıştı. Sultan Hamid'i devirenler de neticede bu laik eğitimden geçenlerdi.

Temelde böyle bir değişimi zorunlu kılan neydi?

Türkiye'yi yoketme projeksiyonu, zaten yıkılacak olan bir devletin ardından paylaşma üzerine kurulmuştu. Cihan Harbi'ne girdiğimizde savaşın bütün gerekçeleri müttefikler arasında tasarlanmıştı. Batılı devletler, Rusya'ya bizim topraklarımızdan koparılacak parçalardan en güzeli olan İstanbul'u vermeye razı oldular. Zaten savaşın o denli uzun sürmesinin nedeni İstanbul'un kimin payına düşeceği tartışmalarıydı. İstanbul konusunda mutabakat sağlanınca İngiltere petrol bölgelerinde hâkim olma kaydıyla anlaştılar. Bütün Arap ülkelerini de ayrıca paylaştılar. İslam dünyasının kalbi olan Mekke, Medine şehirleriyle Hicaz bölgesini elde etmekte gecikmediler. Bizim aydınlarımız ne yazık ki bu uluslararası gidişatın ön hazırlıklarını zamanında göremedi.

Aydınlarımız Batılılığı yanlış mı okudular?

Bizim aydınlarımız kendilerini oyun kurucu olarak görüyorlardı. Gerçek oyun kurucu olmadıklarını çok geç öğrendiler. İstanbul işgal edilip İzmir'e Yunan askeri çıkmaya başlayınca durumun vahametini kavradılar. Harbin sonunda İttihadçılar'ın yurt dışına kaçışı ile birlikte Türk aydını neye uğradığını şaşırды. 1919'a gelindiğinde Sultan Hamid de hayatta değildi. Rıza Tevfik'in, Said-i Nursi'nin, Mehmet Akif'in Abdülhamid'e karşı yanlış yapıldığını kabul ettikleri itiraflarını okumak lazım. Devr-i Hamid'den sonrasına geçişi darbeye değil, daha makul şartlarda sağlamak gerekiyordu. Türk aydını bu imtihanda sınıfta kalmıştır. Türk halkının istikbalini karartan Sultan Hamid devri aydınlarıdır.

Bu anlamda Abdülhamid ile Atatürk arasında bir köprü kurmak mümkün mü?

Atatürk, Abdülhamid devrinin son yıllarına yetiştiği için o dönemde Abdülhamid'i sevmeyen İttihadçı tarafta yer aldı. Henüz çok gençti.

Atatürk'ün uygulama sahasında başardıklarıyla, Abdülhamid'in yaşamış olsaydı seveceği ya da benimsemiş olacağı bir çizgisi mi var?

Atatürk'ün kurduğu çizgi bambaşka bir yolda seyretti. Çünkü Atatürk bir asker olarak durumu değerlendiriyordu. Hayatının sonraki dönemlerinde, sivil hayatında da farklı uygulamaları oldu. Birkaç tane Mustafa Kemal portresiyle karşılaşırız. Öncelikle harbiyeden yetişmiş bir gençlik çağı Mustafa Kemal'i var. Daha o zamanlarda siyasi gidişatı çok net bir biçimde görmüştü. Trablusgarp kayıplarını yerinde yaşamış, Batılılar'ın asıl niyetlerini çok iyi anlamış biriydi. Oradan sonra cephede Yıldırım Orduları Kumandanı. Oradaki mağlubiyetleri tattı. Başımıza neler geldiğini açıkça gördü. Batılılar'ın bitmeyen oyunlarını adım adım cephelerde en şiddetli şekilde yaşadı. İstanbul'da kalmış olsaydı, "İstanbul Mustafa Kemal'i" başka bir Mustafa Kemal olurdu. Karargahta olsa aynı karakterde olamazdı. Doğrudan cephede olayları görmüş, felaketleri yaşamış biridir. Mustafa Kemal'in cumhuriyetin ilanından sonra yaptıklarını hep bu yönleriyle değerlendirmemiz lazım. Çanakkale'de ise başka bir Mustafa Kemal görüyoruz. Miralay olarak orada güçlüklerle başetti. Bu askeri birikimlerin sonucu 1919'da Samsun'a çıkan başka bir Mustafa Kemal vardır. İttihad Terakki idaresini yaşadı. Enver ve Talat Paşa'ların kaçışını, gittikleri yerlerde onların birer birer vurulduğunu gördü.

Onlar'ı Ermeniler vurdu. Cezaları böyle mi olmalıydı?

Bu Paşa'lar Türkiye'de kalmış olsaydı, ya Divan-ı Harp'te idam edileceklerdi ya da Mustafa Kemal ile karşı karşıya geleceklerdi. Bir nevi fraksiyon gibi hem şahsi çekişmeler, hem de tarz farkı olarak aralarında bir husumet olacaktı. Onlar kolay yoldan, kaçarak tarih sahnesinden çekilmeselerdi Mustafa Kemal'e yollar daha zor açılabilirdi. İstanbul'un işgali bu yüzden çok önemli bir gelişmeydi. Müttefikler sadece İstanbul'u işgal ederek kalmadılar, Yunanlılara da askeri imkanlar sağladılar.

Mustafa Kemal'in iradesine dönelim. Tarihi dönemeçlerde ulusunu nasıl ilerletti?

1917'de Bolşevik İhtilali meydana gelince, Ruslar eski Kafkas hudutlarına kadar harp zamanında işgal ettiği topraklardan çekildi. Oraya ne İngilizler, ne de Fransızlar gidebilirdi. O boşluğu çok iyi tahlil ederek Kazım Karabekir ile birlikte burada bir hareket başlatmayı düşündüler. Henüz aydınlanmayan bir husus olarak tartışma konusu Padişah Vahdeddin'in bu hareketin ne kadarına dahil olduğudur. Olay şüphesiz ilkokul kitaplarında yazıldığı gibi değildir. Vahdeddin bir kapı açmıştı ve açtığı bu kapı kendisinin saltanatına mal oldu. Bu durumu bilerek açtığı bu kapı mutlaka ülkenin kurtuluşuna doğru ilerleyen insanlar içindi. Mustafa Kemal konjonktürü çok iyi değerlendirdi. Türk kurmay heyeti iyi bir teşkilatlanma kurdu. Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri birleştiler. Mustafa Kemal bu askeri ve milis faaliyeti bünyesinde çok iyi bir liderdi.

Ders kitaplarından farklı olan anlatım nedir?

Atatürk'ün yanında Kazım Karabekir, Rauf Orbay gibi insanlar vardı. Sonraları Kazım Karabekir de neredeyse bir nevi siyasi muhalif olarak idam edilecekti. Şahsi çekişmeler, alt-üst ilişkileri içinde siyasi muhalefet Atatürk'e suikast, vatana ihanet boyutlarına taşındı. Kazım Karabekir, canını zor kurtardı. Ayrıca; bir nevi muhafazakar hareketlerde, partileşmede her muhalifin kahramanı Kazım Karabekir oldu. Mustafa Kemal'e söyleyemediklerini Kazım Karabekir üzerinden söylediler. Neredeyse Karabekir'i hilafete tabi biri gibi sundular. Halbuki; Kazım Karabekir öyle evsafa biri değildi. Mustafa Kemal'e söylenmeyen herşey sanki Karabekir'inmiş gibi yazıldı. Oysa; Karabekir de Rauf Orbay gibi başlangıçta Mustafa Kemal ile beraber hareket etmiştir. Dava arkadaşları, silah arkadaşlarıydı. Siyasi münakaşalar içinde zamanla bazen yolların ayrılması normaldir. Her siyasi harekette benzer ihtilaflar olmuştur. Bunları vatana ihanet şeklinde düşünmemek gerekir.

Kişi ne zaman vatan haini olur?

Vatanını başka ülke mensuplarına sattığı zaman vatan ihanet etmiş olur. Bilhassa; yabancı ülkelerle işbirliği yapıyor ise o kişi vatan hainidir. Bu tanıma dost ülkeler de dahildir. Ülkenin dostu olmaz. Ülke haricindeki herkes düşmandır. Geçici olarak birtakım angajmanlar, ittifaklar olabilir. Ama bunlar bir zaman sonra bozulabilir ve sadece kendi ülkeniz kalır. Kendi ülkenizin haricindeki herşey size yabancıdır. Yol arkadaşlığı olabilir, fakat ilelebet bir bağ kurulamaz. Diplomaside bir kural vardır: daimi düşman ya da daimi dost yoktur. Sadece kendi ülkeniz vardır ve kendi ülkenizin menfaati dışında kalan herşey size düşmandır. Çünkü olayların sizi nereye götüreceğini bilemezsiniz. Mesela Almanya Üçlü İttifak'ı kurdu, ama İtalya o ittifaktan daha sonra ayrıldı savaşa başka müttefiklerle girdi.

Günümüze gelirsek; ittifaklar değişti mi?

O ittifaklar kâğıt üzerinde değişmedi. Yine de her zaman istendiği gibi yürümüyor. Mesela; Amerika Birleşik Devletleri ile stratejik müttefikliğimiz var. Yansıra Almanya, İngiltere ve Fransa ile de benzer müttefikliğimiz var. Fakat; gerçekte işler öyle değil. Mesela; otuz yıldır Doğu'da sürdürdüğümüz bir savaş var(dı).

Bunun adı savaş mıdır?

Biz Doğu'daki mücadeleyi sanki bir etnik grupla yürütüyor gibi görünüyoruz. Ama bir bakıyorsunuz onların arkasından başka ülkeler çıkıyor. Üzerlerinden başka ülkelerin silahları çıkıyor. Madem biz stratejik ortağız, müttefikiz; bunların bu kadar silahlanabilmesi nasıl mümkün oluyor? Araplar ile de ilişkilerimiz bozulmuştu, ama yeni hükümet döneminde daha ılımlı işbirlikleri kurabildik. Onlarla her alanda bu kadar uzaklaşmış olmamız anlamsızdı. Bu kadar uzak durmamız Batılılar'ın karıştırmalarıyla olmuştu. Yakın zamana kadar Arap ülkelerinin hiçbirinde

yeteri kadar mal satamamışız. Alışverişimiz çok olmamış. Batılılar herşeyi alıp satmışlar, fakat bizi uzak tutmuşlar. Sebebi nedir? Burada büyük para var, buraya yaklaşmayın demişler. Bize de siyasi olarak öcü denmiş, uzak durun; denmiş. Batılı ülkeler bu topraklarla ilişkilerinden servet elde etmişler. Biz ülke olarak çok büyük sıçramalar yaptığımızı sanıyoruz; oysa olmamız gereken seviyenin çok altındayız. Bunun için bilgi birikimimiz, kültürel altyapımız, enstitülerimiz, araştırma birimlerimiz yetersiz. Ancak büyük yatırım gereken alanlarla sıçramalar yapabiliriz.

Osmanlı Devleti'nde yaşayan bir bireyin özgüveni, modern Türkiye'deki bir bireyinkinden daha mı yüksekti?

Entelektüel bakımdan çok daha ileriydik. Okumuş kesimden belli bir muhakeme gücünün olması beklenir. Ancak bugün gördüğümüz kadarıyla böyle bir vizyonumuz yok. Tarihçi olduğumuz için vesikalara baktığımızda dün ve bugün arasındaki farkı anlayabiliyoruz. Mahkeme ilamı olan şer'iyye sicillerini okuyoruz ve acı bir şekilde o bir sayfalık mahkeme ilamını yazabilecek hâkimlerin bile olmadığını görüyoruz. Açık konuşalım; şimdiki hâkimlerimiz öyle bir mahkeme ilamı yazamazlar. Cumhuriyetin kurucu neslini yetiştiren de Osmanlı'dır. Cumhuriyetin kurucu neslindeki bilgi birikimini, kültürünü, bakanların, mebusların, edebiyatçıların, sanatçıların entelektüel seviyesini ne yazık ki şu anda göremiyoruz. Eğitim seviyemiz aşağıya düştü.

Bu bilinçli mi yapıldı?

Bazen bilinçli, bazen kendimiz buna gayret ederek eğitimde geriye düştük. Marshall yardımında olduğu gibi Batılılar bize herşeyi verdiler. Herşeyi kolay elde ettiğimiz için, tırnaklarıyla bir yere gelen insanlarla, hazırdan bazı şeyleri elde eden kimselerin bakış açıları bambaşka olur. Hesap makinesi kullanan kişi, hesabı aklından yapamaz. Giderek muhakeme gücümüzü kaybettik.

Atatürk'ün döneminde kalarak, onun prensiplerini izlemeye çalışmak anakronizme mi yol açtı? Muhakeme edemememizin nedeni bu mudur?

Atatürk'ün çağındaki düşüncelerle aynı biçimde hareket edemeyiz. Sadece Atatürk'ün prensiplerini izlemeliyiz. Aynısı yapmak anakronizm, yani çağdışılık olur. O dönem imkânsızlıklar dönemi idi, şimdi ise atılım için namütenahi imkânlar var. Atatürk'ün elinde neredeyse hiçbir imkân yoktu. İşgal edilmiş bir ülkeden işgalcileri attı. İngiltere gelip İstanbul'u işgal etti. Ondan sonra maşa olarak Yunanlıları kullandılar. Cumhuriyetin ilk yıllarıyla bugünü ve yarını mukayese etmek için siyasi konjonktür, devletler sistemi, mali yapıdaki muazzam değişimi de iyi okumamız lazım.

Batı'nın başka maşaları var mı? Doğu'muzdaki temel mesele bu mudur?

Daha önce Araplar üzerinden oynadıkları oyunları şimdi PKK üzerinden oynuyorlar. Ben Arap entelektüelleriyle konuştuğumda açıkça Türkiye'nin başarılarından büyük mutluluk duyduklarını görüyorum. Türkiye'nin yükselmesini Arap dünyasının da yükselmesi olarak görüyorlar. Petrolleri ve paraları olmalarına rağmen dünya üzerinde yeterince tesirleri yok. Eski haysiyetimizi hep beraber kazanabileceğimize inanıyorlar. Türkiye yükseldikçe dünyada meşruiyetlerinin sağlanacağını düşünüyorlar. Yaptıkları bazı tarihi hatalardan ders aldıkları anlaşılıyor. Yüzyıl önce yaptıkları bu hatadan ötürü bugün hala Arapları tamamen yok sayamayız. Böyle davranırsak bundan bizler de zararlı çıkarız. Petrolleri, servetleri, üniversiteleriyle geldikleri seviye son derece anlamlı. Onlar gençlerinin çoğunu Amerika'da, İngiltere'de yetiştirdiler ve dünyaya açtılar. Biz bu çağın gelişmelerine zamanında tam uyum sağlayamadık. Atatürk'ün müzik dâhil Batılı bir düşüncesi vardı. Biz ne yaptık? Atatürk'ten sonra İnönü zihniyetinde her şeyi dışarıya kapattık ve Stalin zihniyetiyle Türkiye'yi *politbüro* idare etti. Türkiye'yi Atatürkçü bir kafa idare etmedi ki! Senelerce Sovyet mantığında idare edildik.

Atatürk ümmetçi değil, milliyetçi yaklaşmıştı. Bir taraftan da öyle bir model oluşturdu ki; Arap dünyasına, Müslüman dünyasına örnek oldu. Arap entelektüeller de bu sebeple Türkiye'nin bu modelinin ilerletilmesini pozitif bir imaj için zorunlu görüyorlar, sizin anlatımınızda. Burada Atatürk'ün laiklik programıyla Türkiye'nin ümmetçilikten ve Arap dünyasından koparıldığını düşünen, bunu savunan; bu kanal üzerinden de Atatürk'ün şahsiyetine kadar hakaretamiz bir politika uygulayan kimseler için Atatürk'ün Türkiye'sinin İslam'a kattıklarıyla değerlendirilmesi önemli değil mi?

I. Dünya Harbinden sonra eski sömürgeci Avrupalılar arasında galipler ve mağluplar statüsü kuruldu. Bu bir asır süren *Concert of Europe* sonrası yeni bir durumdu. Milli devletler çağı başlamıştı artık. Bizim açımızdan Arap dünyası da İngiliz ve Fransız işgali altına girdiğine göre çar-nâ-çar başımızın çaresine bakmak üzere milliyetçiliğe sarılmak gerekiyordu. Diğer Müslüman milletlere yardım edecek halimiz yoktu açıkçası. Arap dünyasını bizden İngiltere ve Fransa koparttı. Konjonktürün hilafına şartları zorlayacak ne askerî ne de malî gücümüz vardı. Lozan'ın bize Almanya gibi mağlup devlet statüsü verdiğini bir kere daha hatırlayalım. Milletler Cemiyeti'ne de henüz kabul edilmiş değildik. 1929 mali bhranı ve Almanya ile İtalya'nın faşist siyaseti diplomatik denklemi bozmaya başlayınca Türkiye tekrar önem kazandı. II. Dünya Harbi başlayınca Türkiye denkleme dâhil oldu. Bu yirmi yıl içinde Türkiye'de yapılanlar, harp bitimindeki dekolonizasyon sürecinde Arap ülkelerine emsal teşkil etti. Her ne kadar ilişkiler devlet nezdinde gevşek kalsa da halklar arasındaki muhabbet kesintiye uğramamıştı. Günümüzde de Türk demokrasisinin vardığı nokta bütün Arap ülkelerinin fersah fersah ilerisindedir. Bu hususta da Türkiye örnek alınıyor. Sonuç itibarıyla bütün İslam dünyasında bir Türk modelinden bahsediliyor artık. Yani milliyetçi başlayan hareket ümmetçi bir etki yaptı.

Atatürk sonrası bu güzel model tahrif edildi diyebilir miyiz?

Bazen bir şey ortaya atılıyor, şeytan taşlar gibi 1938 öncesi ve sonrası ayrı ayrı eleştiriliyor. İnönü devri savaş dönemidir. CHP zihniyeti dediğimiz, şimdilerde çok da tasvip edilmeyen bu zihniyet için önemli olan bir şeye dikkat çekmek lazım: yapılan herşey savaş döneminde olmuştur. O zaman için çok farklı davranılamazdı. Tarihi kendi haline bırakmak lazım. Tarihten kendimize düşmanlar seçip, sürekli onlarla uğraşmak gereksiz ve yersizdir. Bu şekilde hayatımızı sürdüremeyiz. Bu çağ artık geçmiştir. İnönü döneminin çok yanlışı vardır. Ancak bu dönem 1939-45 dönemidir. 1945 sonrası Soğuk Savaş dönemi başladı. Biz Batı dünyasında yerimizi aldık. ABD savaşın en büyük kazananıydı. Türkiye de onlardan taraf oldu. Ancak ABD “bizim taraftaysan sen idareyi böyle sürdüremezsin”, dedi. Çok Partili hayata geçmemizi zımnen istediler. Hileli 1946 seçimi ile bunu geçiş sağlayamadı. 1950’lerde ABD ağırlığını koyup, Türkiye’yi serbest seçime zorlayınca, CHP ve İnönü dönemi çağdışı kaldığından Amerikan mahfillerinden akreditasyon almış olan Demokrat Parti seçimi kazandı.

Demokrat Parti şu anda dile dolanmış bir parti... Onun uygulamaları, onun siyasete bakışı 2014’te çağdışı kalmıştır, diyebilir miyiz?

Devranını dolduran her parti şu anda çağdışı kalmıştır. Şu anda 80’lerde efsane olan ANAP da çağdışı kalmıştır. AP, DYP de aynı şekilde bugün için çağdışı kalmıştır. CHP uzun soluklu bir parti olduğundan birkaç defa evrim geçirdi. Tek bir CHP yok ki... Mustafa Kemal’in kurduğu Cumhuriyet Halk Fırkası başka, İnönü’nün CHP’si ayrı bir partiydi. 60’lardaki CHP ayrı, Ecevit CHP’si ayrı bir CHP’ydi. Şimdiki CHP ise artık bambaşka bir partidir. Böyle olması da normaldir. Partiler evrim geçirebilirler. Rakip partiler; Serbest Cumhuriyet Fırkası olsun, Demokrat Parti olsun, Milli Selamet Partisi olsun, Güven Partisi olsun, MHP olsun, Adalet Partisi olsun, Anavatan Partisi olsun, şimdiki AK Parti olsun; bunların hepsi evrim geçirerek farklı bir moda büründü. Aslında Amerika’daki gibi bizde de “Cumhuriyetçiler” ve “Demokratlar” a benzer gruplar var. Ama biz hâlâ oturuyoruz; 1920’leri, 1930’ları konuşuyoruz. Oralarda takılıp kaldığımız zaman dünyadaki değişimleri göremiyoruz.

Medeni dünya kendini terbiye etti, dediniz. Neyle terbiye etti? Hala ülkemizin doğusunda tek bir muhatabımız var derken, teröristlerin arkasından Batılı aktörler çıkabiliyorsa medeni dünyanın terbiyesi nerede kalıyor?

Tek bir Batı kavramı yok ki. Onların bazılarını Naziler terbiye etti. Bir kısmını II. Dünya Savaşı öncesi Naziler terbiye etmişti. Savaşta Almanlar ağır darbeler vurdu batının projelerine. Diğerleri istedikleri gibi dünyayı paylaşamayacaklarını, rahat davranamayacaklarını gördüler. Tabi, Doğu dünyasında Osmanlılık tarihi kökleri olan önemli birşeydir. I. Dünya Savaşı çıktığı vakitte, bugün 3. Dünya diye tasvir ettiğimiz bütün Doğu dünyası Batılılar'ın sömürgesiydi. İngiltere, Fransa, İtalya dünyanın kalan kısmını paylaşmıştı. Bunlar arasında Çin, Hindistan, Filipinler ve neredeyse Uzakdoğu'nun tamamı var. Sadece paylaşamadıkları Osmanlı dünyası kalmıştı. Osmanlı, bugünkü adıyla Türklük- ki Türklükten etnik Türklüğü kastetmiyorum- kalmıştı.

Türk kime denir?

İsmet Özel'in çok güzel bir tarifi vardır: Bugün Türk dediğimiz kişi etnik Türk değildir. Türk dediğimiz kişi Osmanlı'dır. Bunun içinde etnik Türklerden başka Arnavutlar, Kafkas ve Balkan halkları, Azeriler, Tatarlar da var.

“Ne mutlu Türk'üm diyene!”, sözüne dönersek; Türkiye sınırları içinde yaşayan herkesin Türk milletinin bir ferdi olduğunu doğrulamış mı oluruz?

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayanlar Türk'tür. Fakat;İngilizler'in “commonwealth”i gibi Türklerin de bir “commonwealth”i vardır. Bu, sınırları ilan edilmemiş bir “commonwealth”tir. Bunun içinde Araplar da var. Bunun içinde eski Yugoslavya'dan göç etmiş Kosovalılar da var, Boşnaklar da var, Bulgarlar da var.

Neden bazı Kürtler kendilerini bunun içinde hissetmiyorlar?

Kürtler aslında bunu hissediyorlar. Kürtler'in bir kısmı üzerinde, bunu hissettirmemek üzere tarihte Ermeniler'e ve Araplar'a yaptıkları taktikleri uyguluyorlar. Aslında bu ülkede yaşayan Ermeniler de bu manada Türk'tür. Tabii Türk'ten kasıt Osmanlı'dır. Ermeniler Osmanlılığı inkâr etmenin ve ayrılıkçılığın bedelini çok ağır bir biçimde ödediler. Bakınız; Batılılar bazen oyunlar oynuyorlar. Bugün Ukrayna'da oynadıkları oyun ne kadar da benziyor. Ukrayna'ya ve halkına neye mal oldu? Bir kısmı Rusya'ya bağlandı. Batılılar onları Rusları terbiye etmek üzere kullandılar. Nümayişler yaptırdılar, hükümetlerini devirdiler, cumhurbaşkanlarını defettiler. Sonunda yine Rusya ile başbaşalar. Aynen Ermeniler'in tarihte yaşadığı gibi. Ermeniler 2,5 milyon kadar az bir nüfus ve çok düşük bir gelirle kendilerini idare etmeye çalışıyorlar. Ermeniler'e 1914 öncesi vaa-dedilen neydi? Orta Anadolu'ya kadar uzanan koskoca bir devlettir. Aynı şeyi bugün Kürtler'e empoze ediyorlar. Kürtler inşallah bu oyuna gelmezler. Çünkü; Kürtler ile ilaveten bir de din bağımız var. Hadi Ermeniler ile kolay boşandık. Ama Kürtler ile Türkiye'nin her tarafında birlikte yaşayabiliyoruz. İflah olmaz bir ihtilaf ve kronik bir problemimiz yok. Problem varmış gibi gösterdikleri için bazı çevreler buna kanabiliyorlar. Son dönemde alınan tedbirlerle biraz daha rahatlamış oldukları görülüyor. Akıllarını başlarına alırlarsa bölünmeden yaşayabiliriz.

Bu büyük oyunu bana açıkla mısınız?

Türkiye'nin ayağa kalkmaması lazım. Bunun için de bölünmesi lazım. Bölünebilecek neresi var? Doğuda bir parça var. Bazıları büyük hayallerdeler. Eğer bölünecekse, Kürdistan dedikleri yerlerde kala kala bir tek Hakkari ile Diyarbakır'ın bir bölümünde azıcık bir yerde kalırlar. Sonunda tabii ortada kalırlar. Mamafih, Osmanlı döneminde de bütün doğu ve güneydoğu Kürdistan değildir. Tarihi haritalarda ve teşkilat yapılanmasında hep tespit edilen Hakkari'den güneye Kuzey Irak'a uzanan bölgedir Kürdistan. Van tamamen Türk'tür. Sadece Diyarbakır ve

Bitlis'in bazı kazalarında "hükümet üzere" aşiretlere muhtariyet verilen bazı yerler bulunmaktadır. Bunların da tamamının isim ve idari alanları kayıtlıdır. İkinci bir önemli husus daha var. Kürtler şunu farketmiyorlar: İstanbul'da, İzmir'de, Mersin'de, her yerde yaşayan Kürtler var. Hepsi bir düzen kurdular ve çoğu da zengin. Ne olacak? Aynen 6-7 Eylül olaylarında olduğu gibi Kürtler'i bu bölgelerden göndermek zorunda kalınır. Toplumsal ihtilaflar çatışma halini alırsa pılsını pırtısını toplayıp Hak-kari'ye sürülmek zorunda kalınır. Çok vahim durumlarla karşılaşılır. Bundan Türkiye'de büyük zarar görür. Buralarda büyük işler kurmuşlar. Oteller boşalır, kurdukları otobüs şirketleri, kuyumcu zincirleri gibi pek çok şeyden vazgeçmek zorunda kalırlar. Batı işte felaketle sonuçlanacak bu oyunu her iki tarafa da oynamak istiyor. Sonuç onlar için çok verimli olacak: Diz çökmüş bir Türkiye. Üretim, sanayi, emek ve piyasa zinciri bir koparsa bir daha nasıl toparlanacak ve bundan Türkler ne kazanacak, Kürtler ne kazanacak?

Zengin Kürtler var. Hem de çok sayıdalar. Holding patronları da var aralarında. Bu Kürtler hiç ezilmedi anlamına mı geliyor?

Her hayat standardı seviyesinde hayat sürdüren Türkler gibi Kürtler de var. Ne böyle bir şeyi, ne de tersini söyleyebiliriz. Anadolu insanı hangi etnisiteye mensup olursa olsun tarih boyunca hep zor şartlarda yaşamıştır.

Kürtçe ne kadar yer almalı bu tartışmada?

Türkçe para etmiyor ki şu anda. Ben ortaokuldan beri İngilizce eğitim veren okullarda okudum. O sayede bir yerlere gelebildik. Sadece Türkçe bilerek Türkiye'de bile bir yere gelemezsiniz. Boğaziçi, ODTÜ başta olmak üzere diğer özel okulların tamamı İngilizce eğitim veriyor. Anadilde eğitim Kürtler'i aslında dar bir alana mahkûm eden bir uygulama olur. Hiçbir alanda onları yükseltilere getirmeme oyunudur bu. Devlet anadilde eğitim verse ne olur? Hiçbir yerde iş bulamazlar. Türkçe'yi de iyi öğrenemeyen ne iş yapacak ileride?

Bu aslında Kürtler'e zararı dokunacak kasıtlı bir niyetten mi ileri sürülüyor?

Tabi, kasıtlı. Bu, Batılılar'ın kasıtlı bir biçimde Kürtler'i ezme ve kendilerine sürekli mahkum etme politikasıdır. Türkler'in değil, Batılılar'ın politikası...

Yeniden tarih... Doğu Anadolu'da kuvvetli bir varsayım olarak Kazım Karabekir'e dair bir dipnot dolaşır ki; "Kürtler'i cahil bırakın" tavsiyesinde bulunduğu söylenir. Tarihi bir kaydı var mıdır bunun?

Bunun hiçbir tarihi kaydı yok. Öyle bir şey olduğunu zannetmiyorum. Doğu'daki Kürt çocuklarını alıp, onları yetiştirdiği için "yetim babası" olarak bilinir Kazım Karabekir. Ermeni çocuklar da dâhil olmak üzere kalanlardan birçok çocuğa bakmıştır. Türkiye'de yükselen etnik Türkçülük, pek çok toprak kaybedildikten sonra "core yani çekirdek" olarak Türkler üzerine kurulan bir yapı ile mümkün olmuştur. Aslında Osmanlı'da da bu böyledir. Padişahlar dâhil pek çok şey Türkler üzerine kurulmuştur. Fakat bu çekirdek asla diğerlerini dışlayıcı değildir. Bunun içinde Boşnak, Hırvat, Sırp gibi unsurlar da vardır. Cumhuriyet bazı yanlışlara da sebebiyet verdi. Büyük toprakları kaybedince "çekirdek kitlenin liderliğinde yeni bir düzen kurabiliriz" dendi. İttihadçılar da kabuk değiştirerek bu sonuca vardılar. Nitekim; Kafkaslar'dan, Arap dünyasından yapılan evliliklerden sonra saf etnik Türk de bulamayız. Hiç kimse aksini iddia edemez. Etnik Türk olarak saf Türk, bulsak bulsak ancak Aleviler'in içinde bulabiliriz. Eski Oğuz Türkler'i Aleviler'dir. Onlar Yavuz Sultan Selim ve Şah İsmail zamanından beri kapalı cemiyette yaşadıkları için oradan bulma imkanı çok daha yüksektir.

Yavuz Sultan Selim bir Türk padişahı. Nasıl oluyor da orijinal Türkler'e karşı bir mücadele başlatabiliyor?

Türkler'e karşı yapmadı. Onlar Safevi'ydi. Devlet olarak Osmanlı'ya karşı olup, Şah İsmail'in devletini tercih ettiler. Osmanlı bütün dini

gruplara müsamaha gösteren bir yapıdaydı. Yahudiler, Ermeniler, Rum-lar burada yaşadı da Aleviler mi yaşayamayacak? Mesele; dini değildi, siyasiydi. Şah İsmail taraftarı oldukları için siyaseten kaybeden tarafta oldular.

O zaman iki taraf da Türk'tü, diyorsunuz.

İki taraf da Türk'tü. Osmanlı Devleti etnik kökene dayalı bir devlet değildi. Herkese eşit mesafede bir imparatorluktu. Türkler'in üstünlüğü sözkonusu değildi. Ama padişah ve çevresi Türk olduğu için iktidar Türk-ler ve Sünniler üzerine kurulmuştu. Bizim Alevi dediğimiz Oğuz Türkleri İran'daki Türklerin kurduğu devleti ve onların mezhebini tercih ettiler. İran'da 1744'ten sonra Nadir Şah döneminde Caferilik seçildi ve İran mez-hep dönüşümüne uğradı. Bizde ise "kızıl börk" giydiklerinden Kızılbaş adı verilen Aleviler aslında sadece Alevi tabiriyle tavsif edilemez. Çünkü Şa'nın onlarca kolu var. Bizim Aleviler'e Şah İsmail'in mezhebini seçtikle-ri için Safevi demek daha uygun düşer.

Ümmetçilik Türkler'e uygun düşer mi?

Ümmetçilik Batılılar'ın istemediği bir şeydir. İslam dünyası için kapsa-yıcı bir şemsiyedir. Sultan Hamid Panislamizm'i Batılılara bir koz olarak kullanmıştı. Panislamizm üzerinden hilafeti de kullanarak bütün dünya Müslümanlarını birleştirirlerse Osmanlı'yı kurtarabileceklerini düşündü-ler. British Commonwealth gibi Osmanlılar da Batı tehdidine karşı Pa-nislamizm'i öne sürdüler. Hilafet üzerinden birlik sağlamayı düşündüler. Mamafih, istedikleri sonucu alamadılar. Bu fikirlerin yüzde yüz fizibilite-si de yoktu. Romantik ideallerdi, küçük çapta etkileri oldu. Yine de Hint Müslümanları sonradan Milli Mücadele'ye ve Mustafa Kemal'e yardım ettiler. İttihadçılar'ın da bir refleksi olarak Türkler'den bir çekirdek kura-lım düşüncesi kuvvetlendi. Entellektüellerin kitaplarının hepsi Batı'dan geliyor ve bütün tarihi olayları maalesef o kitaplara kötüleyerek ve tahkir ederek yazıyorlar.

Atatürk hilafeti dönemin şartlarına uygun görmediği için kaldırdı. Ümmetçiliğe karşı Türk milliyetçiliğini öne çıkardı.

Buradaki Türklük sadece Anadolu Türkleri ile bir çekirdek kadro kurulabilmesi ve ülkenin varlığını ayakta tutabilmesi hakkındadır. Ümmetçiliğin o şartlarda bir sonuç alamayacağını düşünmüş olabilir. Nitekim o devirde asla sonuç alamazdı. Ya da şöyle diyelim, galip devletler izin vermezlerdi. Araplar Müslüman oldukları halde ayrılmışlardı. Mekke Medine kaybedildi. Ne yazık ki; Mustafa Kemal'in savaştan önceki faaliyetlerini ve düşünce tarzını çok bilmiyoruz. Hep hatıralardan kalmış kırıntılarla idare ediyoruz. Halbuki, bizim asıl ve teferruatıyla bildiğimiz Mustafa Kemal 1919 sonrasındır. O zaman da Mekke, Medine, bütün Hicaz, Filistin, Suriye elimizden çıkmıştı.

Araplar'ın Türklerin arkasından İngilizler ile gizli anlaşmalar yapmış olması, Arap dünyasına karşı antipati geliştirmiş olamaz mı?

Tabii ki oluşturmuştur. Şerif Hüseyin'in oğlu Abdullah burada Osmanlı Ayan Meclisi'ndeyken faaliyetlerini, fikirlerini çoğu Osmanlı subayı gibi Mustafa Kemal detaylarıyla takip etti. Hepsini biliyordu. Kral Abdullah'ın "Biz Osmanlı'ya Neden İsyân Ettik?", başlıklı bir kitabı var. Osmanlı'nın günahlarını sayıyor, sayıyor; buna karşın kendi itirafnameleri çok kısa. Sonrasında gelişen olayları çok kısa geçiyor ama özünde İngilizler tarafından nasıl kandırıldığını anlatıyor.

Tarih bize Kürt konusunda yeterince vesika sunuyor mu?

Bizim Türk siyasetçileri hatalar yapıyor. Bütün doğuyu Kürdistan olarak algılıyorlar. Kürdistan Osmanlı'da vardı. Kürdistan Hakkari'den güneye doğru Kuzey Irak'ta Süleymaniye'ye doğru yayılan bir bölgedir. Diyarbakır Kürdistan değildir. Tarih boyunca hiçbir zaman olmadı. Van da tarih boyunca hiçbir zaman Kürdistan olmadı. Kars hiçbir zaman Kürdistan olmadı. Nerelerin Kürdistan olduğuna dair vesikalar var. Şah İsmâ-

il tehlikesine karşı İdris-i Bitlisi'nin raporlarıyla bölge Sünni genişlemeye müsait olarak gösterildi. Kendisi de bir Kürt olarak Kürtleri çok iyi tanıyordu. Eline beratlar verildi. Bu beratlarla doğuda sınırlı olmak kaydıyla bazı kazalarda Kürt özerk bölgeleri kuruldu. Abdülhamide kadar bu idare fazlaca değişmeden devam etti. Cumhuriyet'te tabiatıyla bu tür muhtariyetler kaldırıldı. Cumhuriyet idaresi buna aşiret reislerinin çoğunu mebus yaparak çözüm buldu. Şimdi de aynı şeyler uygulanıyor. Belli Kürt aşiret gruplarından mensuplara milletvekillikleri veriliyor. Aşiret desteği olmayanın milletvekili seçilmesi hala çok zordur.

Şu anki duruma bakmak gerek, diyorlar. Sonuç ne olur?

Bu tür talepler dünyanın hiçbir yerinde hâkim devlet tarafından kabul edilemez. Türkiye Cumhuriyeti'nde ise kesinlikle olamaz. Etnik ayrımcılık başladığı zaman hak iddia eden kesimler gittikçe farklı bir hal alır. Bu da mikro milliyetçiliğe kadar gider. Mikro-milliyetçilik, mikro-devletçiliğe gider. Eski Yugoslavya bölünüşünü hatırlayalım. Hala toparlanamıyor. Hiçkimse memnun değil. Ne Boşnaklar, ne Sırp, ne Hırvatlar... Sadece nüfus varlığına bakacak olursak Berlin'de hemen bir Türk özerk bölgesi kurabiliriz. Nüfusa bakarak Mersin'de, Adana'da, İstanbul'da etnisite ararsak bu iş mahkemede değil meydan muharebesinde biter. Sonuçları çok ağır olur. Türkiye'nin tahammülü olamaz. Hem bizim için, hem Kürtler için... Ermeniler için tarihte olduğu gibi... Ermeniler'e bu vaatleri Batılılar'ın desteğiyle Rus Çarlığı vermişti. Ne oldu? Zarlar atıldığı zaman bambaşka bir durum ortaya çıktı. Cihan Harbi bittiğince artık Çarlık da kalmamıştı. Savaşlar başladığı zaman sonucu kimse kestiremez. O zaman bütün bu kurguları yapan İngiltere, Fransa bile uzun vadedeki sonuçları göremedi.

PROF. DR. ANIL ÇEÇEN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
ÖĞRETİM ÜYESİ

ANIL ÇEÇEN'İN KENDİSİYLE İLGİLİ TARİFİ: Ben Kemalist ve Atatürkçü kesimin temsilcilerinden biriyim. Atatürk'ü Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, kurucu önderi olarak kabul ediyorum ve O'nun bize armağan etmiş olduğu cumhuriyeti ve devlet modelini, değişen koşullar içinde ayakta tutmaya çalışıyoruz. Bu çerçevede bizim duygusal Atatürkçülerin içinde yerimiz yok.

Duygusal Atatürkçülük nedir?

Duygusal Atatürkçülük; bayramlarda ah Ata'm, vah Ata'm diye gözyaşı akıtmak ve Anıtkabir'e gitmek ve onun ötesinde hiçbir şey yapmamaktır. Bunu kabul etmiyorum. Eğer gerçekten Türkiye Cumhuriyeti'ni var eden siyasi birikimin adı Atatürkçülük ise; ben Türkiye Cumhuriyeti'nin bir bütün olarak yoluna devam etmesi ve geleceğe yönelik varlığını koruması noktasında, Atatürk ilkelerine duygusal bir çizgide uyum değil ama; mantıksal bir çerçevede, bilimsel çerçevede sahip çıkmaktır. Çünkü; Osmanlı İmparatorluğu yıkıldığı için Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Osmanlı'nın son yüzyılı emperyalist güçlerin merkezi alanı ele geçirme sürecidir; çekişme sürecidir. Nitekim; bu 1. Dünya Savaşı'yla sonuçlanmıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı sonrası için bu coğrafyaya, o dönemin güç merkezlerinin plan ve projeleri vardır.

Burada Atatürk'ü nasıl bir mücadelenin ortasında görüyoruz?

Burada Atatürk'ü emperyal güçlerin bu coğrafyaya egemen olma senaryolarına, planlarına ve projelerine karşı; yıkılan Osmanlı İmparatorluğu'ndan geride kalan Osmanlı ahalisinin direnmesi, direnerek ulusal kurtuluş savaşı vermesi ve ulusal kurtuluş savaşı sonucunda bir ulus devlet kurulması projesinin hem sahibi, hem uygulayıcı önderi olarak görüyorum. Bugün hala biz Atatürk diyorsak, Türkiye Cumhuriyeti diyorsak 90 senedir O'nun devlet modeliyle bugüne geldiğimiz içindir. Bugün sizin bana sormayı düşündüğünüz "Ne Mutlu Türk'üm diyene!" sözüne yönelik bir saldırıyla karşı karşıyayız ki, o Atatürk'ün kurmuş olduğu devlet modelinin sırlarından birisidir. Ana ilkelerindendir ve bu modelin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayan bir düşüncedir.

Bu modeli nasıl açıklarsınız?

Bu model Misak-ı Milli sınırları içinde, Osmanlı İmparatorluğu dağıldıktan sonra Müslümanların ve Türklerin çoğunlukta olduğu Misak-ı Milli sınırları ki; bu son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı tarafından kabul edilmiştir. Atatürk ve arkadaşları tarafından hazırlanmış olan, gelecekte kurtarılması düşünülen Osmanlı devletinin merkezi alanı olarak misak-ı Milli'nin sınırları tespit edilmiştir ve ondan sonra da bir kurtuluş savaşı süreci başlamıştır. Zaten Misak-ı milli kararını alan Osmanlı meclisi dağılmıştır ve meclisin üyesi olan milletvekilleri dahil İstanbul'da herkes; Osmanlı genelkurmayının içinde yer alanlar, Teşkilat-ı Mahsusa, İttihad ve Terakki'nin ayakta kalan kesimleri, Anadolu'ya yayılarak Kuvayı Milliye'yi başlatmıştır. O noktada ortaya çıkan bir tablo var. Milli sınırlar içinde vatanın birliği ve bütünlüğü hedeflenmiştir. Bu noktada bölünmeye karşı çıkmıştır. Ayrı devlet modellerine karşı çıkmıştır. Çünkü; Osmanlı'yı yok eden emperyal saldırı Balkanlar'dan "*Balkanizasyon*" dediğimiz alt kimliklerin hortlatılarak, küçük devletçiklerin yaratılmasıyla dağılma süreci başlatılmıştır. Daha sonra Balkanlar'daki Balkanizasyon oluşumu Sevr Antlaşmasıyla Anadolu'ya taşınmak istenmiştir. Bu; Osmanlı'nın

bitme noktasında karşımıza Sevr haritası olarak ortaya çıkıyor. İşte Doğu Anadolu'da Ermenistan, Kürdistan ya da Pontus Atatürk'ün mücadele ettiği çeteler ve bu arada da Batı Anadolu'da gelecekte İsrail'e yönelmeyi düşünen bir Yahudi yapılanması ortaya çıkıyor. Bir İyonya ya da Ege Cumhuriyeti arayışı var. İşte Manisa merkezli geliyorlar ya da Trakya'da bir Trakya Cumhuriyeti arayışı var. Anadolu'da cumhuriyet kurulmadan Trakya'da üç kez cumhuriyet kuruluyor. Yani bölgesel, küçük devletçik hazırlıkları var. Çünkü o dönemin moda eğilimi İngiliz, Fransız ve Alman emperyalizminin desteğiyle Balkanlar'da küçük uyrukların Osmanlı'dan kurtarılmasını sağlayan Balkanizasyon Anadolu'ya taşınırken alt kimliklerin emperyal müdahaleler ile hortlatıldığını görüyoruz.

Süreç ne zaman başlıyor?

Bu süreç II. Meşrutiyet'te başlıyor. II. Meşrutiyet ile beraber Abdülhamid devredışı bırakılıp Osmanlı'da İttihad Terakki'yle beraber hürriyet ortamı gündeme geldiğinde üç yüzden fazla teşkilat kuruluyor. Bu teşkilatların bir kısmı etnik, bir kısmı dini, bir kısmı devlet projesine dayalı yapılanmalar. Siyasal partiler, etnik kalkışma arayan dernekler ve bu doğrultuda alt kimlikçi vakıflar dış destekler ile kuruluyor. Bunların hepsi bu coğrafyada geleceğe dönük ayrı ayrı devletleşme plan ve projelerine dayanıyorlar.

Devlet projesi neydi?

Hem bölgesel devlet projeleri var. Hem yerel ve küçük devlet projeleri var. Bakın Balkanlar'da iki defa Balkan Savaşı oluyor. Önce Osmanlı çöküyor, o parçalanmadan küçük devletler çıkıyor. Sonra bu küçük devletler arasında çekişme oluyor. Hepsi büyük olmayı arzuluyor. Mesela; Sırbistan "Büyük Sırbistan" olmaya, Bulgaristan "Büyük Bulgaristan", Yunanistan "Büyük Yunanistan" olmaya yöneldiği zaman, ikinci savaş çıkıyor. Çünkü hepsinin hedefi, merkezde Osmanlı'nın Balkan merkezi olan Makedonya'yı ele geçirmek. Makedonya üzerinden İkinci Balkan Savaşı

oluyor, fakat; bu da yarım kalıyor. Belirli bir noktada Osmanlı geri çekilmek durumunda kaldığında, daha sonra Balkanizasyon sürecini İngilizler- ki İstanbul'u işgal ederek Osmanlı hinterlandına egemen olmayı istemişlerdir- bu noktada İstanbul merkezli Balkan Federasyonu, Anadolu Federasyonu -ki Sevr haritası-, Kafkas Federasyonu- ki Kafkasları Rusya'nın elinden almayı hedefliyor- ve Orta Doğu'da da Orta Doğu Federasyonu ve bu dört federasyonu da bir araya getirerek İstanbul merkezli bir Yakın Doğu Konfederasyonu tasarlıyor. Bu plan Osmanlı'nın yerine kurulacak bölgesel devlet olarak İngilizler tarafından hazırlanıyor. İşte bu projeye karşı Anadolu'da büyük bir mücadele veriliyor. Fakat; bundan önce Rusya'da sosyalist ihtilal gerçekleşiyor. Bu da bir proje olarak gündeme geliyor ve Sovyetler Birliği'ni kuranlar, özellikle Stalin; Anadolu'da bugün bizim coğrafi bölge dediğimiz yedi ayrı bölgeyi 7 cumhuriyete bölerek Sovyetler Birliği'ne dahil etmek istiyor. Sovyetler Birliği 18 devletle kuruluyor. Daha sonra Anadolu'yu da alsalar, Anadolu'dan yedi devletle beraber 25 devlete dayalı Sovyetler Birliği olacak ve Anadolu da bunun içinde yer alacaktı. O aşamada Anadolu'nun Sovyetler Birliği'nin içinde yer almasını istemeyen Batılı güçlerin devreye girdiğini görüyoruz ve işte Anadolu halkı Kuvayı Milliye örgütlenmesi, Teşkilat-ı Mahsusa, İttihad Terakki bundan yararlanarak İngiliz Rus çekişmesi noktasında oldular. Bundan yararlanan Anadolu halkı; Osmanlı'nın sonrasında oluşturulan Osmanlı genel kurmayının buluşturduğu Kuvayı Milliye teşkilatlanması, İttihad Terakki ve Teşkilat-ı Mahsusa'yı yanına alarak kurduğu yapılanma içinde bir ulusal kurtuluş savaşı vererek ulus devlete giden yolu açıyorlar ve o devlet daha sonra Misak-ı Milli sınırları içinde ilan ediliyor.

İlan edilen devlette Türk tanımı nasıl yapılıyor?

Şimdi burada "Ne Mutlu Türk'üm Diyene!"yi anlayabiliriz. Burada Türklüğü Misak-ı Milli sınırları içinde kalan Türk ve Müslüman ahali olarak kabul ediyor; fakat bunu dar kapsamlı, katı bir Türkçülüğe ya da dar kapsamlı, katı bir İslamcılığa indirgemiyor. Ama o dönemin modası olan, Avrupa'daki ulus devletlerin modeli bir çağdaş cumhuriyet ve ulus devleti-

ni Anadolu'da kurmayı hedeflediği için, Atatürk üst kimlik olarak Türklük üzerinden Türkiye adını seçiyor. İlk meclis de Türkiye Büyük Millet Meclisi adı ile açılıyor. Osmanlı ahalisi üç dinden oluşuyor: Hristiyan, Musevi ve Müslüman gruplardan oluşuyor. Ayrıca Osmanlı ahalisi çok farklı etnik gruplardan oluşuyor. En az yirmi-yirmi beş tane etnik grup var Osmanlı ahalisi içinde. Bu alt kimlikli yapının bir imparatorlukta yedi yüz senedir yaşadığı gevşek bir yaşam düzeni var Osmanlı'da, bu yüzden zaten uluslaşma çağına ayak uyduramadığı için Osmanlı çöküyor. Batı'daki devletler giderek uluslaşma sürecine girdikleri için Osmanlı'dan kalan Anadolu ahalisi o noktada bir varolma-yokolma savaşı veriyor ve o savaşın sonucunda bir bağımsızlık statüsü elde edildikten sonra Anadolu ahalisinin büyük çoğunluğunu oluşturan Türkmen kabilelere dayanılarak, Türkmen kabilelerin sayısal çoğunluğuna esas alınarak yeni kurulan ulus devletin adı Türkiye olarak seçiliyor. Bu süreç içinde Atatürk Türk olmayan unsurları, kendini Türk olarak kabul etmeyenleri kazanmak, Misak-ı Milli sınırları içinde yaşayan Yahudileri, Ermenileri, Rumları, diğer gayri Müslimleri ya da Kürtleri ve diğer etnik unsurları kapsamak, kucaklamak üzere kurulan ulus devleti daha bir gevşek yapılanma içinde rayına oturtmak ve herkese kabul ettirme noktasında "Ne Mutlu Türk olana!" demiyor, Türk soyundan geleni esas almıyor, bir kan bağı ya da etnik bir yapıya dayanarak bir devlet modeli kurmuyor; onun ötesine giderek, kendini Türk sayan, daha doğrusu Osmanlı döneminden bu topraklar üzerinde yaşayan herkesi bir devlet modeli değişimi içinde, Osmanlı yapısında olduğu gibi, onların buradaki varlıklarını korumak, onların buradan kopmalarını, dağılmalarını önlemek üzere "Ne Mutlu Türk'üm Diyene!" esprisiyle ortaya çıkıyor. Bunu tek başına anlayamayız. Bunun tamamlayıcı bir başka tanımını daha var ki bir kamu hukukçusu ve devlet bilimcisi olarak benim için o tanım daha önemli. "Ne Mutlu Türk'üm diyene!" sözünün anayasaya ve yasalara geçmiş olan hukuki tanımlanması da Atatürk'ün şu tanımına dayanır: "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk Milleti denir." İşte Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin hukuk açısından temel normu budur. Biz hukuk fakültelerinde öğrencilerimize devlet yapılarının, anayasal yapıların temelinde yatan esasını anlatırız. Her devletin temelinde bir

anayasa vardır ve her anayasanın temelinde de bir çekirdek kavram vardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin çekirdek kavramı ya hukuk açısından dayandığı temel norm işte budur. Türk devleti bu norma dayanarak kurulmuştur. Bunu değiştirdiğiniz zaman bütün iş gider ve bambaşka bir devlet modeli ile karşılaşılır.

Çekirdek kavram yok edilirse ne olur?

Çekirdek kavram yok edilirse mevcut yapı yıkılır, yerine güç merkezlerinin çatışması girer. Her güç merkezinin kendi planı ve projesi vardır. O nedenle; Osmanlı'nın yıkılmasından sonra nasıl bu siyasi projeler çarpışmışsa, Türkiye Cumhuriyeti'nin yıkılmasından sonra da projelerin çatışmasına girilir ve bu çatışma döneminden hangi güç merkezi ya da emperyal devlet galip çıkarsa, onun gelecek projesine dayanan bir başka devlet modeli devreye girer. Yeni devlet modeli Türklük esasına dayalı olmaktan çıkar.

Türk milletinin tanımı bu projelerin karşısına mı çıkıyor?

Evet, Türk milletinin tanımını da Atatürk yapmak zorunda kalıyor. Çünkü millet tanımları ülkeden ülkeye değişiyor. Her ülkenin, her devletin kendine özgü yapılanması ve özellikleri çerçevesinde yaklaşımları ve farklı millet tanımları getiriliyor. Kimi ırk esasına dayandırıyor, kimi dine dayanıyor; kimi etnik yapılanmaya dayanıyor, kimi bölgeselliğe dayanıyor ve oralardan bir millet yaratmaya çalışılıyor. Çünkü milletleşme süreci biliyorsunuz en az üç yüz yıl alan bir süreçtir. Avrupa'da Vestfalya Antlaşması 1648 yılında kralların sınırları dışına çıkma, sınırları dışında etkinlik kurma yetkisini elinden alıyor. Her kralın yetkisini kendi devletinin sınıırıyla sınırlıyor. Vestfalya Antlaşması Avrupa'daki devlet düzenini, o sınırlar içinde kalan halk kitlelerini zaman içinde ortak devlette yaşamak, ortak yaşam içinde, ortak düzen içinde, ortak kültüre yönelmeleri ve tek bir devlet çatısı altında topluca yaşamayı esas alarak uluslaşma olgusunu gündeme getirerek kuruyor.

Din uluslaşmayı etkiliyor mu?

Burada belirli bir noktada uluslaşmanın öne çıkmasıyla beraber, dinin geri çıktığını görüyoruz. Çünkü; Roma İmparatorluğunun dağılmasından sonra Avrupa kıtası dinler savaşına sürüklenmiştir. 1648 Vestfalya Antlaşması'ndan, 1789 Fransız İhtilali'ne kadar Avrupa'da gene dinler mücadelesi devam etmektedir. Önce Hristiyanlarla Yahudilerin kavgası vardır. Müslümanlık ortaya çıktıktan sonra Yahudiler Müslümanları Endülüse götürüp, Endülüs üzerinden Hristiyan Avrupa'ya karşı kullanmışlardır. Endülüs sonrasında Müslümanlar Osmanlı devleti sayesinde Avrupa kıtasında varlıklarını sürdürebilmişlerdir. Osmanlı devleti hem Müslümanların hem de Yahudilerin Avrupa kıtasında birlikte var oldukları bir devlet modeli olarak Hristiyan Avrupa kıtası içinde yer almıştır.

Türk toplumu bundan ne kadar etkilendi?

Endülüs yıkıldığı için Osmanlı İmparatorluğu kurulmuştur. Endülüs devam etseydi Osmanlı İmparatorluğu kurulamayabilirdi. Ama burada net konuşmak lazım. Okurken ve araştırırken hep iz sürdüm. Burada sürdüğümüz izi Endülüs tarihinden sonra Rus tarihiyle tamamlayabiliriz. Rusya tarihini bilmeden Türk tarihini bilemeyiz. İslam tarihini de Endülüs tarihini bilmeden değerlendirmek mümkün değildir. Endülüs ve Rus tarihini çözdüğünüz zaman, ikisinin ortasında kalan merkezi alandaki Osmanlı yapılanmasını gerçek boyutlarıyla anlıyorsunuz. Bakın mesela; şu son yıllarda en çok izlenen tv programı nedir? Osmanlı dönemini yansıtan Muhteşem Yüzyıl dizisinin arkasında sanırım Rusya'dan göç eden Hazar boylarının oluşturduğu lobiler bulunmakta. Anadolu'daki insan mozağine bakarsanız; Orta Asya ve Balkanlar'dan gelen toplulukların yanı sıra Kuzey Asya, yani Rusya'dan gelen çeşitli toplulukların birlikte yaşadıklarını görürsünüz. Ben Hazar boylarının bu aşamada Muhteşem Yüzyıl dizisi ile Türk toplumuna bir mesaj vermeye çalıştığını görüyorum. Bu dizi ilk kez Osmanlı Hanedanının Oğuz devleti ile Orta Asya'dan değil ama Kuzey Asya'dan yani Rusya bölgesinden gelen bir Hazar köküne

dayandığını Türk kamuoyuna yansıtmıştır. Yeni Osmanlı vizyonu ya da projesi tartışılırken; ki bu proje İsrail üzerinden gelip Türkiye'ye kabul ettirmeye çalışılan bir projedir; bu bölgenin geleceği için tek proje İsrail projesi değildir, az evvel değindiğim İngiliz projesi ya da Alman projesi değildir. İran projesi ya da Rus projesi değildir; burada Kuzey Amerika ya da Avrupa kıtalarında etkili olan Hazar lobilerinin de çok önemli bir gelecek projesi vardır: Yedinci yüzyıl sonrasında dünyaya dağılmış olan Hazar boylarının da tıpkı İsrail'i kuran Yahudi toplulukları gibi Hazar bölgesine geri dönmek istedikleri anlaşılmaktadır. Bu aşamada, Türk kamuoyunun dikkatleri Hazar bölgesine çekilmeye çalışılmaktadır. İlginçtir; daha sonraki aşamada Kırım olayları canlandığı sırada, "Kurt Seyit ve Şura" adı ile Hazar bölgesinde geçen yeni bir dizi yayına konulmuştur. Böylece Türkiye'nin dikkati, eskisinden daha fazla bugün Rusya sınırları içinde yer alan eski Hazar bölgesine çekilmek istenmiştir. Bunların rastlantı olmadığı kanaatindeyim.

Bu projede gerekçe ve hedef nedir?

Önümüzdeki dönemde dünyanın merkezi yapılanması Hazar'da gerçekleştirilecektir. Bunu bilerek hareket etmek gerekecek. Güç merkezlerini iyice incelemek gerekiyor. Dünyayı yönetin güçler içerisinde Hazar lobilerinin yerini iyi görmek gerekiyor. Hazarların imparatorluğun dağılması sırasında Müslümanlar, Museviler ve Hristiyanlar olarak nasıl bölündüklerini gerçek boyutlarıyla görmek gerekiyor. Musevi dinini kabul eden Hazar boylarının, bugünkü dünyanın dönüşüm aşamasındaki yerlerini ve rollerini görebilmek gerekiyor. Büyük İsrail projesinin iflas etme aşamasına geldiği yeni dönemde uluslararası konjonktürün Orta Doğu'dan Hazar bölgesine neden kaydığını tarihi bilgilerle iyi değerlendirmek gerekiyor. Türk devleti ve Türk ulusu bu coğrafyanın tam ortasında yaşarken, bu gibi hazırlıkların kendisine nasıl yansıtacağını iyi hesap etmesi gerekiyor.

Güç merkezleri derken aslında neye işaret ediyorsunuz?

Gizli güç merkezlerini bir kenara bırakarak, açık güç merkezleri dersek, tabi ki Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail ikilisi ön plandadır. Öbür tarafta İngiltere ve Fransa geçmişten gelen birikimi temsil eder. Öbür tarafta Almanya ve İtalya eski emperyal güçlerdir. Rusya yine emperyalist güçtür. İran yeni emperyalist güçtür. Çünkü; İran da bir Şii birliğine bütün Orta Doğu bölgesinde yönelmiştir. Ve tabi Siyonizm İsrail merkezli olarak dünyanın merkezine el koyma projesidir. Burada Siyonizm'i tabi ki kutsal kitapla bağlantıları ve geleceğe dönük dünya yapılanması noktasında dünyanın merkezine geri dönerek gelip yerleşme olarak ele alıyoruz. Batı'nın üstünlüğünün bittiği noktada; Batı hegemonyasına ve üstünlüğüne dayalı olarak gelişen bu siyasal süreç içinde örgütlenen Siyonizm için, Doğu üstünlüğünün ön plana geldiği aşamada merkezi yapılanmayı çok hızlı bir şekilde İsrail merkezli olarak tamamlamak ve böylece Batı üstünlüğü biterken, Doğu üstünlüğünün merkezi ele geçirmesini önlemek üzere hareket ettiğini görüyoruz. O nedenle Siyonist Yahudiler İsrail'e gelip yerleşiyorlar. Bunun da ötesine geçerek bugün Asya'da ekonomik güç yapılanması şeklinde gelişen Şangay örgütünün içine de küresel şirketleri aracılığı ile giriyorlar. Bugün Çin ikiye ayrılmıştır. Bir tarafta komünist Çin Pekin'dedir. Öbür tarafta; Şangay'da da kapitalist Çin vardır. Kapitalist Çin'in ekonomik gücü Çinliler tarafından değil, Amerikan Yahudi şirketleri tarafından oluşturulmaktadır. Dünya tarihi boyunca Yahudiler sürekli ülke değiştirmişlerdir. Ya yükselen ülkelere dahil olup ekonomiyi ele geçirmişlerdir; ya da çöken ülkeleri arkadan vurarak sahip oldukları zenginlikleri başka ülkelere taşımışlardır. Bugün Amerika çöküşe doğru gitmektedir. Ve küresel sermaye olarak Siyonizm Amerika'yı arkadan vurmaktadır. O yüzden Amerika'nın ve İsrail'in yolları ayrılmıştır. O yüzden Obama ile Netanyahu sürekli kavga halindedir. Yeni aşamada ABD Rusya ile paslaşarak dünyayı yönlendirme noktasına geldiği aşamada, Siyonist lobilerin Ukrayna sorununu canlandırarak ABD ile Rusya'nın arasını açmağa çalıştıkları ortaya çıkmaktadır.

Peki, Sayın Erdoğan Şangay Birliği'ne bizi de alın derken ne demek istedi aslında?

Şangay Birliği'ne bizi alın denmesinin ardında Amerika'nın durumunu hatırlamak lazım. Amerika Birleşik Devletleri, İsrail'in güvenliği için 10 sene Orta Doğu'da savaştı. Burayla uğraşırken Latin Amerika'da kontrolünü kaybetti. Latin Amerika'da Brezilya ve Rusya karşısına çıktı. Afrika'yı kaybetti. Afrika'da Rusya, Çin ve Hindistan karşısına çıktı. Avrupa Birliği'ni kontrol etme yeteneğini kaybetti. Asya'da başarısızlığa sürüklendi ve bu bölgede Çin yeni ekonomik güç olarak yükseldi. İşte İsrail'e kilitlenerek üstünlüğünü kaybettiğini gören Amerika süper güç konumunu koruyabilmek için, artık İsrail'e mesafe koyması gerektiğini düşünüyor. Burada Türkiye'yi bir dönem kullandılar ama bu dönem geride kaldı. Maalesef; bugünkü hükümet on iki yıl içinde çok yıprandığı için ve Amerika ile bakış açısı farklılıkları ortaya çıktığı içindir ki Sayın Erdoğan kendisine yeni dayanak noktaları arıyor. Ayrıca Türkiye Avrupa Birliği'ne tam üye yapılmadığı için Türk başbakanı hem Putin'e gidiyor, yaklaşıyor; hem Çin ile yakın ilişkiler kuruyor. Şangay ile paslaşmasının sebebi; çok yönlü jeopolitik strateji uygulayan siyasi lider olarak, alternatif bir yol olarak Şangay ile yakınlaşmak istemesi de gayet normal bir durum olarak görünüyor.

Doğu'daki petrol havzalarının bunda ne kadar belirleyiciliği var?

İnsanlık 1950'lerden bu yana petrolü kullanmayı gerektirmeyecek teknolojiye sahip. Yani gelineen teknolojik ilerleme aşamasında musluğun yanında durup arabanıza su doldurup gidebilirsiniz. Benzinin yerine su teknolojisi hazır. Ama petrol şirketleri yüzünden bu teknoloji kullanılmıyor. Batı kapitalizminin dünya piyasalarında küresel hakimiyeti için petrol stratejik hammadde olarak kullanılıyor. Ne var ki; petrol önümüzdeki dönemde kullanılamayacak hale gelecek çünkü; çünkü fosil yakıtlar atmosferdeki ısıнын artmasına neden oluyor. Bir noktadan sonra petrol kullanılması yasaklanacak. Bu aşamaya gelmeden sonuna kadar zorluyorlar. Çünkü; Batı hegemonyasını ve küresel petrol şirketlerini koruyarak dünya ekonomisine egemen olmak batı bloku için hayati bir durumdur.

Bu hakimiyet ile “Ne Mutlu Türk’üm diyene!” sözünü bir araya getirsek ortaya nasıl bir tablo çıkar?

Şimdi “Ne Mutlu Türk’üm diyene!” diyebilmek için Türkiye’nin ayakta kalması gerekir. Ayakta kalamayan bir ülke için bir şey yapılamaz. Yıkılan devletlerin halkları eski kimliklerini tekrar ederek mutluluk arayamazlar. Küreselleşen batı emperyalizminin ulus devletleri tasfiyeye yöneldiği yeni aşamada, Türk devleti tasfiye edilmekte; ülke yöneticileri tarafından Türklük olgusu ve Türk ulusu inkar edilerek, emperyalizmin bölgesel federasyon planlarının önü açılmaya çalışılmaktadır. Kendi milletine Türk diyemeyen iktidarlar işbaşına gelirse, “Ne mutlu Türküm” demek elbette mümkün olamayacaktır. Halk kitlelerine; “Büyük Millet” diye seslenerek Büyük Orta Doğu projesine eş başkanlık yapmak, hala “Türk’üm!”, diye-bilenlerin mutluluğunu önlemekte ve Türk ulusunu fazlasıyla rahatsız etmektedir.

Peki, “Ne Mutlu Türk’üm diyene!” diyenlerle ayakta kalmayacak mı Türkiye? Bu sözü hayatından çıkaran insanlarla bu ülkenin ayakta kalması mümkün mü?

Hayır, mümkün değil! Bunu kesin olarak söyleyebiliriz. Türk halkı içinde etnik kavga çıkartabilmek amacıyla etnik kimlikleri kışkırtanların siyaset sahnesinde ön planda yer aldığı bir durumda Misakı Milli sınırları içerisinde bir ulus devlet kurulmasını sağlayan bir üst kimlik olarak Türklük tümüyle tartışma konusu olmakta, Türklüğü savunanlar faşist ilan edilirken, alt kimlikleri savunmak ve dolayısıyla bölücülüğün önünü açmak ileri demokrasi ya da kültürel haklar doğrultusunda iç ve dış egemen güçler tarafından desteklenmektedir. Böylesine olumsuz bir aşamada bir umut arayışı içinde olmak lazım. Bir kamu hukukçusu olarak şunu soruyorum: Türkiye Cumhuriyeti devleti neden ve nasıl kuruldu? Hangi konjonktürde tarihsel süreç Türk ulusunu Atatürk Cumhuriyeti ile karşılaştırdı? Bir kere bunu iyi anlamak ve bu soruların yanıtlarını doğru vermek gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti neden kuruldu?

Konjonktürel değişim. Yani her yüzyılda dünya farklı yapılanmalara gidiyor. Bakın; 20.yy'da Amerikan yüzyılı yaşadık, ama 21. yy'ın Amerikan yüzyılı olarak kalamayacağını görüyoruz. Bu yüzyıl giderek bir Çin yüzyılına doğru gidiyor. Bunugörmemiz lazım. Ama daha önceki dönemde, 19. Yy. bir Avrupa yüzyılıydı. Aynı şekilde 18. Yüzyıl bir Avrupa yüzyılıydı. Avrupa neredeyse beş yüz sene dünyanın merkezi oldu. Dünyanın merkezi olmak Amerika'ya geçtikten sonra bu yüzyılın içinde bitme noktasına geldi. Şimdi hem bu hızlı değişimi bilmemiz lazım; hem de tarihte Türklerin geldiği çizgiyi görmemiz lazım. Dünyanın merkezinde büyük bir imparatorluk Batı emperyalizmi tarafından çökertildiği için merkezi bölgede geride kalan Osmanlı ahalisi bir ulusal kurtuluş savaşı vererek Türkiye Cumhuriyeti ulus devletini kurmuştur. Kimse Türk ulusuna bir devlet armağan etmemiş, Türkler ulusal bir kurtuluş savaşı vererek bağımsızlıklarını bir hak olarak kazanmışlardır. Şimdi emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileri Türklerin kazanılmış hakkı olan tam bağımsız ulusal ve üniter merkezi devleti Türk ulusunun elinden almak için çalışmaktadır. Türkler öncelikle bu gerçeği görmek durumundadır.

Türk milleti yoktur diyebilenlere cevabınız nedir bu durumda?

Efendim, bu çok basit slogan şeklinde ele alınacak bir konu değil. Yani Türk milleti olayı çağdaş ulus devlet açısından baktığınız zaman Atatürk ile başlar. Ama Türklerin tarihine baktığınız zaman on bin yıllık bir tarih var. Hatta; proto Türklerine gittiğiniz zaman o on iki bin, on beş bin yıla kadar gidiyor. Biz kesinleşmiş bilimsel veriler açısından konuşalım. Bir Türk dünyası var, bir de Türkiye'de Türk milleti var. Türk halkı değil, Türk milleti var. Türkiye'de milli devlet var olduğu için, Türkiye'de milli vatan-daşlık olduğu için Türkiye'de milli devlet bu çerçevede devam etmektedir. Ama siz Türkiye'de Türklüğü devre dışı bırakırsanız, Türk kimliğini ortadan kaldırırsanız ve alt kimlikleri hortlatırsanız Balkanizasyon'u yani Balkanlar'daki küçük devlet yapılanmasını Sevr haritasıyla Anadolu'ya

taşırırsınız. Bu dün İngiltere'nin projesiydi; bugün İsrail'in projesi. İsrail Orta Doğu'da ayakta kalabilmek için Balkanizasyon'u Orta Doğu'ya taşımak zorundadır. Orta Doğu'ya taşırrsa İsrail ayakta kalabilir. Çünkü; Orta Doğu'da İsrail'den büyük devletler varlığını koruduğu müddetçe İsrail Orta Doğu'ya hakim olamaz. Bu doğrultuda etnik ve dinsel savaşlar kışkırtılarak, dışarıdan desteklenerek yeni bir Orta Doğu düzeni küçük eyalet devletçiklerinin Kudüs merkezli bir araya gelmesiyle kurulmak istenmektedir. Bu doğrultuda Anadolu'da etnik toplulukları destekleyen emperyalist ve Siyonist çevreler Türk milleti yoktur diyerek bu planları gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.

İsrail'in Orta Doğu'ya hakim olması için ne gerekiyor?

İsrail'in Orta Doğu'ya hakim olabilmesi için İran'ın, Suriye'nin, Suudi Arabistan'ın, Mısır'ın, İran'ın ve Türkiye'nin eyaletlere bölünmesi lazım. Nasıl Amerika Birleşik Devletleri 52 eyaletten oluşuyorsa, Orta Doğu Birleşik Devletleri adı altında 40 eyaletten oluşan bir devlet kurmayı düşünüyor İsrail Kudüs merkezli olarak. Hristiyan Avrupa buna karşı çıkıyor ve eski Bizans uzantısı Fener Rum Patrikhanesi de bunu önleme noktasında Balkanlar'da hareket ederek ve Yunanistan ile yakınlaşarak bir yeni Bizans projesi devreye sokmak istiyor. Bugün Türkiye Cumhuriyeti yıkılırsa; önümüzde hem Amerika'nın Büyük Orta Doğu projesi, hem İngiltere'nin Yakındoğu Konfederasyonu, hem İsrail'in Büyük İsrail projesi, hem İran'ın İslam Birliği projesi, hem Rusya'nın Rusya Federasyonu içerisine Anadolu'yu da alma projesi devam etmektedir. Bu aşamada yeni süper güç Çin devreye İran üzerinden girmektedir. Bir fiili Çin-İran ortaklığı oluşmuş vaziyettedir. Ben buna "Ç-İran" diyorum. Burada İngiltere de Hindistan ile paslaşarak, dünyanın merkezi coğrafyasındaki bu farklı oluşumlara, projelere karşı bir ağırlık, bir üstünlük kurmaya çalıştıklarını görebiliyoruz; ama başarılı olamıyorlar. Bakın; bugün Türkiye'yi yöneten üst yöneticilerin İngiltere desteğine sahip olduğu çok açık bir şekilde ortaya çıktı. Britanya Kraliçesi bu amaç doğrultusunda iki kere ziyarete geldi ve onları destekledi. Bazıları da bu doğrultuda sık sık İngiltere'ye gidip

geliyor. Zaten 28 Şubat da bir İsrail senaryosuydu. İsrail senaryosu olmasaydı, Erbakan büyük çoğunlukla iktidara geliyordu ve ABD-Avrupa Birliği-İsrail karşıtı politikalara yönelecekti. 28 Şubat öncesinde Refah-Yol hükümeti vardı. Türkiye seçimlere gidiyordu ve Erbakan çok başarılıydı. Yani Türkiye ekonomisini kurtarmak açısından, anti-emperyalist çizgisi açısından, Müslüman kitleyi örgütlemek açısından çok başarılıydı. Emperyalizm ve Siyonizm'in Orta Doğu'ya egemen olma aşamasında Erbakan'dan kurtulmak istemeleri ve yenilik adı altında bağımlılığa daha yakın duran kadroları desteklemeleri, İsrail'in merkezi coğrafyaya egemen olması doğrultusunda gündeme gelmiştir. Bölge devletleriyle beraber Türkiye'nin de parçalanmak istenmesinin altında yatan neden İsrail'in Orta Doğu'ya tam olarak egemen olmak isteğidir.

Anti-emperyalizm dediğimiz zaman Atatürk'ü de onunla mücadeledenin içinde görmüyor muyuz?

Gayet tabi Atatürk'ün en büyük özelliği budur. Anti-emperyalist bir kahramandır. Batının önde gelen büyük emperyal güçlerine karşı hiç yoktan bir ulusal kurtuluş savaşı vererek, olmayacağı öldürarak, Atatürk tam bağımsız Türkiye Cumhuriyetini kurmuştur. Atatürk batı emperyalizmine karşı ilk bağımsızlık savaşı veren ulusal önder olarak bütün sömürgelelerin bağımsızlığa yönelmesinin ve uluslaşmasının önünü açmıştır. Atatürk denince, hemen tam bağımsızlık, ulusal egemenlik ve anti-emperyalizm olguları akla gelmelidir.

Peki, neden anti-emperyalist Müslümanlar Atatürk'e karşı cephe almış durumdalar? En azından bir kısmı bunu açıkça dile getiriyor.

Milli Görüş Türkiye'de devletin de desteklediği bir görüştü. Milli Görüş milli devleti esas aldığı içindir ki anti-emperyalisttir. Ama normalde İslamiyet ümmete dayanır, millete dayanmaz. Şu an hayatta olmayan eski bir milliyetçi öğretim üyesi şunu açıkça söylemiştir: "Eğer beynelmilel İslamcılar Türkiye'de iktidar olursa, Türkiye Cumhuriyeti 2023'e, 100. yılına

gelemez.” İsmi de veriyorum; Durmuş Hocaoglu. On yıl önce 2023 dergisinde yaptığı bir röportajda aynen bunu söylemiştir. Siyasal İslamcılarının ümmetçilik yaptığı bir aşamada tam bağımsız ulus devlet savunulamayacağı için bazı dinci kesimler emperyalist ülkeler ile işbirliği halinde görülmektedir. Bu aşamada bir din devleti isteyen cemaatçilerin laik devlet kurmuş olan Atatürk’e karşı cephe almalarını normal karşılamak gerekmektedir.

Peki, beynelmilel İslamcılar mı iktidarda şu anda?

Siyasal İslam ya da ılımlı İslam adına iktidara gelerek, batı emperyalizminin küresel emperyal plan ve programlarını uygulama alanına getirirseniz, o zaman bunu yapanlara beynelmilel İslamcı demek doğal karşılanmalıdır. Bu açıdan, Durmuş Hocaoglu’nun tanımıyla, bugün Türkiye’de beynelmilel İslamcılar iktidarda denilebilir. Çünkü; milli devleti tasfiye eden her şeyi yapıyorlar. Küreselleşme süreci içinde, ekonomik açılımlarla, Türkiye’de özelleştirmeye kamu iktisadi kuruluşlarını dışarıya satarak, sınırsız toprak satarak, Türkiye’nin ekonomik varlıklarını sınırsız bir biçimde yabancılara teslim ederek uygulanan politikalar, beynelmilel politiklardır ve milli devleti tasfiye etmektedir. Bu doğrultuda, bugün Milli Görüşçü Müslümanlarla, beynelmilelci Müslümanların yolları ayrılmıştır. İki ayrı parti halinde çalışmalarını da bu durumu doğrulamaktadır. Beynelmilel olan milli olana karşıdır. Türk devletinin milli bir devlet olarak yoluna devam edebilmesi için milli hükümetlere gerek vardır. Küresel planlara alet olmak ve ümmet olma yaklaşımı ile hareket etmek, beynelmilel İslamcılıktır.

Ne zaman yolları ayrıldı?

Yenilikçi hareket diye bugünkü iktidar partisini kuranlar ortaya çıktıklarında yolları ayrıldı. Anayasa Mahkemesinin Fazilet Partisini kapatmasından sonra yollar ayrılmıştır. Ve bakan Saadet Partisi hala devam ediyor Erbakan’ın çizgisinde ve iktidara karşı bir muhalefet stratejisi izlemektedirler.

Milli Görüş'ün Doğu politikası neydi?

Milli Görüş'ün Doğu ile ilgili politikası D-8 politikasıydı. Bunun içinde İran, Pakistan, Bangladeş, Mısır, Nijerya, Endonezya, Malezya gibi sekiz büyük Müslüman ülkesini bir araya getiren bir karşı kutup hazırlamaktı. Dikkat edin; o zamana kadar dünya dengelerinde G-7 zirveleri yapılıyordu. Grup 7 dünyanın en zengin 7 ülkesiydi ve bunların hepsi Batılı'ydı. Bu zengin 7 ülkenin içine, Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Amerika Rusya'yı da aldı. Rusya'nın katılımıyla artık G-7 değildi, G-8 halini aldı. Dünyanın 8 zengin Hristiyan ülkesi biraraya gelince, Erbakan da Türkiye'de iktidar olunca bozulmuş olan dünya dengesini Müslüman dünyası adına dengelemek açısından, Müslümanları Hristiyan emperyalizminin sömürsüne karşı korumak için oluşturulan bir karşı denge hareketi olarak D-8 oluşumu tasarlandı. Gelişmiş sekiz Hristiyan ülkeye karşı gelişmekte olan sekiz Müslüman ülkenin bir karşı denge arayışı, 'Milli Görüş'ün Doğu politikası olarak öne çıkmıştır.

***Milli Görüş içinde "Türklük" faktörü var mıydı? Varsa neredeydi?
Milli görüş içinde milliyetçilik vurgusu var mıydı?***

Erbakan burada milli devlet, Milli Görüş, milli anti-emperyalist çizgisiyle Müslüman kimlik politikasını bir ölçüde Türkiye gerçeklerine uygun bir biçimde dengeliyordu. Türkiye açısından Erbakan orada kilit bir adamdı. Erbakan sonrasında öğrencileri maalesef yeni bir parti kurup, liberal politikaları benimseyince çizgi değişti. Onlar, Erbakan'ın İsrail karşıtı politikalarını bıraktılar ve İsrail ile yakınlaşarak, İsrail ile ortak çalışmalara girince iktidar oldular. Zaten II. Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika Türkiye'ye gelmiş; Türkiye NATO'ya girdikten sonra da artık Türkiye'deki darbelere bile NATO merkezinde karar verilmiştir. Milli görüşte milli devlet esastı, Türklük tam olarak ön planda değildi. Erbakan ve ekibi açıktan Türklüğü savunmamışlar ama karşı da çıkmamışlardır. İlimli İslamcılar gibi bir Türklük tasfiyesine de yanaşmamışlardır. Milli görüş başlığı altında hem devleti korumuşlar hem de milletin ümmete dönüşmesine mesafeli kalarak, beynelmilel İslamcılığın önünü kesmeye çalışmışlardır.

“One Minute” çıkışı hakiki değil miydi?

“One minute” tamamen göstermeliktir, halkı aldatmaya yöneliktir ve seçim kazanmaya yöneliktir. Eğer “one minute” İsrail Başkanının yüzüne karşı kamuoyunda yansıtılmasaydı bugünkü iktidar partisi seçim kaybediyordu. Çünkü; Müslüman taban Yahudilik ve Siyonizm konusunda son derece hassas. O hassasiyeti bir anlamda önlemek üzere göz boyama taktiğidir bu çıkış. “One minute” süreci sonrasında zaman zaman iktidar mensupları çıkıyor, İsrail’i eleştiren konuşmalar yapıyor. Ama ertesi gün bir bakıyoruz ki İsrail’in istediği hemen her şey kanunlarla meclisten geçiyor. Ben bu dönemi “İsrail ile küfürlü ortaklık” olarak tanımlıyorum. Çünkü; hem küfür ediyorlar ve Müslümanlardan böylece oy alıyorlar, hem de işbirliği yaparak küresel planlara aracılık ediyorlar. Bir anlamda halk deymi ile, hem ağlarım, hem giderim doğrultusunda hareket ediyorlar.

İktidarın Kürt politikası da bunun bir uzantısı mıdır?

Kürt politikasını bütünüyle İsrail senaryosunun bir uzantısı olarak görüyorum. Çünkü; Osmanlı sonrasında bu coğrafyada bakın; Suriye, Irak, Ürdün, Lübnan, Arabistan, Mısır, Libya, Cezayir, Fas, Tunus tam on iki tane Arap devleti kurulmuştur. O dönemde istenseydi bu Arap coğrafyasının içine pekala bir Kürt coğrafyası da konabilirdi. İstense; Irak olarak kurulabilirdi. Ama Irak’ta da Arap devleti ayakta tutulmuştur. Ben Kürdistan’ın 1. Dünya Savaşı sonrasında kurdurulmayarak, Kürt kartının geleceğe dönük bölge devletlerini parçalamak üzere emperyalizm ve Siyonizm tarafından bir koz olarak saklandığı kanaatindeyim. Dikkat edin; Soğuk Savaş döneminden itibaren bu kozu çıkardılar, önce Irak’ı böldüler. Şimdi Suriye’yi bölecekler. Yarın İran ve Türkiye’yi parçalayacaklardır. Kürt kartı bu anlamda Siyonizm’in Orta Doğu’ya egemen olma noktasında bölge devletlerini parçalamak için kullanılmaktadır. Rahmetli Aytunç Altındal’a dayanarak söyleyeyim; Kürt hareketi tüm boyutlarıyla, PKK dahil, Tel Aviv’de var olan Jonathan İnsitute adlı bir İsrail merkezi tarafından yönetilmektedir. Kürdistan İsrail’in Hazar’a giriş kapısı olarak İran ve

Türkiye'nin elinden alınmak istenen topraklarda kurulmak istenmektedir. Jeopolitik bilimi bize şunu göstermektedir: Hazar'a hakim olan Orta Doğu'ya hakim olur; Rusya gibi, Sovyetler Birliği gibi. II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler, İran'da Kürdistan kurarak Orta Doğu'ya inmek istemişlerdir. Kurdukları devletin adı Mahabad Cumhuriyeti. Ama İngilizler bunu önlemişlerdir. Bugün de Orta Doğu'ya hakim olmak isteyen İsrail'in Amerikan desteğiyle Hazar'a girmeye çalıştığını görüyoruz. Kürt kozu tamamen Hazar-Orta Doğu dengelerinde emperyal güçlerin kullandığı bir koz haline gelmiştir ve bölge ülkelerinin birliğini, bütünlüğünü tehdit etmektedir. Emperyal müdahale aracı olarak bölge devletlerine karşı kullanılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ümmet politikasını denedi. Ümmet politikası tuttu mu sizce?

Hayır! Ümmet politikası olursa, Türkiye cumhuriyeti olmaz. Çünkü; ümmet belirli bir noktada bir İslam toplumu yaratır. Buna açıktan gayrimüslimler karşıdır. Zaten son zamanlarda gayrimüslimlerin farklı doğrultularda örgütlenmesi söz konusudur. Ayrıca bakın; Türkiye'de Kürtler Kürtçülük yapmıyor; daha çok gayrimüslimler Kürtçülük yapıyor. Çünkü; gayrimüslimler gayrimüslim kimliğiyle ortaya çıkarak Müslüman toplumunu karşılarına almak istemedikleri için Kürt kimliğinin tasfiyesinde Kürt kimliğini kullanıyorlar. Bugün medyada ve siyasette, Kürtleri ve Kürtçülüğü, bölücülüğü destekleyen kesimlerin birçoğu gayrimüslim yapıların içinden gelen temsilcilerdir. İslam cemaatleri kadar gayrimüslim örgütlenmeler de ümmet politikaları uygulamaya çalıştıkları için devletin hem laik hem de ulusal yapılanması ile çalışmaktadırlar. Bu doğrultuda ümmet politikalarını zorlamaktadırlar ama gene de Atatürk'ün cumhuriyetinin laik ve ulusal yapılanmasını ortadan kaldıramamaktadırlar.

Kürtlere milliyetçiliği kim öğretti?

Dünya kıtalarını İngiltere Fransa ile beraber sömürgeleştirdi. Daha sonraları buralarda devletlerin kuruluşunu desteklediler. Sömürgelerin

uluslaşması sürecinde de milli devletlere batılı güçler destek oldular. Bu nedenle Kürtlere milliyetçilik İngiltere üzerinden geldi. Daha sonraki aşamada, Türk milliyetçiliğini İngilizler Ruslara ve Araplara karşı kullanmayı düşündükleri için Kürtleri ortada bıraktılar. Sonuna kadar gitmediler. Çünkü Kürtleri örgütlerlerse Türkleri karşılarına alacaklardı. Türkleri karşılarına almamak için İngilizler Kürtleri bıraktı. Kürtler'e Wilson planını ABD ve İsrail ile Siyonizm sahip çıktı. Şu an tamamen Kürtçülük, Siyonizm'in bölge hakimiyeti için vardır. ABD planı Birinci dünya savaşı sonrasında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde iki yeni devlet istemiştir. Bu doğrultuda Büyük Ermenistan oluşumu da Okyanus ötesinden desteklenmiştir.

Kürt dilinin kullanılmasıyla ilgili meseleler bu konunun neresinde tartışılmalı?

Bugün on ayrı lehçenin ve üç ayrı dilin yaygın olduğu bir coğrafya da böyle bir dilin geleceğe dönük bir biçimde örgütlenmek istenmesi ciddi boyutlarda tartışılmaktadır. 1960'lı yıllarda ben Talebe Federasyonu'nda görevli iken bizzat yakından izlediğim gibi Amerika'dan binden fazla barış gönüllüsü geldi ve hepsi özel yetiştirilmiş ajan gibi hareket ediyorlardı. Hepsi Anadolu'yu gezdi ve köylerde derleme yaptılar. Köylüler ile yüz yüze konuşarak derlemeler yaptılar. Kelimeleri topladılar ve daha sonraları da Amerikan araştırma merkezlerinde Güneydoğu Anadolu da ayrı bir devlet yaratma doğrultusunda lehçelerin ve üç ayrı dilin ötesinde daha üst bir dil oluşturabilmenin arayışı içinde oldular. Yeni bir ulus devleti ulusal bir dili kullanarak yaratmaya çalıştılar. Biliyorsunuz bu bölgede 12 ayrı lehçe vardır. Üç tane de dil vardır. Sorani, Zazaca ve Kırmançi ayrı ayrı dillerdir. Şimdi bunları biraraya getirerek yeni bir ulus devlet yaratma doğrultusunda tek bir dil haline getirmeye çalışıyorlar, ama süreç ve tartışmalar halen devam etmektedir. Herkesin ana dilini kullanma hakkı, uluslararası insan hakları protokollerine göre vardır. Ne var ki; dillerin doğal gelişiminin ötesinde siyasal amaçlı yeniden düzenlenmesine gidilmesi çeşitli sorunlar yarattığı da görülmektedir. Ulus devletlerin çatısı

altında farklı diller bölünmenin ya da parçalanmasının toplumsal tabanını yaratabilmektedir. Konunun kültürel ve siyasal boyutları birbirinden çok farklıdır.

X'ler, w'lar bu yolla mı geldi Kürtçe diye tabir edilen dile?

Tamamen oradan geldi. Ama bu Türkçe'nin bozulmasına neden olacak. Ben Türkçe'nin bu haliyle korunması kanaatindeyim. Ancak şu değişiklik yapılabilir. Bütün Türk dünyası için ortak bir alfabe düşünülebilirse; ki buna Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Azerbaycan, Tacikistan dahil; Türkiye ancak ortak bir alfabede anlaşırса burada değişiklik olabilir. Yoksa; ikinci bir resmi dil yaratma noktasında bu harflerin kabul edilmesi ulus devletin ulusal dilini parçalayacağı içindir ki; Türkiye'nin dağılması açısından, Türk birliğinin ve Türkiye'deki anayapının korunması açısından problem yaratacaktır. Türkiye'de yaşamakta olan otuzdan fazla etnik grup kendi anadilleri doğrultusunda çoklu bir toplumsal yapıyı zorlamaya başladıklarında, Türkiye Cumhuriyetinin ulusal ve üniter devlet modeli ortadan kalkabilecektir. Türkçe bir batı dili olmadığı için X, Q ya da W gibi harflerin kullanılmasına gereksinme duyulmamaktadır. Bu harfler kabul edilirse, Türkçe çok ciddi boyutlarda bir yapılanma sorunu içine sürüklenir.

Dil bir ülkenin varlığı açısından çok önemlidir, değil mi?

Şunu vurgulamak isterim; Atatürk Ankara'da devleti kurduktan sonra, Ankara'da daha üniversite yok, Atatürk iki tane fakülte kuruyor. Devletin varlığını armağan ediyor. Biri Dil, Tarih, Coğrafya Fakültesi'dir; diğeri Hukuk Fakültesi'dir. Dil, Tarih'i kuruyor, çünkü; bir devletin kuruluşunun arkasındaki jeopolitik var. Coğrafya var, tarih var. Bir de Türkleri yaratan ana unsuru Türk dilini Türkçe'yi koyuyor. Tarih ve coğrafyayı esas alıyor ve o bilim dallarından gelen bilgi birikime dayanarak Türk devletini kuruyor ve ondan sonra da hukuka yöneliyor ve hukuk fakültesini kurarak onu destekliyor. Dil, tarihin kurucuları da benim şu an görev yaptığım Ankara

Hukuk Fakültesi'ni de Rusya'dan kovularak gelen Türkçüler kuruyorlar. Çünkü; biliyorsunuz Rusya'da Türkçüler bir Hazar Devleti kurma hazırlığı içindeydiler. Fakat; Rus çarlığı buna izin vermiyor. Rusya'da 5 defa Türk kongresi toplanıyor. Kazan merkezli, Kazan-Kafkasya- Kırım üçgeninde bir Türk devleti kurmak için Rus çarlığının son döneminde Rusya'daki Türkçülük hareketi yoğun bir şekilde çalışıyor. Fakat; bunu önlüyorlar. Rus çarlığı bütün Türkçüleri Rusya'dan kovuyor. Rusya'dan kovulan Türkçüler daha sonra İstanbul'a gelip Türk Ocakları'nı kuruyorlar. Türk Ocaklarını Anadolu'da örgütüyorlar ve Rusya'da kuramadıkları Türk devletini Anadolu'da kuruyorlar. Bu önemli bir olaydır. Demek ki biz, Anadolu'daki bugünkü Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak; hem Türk dünyasına, hem de Rusya'daki bu Türkçülük hareketinin birikimine; hem de en önemlisi Osmanlı'dan Avrupa'ya gidip İngiltere'de, Fransa'da, İsviçre'de tahsil yapan ve oralarda Jön Türk olarak örgütlenen o harekete borçluyuz, bağlıyız. Yani bir tarafta Türkiye'yi yaratan Türkçülük akımlarının arkasında Rusya'da oluşan Türk milliyetçiliği var. Öbür tarafta da, tahsillerini Avrupa'da yapan Genç Osmanlılar'ın oluşturduğu bir akım var. Genç Osmanlılık ülke için çözüm yaratamayınca Jön Türkler yeni ve genç bir Türkçülük hareketi örgütleyerek, modern Türkiye'nin kuruluşuna zemin hazırlayan bir yapılanma içine giriyorlar.

Balkanizasyon'a geldik yeniden. Jön Türkler nasıl mücadele veriyorlar buna karşı?

Jön Türkler gayet tabi önce Osmanlı milleti yaratarak Balkanizasyon'u önlemeye çalışıyorlar. Yani bölünüp, parçalanmayı engellemeye çalışıyorlar. Bakıyorlar ki Osmanlı milleti yaratamıyorlar. Sonra Jön Türk olayı Fransa merkezli örgütleniyor. Fransız devriminin etkisiyle Türk kimliğini Fransa üzerinden Avrupalılar destekliyorlar. Tabi bunu Avrasya'da Rus hegemonyasını önlemek için yapıyorlar. Bugün Anadolu'daki Türk varlığı hem Rusların güneye inmesini önüne set çekmiştir; hem de Arapların Orta Doğu'yu ele geçirmesini önlemiştir. Jön Türkler Avrupa'da görülen çağdaş demokrasilerde etkili olan bir ulus devlet modelini kendi ülkele-

rine getirmek istemişler ama başarılı olamamışlardır. Balkanlar'da Balkanizasyon önlenememiş ama ulusal kurtuluş savaşı ile Balkanizasyon'un Anadolu'ya girişine izin verilmemiştir.

Peki; Türk varlığının yayıldığı yüzölçümü bunlar için ne derece önemli?

Gelecekte dünyanın yeniden yapılanması açısından en önemli bölgedeyiz. Bu doğrultuda Türk asıllı toplulukların yaşadığı Macaristan'dan Kırğızistan'a kadar uzanan Avrasya coğrafyasında gelecekte büyük bir Türk Birliği uluslararası alanda konjonktürel olarak gündeme gelmektedir. Türkiye Anadolu'da varlığını koruyabilmek için Türk dünyası ile yakınlaşmak ve Atatürk çizgisinde bir Avrasyacılığı örgütleyerek, emperyal devletlerin merkezi alana müdahale etmelerine izin vermemek durumundadır. Bir büyük Avrasya kardeşliğinin antiemperyalist bir çizgide bölge ülkelerinin dayanışmasıyla mümkün olabileceğini gören Atatürk, bu devleti kurarken Türklerin ulusal plan ve projelerini ortaya koymuştur. Türkiye'nin bugünkü yüzölçümü bir Avrasya önderliği yapabilmesi açısından yeterlidir. Türkiye, başka açılardan bölge ülkelerinden daha da ileri bir düzeydedir.

Jeopolitiğe çok vurgu yapıyorsunuz çalışmalarınızda. Türkiye yüzölçümünün daraltılması Türkiye'nin bu önemini azaltmak değil midir?

Evet, kesinlikle öyledir. Önemini azaltacaktır. Türkiye'nin Türk dünyası ile yakınlaşmaya dayanan bir bölgesel Avrasyacılık yapmasını önlemek isteyen bütün batılı emperyal devletler, hem Osmanlının gayrimüslim unsurlarını hem de Anadolu'da varlıklarını sürdüren tüm etnik grupları Sevr haritası doğrultusunda kısıktarak Türkiye Cumhuriyeti devletini bir an önce ortadan kaldırmak istemektedirler. Böylesine büyük bir jeopolitik planı anlayabilmek için jeopolitik biliminin esaslarını bilmek ve bu doğrultuda siyasal gelişmeleri değerlendirmek gerekmektedir. Batılı ülkeler jeopolitik bilimini kullanarak dünyaya egemen oldular. Biz de bu bilimi öğrenerek ve bilerek hareket edersek, emperyalizmin önünde sömürge

olmaktan kurtulabiliriz. Jeopolitik her devletin geleceğini ortaya koyar. Gelecekte varlığını sürdürmek isteyen bütün devletler jeopolitik bilimine dayanarak hareket etmek zorundadırlar.

Yakın ve uzak geleceğimizde ülkemize ne gibi zararları söz konusu olur toprak kaybetmenin?

Yakın ve uzak gelecekte Türkiye'nin ayakta kalabilmesi, Türk milleti-nin varlığını koruması imkansızlaşır. Türk dünyasıyla bütünleşmenin sağlanabilmesi için önce Türkiye'nin güçlenerek toparlanması gerekmektedir. Bunu yapabilirsek yola devam edebiliriz. Bunu yapamazsak bu coğrafyada başka devletler kurulur. Nitekim; işte bakın Kürdistan, Ermenistan, Pontus geliyor. Bir Trakya cumhuriyeti hazırlanıyor Edirne merkezli. İzmir merkezli bir İyonya hayal ediliyor. Antalya merkezli bir Akdeniz cumhuriyeti hazırlanıyor. Bunlar bölgesel devletlere doğru gidiyor. Devlet merkezi gücünü kaybettiği zaman bugünkü iktidar, işte Büyük Orta doğu projesi doğrultusunda gelenler Ankara'yı tasfiye ettiklerinden, artık Ankara Türkiye'yi tasfiye edemez hale gelmiştir. Bu süreç maalesef bölgeselleşme noktasına doğru gidiyor.

Son dönemde birbirinden farklı olup olmadıkları tartışılan iki kavrama geleceğiz: ulusalcılık ve ulusal devlet. Ankara bunlardan hangisini temsil ediyor?

Hangi Ankara? "Globalization" toplantılarının yapıldığı, tüm Orta Doğu belediyelerini biraraya getirerek geleceğe dönük bir Orta Doğu birliğine hizmet eden, işbirliği yapacağına dair toplantılar düzenleyen ve ulus devlet anlayışının dışına çıkan Ankara değil elbette. Ulus devleti ve Türkiye kimliğini devre dışı bırakan bir Ankara değil. Ankara ulus devletin merkezi olarak ulusalcılık akımına öncülük etmektedir.

Peki biz Atatürk'ün Ankara'sını ne zaman kaybettik?

Atatürk'ün Ankara'sını ben NATO'ya girişle kaybetmeye başladığımız kanaatindeyim. Ordunun yargılanması, genel kurmayın bitişi NATO'nun Türkiye'ye girişiyle gerçekleşmiştir. NATO Türkiye'ye dost olarak girmiştir. Ama Türkiye'yi baskı altına almıştır. Şu An Türkiye'de bir NATO hegemonyası söz konusudur. Bütün siyasi kadrolar, bütün devlet işlemleri artık NATO tarafından yönlendirilmektedir. NATO Amerika'ya bağlıdır. Amerika tarafından yönetilmektedir. Amerika'yı da İsrail lobileri yönlendirmektedir. NATO bugün Orta Doğu'da bir ABD uzantısı, bir İsrail şemsiyesi haline gelmiştir ve Türkiye de burada iş birliği konuma düştüğü için komşularıyla ters düşmüştür, karşı karşıya gelmiştir. Bakın İncirlik'te bir üs kurulmuştur. Bu NATO üssü olarak gündeme gelmiştir önce, daha sonra bağımsız Amerikan üssüne dönüştürülmüştür. İncirlik üssüyle İsrail korunmuştur. Daha sonra aynı şekilde Silopi'de yapılanmaya gidilmiştir. Çekiç güç gelmiştir. Çekiç güç ile beraber de Kürdistan kurulmuştur Kuzey Irak'ta. Türkiye kullanılmıştır. Türkiye'nin komşularıyla karşı karşıya getirilmesi gibi bir emperyal senaryoya karşı Türk ulusunun tepki vermesi önlenmiştir. Türklerin kendi çıkarları doğrultusunda ulusal dinamikleri baskı altına alınarak böylesine bir emperyal yapılanmaya gidilmek istenmiştir. Ama bir noktadan sonra ileri gidilememiştir. Bütün Türk ulusu oynanmakta olan oyunları görerek, ulusal varlığın korunması yolunda geleceğe dönük bir kararlı yolu ulusalcı çevreler yeniden gündeme getirmiştir.

Türkiye bölünebilir mi?

Türkiye bölünemez. Bölünme halinde Türkiye diye bir varlık ortadan kalkar. Böyle bir duruma Türk devleti Türk ulusu ve Türk dünyası seyirci kalamaz.

Böyle bir tehdit karşısında Türklerden ne beklenir? Türk tarafı buna ne diyecektir? Kendini hakikaten Türk diye tanımlayan kitleden söz ediyorum. Kürt etnik kimliği böyle sertçe tanımlanmaya devam edilirse bu iş nereye gider?

Dünyada 6000'den fazla etnik grup var. 200'den fazla devlet var. Her etnik gruba devletini kurma hakkı verirsiniz bütün dünya kıtaları param-parça olur. Her etnik grubun devletini kurma hakkı vardır; ama uluslaştıktan, milletteştikten sonra. Doğu ve Güneydoğuda yaşayan bütün Türk vatandaşları Türk ulusunun bir parçasıdır ve Misakı Milli sınırları içinde yaşayan tüm Türk vatandaşları ulus devletin çatısı altında kardeşlerdir. Milyonlarca evlilik bağı ülke insanların kaynaşmasını sağlamıştır. Kimse Türkiye'de yeni Yugoslavya senaryolarına uygulama alanı aramasın. Tüm Avrasya halkları kardeşlerdir ve emperyalizme karşı sırt sırta direnmişlerdir. Yeni emperyal oyunlara karşı bu kardeşlik dayanışması kararlı bir biçimde sürdürülecektir.

Geriye dönüş gibi olur mu bu yeni dünya; kabilevi, klan gibi bir yapılanmaya doğru?

Zaten post-modernizm geriye dönüşü meydana getirmek için yaratılmıştır. Modernizm Batı'yı üstün kılmıştır. Dünyanın modernleşmesi, dünyanın modernizme kayması Batı'yla eşdeğerde bir seviyeye gelmesiyle olacaktır. O noktada, Batı ile dünyanın eşit olmasını istemeyen Batı emperyalizmi, post-modernizmi yaratarak dünyanın geri kalanına sunmuştur. Burada Amerikan Dış İlişkiler Bakanı şöyle diyor: "The West, and the rest of the World." Batı ve Batı'nın dışında kalanlar. Batı'nın dışında kalanları post-modernizm adı altında, modernizm öncesine pre-modernizme götürmek, *Yeni Orta Çağ* dedikleri bir düzende alt kimlikleri, küçük, etnik yapılarla öğütlemek amaçlanıyor.

Herkesi idare etmek daha mı kolay olacak?

Plan şu: Ulus devletleri parçalayarak eyalet devletine geçiş sağlanacak. Şu an 200 ulus devlet var. Hedeflenen 200 ulus devletten 2000 eyalet devlete geçmek. Daha sonra da 2000 eyalet devletten, 5000 şehir devlete geçmek istiyorlar. Dünyada 5 milyar insanın, 5000 şehir devletinde yaşayacağı ideal bir düzen tasarlanıyor. Küresel sermaye dünyaya büyük

şirketler ile egemen olabilmek için, 2000 eyalet devleti ya da 5000 şehir devleti oluşturmaya çalışmaktadır. Böylece dünyayı daha kolay yöneteceklerini düşünüyorlar.

Bunu kim yönetecek peki?

Bunu küresel sermaye yönetecek! Devletleri, milletleri devre dışı bırakıyorlar. Tabi sermaye bütünüyle dünya aklını kullanan Siyonist lobilerin elinde toplandığı için, bir de derin dünya devleti denen alt örgütlenmeleri dünya aklını belirli bir biçimde küresel sermayenin çıkarları için çalıştırdığı için, yönetici kesimler bunların içinden hazırlanarak ortaya çıkarılmaktadır.

Neden bu güçler küçük küçük parçalara ayırmak ve yönetmek istiyorlar bizleri? Büyükken niye yönetemiyorlar istedikleri gibi?

Çünkü şirketler denetim istemiyorlar. Şirketler bütün dünyayı babalarının çiftliğine dönüştürmek istiyorlar. E.F. Schumacher'in bir kitabı vardır "Küçük Güzeldir", diye. Küçülmeyi tavsiye eden bir ekonomi kitabı. Fakat şirketler hep büyümeyi hedefliyor, tekelleşmeyi ve birbirlerini yutmayı hedefliyor. Bütün dünyayı "küçük güzeldir", diye aldatıyorlar; ama kendileri aralarında büyümeye gidiyorlar. Yine çifte standart var. Bu kabul edilemez. Ben bir hukukçu olarak buna karşıyım. Hukuk güce karşı çıkmıştır. Ama bugün güç, hukuku satın alıp kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalışıyor. Bu yüzden dünya devletleri çöküyor ve dünya halkları yeniden köle durumuna sürükleniyor.

Türkiye karşı durabilecek mi?

Ben şunu söylüyorum: Türk kimliğini ortadan kaldırırsanız, Türk egemenliği devre dışı kalır! Türk egemenliğine dayalı bir devlet var. O zaman yerine etnik topluluk egemenliği mi koyuluyor? Hayır! Ne koyacaksınız? Yerine bir federasyon diyorlar. Alt yapılar diyorlar. Alt kimliklere yerel

egemenlik verecekler. Yerel egemenlik temsilcileri biraraya gelecek ortak hareket edecekler. Bunu Yugoslavya'da Tito kendinden sonra devam etmesi için denedi. Hayattayken bunu uygulamaya koydu, ama birbirlerini yediler; olmadı. O zaman yerel iktidar sahiplerinin temsilcileriyle bir bölgesel federasyon oluşturma şartları olmadığı sürece- ki ben bunu bugün Türkiye'de göremiyorum- o zaman yerine küresel sermaye gelecek. Zaten Türkiye'yi 1950'den, Amerika'nın Türkiye'ye gelişinden bu yana Ankara yönetmiyor, İstanbul yönetiyor. İstanbul sermayesi Amerikan desteğiyle Türkiye'nin geleceğini belirliyor. Burada demokrasi yok artık, burada farklı bir rejim var: sermayenin egemenliği rejimi. Buna bir ad koydum: Kapitokrazi. Kapitalin, sermayenin egemen olduğu bir dünya düzeni. İleri demokrasi adı altında cumhuriyetleri tasfiye ediyoruz, ulusları tasfiye ediyoruz, ulusal kimlikleri kaldırıyoruz; arkadan sermayenin önünü açıyoruz.

Dolayısıyla; ulusal kahramanları da yok etmek gerekiyor, değil mi?

Kesinlikle! Ulus-devletin dayanağı olan ulusal kahramanları yok etmeye çalışıyorlar. İşte bu aşamada Atatürk hedefleniyor ve Atatürk'ün bize bırakmış olduğu miras da devre dışı kalıyor. Ben bu ülkede doğmuş, büyümüş bir Türk vatandaşı olarak devleti bana armağan eden, devleti kuran, emperyalizme direnen Atatürk'ün eserine bilimsel olarak -duygusal değil!-, bir hukukçu, bir siyaset bilimci olarak sahip çıkıp bunun kendini yenilemesine çalışıyorum. Atatürkçülük devam ediyor. Bitmedi. Biterse Türkiye'de biter. Bunu herkesin iyi bilmesi gerekir. Atatürkçülük Türkiye Cumhuriyetini bugünlere getiren Türk devlet modelini savunmanın adıdır.

Ne Mutlu Türk'üm diyene demeli bu millet, değil mi? Burada yaşayan herkes bunu söylemeye devam etmeli mi?

Şimdi bu bir başlangıç noktası olarak korunmalı ve bu doğrultuda değişen koşullara dayalı bir şekilde kendimizi yenilemeliyiz. Türkler Türkiye'de yaşamaktan mutlu olmalıdır. Bu ülkede mutsuz kalan kesimler ise,

küreselleşme süreci içerisinde dünyayı insanlığın vatanı olarak gören kesimler gibi her istedikleri ülkede yaşayabilirler. Herkes bu ülkeyi kendi istediği biçime dönüştürmek isterse ortaya bir kaos ortamı çıkar ki; Türk ulusu böyle bir duruma izin veremez. Türk devleti çağdaş bir cumhuriyet olarak herkesin temel haklarına saygılı olmalı ama bu ülkede başka devlet kurmak isteyen paralel devletçilere karşı da savunma mekanizmalarını canlı tutabilmelidir. Türküm diyerek mutlu olamayanlar, mutsuzluklarının giderilmesi için bu ülkeye ya da devlete zorla siyasal bunalımlar yaratmamalıdır.

Yenilenmenin içine ne giriyor? Farklı diller, lehçeler, dinler?

Hayır. Dünyanın yeniden algılanmasını kastediyorum. İkincisi; Türkiye'nin değişen jeopolitiğinin kavranması gerekiyor. Üçüncüsü; Atatürk'ün bize armağan ettiği devlet modelinin korunarak bunun bölgeselleştirilmesi gerekiyor. Yeni dönemde bölgesel Kemalizm var olmalı! Sadece ülkesel Kemalizm değil, bölgesel Kemalizm'e geçmeliyiz. Atatürk modelini Balkanlar, Kafkaslar, Orta Doğu'ya doğru yayılmasını Türkler sağlayabilmelidirler.

Bu Turancılık mıdır?

Turancılık bu değildir. Turancılık, Türkiye'de değil ama Macaristan'da çıkan bir siyasal akımdır. Türkiye'nin alternatifi *Kemalist Avrasyacılık* olmalıdır. Irkçılık olamaz Avrasya'da var olan devletleri Atatürk modelinde Türkiye bir araya getirebilmelidir. Bölgesel Atatürkçülükle tüm Avrasya ülkelerini bir dayanışma içine sokacağız. Avrupa Birliği gibi bir Avrasya Birliği kuracağız. Rusya'nın, Çin'in, Hindistan'ın, Amerika'nın, İngiltere'nin ve diğer emperyalist devletlerin Avrasya'ya girmelerini ve bu bölge ülkelerini yeniden sömürgeleştirmelerini Atatürk'ün yolundan giderek Türkiye önleyebilmelidir.

LÜTFÜ TÜRKKAN

MHP KOCAELİ MİLLETVEKİLİ

***“Ne Mutlu Türk’üm Diyene!”*, sözünden ne anladınız şimdiye kadar?**

Öncelikle Türk’üm demek benim için çok özel bir şey. Çünkü; ben “Türk’üm” derken güçlkle karşılaşan, “Türk’üm” demekte zorluk çeken bir tarihten ve kültürden geliyorum. Yugoslavya göçmeni bir ailenin çocuğuyum. Balkan Savaşı’ndan sonra istila edilen o topraklarda “Türk’üm” demenin bir suç olduğu bir coğrafyadan, savaştan geliyorum. “Türk’üm” diyebilmek benim için herkesin hissedişinden daha büyük bir anlama sahip. Bu sözü özgürce söyleyebilmek çok önemli bir duygunun karşılığıdır. Orada vatan bildiğimiz topraklarda, kendi bayrağınız altında yaşarken, ezan sesinde uyanırken birgün uyandığınızda başınızın üzerinde bir Sırp çizmesi görüyorsunuz. Böyle bir tarihi paylaştığınız zaman “Türk’üm!”, diyebilmek çok daha fazla önemli hale geliyor. Böyle kırk yıl “Türk’üm!”, diyemeden, ezan sesi duymadan yaşamış bir ailenin çocuğuyum. İlk fırsatta da sadece “Türk’üm!” diyebilmek için, sadece bayrağımızın altında yaşayabilmek ve sadece ezan sesini duyabilmek için tığ teber şah-ı merdandan öküzlerin seyahat ettiği bir tren vagonunda Türkiye’ye gelmiş bir ailenin çocuğu olmak nasıl bir duyguysa, bu şartlarda yaşamak zorunda kalmış bir ailenin çocuğu olmak nasıl bir hissiyatsa, ben de öyle anladım bu sözden Türk olmayı.

Milliyetçiliği nasıl tanımlıyorsunuz?

Benim milliyetçilik anlayışında, asla ve kat'a bir ırkı bağlamda, kafatası bağlamında bir milliyetçilik yoktur. Bunu kesinlikle kabul etmiyorum. Benim milliyetçiliğim aynı coğrafyada, aynı kültür iklimini yaşayan, aynı tasayı, aynı acıyı duyan insanların, ortak mefkuresidir.

“Ne mutlu Türk'üm diyene!”, sözünü söylerken Atatürk'ün “olana” kelimesini tercih etmemesinin altında aynı duygu ve düşünce birliği mi yatıyor? Neyi amaçlamış bu farkın ayırıcılığı?

İrki bağlamda milliyetçiliğe itibar etmiyorum. Bakın biz, Tanrı Dağları'nın eteklerinde yaşarken Moğollar ile komşu yaşamışız. Bazı tarih kitaplarında Türkler'i çekik gözlü tasvir ederler. Böyle bir şey yoktur. Türkler'in gözleri aslında çekik gözlü değildir. Moğollar ile birlikte yaşarken, sınırdaş olmuşken ister istemez evlilik yoluyla akrabalıklar kurulmuş ve bir soy karışıklığı ortaya çıkmıştır. Kabul ediyor muyuz? Ediyoruz. Anadolu'ya geldiğimizde de birçok milletle beraber yaşadık. Birçok akrabalık gene evlilikler yoluyla kurulmuş. Anadolu'dan kalkıp Rumeli'ye gittiğimizde orada 600 sene kaldık. Bölgedeki Slav ırkıyla beraber yaşadık. Orada din değiştirip Müslüman olanlarla evlendik; din değiştirmeyenlerle de evlilikler yaptık. Oradan gelen çocuklarımız var. 21. yy'da ari ırkı aramak, oksijensiz bir sahada canlı aramak gibi bir şey. Yeryüzünde ari ırk yok! Türk milleti de, kendini Türk kabul eden herkesin aidiyetini hissettiği o toplumun hissidir.

Ari ırk yoksa, Türk milletinin içine kimleri koyacağız?

Mesela;Balkanlar'daki Türkler'i koyacağız. Çepni Türkleri'nin kıyafetleri ne ise Prizren'de de onları giyerler. Onlar da aynı Karadeniz'dekiler gibi konuşurlar: “Ciddim, celdim.” Bu Çepni lisanıdır. Kültürel olarak Onlar Karadeniz'e yakındır. Dolayısıyla; Karadeniz Onlar'dan etkilenmiştir. Onlar da Çepni Türk'üdür. Makedonya'da Kumanova'ya gidiyorsunuz. Orada da oraya ismini veren Kuman Türkler'i var. Türk varlığını Misak-ı Milli ile sınırlarsak onlar bizi lanetlerler. Biz onları Türk kabul etmezsek o

lanet de bizi tutar. Zira; orada Türk olarak yaşayabilmek için o kadar çok bedel ödüyor ki...

Peki, onların unutulduğunu düşünürsek lanet tutmuş olabilir mi?

Onların güzel gönüllerinden lanet geçmediğini biliyorum. Onlar hala burayı bir ata toprağı, bizi de ata baba gibi biliyorlar.

Türk milliyetçiliğı sadece Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde değil de, daha geniş bir çemberde Turan ideolojisini mi canlandırmayı hedefliyor?

Türk kavmi, eğer kavim olarak bakarsanız cihan şümul bir kavim. Gidiyorsunuz; Amerika'da Kızılderililer çıkıyor. Avrupa'da Macarlar, Bulgarlar çıkıyor. Hint Okyanusu kenarında Türk kabileleri yaşıyor. Dolayısıyla; sadece Misak-ı Milli sınırlarıyla sınırlamak bağnazlık olur. O yüzden, Atatürk'ün "Ne mutlu Türk'üm diyene!", lafını çok önemsiyorum. Sanki bugünleri görmüş. Bugün kendini etnik farklılıklarla, farklı gruplara ait hissedenden insanlara çok güzel bir çatı kurmuş. "Şusun, busun!", "Arnavut, Boşnak" bilmiyorum, ama; neticede çok iyi bir çatımız var. Bu çatı altında Türk milliyetinin mensubiyeti gururunu rahatlıkla yaşayabilir ve "Ben Türk'üm!", diyebilirsin. Türkiye'de çok rastlıyorum; "Ben Arnavut'um ama Türk'üm.", diyor. "Ben Boşnak'ım ama, Türk'üm!", diyor.

Kürtler'e gelirsek...

Kürtler'e geldiğimizde son on beş seneyi hariç tutuyorum. Bu insanlar çocuklarını askere güneydoğuda Türk bayrağıyla gönderiyorlardı. Özellikle; son on yılda yapılan hatalarla çok şey değişti.

Ne gibi hatalar yapıldı?

Orada ayrışımın toplumda prim yaptığı gösterildi.

Kim gösterdi?

İdare edenler, siyasetçiler gösterdi. Tabi ki; buna çanak tutan, Türkiye'deki bu ayrılıktan fayda uman emperyalist güçler bunu teşvik ettiler.

Geldikleri gibi gitmediler mi yani?

Hayır, asla ve kat'a gitmediler! Bizim Balkanlar'dan çekilmediğimiz gibi, onlar da bizim topraklarımızdan tamamen gitmediler. Nefesimiz Balkanlar'da... Benim orada Türkçe eğitim yapan iki tane okulum var. İşlerim bozulduğunda bile o okullara dokunmadım. Türkçe biliyorsa bir çocuk, Makedonya kanunlarına göre gittiği köyde Türkçe sınıf açmak zorundasınız. Anaokulunu Türkçe bitirdiyse kanunen böyle bir mecburiyet var. Türkmen köylerinden, Makedon, Boşnak vs. çeşitli etnisiteden çocuklara okul öncesi Türkçe eğitim sağlıyoruz. Köylerine döndüklerinde Türkçe sınıf açtırmış oluyoruz. Vazgeçmiş gibi gözüküyor muyuz?

Türk milliyetçiliğinin önümüzdeki dönemde hedefi ne olmalı? Daha büyük bir çember mi hedeflenmeli; yoksa Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde son yıllarda kendini Türk hissetmeyen insanlara Türklüğü mü hatırlatmalıyız?

Emperyal düşüncelerin toprak kısmından sözetmiyoruz. Artık sınırlar kalkıyor. Topraklarda hüküm süren kültür, topraklarda sözü geçen ekonomik güç o toprakların sahibidir. Siz Slovenya'da Cermen ırkının bütün özelliklerinin yanında Alman sermayesini de görüyorsunuz. Bir Sloven'i o ayrıma taşırsalar ve Alman bayrağı mı, Sloven bayrağı mı diye sorsanız Alman bayrağına yapışır; hiç korkmayın. Artık dünya böyle bir şey. Dolayısıyla; Türkler'in yaşadıkları bölgelerde ekonomik açıdan güçlü, kültürel açıdan iyi beslenmiş birer birey olarak bırakırsanız Türk toplumunu, Türk kültürü, Türk ismini zaten yaşatırlar. Ekonomi çok önemli.

Ekonomik perspektiften baktığımızda; Türkiye Cumhuriyet’ini milat kabul ederek, Doğu bölgelerimizin kalkındırılmamasında bir kötü niyet bulabilir miyiz?

Doğu’ya işim gereği de, siyaset nedeniyle de çok sık gidiyorum. Oradaki insanların ekonomik açıdan kalkınmamasını devletin kabahati olarak görmüyorum. Sebebi şu: ekonomi rakamlar savaşı ise; orada ürettiğiniz bir ürünü Marmara bölgesinde satmanız lojistik anlamda saçma bir iş olur. Ben orada yağ üretip, getirip Bandırma’ya satıyorum diyelim; bu rakamlar savaşına uygun düşmez, mümkün değil.

Çin’de üretilip dünyanın öteki ucundan buraya mal getirilip, satılabiliyor.

Çin’deki durum tamamen farklı. Oradaki işçilik, adet inanılmaz oranlara yükseliyor. Adam bir tane ayakkabıdan bir milyon tane üretebiliyor. Doğu’da böyle bir imkan yok. Türkiye’nin de zaten bu hacimde bir üretimi tüketecek bir gücü yok. Çin ayrı bir değerlendirmeye tabi tutulmalı. Ama bu bölgedeki insanlara başından beri yapılan bir kötülük var. Mesela; “Tütün ek, ben devlet olarak senin tütününü senden satın alırım.” denmiş. Devlet satın alıyor. Beni Adıyaman’da bir tütün fabrikasına götürdüler. Ben sanayiciyim, fabrikayı bilirim. Fabrika dedikleri koca bir hol ve bir kazan. “Ne yapıyorsunuz burada?”, diye sordum. “Tütünleri topluyoruz. Bir sene sonra toplanan tütün çürüyor. Çürüyenleri bu kazanda yakıyoruz.” Sadece bölgedeki ekenlere para vermek için bahane uydurmuşlar. Devletin bu akılda olduğu bir yerde, o insanların üretime yönelik hiçbir şey yapmaları mümkün değil. Bütün dünyada gelişmiş ülkelere de baksanız, sanayiye bile terkedip tarıma yönelen ülkeler görüyorsunuz. Arjantin, Uruguay, Paraguay ve Brezilya. Bütün yatırımlarını tarıma dayalı sanayiye çevirmişler. Dünyada kuraklık var, dünyada açlık geliyor. Gıda sanayiinde öne geçen ülke dünyanın en zengin ülkesi olacak. Bir iddiada bulunuyorum: çocuklarınıza bir apartman bırakacağınıza çocuklarınıza on dönüm ekilebilir tarla bırakın. Çocuklarınız çok

daha zengin olur. Doğu'nun böyle bir şansı var. Hayvancılık açısından da, tarım açısından da böyle bir şansı var. Ama oradaki insanların bu işi yapmak için böyle bir çabaları da yok. Niye? "Devlet bize bakacak." Böyle bir inançları var: devlet baba. Devlet oradaki adama bakacak da buradaki adama niye bakmayacak? Hani eşitlik? Bir çaba sarfetmeden bunu bekliyorsunuz. Adıyaman'da vatandaşa soruyorum: "Ne iş yapıyorsunuz?" Adam "Hiçbir şey yapmıyoruz.", diye cevaplıyor. Hanım şu kadar çocuk parası alıyor, ben bu kadar işsizlik parası alıyorum. Hesap ettim: 1160 lira adamın eline para geçiyor. Adıyaman'ın köyünde o adam 1160 lira para ile aslan gibi geçinir. Niye çalışsın? Üretim yaptığınız zaman fabrikaya adam bulamıyorsunuz? Son yirmi yıldır bölgenin gelişmesi için bölgeye yapılan yatırımlar terör örgütleri tarafından yakıldı, yıkıldı. Bölgenin gelişmesine müsaade edilmedi. Orada devleti çok suçlamayıp bölge halkının durumuna bakmak lazım. Devletin belki yatırım anlamında yanlış stratejileri olabilir.

Bunlar doğrudan Atatürk sonrası ilgilendiren yanlışlıklar mı?

Atatürk döneminde hiç yanlışlık yok, dersiniz bu doğru olmaz. Ama orada bir devletin kuruluş aşamasında yapılan herşeyi yanlış olarak da değerlendiremezsiniz. Ekonomik kalkınmayı sağlayabilecek yatırımlar şöyle dursun; dağılan bir imparatorluktan bir ulus yaratma gayesinin bilinçlere yerleştirilmesi bile tek başına çok zor bir işti. Önce bir ulus yaratılmalı, ardından diğer meselelere bakılmalıydı. Atatürk cumhuriyeti kuruyor ve on beş sene sonra ölüyor. Bütün hepsini on beş seneye sığdırıyor. Son on iki senede bu ülkenin herşeyini kirllettiler, ama yine de yıkamadılar. Bırakın yıkmayı, Atatürk; dağılan bir imparatorluktan on beş sene içinde bir ulus kurdu ve bu ulusa da muasır medeniyetler seviyesini hedef gösterdi. Çok önemli bir işi; yüz on beş yıla sığacak bir işi; yalnızca on beş yıla sığdırmış. Dünyada bir örneği daha yok.

Atatürk bir müddet daha yaşasaydı toprak reformu yapacaktı. Yapabilseydi; bölücülük sorunumuz ortadan kalkar mıydı?

Atatürk'ün fazla değil, sadece on sene daha ömrü olsaydı; şu andaki Türkiye inanıyorum ki Avrupa'nın lideriydi. Dünyada çok özel bir konumu vardı.

Coğrafyanın önemi ülkemizde ayrılıkçı fikirlerin canlanmasında bir etken midir?

Kesinlikle doğru. Bu coğrafyada yaklaşık on yedi tane kavim yaşıyor. Bu on yedi kavmin ortasında yaklaşık yirmi üç tane devlet var. Dünyanın bütün enerji kaynaklarının da bulunduğu bir coğrafyadan söz ediyoruz. Böyle bir coğrafyada problemsiz yaşamak mümkün mü? Asla ve kat'a! Fakat; yöneticilik, bu problemleri önceden sezip, ona göre strateji geliştirmektedir. Yoksa problemler karşısında oturmak liderlik değildir.

Bölgede liderliği tartışalım: PKK kamplarının İran'da kümелendiği belgelerle ortaya çıkıyor. Önümüzdeki yirmi yıllık süreçte ABD'nin İran'a müdahalesi yeniden gündeme gelirse, oradaki PKK kampları ile ilgili bizim İran'a yaptırımımız ne olur?

Oradaki PKK kampları sayısı, iki ise on iki oldu. Ne zaman? İran'a karşı patriot füzelerini biz koyduktan sonra. Bir ülkeye karşı bir husumet beslerseniz, o ülkenin elini kolunu sallayarak size bakmasını bekleyemezsiniz. Şu anda iktidar, İsrail'in güvenliği için İran'ı düşman belleyerek kendine yeni bir düşman yarattı. Türk dış siyasetinde İran'ı İsrail'e kurban verdik. İran ile tarihin kısa bir dönemi hariç hiç savaşmamışız.

İktidarın ümmet fikri tuttu mu?

Türkiye'de bu siyasetçilerle beraber bir şey daha yokoluyor: artık bu topraklar üzerinde dini anlayışa uygun rejimler olmayacak. Laikçilik geçmişten çok daha fazla değerli hale gelecek. Günümüz meselelerine bakıp da kilitlenirseniz, bunları göremezsiniz. Zira; bu bir dönemdi: "yeşil kuşak" denildi; "ılımlı İslam" denildi. Ama bakıldı ki; bu iş ılımlı olmuyor;

çok ısınıyor. El Kaide'ler, El Nusra'lar çıktı; Hizbullahçılar çıktı. Bu Batı için çok önemli bir tehlike. Dolayısıyla; ılımlı İslam kavramı artık geri çekilmeye başlandı. "Yeşil kuşak" artık yeşil değil.

Bu iktidar yeşil kuşağın devamı mıdır?

Bu iktidarın rengi belli değil. Bukalemun gibi bir iktidar. Masonik yapıya sahip olabilir, İslamcı olabilir. Kapitalist olabilir, sosyalist olabilir. Kadrosu olmayan bir iktidar olabilir mi? On iki senedir iktidardalar, fakat kadroları yok. MHP ise otuz dört senede sadece üçlü koalisyonla 3,5 sene iktidar olabildi. İstedığınız kuruma gidin orada mutlaka çok yukarı mevkiler de olmasa bile bir Ülkücü kadro bulabilirsiniz. Düne kadar cemaatle hareket ederken, şimdi işe başvurularda namaz kılanı cemaatten olabilir ihtimaliyle işe almıyorlar. Sırf bu nedenle içki içeni tercih ediyorlar. Bunların ideolojisi ya da ılımlı İslam dertleri yok. Tek bir çıkışları vardı: geçtiğimiz dönemde koalisyon iktidarının gitmesine sebep olan Irak'a müsaade etmekte. Geliş sebepleri Irak'tı. Geldiler ve uzun kaldılar.

Atatürk'ten sonra Türkiye'de liderlik sıkıntısı mı var?

Bana göre Türkiye'nin vizyon sıkıntısı var.

Türkiye şimdiye kadar eğitim ayağından başlayarak ne hedefleyebilirdi, ne olabilirdi?

Öncelikle; şapka devrimini mecliste geçen hafta kaldırdık. Türkiye'nin vizyonunu anlatmak için yeterli. Atatürk'ün 1925 yılındaki şapka devriminin üzerinden geçen seksen sekiz sene sonra "Böyle bir şey olur mu?", diye kaldırmışız. İş şapkaya mı kaldı? Bu çapsızlık, vizyonsuzluktur. Şu anda şapka devrimiyle ilgilenen var mı? Millet sarıkla sokakta geziyor. İnsan hakları biraz daha mesafe kaydetti. Artık sarık da bir insan hakkı olarak görülüyor. Mini etekle çıkan kadın ile sarıkla gezen adam arasında bana göre bir fark yok. Herkes istediği gibi giyinebilir. Beni de, toplumu da ra-

hatsız etmez. Ama siz şimdi şapkadan rahatsız olan bir iktidar tarafından yönetiliyorsanız, Türkiye'nin vizyonsuzlukta dip yaptığı döneme gelmişsiniz, demektir. Şapka kanunun yeri mi? Türkiye yanıyor, Türkiye yıkılıyor! Oysa; etrafımızdaki coğrafyada hergün yeni bir strateji geliştiriliyor. Enerji koridoru beş senede iki defa değişti. Türkiye'nin, Azerbaycan'ın, Yunanistan'ın üzerinden gidiyordu; değiştirildi. Farklı bir bölge seçildi. Dünya bunlarla uğraşırken, biz Türkiye'de şapka devrimine muhalefet etmek için geçen hafta mecliste kanun çıkardık. Bu Türkiye'nin çapsızlığının, vizyonsuzluğunun en güzel örneği! Başka bir şey konuşmaya gerek yok.

Bundan sonrası için ne öngörüyorsunuz?

Ben; Türkiye'de son yirmi yıla imzasını koyan, bizler de dahil olmak üzere, bütün siyasi figürlerin önümüzdeki üç sene içinde değişeceğini düşünüyorum. Biz; vizyonumuz ve çapımızla Türkiye'ye layık değiliz.

Türkiye'ye layık olan nedir?

Dünyayı iyi okuyan, dünyanın nereye koştuğunu iyi bilen ve bunu da anlayabilen, hem lisanen anlayabilen, hem de hıfzen anlayabilen gençlerin yönetebileceği bir Türkiye görüyorum. Çok uzun zaman geçmeyecek.

Toplumlar hakettikleri şekilde yönetilirler, sözünü biliyorsunuz. Bu içerik sizin layık olma anlayışımızla tezatlık oluşturuyor.

İnsanlar bazen haketmedikleriyle de karşılaşır. İkili ilişkilerde de öyle değil midir? Ne kadar çok severek evlenirsiniz, hiç haketmediğiniz bir adam çıkar karşınıza. Toplum benim dediğim bir yeni yönetime layık. Şu anda arızalı bir dönem geçiriyor. Dünyayı iyi anlayan, yeni, harika bir gençlik geliyor. Amerika'da şöyle diyorlar. İngiltere'de böyle...

Peki, Türkiye model olarak Batı'yı mı almalı?

Her konuda spesifik olarak, konuları belirleyip, o konuda en iyi kimse onu örnek almalı. Üretim modeli Çin ise Çin'i alabilir, estetik sanatlar Batı ise Batı'yı örnek alabilir. Özgürlükler ise, ben İsveç olduğunu düşünüyorum, İsveç'i örnek alsın. Biz Batı'yı örnek alacağız diyerek devam edemeyiz. Batı'da da kötü olan bir dolu şey var. Mesela; Batı ürememeyi kendine şiar edinmiş. Bu olabilir mi? İsviçre'de yirmi senedir aynı otelde kalırım. İlk gün valizimi taşıyan adam yaşlandığı halde halen orada valiz taşıyor. Gençleri yok. Pakistanlı'yı da işe almak istemiyorlarmış.

Pakistanlı'yı işe almak istemiyorlar; çünkü Batılılar milliyetçiliği kötüleyle kötüleyle milliyetçiliğe devam ediyorlar. Osmanlı'nın son döneminde de milliyetçilik şuuru en son uyanıp da, dernek kuran millet Türk milleti olmuştu. Aynı şekilde bugün de herkes herşeyi söylüyor, ama Türkler söyleyemiyor. Bu milliyetçilik meselesini ilkel olarak algılayanlara ne demek istersiniz?

Soysuzlar demek istiyorum.

Milliyetçilik neden daha çok alt ve orta sınıf meşguliyeti gibi algılanır?

Öyle idi belki, ama şimdi öyle değil. Milliyetçilik şuuru, milliyetçiliğin iyi tarif edilmesinden sonra gelişti. Milliyetçiliği ırkçılık olarak anlayanlarla, milliyetçiliğin doğru tarif edilmesinden sonra milliyetçiliği algılayanlar ayrıldı.

Ne zaman tarif edildi? Kim tarif etti?

Son yirmi yıldır tarif ediliyor. Böyle, bu tarifi yapan tek ve özel bir kişi yok. Siz tarif ettiniz, ben tarif ettim. Bana milliyetçisin diyenlere, değişik platformlarda nasıl milliyetçi olduğumu anlatmaya çalıştım. Sol ve sağın buluşma yeridir milliyetçilik. Bir CHP'li seçmen MHP'ye oy atabiliyorsa, bir MHP'li; "Gerekirse ben CHP'ye oy verebilirim.", diyebiliyorsa; bu kav-

ramın ortak bir müşterek haline gelmesi ile tarif yeniden yapılmış oluyor. Bizi suçlarken, bize faşist diyenlerin altında milliyetçi olmamız yatıyordu. Faşist falan değildik. Mecliste de söylüyorum: “Otuz sene bize boşuna faşist yaftası yapıştırdınız.” Gerçek faşistleri görünce kimin faşist olduğunu anladılar. Biz faşist değil, milliyetçiyiz. Bizim milliyetçiliğimizin ötele-necek, itilecek bir şey olmadığını; gerçekte Türk yurdunda yaşamak için faal olması gereken bir unsur olması gerektiğini anladılar. İdeolojiler 12 Eylül’den sonra birbirinden beslendi. Biz de solun demokrasi bilincinden beslendik. 12 Eylül öncesi birisi bana demokrasiden bahsetse, ona “komünist” mührü vururdum.

Demokrasinin tehlikeli tarafları olduğunu düşünüyor musunuz?

Asla ve kat’a! Bazen kısa vadede zarar getirebilir; olabilir. Ayrılıkçılığı düşünebilir, düşünsün. İş; o düşüncenin fiiliyata dönüştürülmesidir. Bu andan itibaren savunma mekanizması devreye girer.

Ne olur? Federasyon sözcüğü havada uçuşuyor. Belediye kanunuyla belediye sınırları genişletilerek, idari hatlar bazılarının gelecekteki beklentilerine uygun hale getiriliyor. Ne yapılacak?

Müsaade edilmez. Ne gerekiyorsa o yapılır. Geçmiş dönemde de Türkiye’nin yaşadığı bu tip tecrübeler var. “Arkadaşlar oyun bitti, sahneden inin.”, dediğinizde o sahnede kimse kalmaz.

Sahneden inecekler mi?

Kesinlikle inecekler.

Türk milliyetçileri mi sahneden indirecek onları?

Aynen öyle! Bunun için MHP diye sözetmiyorum. Türk milliyetçilerini kastediyorum. İdeolojik olarak Türk milletinin birliğinden, bütünlü-

ğünden yana olan herkes benim için Türk milliyetçisidir. Ama ben Türk milliyetçiliğinin membaı olan bir partide siyaset yapıyorum. Membed bu-
rası; dolayısıyla kendimi çok rahat ifade edebiliyorum. Türk milliyetçileri
bu işe müsaade etmez. Türk milliyetçilerinin sayısı şu anda Türkiye'de ya-
şayanların % 80'i. Net.

Atatürk ile Türk milliyetçiliğini özdeş görüyor musunuz?

Atatürk'ü sevmeyen bir Türk milliyetçisine inanmam. Bizde de böyle
bir ideolojik ayrım var. İçinde Atatürk sevgisinin olmadığı bir Türk mil-
liyetçiliğine asla ve kat'a inanmam ve prim de verdirmem. Atatürk'ü Türk
milliyetçiliği olmadan düşünmek yanlış olur. Osmanlı döneminde bile
ihmal edilen Türk mefkuresi Atatürk ile beraber hayat buldu. Ayırmanız
mümkün mü?

SONUÇ

Türklerin tarih boyunca “Şark Sorunu/ Question de O’rient” gibi bir sorun tanımlaması altında,ki bunu Şark Oyunu olarak tariflemek lazımdır, etnik bir aktör olarak Batılılardan ayrılması, hiç şüphe yok ki yalnızca İstanbul’un alınmasıyla açıklanamaz. Elbette; iki kıtayı birleştiren muazzam bir şehrin onlara yabancı Türkler’in bedeninde aynı anda Müslümanların eline geçişi; Batı literatüründe öyle bir tesir bırakır ki;belirgin bir biçimde kendileriyle sınırlandırabilecekleri, olağanlığını kaybetmesinden ötürü eskisinden de çok sahiplendikleri ve normalleştirdikleri bir dönem kapanırken, karanlık bir çağ açılır “tek uygarlık tarifi üzerinden cisimleşen” Batılı bakış açılarında, zihinlerinde. Kavimler Göçü’nden, Malazgirt’e kadar çeşitlenerek biçimlenen bu travma1453 tarihinde dönüm noktasına ulaşır. Yeni bir komşuları vardır artık: hem Türk, hem Müslüman. Hangisini eleştireceğini, hangisini öncelikle hedef alacağını şaşırır. Zaman zaman Türklüğü ezmeye çalışır, zaman zaman Müslümanlığı. Bazen Türklük incinir, bazen Müslümanlık. Hiç de nadir olmayan zamanlarda ise hem Türklük, hem Müslümanlık.

Orta Asya’dan Viyana önlerine kadar ilerleyen o muhteşem ve nüfuzlu gücün adıdır Türk. Yeryüzünde nadiren rastlanan iki önemli özelliği vardır bu milletin: cihanşümul kahramanlar yaratmak ve güçlü devletler kurmak. Ondandır sürekli üzerine gidilmesi, varlığının tartışılması, kudretinden ve bu kudretteki süreklilikten ürperilmesi. Daha birçok değerli tarafını da vurgulamak gerek: uhdesindeki bütün etnikleri kendinden sayması, kucaklaması, koruması, edinimlerini paylaşması, hoşgörülü olması, kibirden uzaklığı, rahatlığı, merhameti, sıcaklığı, içtenliği ve saza... Özetle; insani değerleri bulutlara değen bir millet olması...

O bulutlar ki Türklerin taptığı “Tengri” tarafından yaratıldı. Türkler insani değerlerin yüceleştirildiği, sevgi ve merhamet üzerinde yükselen Müslümanlığın erdemli dünyevi ve uhrevi öğretisiyle zenginleşti, güçlendi ve kendini misyonuna adapte etti. Türklerin İslam dünyasına katkısı tam da beklendiği gibi oldu: İslamiyet yayıldı, Hz. Muhammed’in sözü Türk liderler ve ulaklarla dört bir yandan duyuldu.

İslamiyet Batı ile sınırdışlığını Türkler sayesinde elde etmişti. Türkler sayesinde de kendini en olumlu biçimde ifade edebildi. Şüphesiz bunda Mustafa Kemal Atatürk’ün İslamiyet algısı ve perspektifi çok kıymetli ve baskın bir rol oynadı. O’nun kadar dinimize faydası olan insan bulmak neredeyse imkansız! Türk milletine laikliği anlattı, laik olmayanlara İslam’ı... İslam deyince aklına yalnızca “kılıç” gelen tabulaşmış ve klişeleşmiş klasik Hellenist görüşte; İncil’de “Arkamdan gelen kılıç kuşansın!” diyen İsa, tasavvurlardan hızla uzaklaştırılırken, Batı için Türkler bugüne kadar “kılıcı kuşanan” gücün ve baskının timsali olageldi. Daha 16. yy’da annelerin çocuklarını “Türk geliyor, kork!”, diye uyutması bunun küçük bir anlatısıdır. Aslında kıta Avrupası o günlere değin kendi kendine tüketmeye alıştığı topraklarda onlardan epeyce farklı, en az onlar kadar değerleri kuvvetli bir başka milletin varlığıyla yeni bir döneme uyandı. Batılıların karanlığa doğru gördüğü bu uyanış aslında Türk medeniyetiyle akan büyük bir uygarlık ışığıyla birleşiyordu. Doğu’dan alıp Batı’ya taşıyan bir başka medeniyet bilgisiyle iki tarafı birbirine tanıstırıyordu...

Türkler için en zoru buydu: Doğu ve Batı arasında bir köprü, bir kanal, bir koridor olmak... Bir bilgi geçidi... Türkler kendilerinden mürekkep bu koridordan bilgi akıtırken koridorun karşı ucundan kendisine doğru gelenlere zaman zaman direnmekte güçlük çekti. İçlerinden bazıları Batı’dan ruhlarına taşınan kültürel öğelere fazlasıyla kendini kaptırdı. Türklerin elinde olandan daha yüksek saydığı maddi ve manevi varlıklardan birini ya da aynı anda ikisini birden elindekilerle değiştirmek istedi. Oysa ortada bir takas yoktu. Kimi dönemlerde “kapitalizmin” tek yanlı boğuculuğu, ağırlığı ve birikim vaatleri Türklerin topraklarına taşınarak, burada yaşayanları kendine dost olmaktan uzaklaştırdı, yabancılaştırdı, kimlik-sizleştirdi. İki arada kalan bir millet olarak en büyük sınavlarından birini de şimdi veriyor Türk ulusu.

Ünlü “Şark Vaadleri”nin yerini “fırsat çeşitliliği” sanrısıyla Batı’nın maddi varlığının yanında maneviyatını teşekkül ettiren değerler bütünü aldı. Türk milletinin kudretli geçmişinin ve geleceğe dair taşıdığı büyük potansiyelin bir mensubu olmak bazıları için günümüzde pek bir şey hissettirmese de gelip geçici bu dönemin sınavlarına muhatap kalıp, bunları; Atatürk’ün yüce ruhundan kopan kıdemlerle aşip geçebilen bizler gibi Türk milleti fertleri, bugün olduğundan çok daha etkin biçimde yarın onların kulaklarına “damarlarımızdaki asil kandan” ne denli nasip aldıklarını fısıldayacaktır.

Bu kitapta yer verilen/verilmeyen herkes için yeni bir mücadele safhası açılmıştır. O da Türk milleti olmanın onurunu yaşatmak ve kendini başarılarıyla kutsayan bir toplumun parçası olmaya dair yeniden umutlandırmak. Bunu ancak hiçbir ayırım yaftasına mahal vermeden, yek vücut olarak başarabiliriz. O sebeple; Türklüğün bizim topraklarımızda ya da uzak diyarlarda, kendini Türk gören-hisseden herkesi içine kattığını, herkesi sevgiyle kucakladığını, kendinden saydığını yeniden anlamalıyız. Nitekim; bütün insanlar güzeldir, insanlık kıymetlidir.

Ne mutlu Türk’üm diyene!

Bu bir tarih kitabı değil!

Bu bir anı kitabı değil!

Bu bir DURUŞ kitabı!

Türk milleti yokmuş... Hatta hiç olmamış... Türk milleti varsa bile "varlığımız onun varlığına neden armağan olsun?" diyen Milli Eğitim Bakanları görmüşüz. Osmanlı padişahları Türk değilmiş. Osmanlı İmparatorluğu bir Türk İmparatorluğu da değilmiş. Atatürk sadece bir Mustafa'ymış. Ama Hz. Muhammed'in değerli askerlerinden Mustafa'lardan, Mehmet'lerden biri değilmiş. Kuva-yı Milliye bir başıbozuk, serseri çetesiymiş. Kurtuluş Mücadelesi hiç yapılmamış. Geldikleri gibi gitmemişler. Çanakkale Zaferi bizden çok müttefiklerinmiş. İnönü Muharebeleri Milli Şef'in egosundan öyle anlatılagelmiş. Hatta; 23 Nisan Çocuk Bayramı Atatürk'ün fikri bile değilmiş. Ermeni meselesine "özür dileyerek" cevap veren Başbakan'ın akılleri varmış. Diğer insanlar akıl-sizmiş. "Türkler kasap" diyen yazarlar "en çok okunan" yazarlarımız olmuşlar, ödüllere doymuşlar. Türklük anayasadan kaldırılmalıymış. Türkçe diye bir dil yokmuş. Kürtler kardeşimiz değil, bambaşka bir milletmiş. PKK ile dehşet saçan "terör sorunu" değil, bir "Kürt sorunu" imiş.

Bunlar YALANLAR, biz gerçekleri hatırlatalım: BİZ KİMİZ?

titter.com/kitapiyi

www.iyikitap.com.tr

